

T.C.
BAŞBAKANLIK
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu

 **KADINA YÖNELİK
AİLE İÇİ SİDDETLE
MÜCADELE PROJESİ**

UNITED NATIONS POPULATION FUND

Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu

HAZIRLAYANLAR

Sultan KARATAŞ

Ülker ŞENER

Nur OTARAN

Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun teknik, Avrupa Birliği'nin mali destekleriyle yürütülen Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

T.C. Başbakanlık

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

ISBN 978-975-19-4423-8

Aralık 2008

Bu kitabın basım, yayın, çoğaltım ve dağıtım hakkı T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin desteği ile oluşturulmuştur.

Hiç bir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Önsöz

Kadına yönelik aile içi şiddet tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çözüm bekleyen önemli toplumsal sorunlardan biri olmaya devam etmektedir. Bu önemli sorunla mücadele konusunda ülkemizde özellikle son yıllarda yoğun çalışmalar yürütülmektedir. Bu alanda kaydedilen en önemli gelişmelerden biri kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir devlet politikası haline getiren 2006/17 sayılı “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu Başbakanlık Genelgesi’dir. Söz konusu Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yürütülen çalışmaların koordinasyon görevi Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Yine aynı Genelge’de Kadına Yönelik Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar başlığı altında, şiddete maruz kalan kadın ve çocuklarının sığınma ihtiyacını karşılayacak yerlerin açılması konusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun (SHÇEK) yanısıra yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına da sorumluluklar yüklenmiştir.

Şiddete uğrayan veya risk altında bulunan kadınların ve çocuklarının geçici süre ile “sığınma” ihtiyacını karşılayacak yerler “kadın sığınmaevi, kadın sığınağı, kadın konukevi” gibi adlarla anılmaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyelere kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.” ifadesi ile belediyelere bu konuda görev verilmiştir. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı: 2007-2010’da da Koruyucu Hizmet Sunumu başlığı altında kadın konukevlerinin nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesi ve sığınmaevi açma çalışmalarının desteklenmesi konusunda SHÇEK, valilikler ve yerel yönetimlerin gerçekleştireceği aktiviteler yer almaktadır.

Ülkemizde 25’i SHÇEK olmak üzere, valilikler, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları tarafından işletilen toplam 49 sığınmaevinde hizmet sunulmaktadır; her üç kadından birinin yaşamı boyunca en az bir kez şiddete maruz kaldığı dikkate alınırsa yeni sığınmaevlerinin açılmasına, var olanların da hizmet kalitesinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Kadın sığınmaevlerinin amacı, şiddete maruz kalmış ya da risk altında

olan kadınlara, şiddetten arınmış ve insan onuruna yakışır koşullarda geçici olarak sığınma hizmeti sunmaktır. Sunulan hizmet, hizmet sunulan kadınların özelliklerine ve gereksinimlerine göre farklılaşacaktır; ancak ülke genelinde sığınmaevlerinde aranacak standartların (asgari koşulların) tutarlılık göstermesi gerekmektedir. Sığınmaevi standartlarının belirlenmesi, kadınlara ve çocuklara sunulacak hizmetin kalitesini artırmasının yanı sıra izleme göstergelerinin geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır. Böylece kadınların ve çocuklarının gereksinimlerinin karşılanması sırasında sunulan hizmetlerin denetlenmesi ve geliştirilmesi de mümkün olacaktır.

Kadın sığınmaevi standartlarını ve işletim modellerini sunmak üzere hazırlanan Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu'nun, sığınmaevi açacak olan ve hali hazırda hizmet sunmakta olan kurum ve kuruluşlar için yararlı bir kaynak olacağına ve uygulamaların değerlendirilmesiyle zaman içinde geliştirileceğine inanıyorum.

Esengül Civelek

Kadının Statüsü Genel Müdürü

Aralık 2008

Sunuş

Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu şiddete maruz kalmış ya da risk altındaki kadınlara ve çocuklarına yönelik hizmet verecek sığınmaevlerine ilişkin standartları işletim biçimlerini sunarak sığınmaevi açacak kurum ve kuruluşlara rehberlik sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla Türkiye’de aile içi şiddete uğramış kadınlara “sığınma” hizmeti veren kuruluşların uymakta oldukları standartlar ile Avrupa ülkelerinde, Kanada ve Avustralya’da geliştirilmiş standartlar incelenerek, Türkiye’nin özgün koşullarına uygun standartlar belirlenmiştir. Kılavuzun hazırlanabilmesi için:

- Mevzuat taraması yapılmıştır. Aile içinde şiddete uğramış kadınların şiddet ortamından uzakta korunmasını ve bakımını sağlamak amacıyla sığınmaevi açılmasına ilişkin ulusal ve uluslararası hukuksal düzenlemeler taranmıştır.
- Standart taraması yapılmıştır. Ulusal mevzuatta ve uygulamada yer alan standartlar ile 8 Avrupa ülkesinde kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele eden kurum ve kuruluşlar tarafından Daphne 2003 Programı çerçevesinde gerçekleştirilen Şiddete Karşı Kadın - Avrupa (Women Against Violence European-WAVE) projesinin sonuçlarından , Avustralya’da faaliyet gösteren Maya Kadın Sığınağı (“Maya Women’s Refuge”), İngiltere’de faaliyet gösteren “Refuge” ve Kadına Destek (“Women’s Aid”) kaynaklarından, Kanada sığınmaevleri üzerine Juristat tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeden yararlanılmıştır.
- SHÇEK’e bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliğinden ve uygulamalarından, Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliğinden, Kadın Dayanışma Vakfı, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadıköy Belediyesi Kadın Konukevi, Küçükçekmece Belediyesi, Düzce Belediyesi, Ankara

¹WAVE Projesinin koordinatörlüğü Avusturya Kadın Sığınmaları Ağı tarafından yürütülmüştür. Proje ortakları ise Portekiz’den AMCV, İtalya Bologna’dan Casa delle Donne; Finlandiya’dan National Women’s Line’dir. Projenin ayrıca sınırlı ortakları bulunmaktadır. Bunlar; Yunanistan Heraklion Üniversitesi; Almanya, Women’s Refuge Erfkreis; Macaristan, NANE; Avusturya, Refuge Association Viyana; Romanya’dan Artemis’dir.

AMVC (The Association of Women Against Violence) 1992 yılında Portekizli kadınlar tarafından kurulmuş bir dernektir. Dernek acil yardım hattı, danışmanlık, sığınmaevi, yasal destek, bilgilendirme gibi hizmetler vermektedir. Portekiz’de sığınmaevleri sayı olarak az olmasına rağmen sağladıkları hizmetlerin kalitesi yüksektir. National Women’s Line Finlandiya’da 24 saat hizmet veren acil telefon hattıdır. Dönüşümlü olarak Fince, İsveççe, Rusça ve İngilizce hizmet vermektedir. Heraklion Üniversitesi kadına yönelik şiddetle ilgili teorik altyapının oluşturulması çalışmasına katkı sunmuştur.

NANE Macaristan’da faaliyet gösteren ağırlıklı olarak şiddete karşı toplumsal farkındalık çalışmaları yapan ve 24 saat hizmet veren acil telefon hattını işleten bir kuruluştur.

Büyükşehir Belediyesi, Tarsus Belediyesi ve Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevleri deneyimlerinden yararlanılmıştır.

- Literatür taraması yapılmış, kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları ve sığınmaevi hizmetleri konusunda Türkçe ve İngilizce yayınlar incelenmiştir.

Taramalar gerçekleştirildikten sonra, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve belediyelere bağlı kadın sığınmaevlerinin ve sığınmaevini işleten kurum ve kuruluşların yetkilileri ile toplantılar gerçekleştirilerek konunun tartışılması sağlanmıştır. Bu kapsamda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK), SHÇEK Ankara Kadın Konukevi, Kadıköy Belediyesi Kadın Konukevi, Ankara Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınmaevi, Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi, Mor Çatı Kadın Danışma Merkezi ve Kadın Sığınağı, Kadın Dayanışma Vakfı Kadın Sığınmaevi yetkilileriyle görüşülmüştür.

Sığınmaevi ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Sığınmaevlerine yapılan ziyaretlerle yerinde inceleme yapılmış ve böylece toplantılara katılımı sağlanamayan SHÇEK Ankara Kadın Konukevi, Kadıköy Belediyesi Kadın Konukevi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınmaevi çalışanlarının görüşlerinin de kılavuza yansması sağlanmıştır. Ayrıca bu sığınmaevlerinde kalan kadınlarla odak grup çalışmaları yapılarak onların görüşleri de kılavuza yansıtılmıştır.

Kadın Sığınmaevi Kılavuzu Tartışma Dokümanı hazırlanmış ve ilgili taraflarla tartışılması için proje kapsamında 19-20 Ekim 2007 tarihlerinde, Ankara'da iki günlük bir çalıştay düzenlenmiştir. Kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu ve belediyeye bağlı kadın sığınmaevi temsilcilerinin ve ilgili diğer kamu kurumlarından temsilcilerin katıldığı çalıştayda, çalıştay öncesi katılımcılara gönderilen Kadın Sığınmaevi Kılavuzu Tartışma Dokümanı değerlendirilmiş, standartların uygulanabilirlik düzeyleri tartışılmış ve standartlarla paralel bir uygulamanın gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekenler gözden geçirilerek, bu çerçevede gereksinim duyulan kuruluş modelleri ve insan kaynağı üzerinde görüş alışverişinde bulunulmuştur. Çalıştayda geliştirilen görüşler doğrultusunda Kadın Sığınmaevi Kılavuzu yeniden düzenlenmiştir.

Kılavuz, proje kapsamında 19-20 Haziran 2008 tarihlerinde düzenlenen SHÇEK'e, valiliklere, belediyelere ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı olarak çalışan Türkiye'deki tüm sığınmaevlerinin yöneticilerinin davet edildiği Sığınmaevi/Konukevi Yönetim Geliştirme Çalıştayına katılan 40 katılımcıya bir kez daha sunulmuş ve önerileri doğrultusunda gözden geçirilerek son halini almıştır.

Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu altı bölümden oluşmuştur. İlk bölümde, kadına yönelik şiddet konusunda mevcut durum ortaya konmuş, ulusal ve uluslararası mevzuata yer verilmiştir. İkinci bölümde, sığınmaevleriyle ilgili yasal düzenlemeler, üçüncü bölümde, kadın danışma merkezleri, dördüncü bölümde, dünyada ve Türkiye’de kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve bağımsız kadın kuruluşları tarafından işletilen sığınmaevlerinin tarihçesi gözden geçirilmiştir. Beşinci bölümde sığınmaevleri çalışma ilkeleri yer almıştır. Altıncı bölümde, dünyadaki ve Türkiye’deki deneyimlerden yola çıkarak hazırlanan kurulum, finansman ve hizmet uygulama standartları ile yönetim, denetim, vb. standartlar yer almıştır.

Bu kılavuzun hazırlanma aşamasında yukarıda da görüldüğü gibi aile içi şiddete maruz kalan veya risk altında bulunan kadınlara yönelik çalışan uzmanlardan, sığınmaevi yöneticilerinden, çalışanlarından ve sığınmaevlerinde kalan kadınlardan alınan katkılar ve önerilerden yararlanılmıştır.

Sığınmaevlerinde çalışan psikologların görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili bölümleri Zehra Tosun yazmıştır. Ayrıca, Gülsen Ülker, Seher Gündoğan, Mualla Kurt, Ebru Özberk, Nurperi Teker, Zekiye Özdil, Fatma Karagöz ve İnci Yüksel Kılavuzun geliştirilmesi için görüş ve önerilerini paylaşmışlardır.

Kılavuzun hazırlanmasında en önemli yol gösterici “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Avrupa Bilgi Ofisi”nin (European Information Office against Violence against Women) önderliğinde hazırlanan “Kadın Sığınağı Açma ve İşletme Kılavuzu” (Away From Violence Guidelines for Setting up and Running a Women’s Refuge) olmuştur. Sekiz ayrı ülkenin uzman kadınları tarafından hazırlanan bu önemli doküman Kılavuzun içeriğine büyük katkı sağlamıştır.

Kılavuzu Prof. Dr. Işıl Bulut gözden geçirip, özellikle vaka yönetimi ve sosyal inceleme konusunda katkı sağlayarak gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi

İçindekiler

Sunuş	3
1 Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet	11
1.1 Şiddetin Tanımı ve Türleri	13
1.2 Şiddetin Yaygınlığı	14
1.3 Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri	16
1.4 Şiddete Maruz Kalan Kadına Sunulan Hizmetler	17
1.5 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sığınmaevleri	18
2 Yasal Düzenlemeler	21
2.1 Uluslararası Hukukta Kadına Yönelik Şiddet	23
2.1.1 Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	23
2.1.2 Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Birleşmiş Milletler Bildirisi	25
2.1.3 Dünya Kadın Konferansları	28
2.1.4 Avrupa Konseyi Kararları	29
2.1.5 Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	31
2.2 İç Hukukta Kadına Yönelik Şiddet	31
2.2.1 Anayasa	31
2.2.2 Türk Ceza Kanunu	31
2.2.3 Çocuk Koruma Kanunu	32
2.2.4 Ailenin Korunmasına Dair Kanun (4320; 5636)	33
2.2.5 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu (2828)	34
2.2.6 Belediye Kanunu (5393)	36
2.2.7 Başbakanlık Genelgesi (2006/17): Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri İle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler	36
2.2.8 11.01.2007 Tarihli ve 2007/6 Sayılı İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu Konulu Genelgesi	38
2.2.9 Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı: 2007-2010	38

3 Kadın Danışma Merkezleri 41**4 Sığınmaevlerinin Tarihçesi 49**

- 4.1 Diğer Ülkelerdeki Sığınmaevleri 51
4.2 Türkiye'deki Sığınmaevleri.....52

5 Sığınmaevi Çalışma İlkeleri 55**6 Sığınmaevi Standartları 61**

- 6.1 Kuruluş Standartları 63**
6.1.1 Yasal Dayanaklar 64
6.1.2 İhtiyaçların Tanımlanması 64
6.1.3 İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşların Belirlenmesi 65
6.1.4 Taslak Uygulama Planı Hazırlanması 65
6.1.5 Lobi Faaliyetleri ve Kaynak Artırımı 66
6.1.6 Yerleşim Yeri 66
6.1.7 Sığınmaevi Binası 66
6.1.8 Sığınmaevinin Bölümleri 67
6.2 Finansman Standartları 69
6.3 Hizmet Standartları 71
6.3.1 Kadınlara Yönelik Hizmetler 75
6.3.2 Kadınla Birlikte Gelen Çocuklara Yönelik Hizmetler 85
6.4 Yönetim Standartları.....93
6.4.1 Yönetimde Göz Önünde Tutulması Gereken Temel Kavramlar 93
6.4.2 Planlama 98
6.4.3 Organizasyon 99
6.4.4 Sığınmaevinde Yönetim Alanları 101
6.4.5 Sığınmaevi Çalışanlarının Yönetimi 105
6.5 Denetim Standartları 111
6.6 Kalite Yönetimi, Dokümantasyon ve Değerlendirme Standartları 111
6.6.1 Kalite Yönetimi 112
6.6.2 Dokümantasyon 113

6.6.3 Değerlendirme.....	114
6.7 Sığınmaevine İlişkin Özel Önem Gerektiren Konularda Standartlar...	116
6.7.1 Sığınmaevinde Güvenlik Standartları.....	116
6.7.2 Sığınmaevinde Yaşam Standartları	118
6.7.3 Halkla İlişkiler, İletişim Ağı Kurma ve İşbirliği.....	123

Sonuç	127
--------------	------------

Ekler	131
--------------	------------

EK 1 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği	133
EK 2 Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği	150
EK 3 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi	158
EK 4 İçişleri Bakanlığı Genelgesi.....	183
EK 5 SHÇEK İl ve İlçe Müdürlükleri İletişim Bilgileri	187
EK 6 Danışma Merkezi Kadın Görüşme Formu	193
EK 7 SHÇEK Dışında Açılan Kadın Sığınmaevleri Listesi	195
EK 8 Kadın Sığınmaevi Mimari İhtiyaç Programı	197
EK 9 Sığınmaevi Kurmak İçin Örnek Bütçe	203
EK 10 Sığınmaevi İşletimine İlişkin Örnek Bütçe.....	204
EK 11 Sığınmaevi İlk Kabul Formu.....	205
EK 12 Sosyal İnceleme Raporu.....	208
EK 13 Sığınmaevinden Ayrılma Formu.....	212
EK 14 Sığınmaevi Değerlendirme Formu	215
EK 15 Sığınmaevinde Çalışan Personelin Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler.....	216
EK 16 Sığınmaevi Kalite Göstergeleri Tablosu	235

Kaynakça	239
-----------------	------------

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU BÖLÜM I

1

- Şiddetin Tanımı ve Türleri
- Şiddetin Yaygınlığı
- Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri
- Şiddete Maruz Kalan Kadına Sunulan Hizmetler
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sığınmaevleri

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Kadına yönelik aile içi şiddet, temel insan hakları ve özgürlüklerin ihlali olup, kadın-erkek arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin sonucu ortaya çıkan toplumsal bir sorundur. Bu sorun özel alanda meydana geldiği için çoğu zaman gizli tutulmakta, bu nedenle boyutlarının belirlenmesi güç olmaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele gerek uluslararası yükümlülüklerimiz ve gerek ulusal mevzuatımızdaki düzenlemeler kapsamında, devletin öncelikli sorumluluklarından biri olarak tanımlanmıştır.

1.1 Şiddetin Tanımı ve Türleri

Birleşmiş Milletler (BM) Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nde kadına yönelik şiddet, "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan, cinsiyete dayalı bir eylem, uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya

keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" şeklinde tanımlanmaktadır (BM, 2003). Dünya Sağlık Örgütü eşlerin uyguladığı şiddeti, "yakın bir ilişkide fiziksel, psikolojik ya da cinsel hasara yol açan her tür davranış" olarak tanımlamaktadır.

Kadına Yönelik Şiddet

"İster kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan, cinsiyete dayalı bir eylem, uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" dır. (BM, 2003)

Kadına yönelik şiddet türleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

a. Fiziksel Şiddet: Tokat atmak, dövmek, vurmak, itmek, ısırarak, kemiklerini kırmak, duvara vurmak, saç çekmek, tekmelemek, yaralamak, yakmak, boğmak, silahla yaralamak, sarsmak, vb.

b. Sözel Şiddet: Aşağılayıcı sözler söylemek, zaafı ile alay etmek, aşırı

genellemeler yapmak (sen hep böylesin, bunu her zaman yaparsın gibi), suçlamak, küfür etmek, küçük düşürmek, hakaret etmek, yüksek sesle bağırarak, kadını çelişki içinde bırakmak, kadının özgüvenini yitirmesine neden olmak, korkutmak, ruhsal açıdan zedelemek, çocukları vermemekle ya da kadının sosyal ve meslek yaşamını bozmakla tehdit etmek, vb.

c. Ekonomik Şiddet: Evin masraflarını karşılamamak, aile bireylerine gerekli harçlığı vermemek, kadının çalışmasına izin vermemek, çalışan kadının parasını elinden almak, kadının mal/mülkünü kontrol etmek, kadının nereye para harcadığını kontrol etmek, para yönetimi konusunda eleştirmek ve etiketlemek ('müsrif kadın' gibi), vb.

d. Cinsel Şiddet: Tecavüz etmek (kadını istemediği zaman ve şekilde cinsel ilişkiye zorlamak), enstest ilişkiye kalkışmak ya da gerçekleştirilmek, cinsel içerikli imalar yapmak, cinsel içerikli sözcükler söylemek, çimdikleme, fuhuşa zorlamak, cinsel yaşamlarında kadını aşağılayıcı davranışlarda bulunmak, vb.

e. Psikolojik ve Sosyal Şiddet: Kadını doğrudan iletişimi kesmek, onunla konuşmamak, surat asmak, kadının kendisini ifade etmesini, görüş ve düşüncelerini açıklamasını engellemek, duygusal sömürü yapmak, imalı konuşmak, kadının kendisine güvenini ve saygısını yitirmesine neden olmak, kadının verdiği kararlara ilişkin şüphe etmesine neden olmak, kadının sosyal hayatını katı

kurallarla sınırlamak, kadının kendi mantık sürecinden şüphe etmesine neden olmak, kadını sürekli eleştirmek, kadının çevresiyle bağlarını koparmak, kadının hareket özgürlüğünü kısıtlamak, kadını kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, ailesiyle ve arkadaşlarıyla görüşmesini engellemek, sosyal ilişkilerini kısıtlayarak yalnız /desteksiz bırakmak, herkesin önünde aşağılayıcı konuşmalar yaparak utandırmak, hastaneye yatması gerekecek kadar ruhsal anlamda hasta olduğunu söylemek, kadının sevdiği eşyalara zarar vermek, sürekli takip etmek, çirkin veya işe yaramaz olduğunu söylemek, aldatmak, kadının çocuğuyla ilgilenmesine engel olmak, çocuğu kadına karşı olumsuz etkilemek, vb.

Kadına Yönelik Şiddet Türleri

- Fiziksel Şiddet
- Sözel Şiddet
- Ekonomik Şiddet
- Cinsel Şiddet
- Psikolojik ve Sosyal Şiddet

Sözel, psikolojik ve sosyal şiddet tek başlık altında da ele alınabilmektedir. Kadınlar çoğu kez bu şiddet türlerinden birden fazlasına maruz kalabilmektedir.

1.2 Şiddetin Yaygınlığı

Gerek dünyada gerekse Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik gittikçe artan çabalara rağmen, bu sorun kadının ve toplumun gelişmesinin önünde ciddi bir

engel olarak varlığını sürdürmektedir. Her gelir ve öğrenim düzeyinde, her yaşta, evli, bekâr ya da boşanmış kadınlar şiddete maruz kalabilmektedir.

Kadına yönelik şiddet konusunda araştırmalar, özellikle 1990'lardan sonra artmaya başlamış ve kadına yönelik şiddetin yaygınlığı, sebepleri ve sonuçları hakkında önemli bilgiler elde edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından 10 ülkede (Bangladeş, Etiyopya, Japonya, Brezilya, Peru, Namibya, Samoa Ada Grubu, Sırbistan, Karadağ, Tayland, Tanzanya) 24.000 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilen araştırmaya göre, eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı %13-61, cinsel şiddete uğrayan kadınların oranı %6-59, duygusal şiddete maruz kalan kadınların oranı ise %20-75 aralığındadır. Söz konusu araştırmaya katılan kadınların yaklaşık %47'si ilk cinsel ilişkilerinin zorla olduğunu bildirmektedir (WHO, 2005). Yapılan bir diğer araştırma, Amerika Birleşik Devletleri'nde her 15 saniyede bir kadının, genellikle kocası tarafından dövülmekte olduğunu ortaya koymuştur (BM, 2000).

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2002 yılında yapılan bir başka araştırma, dünya genelinde eşleri tarafından şiddete maruz kalan kadınların oranının %10-69 arasında olduğunu ortaya koymaktadır (WHO, 2002). Aynı çalışmada, şiddet gören kadınların %20 ila %70 arasında değişen bir bölümünün, yaşadıkları bu şiddet olayından kimseye bahsetmedikleri ya da

sadece çok yakın arkadaşlarına veya aile bireylerine söyledikleri belirlenmiştir. Ayrıca kadınların yaşadıkları bu sorunu çözmek üzere, güvenlik güçlerine ya da yardım alabilecekleri başka bir kuruma başvurma oranlarının çok düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün "Medya, Şiddet ve Kadın" (1994) ve "Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu" (1995); Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünün "Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları" (1995) ve "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" (1997); Arat ve Altınay tarafından yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet" (2007) araştırmalarının sonuçlarına göre, Türkiye'de de kadına yönelik şiddet yaygın bir sorundur.

Emniyet Genel Müdürlüğünün 2000-2005 yılları arasında şiddet içerikli suçlarda mağdur olan kadınlara ilişkin istatistiksel verilerine göre, "Aile Fertlerine Kötü Muamele Suçu"nun mağduru olan kadınların sayısı, 2000'de 3.721, 2001'de 4.586, 2002'de 5.130, 2003'te 5.682 ve 2004'te 7.079 olarak tespit edilmiştir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2000-2005). Aile içi şiddetin mahrem bir konu olarak görülmesi, şiddete uğrayan kadınların çoğu zaman güvenlik güçlerine başvurmamasının önünde bir engel teşkil etmektedir. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adalet Yüksekokulu tarafından 1997 yılında, Türkiye genelinde 8.619 evli veya evlilik tecrübesi yaşamış kadın ile yapılan ve İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları

Merkezi, Sosyal ve Kriminolojik Araştırmalar Çalışma Grubu tarafından 2003 yılında tekrarlanan bir çalışma, 1997 yılı sonuçları ile 2003 yılı sonuçlarının karşılaştırılmasına imkân vermektedir. Bu çalışmalara göre, şiddete maruz kalan kadınların kocalarının davranışlarını polise şikâyet etme oranı 1997 yılında %29.26, 2003 yılında ise %34.73 olarak belirlenmiştir. Şiddet olayının aile içinde kalması, polisin veya savcının bu olaya karışmaması gerektiğini belirten kadınların oranı 1997 yılında %28.81 iken, bu oran çok da değişiklik göstermeyerek 2003 yılında %28.58 olarak saptanmıştır (İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2003).

1.3 Şiddetin Kadınlar Üzerindeki Etkileri

Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmalar, şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları şiddeti durduramadıkları veya bundan uzaklaşamadıkları zaman "çaresizlik" duygusu yaşadıklarını ve şiddet ortamında uzun süre kalmaları halinde bu durumun çaresizlik duygusunun kronikleşmesine ve kökleşmesine sebep olduğunu ortaya çıkarmıştır (Aktaş, 2006). Sığınmaevinde yapılan bir araştırmada, şiddete maruz kalan kadınların sıkıntı (%89), kaygı (%83), korku (%75), yorgunluk (%74) ve çaresizlik (%74) duygularını yoğun olarak yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan kadınların %39'unun intiharı denediği saptanmıştır (Karataş, 1996).

Kadının şiddet kısır döngüsü içinde kalmasının nedenlerinden biri, aile içinde yaşanan şiddetin, ailenin mahremiyeti içinde kabul edilerek dışarıdan müdahalenin kabul görmemesidir. Bu durum, şiddete uğrayan kadınların da yaşadıkları şiddeti içselleştirmelerine yol açmaktadır. Yapılan araştırmalar, gelişmekte olan birçok ülkede kadınların, erkeklerin şiddete başvurmasının geçerli bir nedene dayandığına ve erkeklerin eşlerini disiplin altına alma hakkına sahip olduklarına inandıklarını göstermektedir. Erkeği şiddet kullanmaya iten nedenler; erkeğin sözünü dinlememek, karşılık vermek, yemeği vaktinde hazırlamamak, parayla ya da kız arkadaşlarıyla ilgili sorular sormak ve cinsel ilişkiye girmeyi reddetmek olarak ortaya çıkmaktadır (WHO, 2002). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yapılan "2003 Yılı Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması" ülkemizde de kadınların eşlerinden gördükleri şiddeti haklı görme oranlarının yüksek olduğunu göstermiştir. Bu araştırmaya göre, 15-49 yaş grubunda bulunan kadınların %39'u belirtilen nedenlerden en az birini kocasının kendisini dövmesi için haklı bir neden olarak gördüğünü ifade etmiştir (TBMM 2006). 2007 yılında yürütülen "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet" araştırmasının sonuçlarına göre, araştırmaya katılan kadınların yalnızca %10.6'sı "bazı durumda erkeklerin eşlerini dövebileceklerini" ifade etmiştir (Arat ve Altınay, 2007).

1.4 Şiddete Maruz Kalan ve Risk Altındaki Kadına Sunulan Hizmetler

Kadına yönelik şiddet; sosyal hizmetler, kolluk kuvvetleri, adalet sistemi ve sağlık sektörü gibi pek çok hizmet alanının ortak çabalarıyla azaltılabilecek ve önlenebilecek bir sorundur. Bütün bu sektörlerin bu alanda verdikleri hizmetler üç başlık altında ele alınabilir: Önleyici hizmetler, müdahale hizmetleri ve rehabilitasyon hizmetleri².

Önleyici hizmetler, kadının şiddete uğramasını önlemek için belirlenen politikalar ve bu doğrultuda yürütülen çalışmalardan oluşmaktadır. Toplumdaki kişilerin şiddetle ilgili duyarlılığının artırılmasını amaçlayan eğitimden başlayarak, şiddete neden olan kültürel, sosyal ve ekonomik faktörleri değiştirmeyi hedefleyen, olanaklardan ve hizmetlerden eşit yararlanmayı içeren geniş ve kapsamlı bir hizmet alanını içermektedir.

Müdahale hizmetleri, şiddete uğramış kadının erken dönemde tanınması, güvenliğinin sağlanması, beden bütünlüğünün korunması, barınma olanağı sağlanması ve tekrar şiddete uğramaması için verilen hizmetlerin tümüdür. Bu hizmetler çeşitli kurumların işbirliği ile sunulmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınlar, kolluk kuvvetlerine, adli birimlere, sağlık kuruluşlarına, SHÇEK il ve ilçe müdürlüklerine, barolara, toplum merkezlerine, aile danışma merkezlerine, sivil toplum kuruluşlarına (STK) ve

belediyelere ait danışma merkezlerine başvuruda bulunup müdahale hizmetlerinden yararlanabilirler. Bu kurumlar sığınmaevine yönlendirmek de dahil olmak üzere şiddete maruz kalan kadınlara çeşitli hizmetler sunmaktadır.

Rehabilitasyon hizmetleri, şiddetin kadın üzerinde bıraktığı olumsuz etkileri gidermek için verilen hizmetlerdir. Sığınmaevi hizmeti sonrasında, psikolojik desteği sürdürmek, barınma sorunu yaşayan kadına ev bulmak, işsiz ise mesleki kurslara yönlendirip istihdama katılmasını sağlamak, danışmanlık, fiziksel ve ruhsal sağlık hizmeti vermek ve benzeri hizmetler de rehabilitasyon hizmetleri arasında sayılabilir. Bu hizmetler çeşitli kurumların işbirliği ile sunulmaktadır.

Sığınmaevine Yönlendiren Kurumlar

Sığınmaevine yönlendiren kurum ve kuruluşların başlıcaları kolluk kuvvetleri (polis, jandarma), adli merciler ve sağlık kurumlarıdır. STK'ların ve belediyelerin de sunduğu çeşitli hizmetler bulunmaktadır. Bu kurumlar kadını doğrudan sığınmaevine yerleştirmez. Sığınmaevine yerleştirme, kadın danışma merkezleri aracılığı ile gerçekleştirilir.

Kadın Danışma Merkezleri, şiddete uğramış kadınların sorunlarının çözümü için profesyonel hizmet aldıkları, kadının durumunun değerlendirilerek ihtiyaç duyduğu hizmetlerin belirlendiği, sığınmaevi hizmetine gerek duyuyorsa bu kararın verildiği ilk adım kuruluşlarıdır. Kadın danışma merkezleri, SHÇEK il ve

² Halk sağlığı alanında bu hizmetler birincil, ikincil ve üçüncül koruma hizmetleri olarak adlandırılmaktadır.

ilçe müdürlüklerinde, belediyelerde ve STK'ların bünyesinde hizmet veren ve kadınların sığınmaevine girmek üzere ilk başvuruda buldukları, kadının durumunu değerlendiren ve sığınmaevine kabul edilip-edilmeyeceğine karar veren birimler olarak değerlendirilmelidir. Kadın danışma merkezleri Bölüm 3'te ele alınmıştır.

Kadın danışma merkezleri çoğunlukla mesai saatleri içinde hizmet vermektedir. Kadınlar mesai saatleri dışında ALO 183 hattı aracılığıyla sığınmaevi hizmetlerine yönlendirilebilmektedir.

ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü ve Sosyal Hizmet Hattı, 24 saat hizmet vermekte ve sığınmaevine acil gereksinim duyan kadını doğrudan sığınmaevine ulaştırmak için destek sağlamaktadır.

ALO 183'e ilişkin ayrıntılı bilgi Bölüm 6.3.1'de sunulmuştur.

1.5 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Sığınmaevleri

Kadına yönelik şiddetle mücadelede şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadına sunulan müdahale hizmetlerinden en önemlisi sığınmaevlerinde sunulan hizmetlerdir.

Kadınların şiddet kısır döngüsü içinde kalmalarını etkileyen en önemli etmen, şiddete maruz kalan ve risk altındaki kadınlar için yeterli destek ve koruma

Kadın Sığınmaevi

Aile içinde şiddete uğramış kadınların, çocukları ile birlikte şiddetten uzak, kendilerini güven içinde hissedebilecekleri, gereksinim duydukları hizmetleri belirlenmiş bir zaman süresince alabilecekleri, yatılı kamu hizmeti veren kuruluştur.

Sığınmaevinin Temel Özellikleri

1. Sığınmaevi kamu hizmeti verir.
2. Sığınmaevi kâr amacı gütmaz.
3. Sığınmaevinde tüm hizmetler ücretsiz olarak sunulur.
4. Sığınmaevinde hizmet verilen kadının ve çocuklarının yararı gözetilir.
5. Sığınmaevi belirlenmiş bir zaman süresince hizmet verir.
6. Sığınmaevi kamu hizmeti verdiği için şeffaftır, hesap verebilir ve denetlenebilir.

mekanizmalarının olmamasıdır. 2003 yılında Bilgi Üniversitesi tarafından yürütülen bir araştırma, araştırmaya katılan kadınların %93.29'unun eşinin ya da diğer aile üyelerinin şiddetine maruz kaldıkları zaman sığınabilecekleri bir sosyal kurumun bulunmasını istediklerini ortaya koymuştur (İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2003). Bu oran 1997'de % 90.44 olarak belirlenmiştir.

Sığınmaevlerinde kalan kadınlar üzerinde yapılan bir araştırma ise kadınların şiddetle mücadele için önerdikleri ilk çözümün iş bulma/çalışma olanaklarının sağlanması, ikinci çözümün sığınmaevlerinin yaygınlaştırılması olduğunu ortaya çıkarmıştır (Karataş, 1996). TÜBİTAK tarafından desteklenen bir başka araştırmaya göre, katılan kadınların %70 ila %85'i devletin erkekleri eğiterek, sığınmaevleri açarak, bu konuda çalışan kuruluşları destekleyerek, ağır cezalar vererek ve polisi eğiterek, erkeklerin eşlerine uyguladıkları şiddeti engelleyebileceğini düşünmekte; ancak devletin bu sorumluklarını yerine getirmediğini ifade etmektedir; kadınların %85'i Türkiye'deki sığınak sayısının yeterli olmadığını düşünmekte, %87'si vergilerinin sığınak açmak için kullanılmasını onaylamaktadır (Altınay ve Arat, 2007).

Sığınmaevlerinin Yaygınlığı. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kadın danışma merkezlerinin ve sığınmaevlerinin yaygınlığı önem taşımaktadır. Şiddete maruz kalan kadının, şiddeti uygulayanın cezalandırılmasını talep etmesinin ve kendi yaşantısını yeniden düzenleyebilmesinin temel koşulu, danışma merkezine ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek sığınmaevine ulaşabilmesidir.

Avrupa Birliği standartlarına göre nüfusu 7.500'ü geçen tüm yerleşim birimlerinde sığınmaevi açılmalıdır. Türkiye'de, 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Kanunu, Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50 bini geçen

belediyelere, kadın ve çocuklar için koruma evleri açma yükümlülüğü getirmiştir (m.14).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Türkiye'de nüfusu 50 bini geçen 205 yerleşim birimi bulunmaktadır. Bunların bazıları il konumunda, bazıları ilçe ya da ilçeye bağlı belde belediyelelidir. Bu ölçü esas alındığında örneğin İstanbul'da 37 kadın sığınmaevinin olması gerekmektedir (TÜİK, 2007).

Sığınmaevlerinin yeterli sayıya ulaştırılmasının yanı sıra, sığınmaevinin gizliliğini, sığınmaevinde kalan kadınların güvenliğini sağlamak ve kadınların kendi ayakları üzerinde durarak hayatlarını sürdürebilecek duruma gelmelerini desteklemek için sığınmaevlerinde uluslararası düzeyde kabul gören standartlarda hizmet sunulması gerekmektedir.

Yasal Dzenlemeler

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU BÖLÜM 2

2

- Uluslararası Hukukta Kadına Yönelik Şiddet
- İç Hukukta Kadına Yönelik Şiddet

Yasal Düzenlemeler

Aile içinde şiddete maruz kalmış kadınların, çocukları ile birlikte şiddetten uzak, kendilerini güven içinde hissedebilecekleri ve gereksinim duydukları hizmetleri alabilecekleri sığınmaevlerinin açılması, gerek Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası belgelerde, gerekse ulusal mevzuatta devletin asli sorumlulukları arasındadır. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının da sığınmaevi açmalarına ve işletmelerine olanak sağlayan hukuksal düzenlemeler bulunmaktadır.

Bu bölümde, kadına yönelik şiddetle mücadele ve şiddete maruz kalmış kadınlara yönelik hizmet sunan sığınmaevlerine ilişkin olarak uluslararası mevzuat ile ülkemizdeki mevcut yasal düzenlemeler ele alınmaktadır.

2.1 Uluslararası Hukukta Kadına Yönelik Şiddet

Anayasa'nın 90. maddesine göre, usulüne uygun bir biçimde imzalanan uluslararası sözleşmelerin ve antlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince de bir kanunla onaylanması ve bu kanunun Resmi

Gazete'de yayınlanması gerekmektedir. Usulüne göre yürürlüğe konmuş uluslararası anlaşmalar kanun hükmündedir. Kadına yönelik şiddet konusunda Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler ve kararlar aşağıda sunulmuştur.

2.1.1 Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)

Sözleşme 1981 yılında yürürlüğe girmiş, Türkiye tarafından 19 Ocak 1986 tarihinde onaylanmıştır (KSGM, 2001). Sözleşmede kadınlara karşı ayırım kavramı tanımlanmış ve her türlü ayrımcılığın önlenmesi amacıyla kadın erkek eşitliğinin sağlanması hedefine ulaşıncaya kadar taraf devletlere bu yolda kararlı eşitlik politikaları izlemeleri önerilmiştir (m.1).

Sözleşme, "yasalar önünde eşitliği" ve "fiili eşitliği" sağlamaya yönelik olarak taraf devletlere yükümlülük getirmektedir (m.4).

Sözleşme taraf devletlere; her iki cinsten birinin aşağılanması veya üstün görülmesine yönelik fikirlerin veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek için her türlü sosyal, kültürel ve yasal önlemleri alma yükümlülüğü getirmiştir (m.5).

Sözleşme taraf devletlere; kadınlara kanun önünde erkeklerle eşit haklar tanıma, medeni haklar bakımından kadınlara erkeklerinkine benzer hukuki ehliyet ve bu ehliyeti kullanmak için eşit fırsatlar tanıma ve özellikle kadınlara akit yapmada ve mülk idaresinde eşit haklar verme ve mahkemelerde davaların her aşamasında eşit muamele etme yükümlülüğü getirmiştir (m.15).

Sözleşme'ye göre taraf devletler, kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayrımı önlemek için gerekli bütün önlemleri alacaklar ve özellikle kadın-erkek eşitliği ilkesine dayanarak kadınlara aşağıdaki hakları sağlayacaklardır (m.16):

- Evlenmede erkeklerle eşit hak,
- Özgür olarak eş seçme, serbest ve tam rıza ile evlenme hakkı,
- Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında aynı hak ve sorumluluklar,
- Medeni durumlarına bakılmaksızın, çocuklarla ilgili konularda ana

ve babanın eşit hak ve sorumluluklarının tanınması,

- Her durumda çocukların çıkarlarının en ön planda gözetilmesi, ulusal yasalarda mevcut veli, vasi, kayyum olma ve evlat edinme veya benzeri müesseselerde eşit hak ve sorumluluklar,
- Aile adı, meslek ve iş seçimi dahil her iki eş (kadın-erkek) için eşit kişisel haklar,
- Ücret karşılığı olmaksızın veya bir bedel mukabilinde malın mülkiyeti, kazanımı, işletmesi, idaresi, yararlanılması ve elden çıkarılmasında her iki eşe de eşit haklar sağlaması.

Ayrıca bu maddede çocuğun erken yaşta nişanlanması veya evlenmesinin hiçbir şekilde yasal sayılmaması ve evlenme asgari yaşının belirlenmesi ve evlenmelerin resmi sicile kaydının mecburi olması için, yasama dâhil gerekli tüm önlemlerin alınması da yer almıştır.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde, kadına yönelik şiddetin önlenmesine ve kadın sığınmaevlerine ilişkin ayrı maddeler bulunmamasına rağmen, Sözleşme'nin bütününden kadına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılmasını amaçladığı sonucu çıkarılmaktadır. Nitekim kadının insan olarak gelişiminin ve var oluşunun önündeki tüm engellerin kaldırılması ve kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılması

amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranışlarını değiştirmek gibi doğrudan şiddetle ilişkilendirilebilecek yükümlülükler öngörülmektedir. Ancak Sözleşme’de yeterince ayrıntılı yer verilmeyen şiddet konusu, daha sonra bu Sözleşme’ye ek protokol ve tavsiye kararlarında daha belirgin bir biçimde ele alınmıştır.

CEDAW 19 Sayılı Genel Tavsiye Kararı

CEDAW 19 sayılı Genel Tavsiye Kararı, kadına yönelik şiddet konusunda hazırlanmıştır (11. Oturum, 1992).

Bu Tavsiye Kararında, CEDAW’ın tam olarak hayata geçebilmesi için, taraf devletlerin kadına yönelik şiddeti önlemek üzere gerekli tüm önlemleri alması gerektiği belirtilmekte ve Sözleşme’nin 1. maddesindeki ayrımcılık tanımının cinsiyet temelli şiddeti kapsadığı vurgulanmaktadır. Ayrıca, kadının insan hakları ve temel özgürlükleri kapsamında;

- Yaşama hakkı,
- Kötü muamele, işkence vb. görmeme hakkı,
- Özgürce ve güven içinde yaşama hakkı,
- Savaş ve çatışmalarda uluslararası hukuk normlarına uygun eşit korunma hakkı,
- Ailede eşitlik hakkı,
- En yüksek standartta fiziksel ve zihinsel sağlığa sahip olma hakkı,

- Uygun şartlarda çalışma hakkı, yer almaktadır.

Sözleşme hükümlerinin yorumunda, ayrımcılığın ve kadına yönelik şiddetin uygulanmasının devlet tarafından engellenmesinin yanı sıra, özel kişi ve kurumlar tarafından yapılan ayrımcılığı önlemek konusunda da devlet sorumlu tutulmaktadır (KSGM, 2001).

CEDAW Ek İhtiyari Protokol

CEDAW Ek İhtiyari Protokolü Türkiye’de, 29 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Protokol, Sözleşme’nin uygulanmasını denetlemekle yükümlü olan CEDAW Komitesi’ne, Sözleşme’nin öngördüğü hakların ihlal edilmesi durumunda, bireylerce ve gruplarca ya da onların yetkilendirdiği kişilerce şikâyette bulunulduğunda, şikâyeti kabul etme ve inceleme yetkisi tanımaktadır (KSGM, 2001).

Protokol bugüne kadar altı başvuruyu karara bağlamıştır. Bunlardan üçü aile içi şiddet ve evlilikle ilgilidir.

2.1.2 Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Birleşmiş Milletler Bildirisi

1993 tarihli Birleşmiş Milletlerin Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiyesine İlişkin Bildirisi’nin başlangıç kısmında Kadınlara

Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin etkili bir biçimde uygulanmasının, kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesine katkıda bulunacağı ve bu kararlar birlikte düzenlenen söz konusu bildirgenin bu süreci güçlendireceği ve tamamlayacağı ifade edilmektedir (www.istanbulbarosu.org.tr/Yayinlar/Ba-rokitaplari/ubkee.pdf). Özel olarak kadınlara karşı şiddet sorununu açıklıkla ele alan Bildiri'nin herkes tarafından bilinmesi ve uyulması için her türlü çabanın gösterilmesi istenmiştir.

Bildiri'nin başlangıç bölümünde kadına yönelik şiddet konusunda oldukça önemli tespitler yer almaktadır:

- Kadınlara karşı şiddet; eşitlik, gelişme ve özgürlüğün gerçekleştirilmesine ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme'nin tam olarak uygulanmasına bir engel oluşturmaktadır.
- Kadınlara karşı şiddet, kadınların insan haklarına karşı bir ihlal oluşturmakta ve bu hakların ve özgürlüklerin kullanılmasını zayıflatmakta veya hükümsüz kılmaktadır.
- Erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkileri, erkekler tarafından kadınlar üzerinde egemenlik kurulmasına ve kadınlara ayrımcılık yapılmasına yol açmaktadır.
- Bu ayrımcılık sonucunda kadınlar erkeklere bağımlı bir konuma gelmektedir.
- Azınlık gruplara dâhil olan kadınlar, yerli kadınlar, mülteci kadınlar, göçmen kadınlar, kırsal bölgelerde veya uygarlığa uzak topluluklarda yaşayan kadınlar, bakıma muhtaç kadınlar, ceza veya tutukevlerindeki kadınlar, kız çocukları, özürlü kadınlar, yaşlı kadınlar ve silahlı çatışma bölgelerinde bulunan kadınlar gibi bazı kadın grupları şiddete karşı daha savunmasız durumdadırlar.
- Kadınlara karşı şiddet; bütün gelir gruplarında, her sınıfta ve kültürde meydana gelen yaygın bir olgudur ve bunun yol açtığı sonuçların tasfiye edilmesi için ivedi ve etkili adımlar atılması gerekmektedir.
- Kadınlara toplum içinde hukuki, sosyal, siyasal ve ekonomik eşitlik için sağlanan olanaklar, kadınlara karşı yapılan ayrımcılık nedeniyle kullanılamaz hale gelebilmektedir.
- Kadın hareketleri, kadınlara karşı şiddet sorununun niteliğine, aşırılığına ve yaygınlığına giderek artan ölçüde dikkat çekilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Yukarıdaki tespitlerin ışığında, kadınlara karşı şiddetin açık ve anlaşılabilir bir tanımının yapılmasına, kadınlara karşı her türlü şiddetin tasfiye edilmesinin açıkça düzenlenmesine, devletlerin taşıdıkları sorumluluklar konusunda

taahhütte bulunmalarına ve kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi için tüm uluslararası toplumun taahhütte bulunmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bildiri’de “kadınlara karşı şiddet; ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı ve ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” olarak tanımlanmıştır (m.1).

Ayrıca Bildiri’de kadınlara karşı şiddet teriminin aşağıdaki durumları içerecek şekilde anlaşılacağı; fakat bu durumlarla sınırlı olmayacağı yer almaktadır:

a) Aile içinde meydana gelen dövme, kız çocukların cinsel istismarı, evlenirken verilen başlıkla ilgili şiddet, evlilik içi tecavüz, cinsel organları dağlama ve kadınlara zarar veren geleneksel uygulamalar; eş olmayanlar arasındaki şiddet, sömürmek için uygulanan şiddet de dâhil, fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet uygulanması,

b) Toplum içinde meydana gelen tecavüz, cinsel istismar, çalışma hayatında, öğretim kurumlarında ve diğer yerlerde cinsel taciz, kadın satışı ve zorla fuhuş yaptırılması da dâhil, fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet,

c) Nerede meydana gelirse gelsin, devlet tarafından işlenen veya hoş görülen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet (m.2).

Kadınlar siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki insan haklarından ve temel özgürlüklerden eşit bir biçimde yararlanma ve bunların korunmasını isteme hakkına sahiptir.

Bu haklara diğerlerinin yanı sıra, aşağıdakiler de dâhildir (m.3):

- a) Yaşama hakkı,
- b) Eşitlik hakkı,
- c) Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı,
- d) Hukukun korumasından eşit biçimde yararlanma hakkı,
- e) Her türlü ayrımcılığa karşı korunma hakkı,
- f) Elde edilmesi mümkün olan en yüksek standartta fiziksel ve ruhsal sağlık hakkı,
- g) Adil ve elverişli koşullarda çalışma hakkı,
- h) İşkenceye veya diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaya maruz kalmama hakkı.

Bildiri kadınlara karşı şiddetin önlenmesi konusunda devletlerin yükümlülükleri üzerinde de durmaktadır.

Devletler kadınlara karşı şiddeti yasaklar ve kadınlara karşı şiddetin tasfiye edilmesi konusundaki yükümlülüklerinden kaçınmak üzere herhangi bir örf ve âdeti, geleneği veya dinsel düşünceyi ileri

süremez. Devletler her türlü uygun araçla ve hiç gecikmeksizin kadınlara karşı şiddeti tasfiye politikasını yürütür. Bu amaçla kadınların her türlü şiddete karşı korunmalarını sağlayacak yaklaşımlar geliştirir ve en geniş şekilde yasal, siyasal, idari ve kültürel tedbirleri alır; cinsiyet konusunda duyarlı yasalar, yürürlükteki uygulamalar ve diğer müdahaleler yoluyla kadınların yeniden mağdur olmalarına meydan verilmemesini sağlar.

İhtiyaç bulunması halinde, mevcut kaynaklarını uluslararası işbirliği çatısı altında azami derecede kullanarak, şiddete maruz kalmış kadınların ve gerektiği takdirde bu kadınların çocuklarının rehabilitasyonu, bakımı, yetiştirilmesi ve ıslahı konusunda kendilerine rehberlik yapılmasını, sağlık ve sosyal hizmetler, imkânlar ve programlar gibi özel nitelikteki yardımlar ile birlikte, yapısal desteklerden yararlanmalarını sağlar ve bu kimselerin güvenliği ile fiziksel ve psikolojik rehabilitasyonu için gerekli her türlü tedbiri alır (m. 4/f, g).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 22 Aralık 2003 Tarihli Toplantısında Aldığı 58/147 Sayılı, Kadınlara Karşı Aile İçi Şiddetin Ortadan Kaldırılması Konulu Kararı

Bu kararda,

a) Aile içi şiddetin, özel yaşamda, genellikle cinsel ilişki ya da kan bağı ile bağlı bireyler arasında vuku bulan bir

şiddet türü olduğu,

b) Aile içi şiddetin, kadınlara yönelik şiddetin en yaygın, fakat en az görünen bir türü olduğu ve sonuçlarının, mağdurların yaşamlarının pek çok alanını etkilediği,

c) Aile içi şiddetin, fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet dâhil, çok çeşitli şekillerde ortaya çıkabileceği,

d) Aile içi şiddetin toplumsal bir sorun olduğu ve devletlerin, mağdurları korumak ve aile içi şiddeti önlemek için ciddi tedbirler alması gerektiği vurgulanmıştır.

Aile içi şiddetin önlenmesi için diğer önlemlerle birlikte, aile içi şiddet mağdurlarına yasal haklarını korumalarında, tedavi ve destek almalarında gerekli yardımın sağlanmasını ya da yardım sağlanmasının kolaylaştırılmasını ve aile içi şiddet mağdurları için başvuru merkezleri ile güvenli sığınakların kurulmasını da kapsayacak şekilde çalışmalar yapılması yer almıştır.

2.1.3 Dünya Kadın Konferansları

Kadına yönelik şiddet, Dünya Kadın Konferansları ile uluslararası kamuoyunun gündemine girmiştir. 1975 yılında Meksika'da yapılan Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Eylem Planı'nda ailenin ve aile bireylerinin eşitliğinin ve güvenliklerinin

temini için eğitim programlarının yapılması tavsiye edilmiştir (un.org.tr/unic/unic_tr/belgeler.html). Bu Konferansa paralel gerçekleştirilen sivil toplum kuruluşlarının oturumlarında ise kadına yönelik şiddetin değişik biçimleri dile getirilmiştir.

1980 yılında Kopenhag'da yapılan İkinci Dünya Kadın Konferansı'nda, aile içinde kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin kabul edilen ilke kararında, şiddet sağlık problemi bağlamında ele alınmış, kadınların ve çocukların şiddetten korunması için programların geliştirilmesi konusunda çağrı yapılmıştır.

Kadına yönelik şiddet konusu, en kapsamlı biçimde 1985'te Nairobi'de gerçekleştirilen 3. Kadın Konferansı'nda ele alınmıştır. Nairobi'de, Geleceğe Yönelik Stratejiler kapsamında, kadına yönelik şiddetin tüm toplumlarda ortaya çıktığı belirtilmiş ve ev içinde kadına yönelik şiddet, insan ticareti, silahlı çatışmalarda kadının durumu gibi, kadına yönelik şiddetin farklı biçimleri üzerinde durulmuştur. Geleceğe Yönelik Stratejiler'de önleyici politikaların geliştirilmesi, yasal tedbirlerin alınması, mağdurlara yönelik geniş kapsamlı destek mekanizmalarının kurulması ve bu konuda bilinç artırıcı çalışmalar yapılması için çağrı yapılmıştır.

1995 yılında Pekin'de gerçekleştirilen IV. Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı ile kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türden şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılması konusunda

devletlere yükümlülükler getirilmiştir (www.ksgm.gov.tr). Bu yükümlülük çerçevesinde şiddete uğrayan kadınlar için başvuracakları merkezlerin ve sığınmaevlerinin sayısının artırılması, ücretsiz danışma, psikolojik ve yasal yardım sağlanması konularına önemli bir vurgu yapılmıştır. Eylem Platformu'nda, kadının özel ve kamusal alana tam ve eşit katılımının önündeki engellerin, kadınların ekonomik, sosyal, kültürel yaşamda ve siyasi karar alma mekanizmalarında yer almaları yoluyla ortadan kaldırılabileceği ifade edilmiştir. Eylem Platformu Belgesi'nin kadına karşı şiddet ile ilgili bölümünde kadına karşı şiddetin; eşitlik, kalkınma ve barış hedefleri önündeki en önemli engellerden biri olduğu belirtilmiş, toplumsal cinsiyet temelli şiddet, "fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar ve sıkıntı çekme ile sonuçlanacak herhangi bir eylem" olarak tanımlanmıştır.

2.1.4 Avrupa Konseyi Kararları

Türkiye'nin üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından da kadına yönelik şiddet konusu gündeme alınmıştır. 20 Mart 1950'de Roma'da imzalanan Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'de, yaşama hakkı, işkence yasağı, özgürlük ve güvenlik, evlenme hakkı, ayrımcılık yasağı gibi konuların üzerinde durulmuş; ancak kadına yönelik şiddete ya da kadının insan haklarına özel bir vurgu yapılmamıştır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1985 ve 1990 yıllarında kabul ettiği aile

içi şiddet konusundaki Tavsiye Kararları ile aile içinde gerçekleşen şiddetin hem kadınların hem de çocukların gelişmesine, dolayısıyla toplumun temeli olarak tarif edilen ailenin ve aile bireylerinin güvenliğine zarar verdiği belirtilerek, aile ve bireylerinin korunması için gerekli tedbirlerin alınması üye devletlere tavsiye edilmektedir (Council of Europe, 1985-1990).

1993 yılında Roma'da gerçekleştirilen Avrupa Konseyi bünyesinde Kadın Erkek Eşitliğinden Sorumlu 3.Bakanlar Konferansı'nda kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bir deklarasyon yayınlanmış ve ilke kararı kabul edilmiştir. Bu belgelerde kadına yönelik şiddetin, yaşama, güvenlik, özgürlük gibi temel hak ve özgürlüklere zarar verdiği dile getirilmiş ve mücadele için bir Eylem Planı geliştirilmiştir. Aynı Konferans'ta tecavüz ve kadınlara yönelik cinsel taciz konusunda da bir ilke kararı kabul edilmiştir (Council of Europe,1993). 1997 yılında Strazburg'da yapılan Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesi'nde, kadına yönelik şiddet ve her türlü cinsel sömürü ile mücadele kararlılığı dile getirilmiştir (Second Summit Final Declaration and Action Plan,1997).

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 2002 yılında kadınların şiddete karşı korunmasına ilişkin geniş kapsamlı bir tavsiye kararını kabul etmiştir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı'nda üye devletlere, şiddet

mağdurlarının azami güvenliğinin sağlanması ve mağdurların yeniden şiddet olayı ile karşılaşmalarının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması tavsiye edilmektedir (Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 2002). Bu belgede, mağdurların korunması ve destek hizmetlerine ilişkin olarak, mağdurlar için eşgüdümlü profesyonel kadroların sağladığı acil ve geniş kapsamlı destek hizmetlerinin ücretsiz ve 24 saat ulaşılabilir olması gerektiği belirtilmektedir.

2005 yılında Varşova'da yapılan zirvede aile içi şiddet dâhil kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması konusundaki kararlılık bir kez daha dile getirilmiştir (Avrupa Konseyi, 2005).

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin 14 Kasım 2006 tarihli 13 sayılı kararında, aile içi şiddetin kaynağının toplumdaki kadın-erkek eşitsizliği olduğu, bu sorunun coğrafi sınır, yaş, ırk ya da herhangi bir etnik kökene mal edilemeyeceği, her ailede ve her türlü sosyal çevrede kendini gösterebileceği dile getirilmiştir. Şiddet ile mücadele etmek için, ücretsiz yasal yardım ve arabuluculuk dâhil mümkün olan her türlü yöntemin kullanılması, aile içi şiddet mağdurlarına uzun süreli destek verilmesi ve şiddet uygulayanların tedavisinin sağlanması gerektiği belirtilmiştir (www.ksgm.gov.tr).

2.1.5 Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Türkiye'nin 14.09.1990 tarihinde imzalayıp, 9.12.1994 tarih ve 4058 sayılı Kanunla onayladığı Sözleşme'nin 19'uncu ve 34'üncü maddeleri çocuğa yönelik her türlü bedensel ve zihinsel saldırıyı ihmal ve istismar olarak değerlendirmekte ve bu hallerde çocuğun korunmasını devletin sorumluluğu olarak görmektedir (www.shcek.gov.tr).

2.2 İç Hukukta Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yararlanılmakta olan iç hukuk düzenlemelerinden, Anayasa, Türk Ceza Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, Belediye Kanunu, ilgili genelgeler ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele: Ulusal Eylem Planı 2007-2010 bu bölümde ele alınmıştır.

2.2.1 Anayasa

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Başlangıç bölümünde her Türk vatandaşının bu Anayasa'daki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak onurlu bir yaşam sürdürme, maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu belirtilmektedir.

Anayasa'nın 10. maddesinde "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." hükmü yer almaktadır. Anayasa, kadın ve erkeğin eşitliğine vurgu yaparak; herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu hükme bağlamıştır.

Anayasa'nın 17. maddesi, "Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz." biçiminde düzenlenmiştir.

"Ailenin Korunması" başlığını taşıyan 41'inci maddesi "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır." şeklinde düzenlenmiştir. Bu maddede, ayrıca "Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar." ifadesi yer almaktadır (www.tbmm.gov.tr/Anayasa.htm).

2.2.2 Türk Ceza Kanunu

26.9.2004 yılında kabul edilen ve 01.04.2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konuları, "Kişilere Karşı Suçlar", "Topluma Karşı Suçlar",

“Millete, Devlete Karşı Suçlar” olmak üzere üç ana kısımda düzenlenmiştir. “Kişilere Karşı Suçlar” kısmında, töre saikiyle kasten öldürme suçu (m.82), kasten ve taksirle yaralama (m.86, m.89), eziyet (m.96), cinsel saldırı (m.102), çocuğun cinsel istismarı (m.103), reşit olmayanla cinsel ilişki (m.104) ve cinsel taciz (m.105), tehdit (m.106), cebir (m.108), kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma (m.109), iş ve çalışma hürriyetinin ihlali (m.117), haberleşmenin engellenmesi (m.124) hakkında hükümler yer almaktadır.

“Topluma Karşı Suçlar” kapsamında yer alan düzenlemeler arasında, hayâsızlık (m.225), müstehcenlik (m.226) ve fuhuş (m.227), birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören (m.230), kötü muamele (m.232), aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerin ihlali (m.233), çocuğu kaçırma ve alıkoyma (m.234) bulunmaktadır.

“Millete, Devlete Karşı Suçlar” kısmında, yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın, kişinin genital muayeneye gönderilmesi veya bu muayenenin yapılmasının suç olduğu hükmü (m.287) yer almaktadır (www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html).

2.2.3 Çocuk Koruma Kanunu

Kadın sığınmaevine gereksinim duyan kadınlarla ilgili önemli bir düzenleme, Çocuk Koruma Kanunu ve bağlı yönetmeliklerde “Barınma Tedbiri” bölümünde yer almaktadır.

Bu Kanun’a göre, barınma tedbiri, “barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaktır,” (m.5).

Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik

Yaşamını devam ettirmek için yeterli ve sağlıklı bir barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlar ile bunların çocuklarına uygun barınma yeri sağlamaya yönelik tedbire ilişkin Çocuk Koruma Kanunu’na Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik’te (m.15) şu açıklamalara yer verilmektedir.

- Barınma tedbiri uygulanan kimselerin, talepleri hâlinde kimlikleri ve adresleri gizli tutulur.
- Barınma tedbiri kararı verilen kimselerin, kolluk kuvvetlerince, tedbir kararını uygulayacak kuruma teslim edileceği hâllerde, bu kimselerin ilk sağlık kontrolü yapıldıktan sonra teslimi sağlanır. Bulaşıcı hastalığı olanların tedavisi Sağlık Bakanlığınca gerçekleştirilir. Bu durumdaki kimseler hakkında derhâl sağlık tedbiri alınması için mahkeme veya çocuk hâkimine başvurulur.
- Bu tedbirin yabancı uyruklu kimselere uygulanmasında, kurum tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde

yabancı uyruklu kimselerin vatan-daşı olduğu ülkenin konsoloslukları ile irtibat sağlanır.

- Sağlık kontrolü ve tedaviye ilişkin hizmetlerden doğan tüm giderler Sağlık Bakanlığınca karşılanır.
- Barınma tedbiri, SHÇEK, Millî Eğitim Bakanlığı ve yerel yönetimler tarafından yerine getirilir.
- Bakım ve barınma tedbirlerinin yerine getirilmesi sırasında ihtiyaç duyulan kolluk hizmetleri, ilgili birimlerden talep edilir. Kolluk birimleri, bu talepleri geciktirmeksizin yerine getirir. Bakım ve barınma tedbir kararı alınan kişiler ile çocukların rehabilitasyonu, eğitimi ve diğer bakanlıkların görev alanına giren hususlarla ilgili olarak SHÇEK tarafından yapılan her türlü yardım ve destek talepleri Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, ilgili diğer bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından geciktirilmeksizin yerine getirilir (m.17) (www.shcek.gov.tr).

2.2.4 Ailenin Korunmasına Dair Kanun (4320; 5636)

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un temel amacı, aile içinde şiddet uygulayan bireyi, mağdurun yaşam alanından uzaklaştırmak ve diğer gerekli tedbirleri uygulamaya koymak suretiyle aile içi şiddeti önlemektir.

5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle bu Yasa; sadece eş ile sınırlı olmaktan çıkarılmış, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri ile aynı çatı altında yaşamayan, haklarında mahkemece ayrılık kararı verilen aile bireylerini; yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya ayrılık nedeniyle ayrı konutlarda bulunan bireyleri ve evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerini ve çocukları da kapsayacak hale getirilmiştir.

Kanununun 1.maddesinde bu kanun kapsamındaki başvuruların ve verilen kararın infazı için yapılan icrai işlemlerin harca tabi olmadığı ifadesine yer verilmiştir.

4320 Sayılı Kanun

Temel amacı; aile içinde şiddet uygulayan bireyi, mağdurun yaşam alanından uzaklaştırmak ve diğer gerekli tedbirleri uygulamaya koymak suretiyle aile içi şiddeti önlemektir.

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik

4320 Sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin Yönetmelik, 1 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğe göre aile bireylerinden birinin toplumsal veya özel alanda fiziksel, cinsel, psikolojik, sözel ve ekonomik şiddete maruz kalması durumunda, şikâyet ve ihbar mercilerine müracaat etmek suretiyle tedbir talebinde bulunabilir (www.ksgm.gov.tr/yonetmelik6.html).

Aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine şiddetin belgelenmesi aranmaksızın aile mahkemesi hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak re'sen kusurlu eşe ve diğer aile bireyelerine ilişkin aşağıdaki tedbirlerden bir veya birkaçına veya uygun göreceği benzer başka tedbirlere hükmedebilir:

a) Aile bireyelerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmama,

b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireyelerine tahsisi ile bu bireyelerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmama,

c) Aile bireyelerinin eşyalarına zarar vermeme,

ç) Aile bireyelerini iletişim araçları ile rahatsız etmeme,

d) Varsa silâh veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etme,

e) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmeme veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmama,

f) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurma.

Aile içi şiddete maruz kalan aile bireyelerinden birisinin korunması için,

kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavisinin sağlanması amacıyla hâkim, illerde İl Sağlık Müdürlüğüne, ilçelerde Sağlık Grup Başkanlığına başvurmasını kararında belirtir. Bu kişiler İl Sağlık Müdürlükleri Ruh Sağlığı Şubelerince veya Sağlık Grup Başkanlıklarınca resmî veya kendi istekleri üzerine özel sağlık kurumlarına sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu İl Sağlık Müdürlüğü veya Sağlık Grup Başkanlığı tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

2.2.5 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu (2828)

24.5.1983 tarihinde kabul edilen 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun amacı, 1. maddesinde "korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklar ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemek" olarak belirtilmiştir.

Kanun'un 3. maddesinde kadın veya erkek konukevleri, "fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadın veya erkeklerin psiko-sosyal ve ekonomik problemlerinin çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre

kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşları" olarak tanımlanmıştır.

Bu Kanun kapsamına giren sosyal hizmetlere ilişkin faaliyetler, devletin denetim ve gözetiminde, sivil toplum kuruluşları ile halkın gönüllü katkı ve katılımı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülür. Sunulacak bakım ve diğer hizmetlerin kapsamı ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin izin, çalışma usul ve esasları ve diğer hususlar SHÇEK tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir. Sosyal hizmetler alanında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği tesis edilerek güç birliği sağlanır ve mevcut kaynaklara en verimli şekilde işlerlik kazandırılır (m.4).

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği SHÇEK'e bağlı konukevlerinde uygulanacak standartları belirlemek üzere 12.07.1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik ile bu kuruluşların hizmet vereceği hedef kitle, uyulacak ilkeler, yönetim biçimi, personelin nitelikleri, kadınlara ve çocuklarına sunulacak hizmetlerin standartları belirlenmiştir (Ek 1).

Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği

8.5.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği, SHÇEK Genel Müdürlüğü tarafından, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 9. maddesinin (g) bendi ile 34 ve 35 inci maddeleri gereğince düzenlenmiştir (Ek 2).

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik

23 Kasım 2003 tarihinde yayımlanan bu Yönetmelik ile İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarına araştırma ve izleme görevi verilmiştir (m.12).

Bu kapsamda il ve ilçe kurullarının görevleri arasında:

a) İnsan haklarıyla ilgili konularda üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak araştırma yapılması, yaptırılması ve rapor hazırlanmasını sağlamak,

b) Kadın, çocuk, hasta ve özürllü hakları ile ilgili araştırmalar yapmak ve çözümler üretilmesini teşvik etmek,

c) İnsan hakları uygulamalarını yerinde görmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlara ziyaretler gerçekleştirmek,

yer almaktadır.

Bu kurul, kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi alanında araştırma yapmak, çözüm üretilmesini teşvik etmek ve kadın sığınmaevlerinin amacına uygun olarak hizmet vermesini sağlamak üzere bağımsız denetim yapacak bir kurul olarak önemli işlevler üstlenebilir.

2.2.6 Belediye Kanunu (5393)

3.7.2005 tarihinde kabul edilen ve 13.07.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu, kadın sığınmaevlerinin yaygınlaşmasını sağlamak üzere önemli bir düzenleme yapmıştır. Bu kanuna göre Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50 bini geçen belediyelere kadın ve çocuklar için korumaevleri açma yükümlülüğü getirilmiştir (www.mevzuat.adalet.gov.tr/htm/1525.html).

5393 sayılı Belediyeler Kanunu esas alındığında İstanbul’da 37, Türkiye’de ise 205 kadın sığınmaevinin hizmet vermesi gerekmektedir.

5393 Sayılı Kanun

Madde 14. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

2.2.7 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi Çocuk ve Kadına Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler

Türkiye Büyük Millet Meclisinde 11.10.2005 tarihinde “Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” amacıyla bir komisyon kurulmuştur. Komisyon, çalışmaları sonucunda, sorunun boyutları ve çözüm için gerekli çalışmaların belirlendiği kapsamlı bir rapor hazırlamıştır. Söz konusu komisyon raporunu takiben, kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için alınması gereken önlemler ve sorumlu olacak kuruluşların belirlendiği 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. Bu Genelge ile kadına yönelik şiddetle mücadele bir devlet politikası haline gelmiştir.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi’nde sığınmaevleri/konukevlerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır (EK 3). Sığınmaevleriyle ilgili maddeler aşağıda verilmiştir.

“Hizmet Kurumları” başlığı altında;

Madde 16. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu için bütçeden ayrılan pay artırılmalı, kadın sığınmaevleri/kadın konukevleri nitelik ve nicelik açısından Avrupa Birliği

standartlarına uygun hale getirilmeli ve hizmet sunacak personelin kadın bakış açısına sahip olması sağlanmalı, anılan merkezlerin gizlilik ilkesine uygun olarak hizmet vermeleri konusunda gerekli özen gösterilmelidir.

Sorumlu Kurum: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Devlet Planlama Teşkilatı, yerel yönetimler.

İşbirliği yapacak kurum ve kuruluşlar: Üniversiteler, sivil toplum kuruluşları.

Madde 17. Kadın sığınmaevleri/konukevlerinin kuruluşu ve işletilmesi ile ilgili mevzuatın gözden geçirilerek Avrupa Birliği standartları doğrultusunda yeniden hazırlanması ve yerel yönetimlere kadın sığınma/konukevi açma konusunda zorunluluk getirilmesi sağlanmalıdır. Açılan kadın sığınma/konukevlerinin mevzuatta belirtilen standartlara uygunluğu düzenli olarak denetlenmelidir.

Sorumlu Kurum: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü.

İşbirliği yapacak kurum ve kuruluşlar: Yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları.

Madde 20. Sivil toplum kuruluşları tarafından kurulmuş ve kurulacak olan bağımsız kadın sığınmaevleri ve kadın danışma merkezlerini açma ve işletme girişimleri, yerel yönetimler ve il özel idareleri tarafından mali destek de dâhil olmak üzere çok yönlü desteklenmelidir.

Sorumlu Kurum: Valilikler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, yerel yönetimler.

İşbirliği yapacak kurum ve kuruluşlar: Sivil toplum kuruluşları.

Madde 21. Şiddet gördüğü için kadın sığınma/konukevine yerleştirilen kadınların buradan çıktıktan sonra kendi ayakları üzerinde durmayı başarmalarını sağlamak ve desteklemek için kadınlara devletin sahip olduğu kaynaklardan geçici konut tahsisi yapılmalıdır.

Sorumlu Kurum: Yerel yönetimler, Toplu Konut İdaresi.

İşbirliği yapacak kurum ve kuruluşlar: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, sivil toplum kuruluşları.

Eğitim başlığı altında;

Madde 4. Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri merkezlerin tanıtımı ile kadınlara yönelik bilinç yükseltme ve eğitim çalışmaları konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyası yürütülmelidir.

Sorumlu Kurum: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı, valilikler, yerel yönetimler.

İşbirliği yapacak kurum ve kuruluşlar: Sivil toplum kuruluşları, görsel-işitsel medya kuruluşları (ulusal, bölgesel ve yerel).

2.2.8 11.01.2007 Tarih ve 2007/6 Sayılı İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu Konulu Genelgesi

Bu Genelge'de, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve müdahale edilmesi konusunda yapılan düzenlemelerde uygulanacak sürecin açıkça belirlenmiş olmasının yanı sıra, sorumlu kuruluşlar da belirlenmiştir (Ek 4). Ayrıca hizmet ilkelerinden biri olan gizlilik ilkesinin üzerinde önemle durulmuştur. Konuya ilişkin olarak yapılan düzenlemeler 5. , 7. ve 8. maddelerde yer almaktadır:

Madde 5. Çeşitli sebeplerle töre veya namus cinayetine maruz kalabileceğini beyan eden/edilen veya aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar ve çocuklarla ilgili her türlü koruma tedbirinin, İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, ilçelerde ise sosyal hizmet yürüten birim ya da varsa Sosyal Hizmetler Şube Müdürlükleri haberdar edilmek suretiyle ivedilikle alınması sağlanacak; SHÇEK'e veya belediyelere bağlı kadın sığınmaevlerinde koruma altına alınan bu kişilerin buldukları yerlerle ilgili gizlilik esaslarına en üst seviyede riayet edilecektir.

Madde 7. Kadın sığınmaevi bulunmayan yerlerde, töre/namus cinayetine maruz kalabileceğini beyan

eden veya somut bir olayda töre/namus cinayetine maruz kalabileceği öngörülen kişilerin rızaları doğrultusunda, ivedilikle sosyal hizmet birimleri haberdar edilmek suretiyle teslim alınmaları sağlanacaktır. İl/ilçe sosyal hizmet birimleri 24 saat ulaşılabilecek şekilde görevlendirecekleri personelin iletişim bilgilerini genel kolluk kuvvetlerine bildireceklerdir.

Madde 8. Kadın sığınmaevi bulunmayan yerlerde, mağdurların ilgili yere sevkine kadar geçen sürede geçici olarak korunmalarının ve sığınmalarının sağlanacağı yerler, (otel, pansiyon, misafirhane vb.) oluşturulan komiteler tarafından tespit edilerek genel kolluk kuvvetlerine bildirilecektir. Bu yerlerin adres bilgileri konusunda da üst seviyede gizlilik esaslarına riayet edilecektir.

2.2.9 Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010", tüm tarafların katılımı ve işbirliği ile Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Ulusal Eylem Planı'nın hazırlık sürecinde yapılan geniş katılımlı toplantılarda, atölye çalışmalarında, mevzuat ve literatür taramasında kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra yerel yönetimlerin, üniversitelerin ve kadın alanında çalışmalar yürüten sivil toplum

kuruluşlarının temsilcilerinin de katkıları alınmıştır. Ulusal Eylem Planı'ndaki amaçlar, öncelikler ve aktiviteler bu hazırlık sürecinde yapılan çalışmalar ile belirlenmiştir.

Bu çerçevede hazırlanan "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010" ile, ülkemizde aile içinde kadına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen hedefler şunlardır:

1- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak,

2- Aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet, eşitlik ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşümü sağlamak,

3- Kadının sosyo-ekonomik konumunun güçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak ve bu düzenlemelerin uygulanmasını sağlamak,

4- Aile içi şiddet gören kadına ve varsa çocuklarına yönelik ulaşılabilir koruyucu hizmetler düzenlemek ve hizmetlerin uygulanmasını sağlamak,

5- Aile içi şiddet gören kadına ve şiddet failine yönelik tedavi ve

rehabilitasyon hizmetlerini düzenlemek ve hizmetlerin uygulanmasını sağlamak,

6- Aile içi şiddet gören kadına ve varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunda kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliği mekanizmasını kurmak (KSGM,2007).

Kadın Danışma Merkezleri

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU BÖLÜM 3

3

Kadın Danışma Merkezleri

Şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadın ilk yüz yüze başvurusunu, SHÇEK İl ve İlçe Müdürlüklerine (Ek 5), kadın kuruluşlarının ya da belediyelerin kurduğu kadın danışma merkezlerine yapabilir. Danışma merkezlerinde kadına, sorununun çözümü ile ilgili olarak var olan kurumlar hakkında bilgi verilir, hukuki ve psikolojik danışmanlık sağlanır. Başvuran kadın, haklarını öğrenerek ve danışmanlık hizmetinden yararlanarak, sığınmaevi ve sığınmaevi dışındaki seçenekleri daha sağlıklı değerlendirebilir; sorunlarını çözme yolu bulabilir. Danışma merkezlerinde çeşitli seçenekler kadınla birlikte değerlendirildikten sonra, kadının sığınmaevinde kalması uygunsa sığınmaevine yönlendirilir. Danışma merkezleri, sığınmaevi hizmetinin ilk basamağı işlevini yerine getirir. Ancak bu merkezler genellikle mesai saatlerinde hizmet sunmaktadır. Danışma merkezlerinde kadının önerisiyle şiddet uygulayanın yararlanabileceği rehabilitasyon hizmetleri de oluşturulabilir. Kadın danışma merkezlerinde sunulan hizmetler, danışma merkezine başvuran kadınların hakları, değerlendirme yapacak kişilerin

özellikleri ve değerlendirme sırasında dikkat edilecek noktalar, kadın danışma merkezlerinde krize müdahale aşağıda sunulmuştur. *

Kadın Danışma Merkezinde Sunulan Hizmetler

- Aile içinde şiddete uğrayan kadınların başvurularını kabul etmek,
- Kadınların çözüm arayışlarına destek olmak,
- Kadınlara psikolojik destek sunmak. Gerekli durumlarda onların korkularını, utanma, suçluluk, yılgınlık, yalnızlık, çaresizlik vb. olumsuz duygularını yenebilmeleri için çalışmalar yapmak,
- Kadınların bir araya geldiği, sorunlarını paylaştığı, ortak çözümler aradığı dayanışma toplantıları düzenlemek,
- Doktor, hastane, karakol, savcılık, sosyal hizmetler vb. yerlere yapacakları başvurularda yardımcı olmak,

* Bu bölüm KAMER 2006;2007, Sayı1 ve ark., 2000'den ve alan uzmanlarının görüşlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

- Çözümü gereken hukuksal sorunlar konusunda danışmanlık almalarını sağlamak,
- Kadınları, meslek edindirme kurslarına yönlendirmek,
- Sığınmaevinde kalmak isteyen kadınların başvurularını alarak durumlarını değerlendirmek,
- Başvurularla ilgili istatistikleri düzenli olarak hazırlamak,
- Aile içi şiddetle ilgili araştırmalar yapmak,
- Aile içi şiddetle ilgili kamuoyu oluşturma çalışmaları yapmak.

Kadın Danışma Merkezine Başvuran Kadının Hakları

Danışma merkezine başvuran kadına hizmet verilirken kadının aşağıdaki hakları göz önünde tutulmalıdır.

- Profesyonel destek almak,
- Saygı görmek,
- Yargılanmamak,
- Çözüm seçeneklerini öğrenmek ve değerlendirebilmek için destek almak,
- Gizlilik ilkesine uyulacağı güvencesi almak,
- Kararı ne olursa olsun destek alacağı güvencesi almak,
- Uygun bir ortamda destek almak (sakin, düzenli ve ağırbaşlı; güven

sağlayan ve durumun kadın için öneminin ve ciddiyetinin anlaşıldığı duygusu veren bir ortam),

- Kadınların kendilerine ilişkin tutulan kayıtları bilme hakkı.

Kadın Danışma Merkezinde Başvuru Değerlendirecek Kişilerin Özellikleri

Kadın Danışma Merkezinde, sığınmaevine girme talebi olan kadınların durumunu değerlendirecek çalışanlar aşağıdaki özellikleri taşımalıdır:

- Sosyal hizmet ya da psikoloji eğitimi almış,
- Kadın bakış açısına sahip (eğitim almış), kadın,
- İletişim becerileri gelişmiş,
- Kriz ve krize müdahale eğitimi almış.

Değerlendirme Yaparken Dikkat Edilecek Konular

Şiddete maruz kalan kadının telefonla ya da evden çıkarak danışma merkezine gelmeyi başarması, onun şiddetten kurtulmak için gösterdiği çaba, fark edilmesi ve takdir edilmesi gereken bir davranıştır.

Telefonla başvuran kadına danışma merkezine gelmesi için destek vermek, ikinci adımı atması için cesaretlendirici olabilir; ancak gelemeyecek durumda olan kadın için telefonla danışmanlık hizmeti vermek de önemlidir. Telefonla görüşmede;

- Kendinizi tanıtınız (adınız ve göreviniz),

- Başvurayı tanıyınız,
- Acil bir durum olup olmadığını öğrenmeye çalışınız,
- Görüşmeyi acelele getirmeyiniz,
- Sorunu ve ihtiyaçları anlamaya çalışınız,
- Ne yapmak istediğini sorunuz,
- Alternatifleri sununuz (Yakınıınızda ilgili kuruluşların telefon listesini bulundurunuz),
- Yüz yüze görüşmeyi öneriniz,
- Bilgileri kaydediniz (bu konuda kadını bilgilendiriniz),
- Sakıncası yoksa kadına ulaşabileceğiniz bir telefon numarası isteyiniz.
- Denemediği/bilmediği seçenekler anlatılarak her bir seçeneğin avantajları ve dezavantajları değerlendirilmeli,
- Danışma merkezinden beklentileri öğrenilmeli,
- Sığınmaevine girmek istiyorsa sığınmaevinin koşulları anlatıldıktan sonra karar vermesi sağlanmalı,
- Risk değerlendirmesi yapılmalı, ölüm tehdidi varsa acilen koruma sağlanmalı (bu konuda kadın istekli olmadığında ikna etmek için uğraşılmalı),
- Başvuran kadının durumu sığınmaevinden yararlanmaya uygun değilse, danışma merkezinden gereksinim duyduğu hizmeti almaya devam edebileceği belirtilmelidir.

Danışma merkezinde kadınla yapılan görüşmede mekan son derece önemlidir. Bu nedenle danışma merkezi görüşme mekânı sade döşenmiş, sessiz, yeterli düzeyde aydınlatılmış ve ısıtılmış, mahremiyeti sağlayacak koşullara sahip olmalıdır. Dışarıdan görülmemeli, ses yalıtımı iyi olmalıdır (Yalın ve ark. 2008).

Danışma merkezinde kadınla yapılan görüşme sırasında;

- Kadına ilişkin gerekli bilgiler öğrenilmeli, kadın görüşme formu doldurulmalıdır (Ek 6),
- Sorunu analiz edilmeli,
- Şimdiye kadar denediği çözüm yolları konuşulmalı,

Kadına ilişkin değerlendirmeler yapılırken çocukları varsa onların durumu da göz önünde tutulmalıdır. İhtiyaca göre kadın, çözüm için destek olabilecek diğer hizmet kuruluşlarına yönlendirilmelidir.

Meslek elemanı, başvuran kadının durumunu onunla birlikte değerlendirmeli, sığınmaevinden yararlanması gerektiği konusunda karar verildiğinde kadın, zaman kaybetmeden sığınmaevine yerleştirilmelidir.

Sığınmaevinden hizmet alacak kadınlar

18 yaş üstünde olan ya da resmi evlilik yoluyla reşit sayılan 17 yaşını doldurmuş ve aşağıdaki sorunlardan en az birini

yaşayan kadınlar sığınmaevinden hizmet alabilir:

- Fiziksel, cinsel, duygusal veya ekonomik istismara uğramış,
- Boşanma, terk edilme veya eşin ölümü nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş,
- İstenmeyen evliliklere zorlanan,
- Evlilik dışı hamile kalan ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen,
- Cezaevinden yeni çıkmış olup yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlar.

Barınma ihtiyacı duyan tüm kadınlara sığınmaevi hizmeti sunulmalıdır. Bu nedenle farklı ihtiyaçlara cevap veren ihtisaslaşmış sığınmaevleri de olmalıdır.

İhtisaslaşmış sığınmaevlerinden hizmet alması gereken kadınlar şunlardır:

- Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olan,
- Fuhuşu meslek edinmiş,
- Psikiyatrik hastalığı olan,
- Bulaşıcı hastalığı olan.

Kadın Danışma Merkezinde Karşılaşılabilecek Tehlikeler

Danışma merkezi çalışanları, çalışmalarını sırasında bir takım tehlikelerle karşılaşma riskine sahiptir. Bu riskleri azaltmak için aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- Danışma merkezine gelmesi kadının can güvenliği açısından tehlikeli ise

polis yardımı ile evden aldırarak ya da bir yakınının yardımıyla evden çıkması kadına önerilmelidir. Polis desteği olmadan riskli bir adrese gitmek meslek elemanı için tehlikeli olabilir.

- Danışma merkezinde yapılan çalışmalardan zarar gördüğünü düşünen bir erkek, intikam almak için bir kadınla işbirliği yaparak meslek elemanının ona zarar verebileceği bir adrese gelmesini sağlamak isteyebilir.
- Bir başka kadın hakkında bilgi almak için danışma merkezinden hizmet almak istediğini belirten bir kadın başvurmuş olabilir.

Geliştirilen olasılıkların meslek elemanlarının işlerini doğru yapmasını engellemesine izin vermemek gerekir. Bu senaryolar kadınları, çocuklarını ve meslek elemanlarını olası tehlikelerden korumak için dikkat çekmeye yöneliktir.

Kadın Danışma Merkezinde Krize Müdahale

Krize müdahale, genellikle psikolojik bir kavram olarak ele alınmaktadır. Şiddete uğrayan kadının psikolojik bir kriz yaşadığı ve kadın danışma merkezinde kadının kriz tepkileriyle ilgilenmek gerektiği kabul edilmektedir (Sayıl ve Ark., 2000).

Psikolojik kriz; bir olaya ya da duruma bağlı olarak ortaya çıkan, bireyin başa çıkma becerilerinin geçici olarak yetersiz kaldığı, belirsizliğin yoğun olarak yaşandığı karmaşık bir dönemi anlatır. Krizler çevresel faktörlere bağlı olarak ortaya çıkar. Bireyin kırılabilirliğinin, duyarlılığının arttığı bu dönemde destek programı uygulanmalıdır.

Krize müdahalede temel ilke, sorunu paylaşmak, sorunu tanımlamak ve çözüm yolları üzerine çalışmaktır.

Şiddete uğradığı için kriz yaşayan kadınla acil servis koridorlarında, yardım isteği ile telefonla ulaştığında ya da danışma merkezine geldiğinde karşılaşılır.

Kadın danışma merkezine ya da telefon hattına ulaşan kadının durumunu değerlendirme sürecinde kadına inanmak, ön yargılı davranmamak, iyi dinlemek ve gerekli müdahaleyi hemen başlatmak önemlidir.

Şiddete uğrayan kadın kararsız durumdadır. Umudun devamı, ekonomik sorunlar ve eşten korkular kadını kararsız kılar. Ne yapacağını bilemez, hareketsiz ve çaresizdir.

Krize Yaklaşım Modeli

Aktif dinleme: Yargılamayan, anlayan, anladığını yansıtan bir tutum gereklidir. Kadına, başvurusunun sorunu çözmesinde ilk ve en önemli adım olduğu ifade edilmeli, bunun bir başarı olduğu belirtilmelidir.

Destekleme: Kadın bir kararlılık gösteriyorsa bunun sürmesi için desteklen-

melidir. Kararsızlık gösteriyorsa bu durumun sona ermesi ve karar verme sürecine girilmesi yönünde kadına destek olunmalıdır.

Kolaylaştırma: Açık uçlu sorularla hissettiklerini netleştirmesine ve yansıtmasına yardım edilmelidir. Kadın, içinde bulunduğu depresyon, ikili duygular, bağımlılık nedeni ile hareketsiz, donmuş durumda olabilir. Onu hareketlendirmek gerekir.

Görüşmecinin temel yaklaşım modeli, gerçekçi davranmak, sınırlarını belirlemek, hoşgörülü olmak, acısını paylaşmak, göz ve kulak iletişimini korumak, saygılı ve yargısız olmak, kadının düşünce ve duygularını tekrarlayarak doğrulamak, ne düşündüğünü belirlemesi için desteklemek, çeşitli çözüm yolları getirmek, çözümlerde neden-niçin soruları üzerinde durmak, duygusal boşalımı uzatmak, iletişimi sürekli kılmak, sorun çözülene kadar bağlantıyı kesmemek şeklinde olmalıdır.

Taraf olmak: Şiddete uğrayan kadından yana bir tutum sergilenmelidir. Yasalar ve bürokratik işleyiş hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Yalnızca kriz durumu değil, gelecekte olabilecekler de dikkate alınmalıdır. Her olguda yaşamı tehdit eden (intihar, eşten gelecek saldırı, vb) olasılıkların bulunduğu akıldan çıkarılmamalıdır.

Krize müdahale yaklaşımında önemli noktalar şunlardır:

1. Kadının yalnızlığı azaltılmalı, kişiler arası destek sistemleri geliştirilmelidir.

2. Kişisel kontrol gücü artırılmalıdır.
3. Kendine güven duygusu üzerinde çalışılmalı, kendilik değeri yükseltilmelidir.
4. Kadın, davranışlarının ve kararlarının sorumluluğunu üstlenebilmelidir.
5. Şiddet olgusu ve sonuçları hakkında bilinçlendirilmelidir.
6. Kadın, şiddet davranışlarının sonuçlarını görmeli ve kabullenmelidir.
7. Şiddetin toplumsal boyutları hakkında bilgilendirilmelidir.
8. Kadının iletişim becerileri geliştirilmelidir.
9. Strese dayanma ve stresli durumları yatıştırma becerileri geliştirilmelidir.

Kriz aşamasında şiddete uğramış kadınla yapılan görüşmede, kadının, durumun üstesinden gelmek için gösterdiği çabalar desteklenmeli; durumu üzerinde düşünmeye ve harekete geçmeye özendirmelidir. Kadına düşüncelerini ve isteklerini şekillendirmesinde, berraklaştırmasında, kararsızlığa yol açan duygu ve düşüncelerini belirlemesinde destek olunmalıdır. Kadının önceki deneyimleri gündeme getirilerek karar vermesi kolaylaştırılmalıdır. Kadına destek olurken görüşmeciyeye bağımlı hale gelmemesine özen gösterilmelidir. Kadına, öyküsünü ayrıntılı olarak anlatılıp biçimlendirmesinde yardım edilmelidir. Kadın sorunlarının üstesinden gelebileceği yolunda

cesaretlendirilmeli, mücadele için destek verilmeli, girişimde bulunmaya yönlendirilmelidir.

Kadın danışma merkezlerinde ilk başvuruları alınan kadınlar koşulları uygunsa ve istiyorlarsa kadın sığınmaevlerine yönlendirilirler.

Sığınmaevlerinin Tarihçesi

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU BÖLÜM 4

4

- Diğer Ülkelerdeki Sığınmaevleri
- Türkiye'deki Sığınmaevleri

Sığınmaevlerinin Tarihçesi

Şiddete maruz kalan ve risk altındaki kadınların, çocukları ile birlikte şiddetten uzak, kendilerini güven içinde hissedebilecekleri, yatılı olarak kalabilecekleri sığınmaevlerinin kurulması ve hizmet sunmaya başlaması 1970'lerde kadın hareketi çerçevesinde yürütülen faaliyetlerle gündeme gelmiş ve yaygınlaşmıştır; ihtiyacın çokluğu nedeniyle pek çok ülkede kısa sürede destek bulmuştur. Sığınmaevleri ülkenin ve kadınların koşullarına, sunduğu hizmetlere göre çeşitlilik göstermektedir.

4.1 Diğer Ülkelerdeki Sığınmaevleri

Sığınmaevleri, fiziki istismara uğrayan ve can güvenliği olmayan kadınlara hizmet vermek amacıyla kurulmuştur. Kadına yönelik şiddetin ilk gündeme getirildiği ülkelerden biri olan İngiltere'de 1970'lerin başında, ilk kadın yardım sığınağı açılmıştır. Böylece sorun kamusal alanda konuşulur hale gelmiş ve yeni bir hizmet türü oluşmuştur. İngiltere'de 1971 yılında Chiswick Kadın Merkezi açılmıştır. 1975 yılında kadınlara yönelik çalışmalar yürüten 35 kuruluşun bir araya

gelmesiyle, Ulusal Kadınlara Yardım Federasyonu (Women's Aid) kurulmuştur. Almanya'da ilk sığınmaevi 1974 yılında Berlin'de, Fransa'da 1976 yılında Paris'te açılmıştır. Aynı yıllarda Norveç, İsviçre ve İsveç'te de kadın sığınmaevleri kurulmuştur (Yıldırım,1998). Avusturya'da ilk kadın sığınmaevi 1978 yılında açılmıştır. Bu sığınmaevlerinin bazıları kadın kuruluşlarının girişimleriyle kurulmuş ve giderleri bağışlar ile karşılanmıştır. Bazıları ise giderleri devletçe karşılanarak ya da desteklenerek gönüllü kadın örgütlerince işletilmiştir. Bu dönemde, bağımsız kadın kuruluşlarınca işletilen sığınmaevlerinin yanı sıra, kiliseler ya da yerel yönetimler tarafından kurulup işletilen sığınmaevleri de bulunmaktadır (KSGM, 2007).

Bu gelişmeleri takip eden yıllarda, gelişmiş batı ülkelerinde, danışma büroları ve sığınmaevleri gibi şiddete uğrayan kadınlara yönelik kurumsal hizmetler yaygınlaşmıştır. 1992 yılında ABD'de bu kurumların sayısı 1.500'e ulaşmış, Kanada'da hemen hemen tüm belediyelerin sınırları içinde Kadının Eşitliği Bakanlığı'ndan her yıl düzenli kaynak aktarılan bağımsız sığınmaevleri kurulmuştur (İlkkaracan, 1996).

4.2 Türkiye'deki Sığınmaevleri

Türkiye'de kamu kurumlarına bağlı ilk kadın sığınmaevi SHÇEK'e bağlı olarak 1990 yılında hizmete açılmıştır. Halen SHÇEK'e bağlı yirmibeş (25) kadın sığınmaevi hizmet vermektedir (Kasım, 2008).

Türkiye'de SHÇEK dışındaki ilk sığınmaevi 1990 yılında Bakırköy Belediyesi tarafından hizmete açılmıştır. Ancak bu sığınmaevi Belediyede yaşanan yönetim değişikliği sonucunda 1992 yılında kapatılmıştır.

Şişli Belediyesi tarafından 1990 yılında açılan sığınmaevi ise 1994 yılında benzer biçimde kapatılmıştır.

1990'lı yıllardan itibaren şiddete uğrayan kadınlara yönelik çeşitli hizmetler, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadın Dayanışma Vakfı, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Kadın Merkezi Vakfı, Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi, Van Kadın Derneği, Kırkörük Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kooperatifi gibi sivil toplum kuruluşlarınca da yürütülmeye başlanmıştır. Bu kuruluşların bazıları danışma merkezlerinde hizmet sunmakta, bazıları sığınmaevlerinde barınma olanağı sağlamakta, bazıları ise bu hizmetlerin yanı sıra aile içi şiddet konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi için kampanyalar ve hizmet sunucularına yönelik eğitim çalışmalarını yürütmektedir.

Türkiye'de bağımsız bir kadın kuruluşunun işlettiği ilk kadın sığınmaevi 1993 yılında Ankara'da Kadın Dayanışma Vakfı ve Altındağ Belediyesi işbirliği ile kurulmuştur. Belediyede yaşanan yönetim değişikliği sonucunda 1995 yılında Altındağ Belediyesi'nin protokolü bozması üzerine sığınmaevi Vakfın binasına taşınmış, Vakıf, öz kaynakları ile yürütmeye devam ettiği hizmeti, ekonomik sorunlar nedeniyle 1999 yılında sonlandırmıştır. 2003 yılında Yenimahalle Belediyesi ile işbirliği yapılarak yeni bir sığınmaevi açılmıştır. Ancak Şubat 2003'te açılan sığınmaevi, Belediyede yaşanan yönetim değişikliği sonucunda aynı yılın Ekim ayında kapanmıştır. Kadın Dayanışma Vakfı, Kasım 2005 tarihinden bu yana İnsan Ticaretiyle Mücadele Sığınağını işletmektedir. Sığınak birçok kurumla işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Ankara Büyükşehir Belediyesinden bina, elektrik, su, doğalgaz; İçişleri Bakanlığından güvenlik ve kadınların sevk edilmesi; Sağlık Bakanlığından insan ticareti mağdurlarının ücretsiz sağlık hizmeti almaları konularında destek almaktadır. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) aracılığıyla Norveç Büyükelçiliği ve İsveç Kalkınma Ajansından maddi destek, Çankaya Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfından maddi destek ve Dışişleri Bakanlığından çeşitli konularda destek almıştır. Ancak sığınmaevinde ekonomik sıkıntılar yaşanmakta ve proje bulunarak bu sorun çözülmeye çalışılmaktadır (Ülker, 2007).

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 'sığınak' açmak üzere 1990 yılında kurulmuş ve 1995 yılında kadın sığınmaevini hizmete açmıştır. Ancak ekonomik sorunlar nedeniyle kadın sığınmaevi 1998 yılında kapanmıştır. Vakıf, 2004 yılında Beyoğlu Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının bina sağlaması ile yeniden sığınmaevi hizmeti vermeye başlamıştır. Kaymakamlık, binanın yanı sıra çalışanların ücretlerini (psikolog ve psikiyatr) ve sığınmaevinin yemek giderlerini de karşılamaktadır. Ayrıca yoksul vatandaşlara yapılan ayni-nakdi yardımlar, sığınmaevinde kalan kadınlara da yapılmaktadır.

Vakıflara bağlı sığınmaevleri, öz kaynakları yeterli değilse belediyelerle işbirliği yaparak hizmet verebilmekte; ancak sığınmaevi hizmetinin sürdürülmesi belediyelerdeki yönetim değişikliklerinden etkilenmektedir. Bu durumun önüne geçilebilmesi için özel önlemlerin alınması gerekmektedir.

Küçükçekmece Belediyesi 1996 yılından bu yana kadın sığınmaevi hizmetini kesintisiz olarak vermektedir. Kuruluşun kapasitesi 33 kadının kalmasına imkan vermektedir. Ayrıca gereksinim duyulduğunda çocuk yatakları da eklenmektedir.

Kadıköy Belediyesince, 2002 yılında 15 kapasiteli bir kadın konukevi hizmete açılmıştır. Bu konukevinin yeterli olmaması nedeniyle, 2005 yılında 45 kadın ve 15 çocuk kapasiteli ikinci kadın konukevi hizmete girmiştir. Bu kuruluş çoğunlukla kapasite üstü çalışmaktadır.

İlk açılan ve bir süre ilk adım istasyonu olarak kullanılan konukevi bir süre hizmet verdikten sonra mekan sorunu nedeniyle 2008'de kapatılmıştır.

Düzce Belediyesi 2006 yılından bu yana kadın sığınmaevi hizmeti vermektedir. Kuruluş, 14 kadın ile çocuklarına hizmet verebilecek kapasitededir.

Çankaya Belediyesi 8 Mart 2008 tarihinde kadın sığınmaevi hizmeti vermeye başlamıştır. Kuruluş, 50 kadın ile çocuklarına hizmet verebilecek kapasitededir.

Türkiye'de sığınmaevleri, SHÇEK'e, valiliklere, belediyelere bağlı olarak ya da belediye ve kadın kuruluşları işbirliği ile işletilmektedir. Türkiye'de halen toplam kırkdokuz (49) sığınmaevi hizmet sunmaktadır (SHÇEK'e bağlı olanlar dışındaki sığınmaevlerinin listesi, Kasım 2008 itibarıyla, EK 7'de yer almaktadır).

Sığınmaevi Çalışma İlkeleri

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU BÖLÜM 5

5

Sığınmaevi Çalışma İlkeleri³

Kadına yönelik aile içi şiddet temel insan hakları ve özgürlüklerin ihlali olup, kadınla erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkilerinin sonucu ortaya çıkan toplumsal bir sorundur. Kadının yaşadığı şiddetin kaynağı onun zayıf, yetersiz ya da suçlu olması değildir. Bu anlayış çerçevesinde, sığınmaevi kuranların, işletenlerin ve sığınmaevinde çalışanların, sorunu toplumsal bağlantılarıyla kavraması, gerekçesi ne olursa olsun kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olduğunu benimsemesi ve şiddete uğrayan kadınların söylediklerine yargılayıcı olmadan inanması gerekir.

Kadın sığınmaevlerinin amaçlarına ulaşabilmeleri için belirli ilkeler doğrultusunda kurulmaları ve işletilmeleri gerekmektedir. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele ve kadın sığınmaevi deneyimlerinden elde edilen sonuçlar ışığında oluşturulan ilkeler aşağıda açıklanmaktadır:

1. Kadınlar kendi hayatları ile ilgili kararları kendileri vermelidir (Kendi kaderini tayin hakkı).

Sığınmaevinde kalan kadın, hayatına ilişkin kararları kendisi vermelidir.

Sığınmaevi yönetimi, çalışanları, başka kurum ve kuruluşlar ya da kişiler kadının yerine karar vermemelidir.

Kadına, güçlendirilerek hayatının kontrolünü ve varsa çocuklarının sorumluluğunu yeniden alması konusunda destek olunmalıdır. Kadının güçlendirilmesinde deneyim ve bilgisinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu alanda hizmet sunanların sorumluluğu, kadına ekonomik olarak kendi ayakları üzerinde durabilecek güce kavuşmaları için bilgi ve becerilerini geliştirici desteği vermek ve var olan olanaklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

2. Sığınmaevinde gizlilik ilkesi esastır.

Sığınmaevinin adresi, telefon ve faks numaraları gizli tutulmalıdır. İsminde adresini bulmayı kolaylaştıracak yer isimleri bulunmamalıdır. Tanıtım broşüründe sığınmaevinin adresine ulaşmayı sağlayacak herhangi bir bilgi yer almamalıdır. Sığınmaevi yeni inşa ediliyorsa inşaat alanında sığınmaevi olduğu belirtilmemeli, yeni açılıyorsa temel atma, açılış vb. törenler yapılmamalıdır.

³ Sığınmaevleri, kuruldukları amaçlara uygun ilkelere ve standartlara sahiptir. Bu kılavuzda aile içi şiddete maruz kalan kadınlara hizmet veren kadın sığınmaevlerine ilişkin ilkeler ve standartlar yer almaktadır. Mültecilere, sığınmacılara, evsizlere hizmet veren sığınmaevlerinin ilkeleri ve standartları kadın sığınmaevlerinin ilke ve standartları ile benzerlikler içermekle birlikte farklılıklara da sahiptir. Bu ilkeler Ekim 2007'de yapılan çalıştayda, hazırlanan taslak ilkelerin katılımcılarla birlikte gözden geçirilmesiyle oluşturulmuştur.

Sığınmaevine doğrudan başvuru kabul edilmemelidir. Hem sığınmaevinin adresinin gizliliği hem de sığınmaevi dışında gerekli hizmetlerin verilmesi için sığınmaevi, başvuruları kabul edecek bir danışma merkezi ile birlikte açılmalıdır. Ayrıca kadının özelliklerinin sığınmaevinde kalmayı gerektirecek şekilde olup olmadığının uzmanlar tarafından önceden bu danışma merkezinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kadınlarla ilgili hiçbir bilgi, kadının onayı olmadan sığınmaevi ve danışma merkezi tarafından başkalarına aktarılmamalıdır. Kadının veya çocuğunun yaşamının tehlikede olduğu durumlarda verilmesi gereken bilgi, gerekli kişilerle ve gerekli olduğu kadar paylaşılmalıdır. Bu ilkeye sığınmaevi çalışanları, stajyerler ve gönüllüler de uymalıdır.

Gizlilik ilkesine kadınların ve çocuklarının da uyması sağlanmalıdır.

3. Sığınmaevinde kadın ve çocuklar ile çalışanların güvenliği sağlanmalıdır.

Sığınmaevleri kadınların, çocuklarının ve çalışanların güvenliğini sağlayacak biçimde işletilmelidir.

Sığınmaevindeki güvenlik önlemleri kadınların isteklerinden ve kararlarından bağımsız olarak ele alınmalıdır. Güvenliği sağlamak üzere emniyet kuruluşları ile işbirliği yapılmalıdır.

Güvenliğe kuruluştaki herkesi ilgilendiren bir konu olarak yaklaşılmalı ve alınmış olan önlemlere uyulması sağlanmalıdır

(Bu konu daha ayrıntılı olarak Bölüm 5.7'de ele alınmıştır).

4. Sığınmaevi şiddet içermeyen bir ortam olmalıdır.

Sığınmaevinde şiddete hoşgörü gösterilmemelidir.

Sığınmaevinde, hizmet alanlar (kadın ve çocuklar) ile hizmet verenlerin hiç kimseye, hiçbir şekilde, hiçbir zaman şiddet uygulamasına izin verilmemelidir.

5. Sığınmaevinde 7 gün 24 saat hizmet verilmelidir.

Sığınmaevinde kalan kadınlara 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet verilmelidir. Çalışanlar buna uygun bir çalışma düzenine sahip olmalıdır.

Şiddete maruz kalan kadın acilen güvenli bir korunma mekânına ihtiyaç duyabilir. Bu durumda sığınmaevi ya da sığınmaevi öncesi hizmet veren güvenli bir mekân günün her saatinde hizmet vermelidir.

6. Sığınmaevinde ücretsiz hizmet verilmelidir.

Sığınmaevinde temel ilke, tüm hizmetlerin kadınlara ve çocuklarına ücretsiz olarak verilmesi olmalıdır. Özellikle hiç geliri olmayan ya da çok az geliri olan kadının bu bilgiye sahip olması son derece önemlidir.

7. Sığınmaevine, kadınlar çocuklarıyla birlikte kabul edilmelidir.

Kadının şiddet ortamından uzaklaşabilmesi, çocuğunun da sığınmaevine

kabul edilmesine bağlıdır. Yaşı nedeniyle sığınmaevine kabul edilemeyen çocuklar için bakım ve güvenliklerinin sağlanabileceği sistem oluşturulmalıdır.

8. Sığınmaevinde sunulan hizmetler kaliteli olmalıdır.

Sığınmaevinde sunulan hizmetler kaliteli olmalıdır. Sığınmaevinde, alanda uzman kadın çalışanlar görev almalıdır. Sığınmaevinde kaynaklar iyi kullanılmalı ve düzenli olarak hizmetlerin kalite kontrolü yapılmalıdır. Çalışanlar, sığınmaevinde kalan kadın ve çocuklar tarafından değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Bu hem çalışanın değerlendirilmesini sağlar hem de kadın ve çocukların ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur.

9. Sığınmaevi farklılık gözetmeden tüm kadınlara hizmet vermelidir.

Sığınmaevinde dil, ırk, renk, engellilik, siyasi düşünce, din, mezhep vb. nedenlerle ayrım gözetilmeksizin tüm kadınlara hizmet verilmelidir. Sığınmaevi hem kadınların farklılıklarına saygı göstermeli, hem de bu farklılıklardan doğan ihtiyaçlara cevap vermelidir.

10. Kadınların sığınmaevi yaşantısına katılımları sağlanmalıdır.

Kadınların sığınmaevindeki günlük yaşama aktif katılımlarının sağlanması için kadınların, sığınmaevi yönetiminin ve çalışanların yer aldığı düzenli toplantılar yapılmalıdır.

11. Sığınmaevinde kadın bakış açısına sahip kadın çalışanlar tarafından hizmet sunulmalıdır.

Kadına yönelik aile içi şiddet genellikle evde bulunan erkekler tarafından uygulanmaktadır. Kadının kendini tehdit altında hissetmemesi için, kadın bakış açısına sahip kadın çalışanlar tarafından destek sunulmalı, yardım edilmelidir; çünkü, kadının hizmet sunan erkek çalışanla şiddet uygulayan erkeği ayınlıştırması ya da şiddet uygulayana duyduğu korkuyu ve öfkeyi çalışana yönlendirmesi söz konusu olabilir.

12. Sığınmaevinde ekip çalışması temel çalışma biçimi olmalıdır.

Sığınmaevi demokratik esaslara göre biçimlendirilmeli, yetki ve sorumluluk çalışanlar arasında paylaşılmalı, katı hiyerarşik-bürokratik uygulamalardan uzak durulmalıdır. Sığınmaevi çalışanları karar süreçlerine katılmalı, verilen hizmetlerin geliştirilmesinde yer almalıdır.

Sığınmaevi Standartları

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU BÖLÜM 6

6

- Kuruluş Standartları
- Finansman Standartları
- Hizmet Standartları
- Yönetim Standartları
- Denetim Standartları
- Kalite Yönetimi, Dokümantasyon ve Değerlendirme Standartları
- Sığınmaevine İlişkin Özel Önem Gerektiren Konularda Standartlar

Sığınmaevi Standartları

Hizmet sunumunda standartlar, uygulamada bir örnekliği sağlamak, hizmet kalitesini belli bir düzeyde tutmak, kaliteyi olumsuz etkileyecek uygulama farklılıklarını ortadan kaldırmak ve hizmet kalitesini garantilemek amacıyla kullanılmaktadır. Kılavuzun bu bölümünde sığınmaevlerinin kuruluş, finansman, hizmet, yönetim, denetim standartları ile kalite standartları; sığınmaevleri için özel önem taşıyan güvenlik, sığınmaevinde yaşam, halkla ilişkiler, iletişim ağı kurma ve işbirliği standartları sunulmaktadır. Bu standartlar sığınmaevi kurmak ve işletmek isteyenlere örnek olması için, aşağıda belirtilen kaynaklardan ve konu ile ilgili uzman deneyimlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Standartların yazılmasında, sekiz Avrupa ülkesinde kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele eden kurum ve kuruluşlar tarafından Daphne 2003 Programı çerçevesinde gerçekleştirilen Şiddete Karşı Kadınlar-Avrupa (Women Against Violence European-WAVE) projesinin sonuçlarından, Avustralya'da faaliyet gösteren Maya Kadın Sığınağı ("Maya Women's Refuge"), İngiltere'de faaliyet gösteren "Sığınak" (Refuge) ve Kadına

Destek ("Women's Aid")'in kaynaklarından, Kanada sığınmaevleri üzerine Juristat tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeden, SHÇEK'e bağlı Kadın Konukları Yönetmeliği'nden ve uygulamalarından, Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukları Yönetmeliği'nden, Kadın Dayanışma Vakfı, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadıköy Belediyesi Kadın Konukevi, Küçükçekmece Kadın Sığınmaevi, Düzce Belediyesi Kadın Sığınmaevi, Ankara Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınmaevi, Tarsus Belediyesi Kadın Sığınmaevi ve Çankaya Belediyesi Kadın Sığınmaevi deneyimlerinden ve alan uzmanlarının görüşlerinden yararlanılmıştır.

6.1 Kuruluş Standartları

Sığınmaevi; kamu kurumları, yerel yönetimler, kadın çalışmaları yapan sivil toplum kuruluşları tarafından ya da bu kurum ve kuruluşların işbirliği ile açılır ve işletilir. Bir sığınmaevinin kurulma aşamasında aşağıdaki basamakların izlenmesi hizmetin etkililiği açısından gereklidir. Sığınmaevi kurulurken önce

amaçları ve sunacağı hizmetler tanımlanmalıdır. Mali destek alınacak kurum ve kuruluşlar netleştirilmeli, destek sağlayan kurum ve kuruluşlarla yapılacak sözleşmeler ile bu desteğin sürekliliği sağlanmalıdır. Mali desteğin büyüklüğünü, verilecek hizmetler belirlemelidir.

6.1.1 Yasal Dayanaklar

Sığınmaevi belirli yasal dayanaklar çerçevesinde kurulur. Sığınmaevi kurulması Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve Belediyeler Kanunu'na dayandırılır. İlgili yasal düzenlemelerden, Kılavuzun 'Yasal Düzenlemeler' adlı ikinci bölümünde ayrıntılı olarak söz edilmiştir. Ayrıca, bu amaçla hazırlanmış olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ve Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği ekte sunulmuştur (Ek 1 ve Ek 2). Halihazırda sivil toplum kuruluşları da kendi tüzüklerine göre sığınmaevi açıp işletmektedir.

6.1.2 İhtiyaçların Tanımlanması

Sığınmaevi açılacak bölgede, sığınmaevine olan ihtiyaç başlangıç aşamasında tanımlanır.

Avrupa Birliği standartlarına göre nüfusu 7500'ü geçen tüm yerleşim birimlerinde

sığınmaevi açılmalıdır. Türkiye'de ise 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile, nüfusu 50.000'i aşan belediyelere sığınmaevi açma görevi verilmiştir (m.14).

Sığınmaevi açılmadan önce, şiddete uğrayan kadınlara verilen hizmetlerin, kadına yönelik şiddetle ilgili yapılmış araştırmaların ve ulusal, uluslararası deneyimlerin incelenmesi yararlı olacaktır.

Sığınmaevi açılacak bölgede aşağıdaki bilgilere ulaşılmalıdır:

1. Aile içi şiddetle ilgili veriler (güvenlik güçleri, mahkemeler, hastane kayıtları, kurum kayıtları, vb.),
2. Toplumun sığınmaevine bakış açısı,
3. Kadın yoksulluğunun düzeyi.

İhtiyaçlar tanımlanırken sığınmaevinin hizmet vereceği hedef grubun özellikleri de göz önünde tutulmalıdır. Hedef gruba göre farklı sığınmaevleri açılabilir: Aile içi şiddet, ekonomik sorunlar, yaş, engellilik, insan ticareti mağdurluğu, mültecilik, fuhuş, sağlık sorunları, vb. Aynı sığınmaevinde farklı özellikleri olan kadınlar da kalabilir; bu durumda ihtiyaçlar buna göre tanımlanmalıdır. Sığınmaevlerinin bir bölümü, aile içi şiddet de dahil olmak üzere korunaklı bir yere ihtiyaç duyan şiddete maruz kalan tüm kadınlara hizmet verebilir. Sığınmaevlerinin diğer bölümü ise özel gruplara hizmet verebilir. Özel gruplara hizmet veren sığınmaevleri ihtisaslaşmış kuruluşlardır.

Tanımlanan ihtiyaçlara, bölgenin koşullarına ve belirlenen hedef gruplara paralel olarak sığınmaevlerinin vereceği hizmetler ve süreleri belirlenir.

Sığınmaevi açılacak bölge, kapsamlı hizmetler vermek için uygun değilse, acil durumlarda kadınları çocuklarıyla birlikte kısa süreli kabul eden sığınmaevleri açılmalıdır. Bu sığınmaevlerinde kadına ve çocuklarına güvenli bir barınma hizmeti sağlanır. Daha sonra kadınların durumları değerlendirilerek ihtiyaçlarına uygun bir başka sığınmaevine ya da başka bir hizmete yönlendirilebilir.

Sığınmaevi açılacak bölgenin uygun olması durumunda kadınlara değişen sürelerde hizmet veren sığınmaevleri açılmalıdır. Bu sığınmaevlerinde kadınlara ve çocuklarına sığınmaevi sonrasında hayatlarını kendi başlarına sürdürmelerini sağlayıcı kapsamlı hizmet verilir.

Bu kılavuz, aile içi şiddete maruz kalan kadınlara hizmet vermek için kurulmuş sığınmaevlerine yönelik olarak hazırlanmıştır.

6.1.3 İşbirliği Yapılacak Kurum ve Kuruluşların Belirlenmesi

Tanımlanmış gereksinimler doğrultusunda işbirliği yapılacak kuruluşlar belirlenir ve bu kuruluşlarla yapılacak işbirliğinin hizmet alanları kararlaştırılarak sürekliliğinin güvence altına alınması protokollerle sağlanır. İşbirliği yapılacak alanlardan

bazıları; mekan, işletim giderleri, sağlık, eğitim, istihdam, çocuk bakımı hizmetleri, sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmesidir.

6.1.4 Taslak Uygulama Planı Hazırlanması

Sığınmaevi açılmadan önce taslak uygulama planı hazırlanır. Bu amaçla önce ilgili yönetmelikler, düzenlemeler ve kadın sığınmaevi hizmeti veren kadın örgütlerinin deneyimleri gözden geçirilmelidir.

Planda;

- Amaç ve hedefler belirlenmelidir,
- Hizmet sunum ilkeleri ve sistemi oluşturulmalıdır,
- Başvuru için izlenecek yol belirlenmelidir,
- Sığınmaevinin kapasitesi, verilecek hizmetler tanımlanmalıdır,
- Sığınmaevi için yönetim-işletim planı hazırlanmalıdır,
- Güvenlik önlemlerini de içeren bina planı oluşturulmalıdır (Ek 8),
- Çalışma planı (çalışanların niteliği, sayısı, görev ve sorumluluklarının tanımı, özlük hakları, çalışma koşulları vb.) yapılmalıdır,
- Sığınmaevi için iki bütçe planı hazırlanmalıdır. Bütçelerden ilki sığınmaevinin kurulum sürecindeki

maliyetleri, ikincisi sığınmaevinin işletilmesi için gerekli olan aylık-yıllık işletim maliyetlerini içermelidir (Ek 9 ve Ek 10),

- İşbirliği yapılacak kurumlar tespit edilmelidir,
- Kaynak artırımı planı hazırlanmalıdır,
- Sığınmaevi hizmeti sonrasında kadınları izleyecek ve destek olacak bir sistem oluşturulmalıdır.

6.1.5 Lobi Faaliyetleri ve Kaynak Artırımı

Kurulma sürecinde sığınmaevi kurma fikrini destekleyecek ve kaynak sağlayacak kurum, kuruluş ve bireylere yönelik lobi faaliyetleri planlanır. Bu çerçevede, kadına yönelik şiddetin bireyler ve toplumlar üzerindeki olumsuz etkileri ve bu sorunun çözümünde sığınmaevlerinin yararları üzerine odaklanılmalıdır. Bu çalışmalar sığınmaevlerine dönük pozitif bir imaj yaratılmasına katkı sunmalıdır. Farkındalık yaratmayı amaçlayan bu çalışmalarda, sığınmaevinin farklı yönlerini öne çıkartan her bir hedef gruba yönelik (politikacılar, yerel yönetimler, gazeteciler gibi) özel dokümanlar hazırlanması etkili olacaktır.

Mali destek alınması planlanan kurum ve kuruluşlarla görüşmelerde, sığınmaevinin açılış maliyetinin yanı sıra işletim maliyetleri konusunda da bilgi verilerek mali desteğin sürekliliği sağlanmalıdır.

6.1.6 Yerleşim Yeri

Sığınmaevinin yerleşim yeri, kadın ve çocuklarının güvenliğini ve gizliliğini sağlayacak biçimde seçilmelidir. Sığınmaevinin adresi gizli tutulmalıdır. Ancak bu küçük/kırsal bölgelerde sığınmaevi açılmayacağı anlamına gelmemelidir. Bu tip yerleşim yerleri teknolojik güvenlik sistemlerinden daha fazla yararlanmayı gerektirmektedir. Aynı zamanda idari birimlerle ve kolluk kuvvetleriyle sürekli işbirliği yapılarak sığınmaevinin güvenliği artırılmalıdır.

Sığınmaevi yerleşim yeri seçilirken ulaşım olanakları da göz önünde tutulmalıdır. Sığınmaevinde kalan kadınların zorluk çekmeden diğer hizmetlere ulaşabilme ihtiyacı unutulmamalıdır. Çocukların eğitim hizmetlerinden yararlanacağı, kreşe veya okula gideceği de göz ardı edilmemelidir. Sığınmaevi Çalışma İlkeleri çerçevesinde gündeme getirilen gizlilik ilkesine uygun hareket edilmelidir.

Şiddete uğrayan kadın ve çocuklarına ilişkin yapılacak risk değerlendirmesinin sonucuna göre gerekli görülmesi halinde kadın, çocuklarıyla birlikte bir başka kentteki sığınmaevine yerleştirilmelidir.

6.1.7 Sığınmaevi Binası

Sığınmaevi binası kadın ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetlere uygun planlanmalıdır. Deneyimler, sığınmaevlerinin en baştan amaca uygun biçimde inşa edilmesinin ideal bir

uygulama olduğunu göstermektedir. Ancak yeni bina inşa etme koşulları olmadığı takdirde, müstakil evler ya da apartman daireleri de odaların hizmete uygun biçimde yeniden düzenlenmesi koşuluyla kullanılabilir. Sığınmaevleri aynı zamanda kamu binaları olduğu için bu aşamada ilgili kamu kuruluşlarından yasal ve teknik destek alınması gerekmektedir. Ayrıca, sığınmaevlerinde özel güvenlik önlemleri de bu aşamada düzenlenmelidir.

Sığınmaevi binası kurulurken şunlar göz önünde tutulmalıdır:

- Kadın ve çocuklara şiddetin örseleyici etkilerini onarmalarına yardımcı olacak şekilde, sessiz ve huzurlu bir ortam sağlanarak hizmet verilmelidir,
- Kadın ve çocukların bireysel gereksinimlerine saygı duyulmalıdır. Mahremiyete saygı ve bireysellik bina planı sırasında temel ilke olarak ele alınmalıdır,
- Sosyal yaşamı güçlendirecek olanaklara sahip olmalıdır (hobi odaları, çocuklar için oyun odası vb.),
- Engelli kadınlar için uygun mimariye ve donanıma sahip olmalıdır,
- Sadece kadınların değil, çocuklarının ihtiyaçlarını da karşılayacak biçimde düzenlenmelidir,
- Binalar yapılırken yangın ve deprem yönetmeliklerine uyulmalıdır.

Sığınmaevinin Büyüklüğü. Deneyimler kapasite olarak büyük sığınmaevlerinin kadınlarda “büyük bir otelde” yaşıyor hissi uyandırdığını ortaya koymaktadır. Büyük sığınmaevlerinde bir grup olma hissi yaşanmamakta ve kişiler arası etkileşim sağlanamadığından kadınların birbirlerini tanımaları, duygu ve deneyim paylaşımları sınırlı olmaktadır. Kadınlar büyük sığınmaevlerinde “isimsiz” olma duygusu yaşayabilmektedir. Sığınmaevi için en uygun sayı 15 kadın ve çocukları olarak düşünülmektedir (WAVE 2004). Eğer çok sayıda kadına hizmet verecekse, sığınmaevi mimari açıdan küçük gruplar bir arada olacak ve aynı çalışanla yüz yüze gelecek üniteler şeklinde planlanabilir.

6.1.8 Sığınmaevinin Bölümleri

Sığınmaevinde mekan düzenlemesi, orada kalanların ve çalışanların ihtiyaçlarını karşılayacak ve mahremiyete saygı gösterecek şekilde planlanır (Ek 8).

a. İdare (Çalışanların Ofisleri ve Danışmanlık Odaları)

Sığınmaevinde çalışanlar için ayrı odalar olmalı, odalarda gerekli donanım (bilgisayar, faks, telefon, vb) bulunmalı, ayrıca gece nöbetleri için dinlenme odası yer almalıdır.

Sığınmaevlerinde bireysel danışmanlık hizmeti için en az bir oda ayrılmalıdır.

b. İlk Kabul Bölümü

İlk kabul bölümü 7 gün 24 saat hizmet

vermelidir. Sığınmaevine kabulü yapılan kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, tıbbi kontrol ve tedavilerinin sağlandığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği; tek kişilik ve gerektiğinde çocukları için yatak ilavesine imkan verecek şekilde düzenlenen bir bölümdür.

c. Yatak Odaları (Özel Alanlar)

Her kadın ve çocukları için ayrı bir oda olmalıdır. Odalarda ayrı banyo-tuvalet bulunmalıdır. Sığınmaevine gelen kadın yaşadığı örseleyici deneyimlerden dolayı yalnız olmaya, düşüncelerini düzene koymaya ve dinlenmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle sığınmaevlerinin insanların toplu yaşadığı diğer kurumlardan (örneğin yurtlardan) farklı bir amaçla kurulduğu göz önünde tutulmalıdır.

d. Ortak Alanlar

Sığınmaevlerinde kadınların deneyimlerini birbirleriyle paylaşmalarını sağlayacak ve böylece şiddetin sosyal bir olgu olduğunu anlamalarına imkan verecek ortak alanların olması gerekir. Sığınmaevlerinde kadınlar için en az iki büyük salon bulunmalıdır. Salonlardan biri yemek yemek, beceri geliştirmek, vb. amaçlarla; diğeri ise, televizyon izlemek, törenler, kutlamalar ve eğitim etkinlikleri düzenlemek, okumak ve bilgisayar kullanmak gibi amaçlarla kullanılabilir. Mutfak, çamaşırhane ve bir tuvalet grubu diğer ortak kullanım alanlarıdır. Sığınmaevi planı yapılırken verilecek hizmetler gözletilmelidir.

e. Diğer Alanlar

Sığınmaevinde mutfak ve temizlik çalışanlarının kullanacağı bölüm, ayrı tuvalet grubu, eşya depoları, arşiv, temizlik ve çöp üniteleri, merkezi ısınma ile ilgili yerler olmalıdır.

f. Çocuk Hizmetleri İçin Alanlar

Sığınmaevinde çocuk bakımı, oyun ve danışmanlık için yeterli alan oluşturulmalıdır. Bu kuruluşlarda, danışmanlık hizmetlerinin verildiği, boş zaman etkinliklerinin yapıldığı, ergenlik dönemindeki çocuklar için düzenlenmiş ve çok amaçlı kullanılabilecek ayrı odaların olması gerekir.

Çocuk hizmetleri için ayrılan odalar aşağıdaki özellikleri içermelidir:

- Oyun odasında, farklı yaşlardaki çocuklar için oyuncaklar olmalıdır,
- Oyuncaklar çocukların sorunlarını yaratıcı yollarla çözmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır,
- Odalar güvenlik, iletişim, yalnızlık-tek başına olma, yaratıcılık, hareket etme, kendini ifade etme vb. ihtiyaçları karşılamalıdır,
- Ayrıca anneleriyle birlikte fiziksel etkinliklerde bulunacakları bir bahçenin olması çocuk üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Sığınmaevlerinin inşasından önce yararlanılabilecek örnek bir mimari ihtiyaç programı Ek 8'de sunulmuştur.

6.2 Finansman Standartları

Sığınmaevleri, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından finanse edilebilir. Bazı ülkelerde sığınmaevleri devlet, yerel yönetimler, tüzel kişiler ve kadın kuruluşları tarafından finanse edilmekte ve işletilmektedir. Örneğin Avusturya'da bütün sığınmaevleri, merkezi ya da yerel yönetimlerin mali desteği ile kadın kuruluşları tarafından işletilmektedir. Viyana'da bulunan tüm sığınmaevleri belediye tarafından finanse edilmektedir; belediye ile sığınmaevleri arasında finansmanın süresiz olacağına dair anlaşma imzalanmıştır. Danimarka'da sığınmaevleri sivil toplum kuruluşları tarafından işletilmekte, uzman desteği ve parasal destek yerel yönetimler tarafından karşılanmaktadır. Bunun karşılığında devlet, sığınmaevlerinin standartlara uymasını ve profesyonel hizmet vermesini desteklemekte ve denetlemektedir (KSGM, 2007 b).

Türkiye'de de sığınmaevlerinin finansmanı çeşitli kaynaklardan sağlanabilmektedir. Kimi sığınmaevleri doğrudan devlet tarafından finanse edilirken, kimileri yerel yönetimlerden ve STK'lardan değişik alanlarda destek almaktadır. Sığınmaevleri, kurucusu ve işleticisine göre aşağıdaki biçimlerde sınıflandırılabilir:

1. Devlet tarafından kurulup işletilen sığınmaevleri : Tüm harcamaları devlet tarafından finanse edilmektedir.

2. Kurucusu ve işleticisi yerel yönetimler olan sığınmaevleri: Tüm harcamaları yerel yönetimler tarafından finanse edilmektedir.

3. Kurucusu ve işleticisi sivil toplum kuruluşu olan sığınmaevleri: Tüm harcamaları STK'lar tarafından, varsa kişiler tarafından temin edilmektedir.

4. Sivil toplum kuruluşu tarafından kurulup devlet işbirliği ile işletilen sığınmaevleri: Farklı iş bölümü olabilmektedir; örneğin, bina ve diğer giderler devlet tarafından temin edilirken, işletme STK'lar tarafından yürütülmektedir.

5. Sivil toplum kuruluşu tarafından kurulup belediye işbirliği ile işletilen sığınmaevleri: Belediyeden insan kaynağı, ayni, nakdi destek alınabilmektedir.

Sığınmaevinin Finansmanına İlişkin İlkeler

Sığınmaevlerinin sürekliliği, verilecek hizmetlerin kapsamı ve kalitesi finansmanın kesintisiz sürmesine bağlıdır. Bu nedenle finansmanın sürekliliği güvence altına alınmalıdır. Sığınmaevleri ile şiddete maruz kalan ve risk altındaki kadınlara hizmet vermek devletin sorumluluğundadır. Devlet, belediyelerle ve STK'larla bu sorumluluğu paylaşabilir.

Sığınmaevi finansmanına ilişkin ilkeler aşağıda yer almaktadır:

Sığınmaevi Finansmanına İlişkin İlkeler *

1. Finansmanın kesintisizliği esastır. Sığınmaevlerinin finansmanı, devlet, yerel yönetimler ya da kurulumu ile işletilmesinin sürekliliğini güvence altına alabilecek sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanabilir. Türkiye'deki deneyimler kesin ve taahhüt altına alınmış bir işletim sistemi belirlenmediği koşullarda sığınmaevi hizmetinin kesintiye uğradığını göstermektedir. Sığınmaevlerinin finansmanını güvence altına alacak yasal belgeler düzenlenmelidir; örneğin sığınmaevi bir sivil toplum kuruluşu ve yerel yönetim işbirliği ile işletiliyorsa yerel yönetimlerle uzun süreli, kesintisiz hizmet sunumunu sağlayacak protokoller yapılmalı, böylelikle kaynağın sorunsuz aktarımı sağlanmalıdır.

Sığınmaevi yönetiminin zamanını ve enerjisini, sunulan hizmetlerin finansmanını sağlamak için çaba harcamaya ayırması, kadın ve çocuklara aktarılacak zaman ve enerjiyi etkili kullanmasına, hizmetin istenen kalitede olmasına engel olabilir.

2. Finansman sözleşmesi, kurulum, işletim ve hizmetlerin standartlara uygun olmasını sağlayacak maliyetleri kapsamlı, protokol bireysel düzeyde

değil, kurumsal düzeyde yapılmalıdır.

3. Sığınmaevine ayrılan kaynak yeterli ve kapsamlı olmalı; halkla ilişkiler, lobi ve tanıtım faaliyetlerini de kapsamalıdır.

4. Finansman protokolünde, profesyonel çalışanların verdikleri hizmetlere müdahale edilmeyeceğine ilişkin hükümler yer almalıdır.

5. Sığınmaevlerinde sunulan hizmetler kadın ve çocukları için ücretsiz olmalıdır.

6. Kadın ve çocuklarının uygun sığınmaevine yerleştirilmelerinde ölçüt maliyet değil, ihtiyaç olmalıdır.

7. Özel destekçilerin sunduğu katkılar ek hizmetler için kullanılmalıdır (çocuk oyun odası, televizyon, bilgisayar gibi). Özel destekleyicilerin katkısı devletin desteği yerine konulmamalıdır. Özel destek; bağış, hediye, etkinlik örgütlemek, yardım pazarları kurmak, satış yeri açmak biçimlerinde olabilir.

* WAVE, 2004'den yararlanılarak hazırlanmış, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele projesi çerçevesinde düzenlenen çalıştaylarda katılımcıların değerlendirmeleriyle son hali verilmiştir.

Sığınmaevi Finansman Kaynağı Olarak Destek ve Bağış

Kadına yönelik şiddete ilişkin lobi ve tanıtım faaliyetleri, destek mekanizmalarını güçlendirmenin en iyi yoludur. Bunun için sığınmaevlerinin yararlarını anlatan özlü ve kısa metinler hazırlanmalıdır.

Metinlerde kadına yönelik şiddeti ortadan kaldıracak-azaltacak çözüm önerileri yer almalıdır.

Destegi artırmak için sığınmaevlerine ilişkin olumlu bir izlenim yaratılmalıdır.

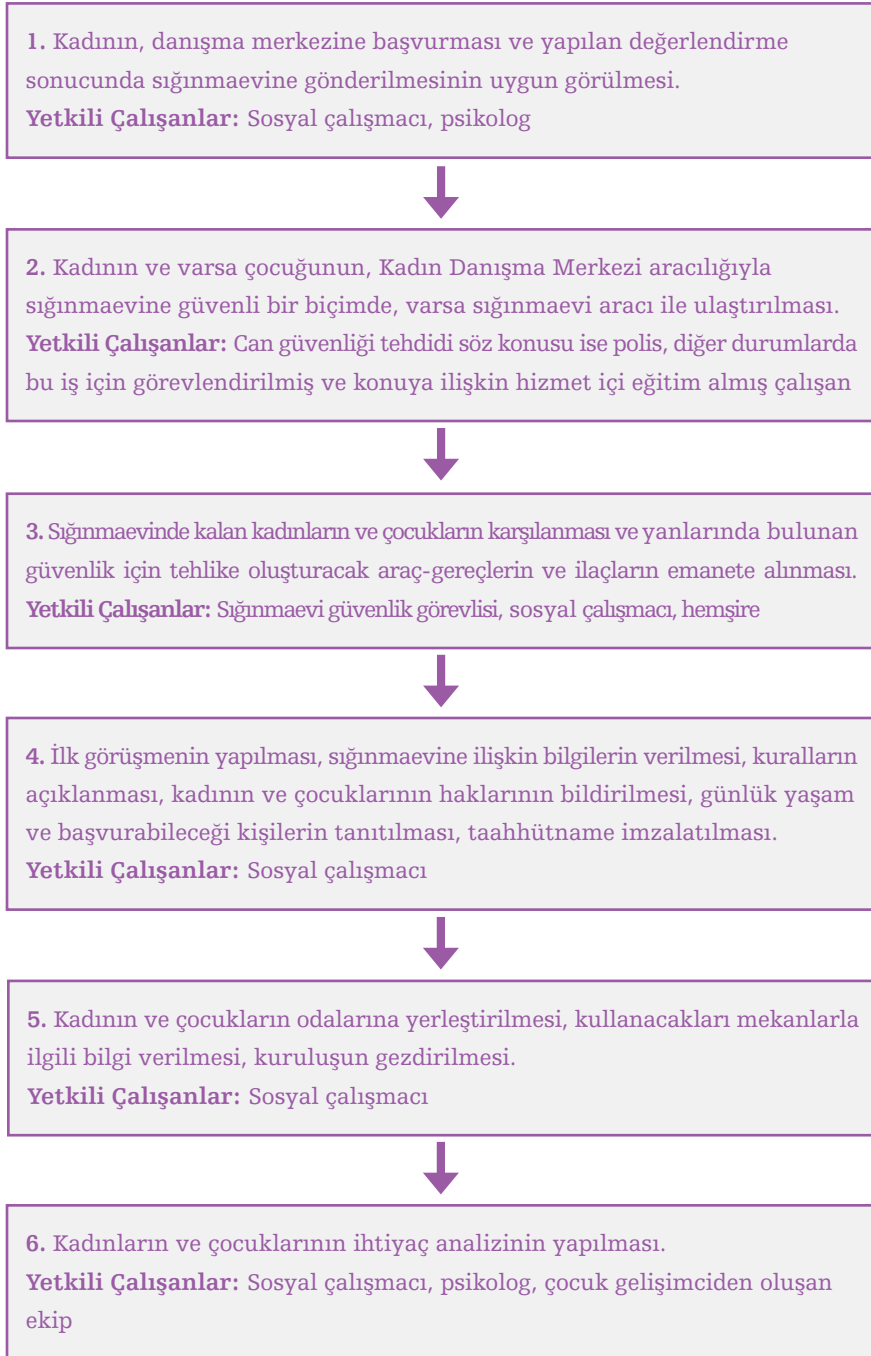
Sığınmaevlerine destek için yapılan işlerin, sığınmaevlerine ve şiddete karşı verilen mücadeleye olumlu etkileri açıklanmalıdır.

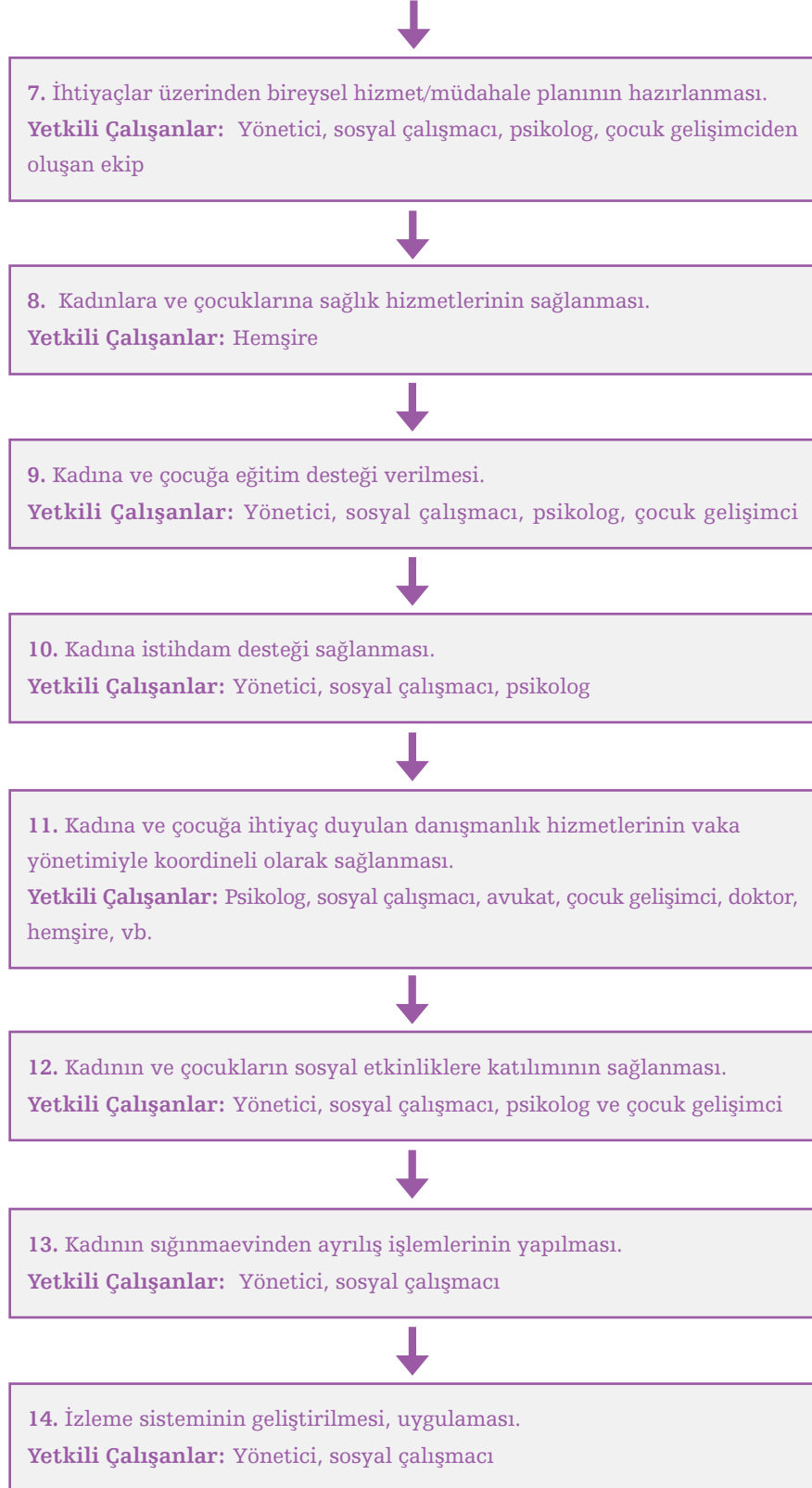
6.3 Hizmet Standartları

Sığınmaevlerinde şiddete maruz kalan ve risk altındaki kadınlara ve onların yanlarında getirdikleri çocuklarına çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Çocuklara verilmesi gereken hizmetlerin, kadınlara verilen hizmetlerin gölgesinde kalmaması için kadınlara ve çocuklara yönelik hizmetler, kılavuzda ayrı ayrı ele alınmıştır. Hizmetlerin genel kapsamına dair fikir verebilmek amacıyla şiddete maruz kaldığında kadının ilk başvurusundan başlayarak sunulan hizmetlerin aşamalarını ve görev alan meslek elemanlarını gösteren örnek bir iş akışı, sayfa 72 ve 73'te sunulmuştur:

Sığınmaevine Gelen Kadın ve Çocuklara Sunulan Hizmetlerle İlgili Örnek İş Akışı

Bu şema ihtiyaca göre hizmet sağlayan diğer kurum ve kuruluşlar, avukat, psikiyatr vb. diğer meslek elemanları devreye girdikçe daha zenginleşecektir.

Sığınmaevinde verilecek hizmetleri

planlamak için yapılacak öncelikli iş, şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları sorunların ve çözümlerinin analiz edilmesidir. Tablo 1’de kadınların yaşadıkları başlıca sorunlar ve çözüm önerileri verilmiştir.

Tablo 1: Sığınmaevinde Kalan Kadınların Sorunları ve Olası Çözüm Yolları

SORUNLAR	ÇÖZÜMLER
<ul style="list-style-type: none"> • Korunma mekanizmalarına ilişkin bilgi yetersizliği 	<ul style="list-style-type: none"> • İlk başvuruda danışmanlık
<ul style="list-style-type: none"> • Güvenli bir mekandan yoksunluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Gizlilik kurallarına uygun güvenli bir sığınakta barınma
<ul style="list-style-type: none"> • Özgüven kaybı • Öğrenilmiş çaresizlik • Travma • Örseleyici deneyimler • Yetersizlik duygusu 	<ul style="list-style-type: none"> • Psikolojik destek mekanizmaları • Güçlendirme hizmetleri • Bireysel danışmanlık • Grup çalışmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Sürekli bir gelirden yoksunluk • Ekonomik bakımdan başkalarına bağımlılık • Yoksulluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim hizmetleri • İstihdam desteği • Finansal destek mekanizmaları
<ul style="list-style-type: none"> • Yasal bilgi yetersizliği • Mahkeme sürecinde yasal desteğe ihtiyaç duyma 	<ul style="list-style-type: none"> • Hukuksal danışmanlık • Avukatlık hizmetleri
<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal yaşamdan soyutlanma • İçeride kapanma 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal ve kültürel etkinliklere katılım • Toplumsal yaşama katılım
<ul style="list-style-type: none"> • Sağlık güvencesinden yoksunluk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ücretsiz sağlık hizmetleri • Yeşil kart hizmetleri
<ul style="list-style-type: none"> • Sığınmaevi sonrası desteğe ihtiyaç duyma 	<ul style="list-style-type: none"> • İzleme çalışmaları

Sığınmaevlerinde verilecek hizmetleri planlamak için çocukların yaşadıkları sorunlar ve çözümler ayrıca analiz

edilmelidir. Tablo 2’de çocukların yaşadıkları başlıca sorunlar ve çözümler belirlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 2: Sığınmaevinde Kalan Çocukların Sorunları ve Olası Çözüm Yolları

SORUNLAR	ÇÖZÜMLER
• Güvenli bir mekandan yoksunluk	• Güvenli bir barınak
• Aile içi şiddetin çocuk üzerindeki etkileri	• Çocuğun ihtiyaçlarının değerlendirilmesi ve hizmetlerin belirlenmesi
• Özgüven kaybı • Travma • Korku, tedirginlik, kaygı, suçluluk	• Psikolojik destek mekanizmaları • Bireysel danışmanlık • Grup çalışmaları
• Okulda başarısızlık	• Eğitim destekleri
• Mahkeme sürecine ilişkin bilgi yetersizliği • Mahkemeden korkma	• Yasal destek
• İletişim kurmada zorlanma • İçeride kapanma	• Oyunla terapi • Sanatla terapi • Yaratıcılık çalışmaları • Sosyal etkinliklere katılım
• Sağlık güvencesinin olmaması • Sığınmaevi sonrası desteğe ihtiyaç duyma	• Ücretsiz sağlık hizmetleri • İzleme çalışmaları

6.3.1 Kadınlara Yönelik Hizmetler

Şiddete maruz kalan kadınlara etkili bir sığınmaevi hizmeti sunmak için sığınmaevi öncesi hizmetler (başvuru), sığınmaevi hizmetleri ve sığınmaevi sonrası hizmetler birlikte ve bir bütün halinde ele alınmaktadır.

a. Sığınmaevi Öncesi Hizmetler

Şiddete uğrayan kadın için, gereksinim

duyduğu her an, haftanın 7 günü 24 saat başvurabileceği bir başvuru sistemi gerekmektedir.

Başvuru: Kadınların gizlilik ve güvenlik nedeniyle sığınmaevine doğrudan başvurmaları söz konusu değildir. Şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadın, ilk başvuruyu SHÇEK Alo 183 Hattı ile telefonla ya da SHÇEK’te, belediyelerde ve STK’larda danışma merkezlerine doğrudan başvurarak gerçekleştirebilir. Polis merkezleri de ilk başvuru yerleri

arasında sayılabilir. İlk başvuru kadın tarafından yapılabildiği gibi ihbar sistemi de işletilebilir. Sığınmaevi talebiyle başvuran her kadının sığınmaevine girmesi gerekmeyebilir. Bu nedenle, sığınmaevi dışında bir mekanda kadınla görüşüp talebini birlikte değerlendirmeye olanak verecek bir hizmet sistemi oluşturulması gerekmektedir. Bu sistemde koruyucu ve önleyici hizmetlerle rehberlik ve yönlendirme hizmetlerine ilişkin bilgilendirme yapılmalıdır. Bu hizmet sosyal çalışmacı veya psikolog tarafından yerine getirilmelidir.

Sığınmaevi kurma düşüncesi geliştirilirken ilk başvuru yeri plana dahil edilmelidir.

Alo Yardım Hatları: Mesai saatleri dışında da başvuruya olanak sağlayan 24 saat açık telefon hattıdır. Bu hizmetin halihazırdaki uygulaması SHÇEK hizmeti olarak sürdürülen "ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü ve Sosyal Hizmet Hattı"dır. Bu sistem, kadını sorunun çözümü için var olan kurumlar ve sundukları hizmetler hakkında bilgilendirir, gerektiğinde ihtiyaçlarına uygun kurumlara yönlendirir ve yardım talep eden kadına ulaşır. Eğer kadın sığınmaevine gitmeye karar veriyse, bir buluşma noktası belirlenir ya da kadın bulunduğu noktadan alınır.

Sığınmaevi hizmeti verecek olan her kuruluşun benzer bir hat kurması kadınların hizmete ulaşmasını kolaylaştıracaktır. 24 saat telefonla danışmanlık hizmetinin verilebilmesi için aşağıdaki

modeller uygulanabilir:

- Danışma merkezleri yalnızca mesai saatlerinde hizmet vermektedir. Gün boyunca danışma merkezinden cevap verilen telefon hattı, gece bir başka telefona yönlendirebilir. SHÇEK bu amaçla 24 saat ulaşılabilecek şekilde Alo 183'le hizmet vermektedir. Benzer bir hizmetle diğer danışma merkezlerine de destek verilmelidir.
- Başka kurumlar tarafından verilen yardım hattı, kriz anlarında sığınmaeviyle iletişime geçebilir. Benzer bir hat belli bir kampanya çerçevesinde İstanbul'da hizmet vermektedir.

Danışma Merkezleri: İlk yüz yüze başvuru, danışma merkezlerine, SHÇEK İl ve İlçe Müdürlüğüne, kadın kuruluşlarının ya da belediyelerin kurduğu kadın danışma merkezlerine vb. yapılabilir. Danışma merkezinde kadın, sorunun çözümü konusunda var olan kurumlar hakkında bilgilendirilir, hukuki ve psikolojik danışmanlık sağlanır. Başvuran kadın, haklarını öğrendiğinde, danışmanlık hizmeti aldığı anda, sığınmaevi ve sığınmaevi dışındaki seçenekleri daha sağlıklı değerlendirerek sorunlarını çözme yolu arayabilir. Çeşitli seçenekler kadınla birlikte değerlendirildikten sonra, kadının sığınmaevinde kalması uygunsa sığınmaevine yönlendirilir. Sığınmaevinde kalma kararını kadının kendisi vermelidir. Bu yönüyle danışma merkezleri, sığınmaevi hizmetinin ilk

basamağı işlevini yerine getirir. Ancak bu merkezler genellikle mesai saatlerinde hizmet sunmaktadır. Danışma merkezlerinde kadının önerisiyle şiddet uygulayanın yararlanabileceği rehabilitasyon hizmetleri de oluşturulabilir. Kadın danışma merkezlerinde sunulan hizmetler, danışma merkezine başvuran kadınların hakları, değerlendirme yapacak kişilerin özellikleri ve değerlendirme sırasında dikkat edilecek noktalar ayrıntılı olarak 3.Bölüm'de sunulmuştur.

Polis Merkezleri: Şiddete uğrayan kadının başvurabileceği bir başka yer polis merkezleridir. Polis merkezinde görevli polislerin, kendi yetkileri, kadına yönelik şiddet, kadınların hukuki hakları, kadına hizmet veren kuruluşlar vb. konularda eğitim almış olmaları başvuran kadını doğru yönlendirmelerini sağlayacaktır. Polis merkezinde görev alan polisin, kadını bilgilendirmesi, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'dan söz etmesi ya da uygulanmasını sağlaması gibi değişik müdahaleleri söz konusu olabilir. Polis merkezine gelen kadın, sığınmaevinde kalmak istiyorsa en kısa sürede işlemleri yapılmalı, danışma merkezlerine yönlendirilmelidir.

Şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadın diğer kamu kurum ve kuruluşları ve kadın kuruluşları aracılığıyla da sığınmaevi öncesi ilk basamak görevi gören danışma merkezi hizmetine ulaşabilir.

Kadın sığınmaevi olan yerlerde sığınmaevinde kalmak isteyen ve durumları uygun görülen kadınların her

saatte sığınmaevine erişimleri sağlanmalıdır.

Kadın sığınmaevi bulunmayan yerlerde kadının, sığınmaevine ulaşınca kadar geçici olarak kalmasını sağlayacak güvenli yerler (otel, pansiyon, misafirhane vb) belirlenmelidir. Bu hizmet, kurumlararası koordinasyon ile gizlilik kurallarına özen gösterilerek yürütülmelidir.

Kullanılan bütün sistemlerde kadının şiddet içeren ortamdan ihtiyaç duyduğu an uzaklaşabilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır. Kadın kısa bir süre için bile olsa şiddet içeren veya güvenli olmayan ortamda bırakılmamalıdır. Kadının ulaşım güvenliği ve sığınmaevine gidene kadar kalabileceği güvenli bir mekan sağlanmalıdır (Bkz. İçişleri Bakanlığı Genelgesi EK 4).

b. Sığınmaevinde Sunulan Hizmetler

Kadın danışma merkezlerinde uzmanlar tarafından ilk görüşmeleri yapılan kadınlar sığınmaevinde kalmaya uygun bulunurlarsa sığınmaevinde kalmak üzere işlemler başlatılmaktadır. Sığınmaevinde kalabilecek olan kadınlarda bazı koşullar aranmaktadır. Bu koşullar sığınmaevlerinin kuruluş amacına ve bağlı olduğu kuruluşun ilkelerine göre değişebilir.

Sığınmaevinden hizmet alacak kadınlar:

SHÇEK Yönetmeliğine göre, 18 yaşını bitirmiş olan ya da resmi evlilik yoluyla reşit sayılan 17 yaşını doldurmuş ve aşağıdaki sorunlardan en az birini yaşayan kadınlar sığınmaevinden hizmet alabilir.

Sığınmaevinde Hizmet Verilen Kadınlar

- Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğramış,
- Boşanma, terk edilme veya eşin ölümü nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş,
- İstenmeyen evliliklere zorlanan,
- Evlilik dışı hamile kalan ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen,
- Cezaevinden yeni çıkmış olup, yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlar.

Kanada'da 15 yaşında genç kızlar da sığınmaevlerinde kalabilmektedir; Şiddete Karşı Kadınlar – Avrupa ilkesel olarak yaş sınırı konulmamasından yandadır ancak eğer başvuran yasal olarak reşit değilse sığınmaevlerinin çocuk birimleriyle birlikte çalışmaları önerilmektedir (WAVE 2004). İsveç'te reşit olmayan genç kadınlar için özel mekanlar kurulmuştur. Türkiye'de 18 yaşın altındaki çocuk sayılan kişiler SHÇEK'in korumasından yararlanmaktadır.

Barınma ihtiyacı duyan tüm kadınlara sığınmaevi hizmeti sunulmalıdır. Bu nedenle farklı ihtiyaçlara cevap veren ihtisaslaşmış sığınmaevleri de olmalıdır.

İhtisaslaşmış sığınmaevlerinden hizmet alması gereken kadınlar:

- Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olan,
- Fuhuşu meslek edinmiş,

- Psikiyatrik hastalığı olan,
- Bulaşıcı hastalığı olan kadınlardır.

Sığınmaevlerinde sunulan hizmetler şöyle sınıflandırılabilir:

- 1) Kabul Hizmetleri,
- 2) Sosyal İnceleme, Değerlendirme ve Bireysel Hizmet Planının Yapılması,
- 3) Danışmanlık Hizmetleri,
- 4) Güçlendirme Hizmetleri,
- 5) Sağlık Hizmetleri,
- 6) Sığınmaevinden Ayrılmaya Hazırlık Hizmetleri.

1. Kabul Hizmetleri

Kadın Danışma Merkezlerinde ilk görüşmede durumu değerlendirilen ve sığınmaevinde kalması uygun görülen kadınların sığınmaevine kabul işlemleri belirlenmiş bir süreç doğrultusunda sosyal çalışmacı tarafından yapılır. Kadına, sığınmaevinde kendisinin ve çocuklarının güvenli barınma, sağlıklı beslenme ve giyim gereksinimlerinin sağlanacağı güvencesi verilir.

Kadının kendini hazır hissettiği en kısa zamanda İlk Kabul Formu doldurulmalıdır (Ek 11). İlk görüşmede kadınla güven ilişkisinin kurulması önemlidir. Kadın ve çocuklarına sığınmaevinde verilen hizmetler, çalışanlar, hakları ve sorumlulukları hakkında bilgi verilir. Kabulde kadının ve çocuklarının ihtiyaçları, karşı karşıya oldukları riskler doğru tespit edilmelidir.

2. Sosyal İnceleme, Değerlendirme ve Bireysel Hizmet Planının Yapılması

Kadın ve çocukları için sığınmaevinde kalınan ilk günlerin önemi bilinmeli ve bu süreçte gerekli değerlendirmeler yapılarak verilecek hizmetler belirlenmelidir.

Sığınmaevinde kalan kadın, ilk günlerde sığınmaevine, çalışanlara ve yeni koşullara alışma süreci yaşar. Sığınmaevindeki ilk birkaç gün çok önemlidir, bu sürede kadına iyi bir danışmanlık hizmeti sunulmalıdır; çünkü kadın bu süreçte şiddetin üzerinde bıraktığı yıkıcı-örseleyici etkileri onarmaya başlamakta, gereksinim ve ilgilerini dışa vurmakta ve sonraki aşamalar için karar vermektedir. Bu aşama birkaç saatten, günlere ya da haftalara kadar uzayabilmektedir.

Sığınmaevinde Kalma

Sığınmaevinde kalmak ya da geri dönmek kadının vereceği bir karardır ve saygı duyulması gerekir.

Kadın bu aşamada sığınmaevinde kalıp kalmayacağına da karar vermektedir. Sığınmaevinde kalmak ya da geri dönmek kadının vereceği bir karardır ve saygı duyulması gerekir. Ancak kadına eve geri dönse bile istediği an sığınmaevine tekrar dönebileceğinin güvencesi verilmelidir. Kadın eğer eşine geri dönmek isterse, kendisini ve çocuklarını şiddetten koruyabilmesi için stratejiler geliştirmesinde destek olunmalıdır.

Sığınmaevinde kalmaya karar veren her kadın için ayrı bir hizmet planı oluşturulmalıdır. Bu planın her aşaması, kadının kendi yaşamı ve çocuklarının yaşamına ilişkin kararlarda sorumluluk almasını sağlayacak biçimde düzenlenmelidir. Sığınmaevine gelen kadına ilk kabul sırasında doldurulan İlk Kabul Formu, kendisi ve çocuğu hakkında yeterli bilgi edinilmesini sağlamaz. Bu form, kadının sığınmaevine kabulünü sağlarken kendisi ve varsa çocuğu hakkında çok genel, güncel bilgiler için kullanılabilir. Ancak, kadın ve çocuğu için bireysel hizmet planı hazırlamak amacıyla daha geniş çapta inceleme yapmaya ihtiyaç vardır. Bu süreç, "Sosyal İnceleme" sürecidir ve her kadının özel durumuna göre belli bir süre alır. Bu süre içinde kadınların ve çocukların ihtiyaçları ayrı ayrı incelenir ve sığınmaevinde kalacakları süre göz önünde bulundurularak bireysel hizmet planı hazırlanır.

İlk Kabul Formu kesinlikle bir anket gibi doldurulmamalıdır. Her bir özellik "çevresi içinde birey" anlayışıyla değerlendirilmelidir. Çünkü çevre, sorunları yaratan olduğu gibi sorunların çözümünde de kullanılan önemli bir kaynaktır. Kadını ve varsa çocuğu her bir özellik açısından değerlendiren Sosyal İnceleme Raporu (Ek 12) sosyal çalışmacı tarafından yazıldıktan sonra, psikolog, çocuk gelişimci, yönetici ve sosyal çalışmacı bir araya gelerek bireysel hizmet planını oluşturmalıdır. Bu planda öncelikle, fiziksel veya ruhsal

tedavi, çocuğun okula devamı vb. acil ihtiyaçlara yer vermek gerekir. Daha sonra da nelerin, nasıl değiştirileceğinin planı yapılır. Yani kadına ve çocuğuna sığınmaevinde kalacakları süre içinde ne tür hizmetler verileceğine karar verilir. Kadına ve çocuğuna ayrı ayrı a) hizmetlerin nasıl verileceği, b) hizmetin kim/kimler tarafından verileceği, c) verilen hizmetlerin nasıl değerlendirileceği, d) ne zaman verileceği belirlenir. Yöneticinin sosyal çalışmacı olması bu süreci kolaylaştırabilir.

Bireysel Hizmet Planı

- Hizmetlerin nasıl verileceği,
- Hizmetin kim/kimler tarafından verileceği,
- Verilen hizmetlerin nasıl değerlendirileceği,
- Ne zaman verileceği, belirlenir.

Bireysel hizmet planı, değişen koşullara göre gözden geçirilmeye açık olmalıdır. Planın hazırlanmasında ve uygulanmasında kadının isteği temel alınmalıdır.

3) Danışmanlık Hizmetleri

Danışmanlık, şiddetin kadın üzerinde yarattığı etkileri en aza indirmek ve kadını güçlendirerek kendi kararlarını vermesini sağlamak üzere sunulan, kadını ve ihtiyaçlarını genel olarak tanımayı ve sığınmaevi olanaklarını kadına tanıtmayı amaçlayan profesyonel bir hizmettir.

Kadına sığınmaevine geldiği andan başlayarak sığınmaevinde kaldığı süre boyunca danışmanlık hizmeti sunulmalıdır.

Danışmanlık hizmeti sunulurken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

Sığınmaevinde yapılan ilk görüşme, kadınla danışman arasında güvene dayalı iletişimin kurulması için önemlidir. Danışman, profesyonel görüşme teknikleri kapsamında kadını dikkatle dinlemeli, kadını yardım almaya teşvik etmeli ve ihtiyaçlarını tanımlamaya çalışmalıdır. Kadın ilk görüşmeden sonra ister sığınmaevinde kalmaya, isterse geri dönmeye karar versin; yargılayıcı olmayan profesyonel destek alma hakkına sahip olduğu kabul edilmelidir. Danışman tarafından kadına, verdiği tüm bilgilerin gizli kalacağına dair güvence verilmelidir.

Kadın danışma merkezinde durumları değerlendirildikten sonra, bazı kadınların sığınmaevinde kalmaları uygun görülmebilir ya da bazı kadınlar sığınmaevinde kalmak istemeyebilir.

Gizlilik ve Güvenlik Kuralları

- Kurallara uyma konusunda bilgilendirme yapılır.
- Kuralların gerekçeleri anlatılır.
- Kurallar yazılı olarak kadına verilir.

Sığınmaevinde kalmaya karar veren ve durumları uygun görülen kadın, sığınmaevinin gizlilik ve güvenlik kurallarına

uyuma konusunda bilgilendirilmelidir. Bu kuralların gerekçeleri anlatılmalıdır. Bilgilerin bir bölümü kadına yazılı olarak verilmelidir. Ayrıca kadın, sığınmaevine ait bilgilerin şiddet uygulayana verilmemesi konusunda uyarılmalıdır. Güvenlik önlemlerinin amacı, kadınları kontrol altında tutmak değil, kadınların ve çocuklarının can güvenliğini korumak olmalıdır.

Güvenlik Önlemlerinin Amacı

Kadınları kontrol altında tutmak değil, kadınların ve çocuklarının can güvenliğini korumak olmalıdır.

Alınan bütün önlemler bu amaca uygun düzenlenmelidir. Kadına danışmanlık sırasında, destek alabileceği farklı mekanizmalar ve hizmet sunan kurumlar hakkında bilgi verilmelidir.

Sığınmaevinde göçmen ya da azınlıklara mensup kadınlara hizmet verilebilmelidir. Sığınmaevinde bu hizmeti verebilecek çalışanların olması ve kadınların gereksinimlerine uygun hizmet verebilmeleri, sığınmaevinin verimliliği ve etkililiği açısından önemlidir. Azınlıklarla ve göçmenlerle çalışırken sosyo-kültürel yapılarını bilmek ve saygı göstermek gerekir.

Bu hizmet, danışmanlık verilecek sorun alanına göre, sosyal çalışmacı, psikolog, avukat, çocuk gelişimci ve ilgili başka uzmanlar tarafından sunulabilir.

Psikolojik Danışmanlık: Her kadına özgü psikolojik danışmanlık ve destek programı

hazırlanır. Psikolojik danışmanlığın amacı, kadını güçlendirmek, kendi kararlarını kendisinin vermesine yardımcı olmaktır; hiçbir biçimde kadının yerine karar vermek ve hareket etmek değildir. Psikolojik danışmanlık kadınları tanımayı ve kadınların kendilerini tanımalarına, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmalarına, iç gözü kazanmalarına ve kendilerini kabul etmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Kadınlara yapılan ilk görüşmeden sonra değerlendirme yapılmalı ve bunun ışığında her kadına özgü psikolojik danışmanlık ve destek programı hazırlanmalıdır. Gereksinim duyulduğunda grupla psikolojik danışmanlık da yöntemlerden biri olarak kullanılabilir.

Kadınlar kendi kararlarını vermek için desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle kadında güçlü olduğu, kararlarını verebileceği ve uygulayabileceği duygusunu yaratmak, psikolojik danışmanlık sürecinde önemsenmelidir. Bu da güçlenme çalışmaları ve şiddetten dolayı zedelenen özsaygının onarılması yoluyla mümkün kılınabilir.

Psikolojik danışmanlık sırasında kadının istediği her an deneyimlerini aktarmasına izin verilmelidir. Ancak konuşmak, deneyimlerinden ve yaşadıklarından söz etmeye başlamak için kadınların uzun bir zamana ihtiyaç duyabilecekleri de kabul edilmelidir.

Danışmanın desteğiyle kadın, şiddet uygulayan eşin, gücü elinde tutmak ve onu kontrol etmek için hangi stratejileri kullandığını anlayabilir ve bu stratejilere

karşı direnme ve korunma mekanizmaları geliştirebilir.

Psikolojik danışmanlık psikologlar tarafından yerine getirilmelidir.

Yasal Danışmanlık: Kadınlar yasal hakları konusunda bilgilendirilir ve destek almaları sağlanır. Sığınmaevinde yasal haklarla ilgili bilgilendirme toplantıları planlanmalıdır. Bilgi aktarımı, kadın bakış açısına sahip avukatlar tarafından yapılmalıdır.

Yargı sürecinde de kadına destek olunmalı, mahkemeye gitmesi gereken kadına bu süreçte danışmanlık verilmelidir. Duruşma çağrısı geldiğinde mahkemeye giderken kadına refakatçi temin edilebilir, mahkemede yer alacak kişiler, görevliler ve süreç hakkında bilgi verilebilir.

4) Güçlendirme Hizmetleri

Güçlendirme hizmetleri yöneticinin ve diğer meslek elemanlarının desteği ile duruma göre sosyal çalışmacı veya psikolog tarafından yerine getirilir.

Grup Çalışmaları ile Destek: Kadınların şiddetin örseleyici etkilerinden kurtulabilmeleri ve yaşadıklarını değerlendirebilmeleri için grup çalışmaları düzenlenmelidir.

Grup çalışmaları kadında “yalnız olmadığı” duygusunu yaratmayı hedeflemektedir. Grup çalışmaları, kadının kendisine ve toplumsal çevreye ilişkin farkındalık oluşturmasını, kendi sesini duymasını ve duyurmasını sağlamaktadır. Deneyim aktarımı yoluyla kadına yönelik şiddetin

bireysel değil, toplumsal bir sorun olduğunun farkına varmasına yardımcı olmaktadır.

Grup çalışmalarında farklı yöntemler (yaratıcı drama, eğitim grupları, bilinç yükseltme grupları vb) kullanılabilir. Kadınları geliştirmek, eğitmek, sosyalleştirmek veya sorunları ile baş etme becerileri kazandırmak amacıyla grup çalışmaları planlanabilir.

Eğitim ve İstihdam Destekleri:

Sığınmaevleri, kadınlar için bir eğitim merkezi işlevi görebilmeli; kadına şiddetsiz ilişki, iletişim vb. beceri eğitimlerinin yanı sıra okuma-yazma öğrenmesi, mesleki eğitim alması, işini kurması, iş bulması ya da çalışması için gerekli eğitimler verilebilmelidir.

Sığınmaevinde kalan kadınların geliş zamanları, kalış süreleri, ihtiyaçları ve bireysel özellikleri yakın çevrede var olan eğitim olanaklarından yararlanmak için uygun olmayabilir. Eğitim ve istihdam destekleri küçük gruplar halinde veya bireysel düzeyde planlanmalıdır. Her bir kadına koşullarına ve ihtiyaçlarına uygun eğitimin verilmesi kadının güçlenmesi ve sorunlarıyla başa çıkabilmesi için önemlidir. Bunun için öncelikle kadının eğitim ve istihdam açısından ihtiyaçlarının, güçlerinin tanımlanması ve ona göre müdahale planı yapılması gerekir. Benzer ihtiyacı ve özellikleri olan kadınlara ilgili hizmetler 2-5 kişilik küçük gruplar halinde verilebilir.

Kadınların bir üst eğitime devam etmek istemeleri ya da buna teşvik edilmeleri, çocukların okul kayıtları, okul nakilleri ve yatılı okula yerleştirilmeleri konularında Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılır.

İstihdam alanındaki hizmetler devlete bağlı eğitim ve istihdam kurumları ile alanda çalışma yürüten sivil toplum kuruluşları işbirliğiyle yürütülebilir. Gelir artırıcı faaliyetler kapsamında kadın kooperatifleri ile ortak çalışmalar yapılabilir.

İşe yerleşmek isteyen kadınlara sığınmaevinde iş danışmanlığı hizmeti verilmelidir. Bu hizmetin içeriği, kadının becerilerinin tespit edilmesini, kadına uygun işlerin belirlenmesini, iş başvurularının yapılmasını, özgeçmiş hazırlanmasını, iş görüşmelerine hazırlığı ve çalışma sürecinde danışmanlığı kapsamalıdır. İstihdam için kurumlarla işbirliği yapıldığında, kadının içinde bulunduğu durumun zorlukları yerine, yetenekleri ön plana çıkarılmalıdır.

Şiddet, kadının istihdama katılımında ve bu alanda eşitlik sağlanmasında önemli bir engeldir. Şiddet uygulayan kişinin kadının işyerine gelerek şiddet içeren davranışlar sergilemesi kadının işini kaybetmesine neden olabilmektedir. Böylesi durumlarda, işyeriyle görüşüp gerekli güvenlik önlemlerinin alınması sonuç verebilir (şiddet uygulayıcısının işyerine girişine izin verilmemesi, yasal olarak işyeri çevresinde bulunmasının yasaklanması vb.).

İş Danışmanlığı

- Kadının becerilerinin tespiti,
- Kadına uygun işlerin belirlenmesi,
- İş başvuruları yapılırken destek verilmesi,
- Özgeçmiş hazırlama,
- İş görüşmesine hazırlama,
- Çalışma sürecinde danışmanlık.

Finansal Destek: Herhangi bir gelire sahip olmayan kadınlara ve çocuklarına bireysel ihtiyaçları için kaynak sağlanır. Sığınmaevi, kadının finansal anlamdaki yasal haklarının takibini yapmalıdır. Örneğin işsizlik sigortasından yararlanma hakkı ve başvurusu, yeşil kart çıkarılması, nafaka alımı ve diğer işlemler sığınmaevlerinde sosyal çalışmacılar tarafından takip edilebilir.

Toplumsal Yaşama, Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Katılım Desteği:

Sığınmaevlerinde, kadının topluma yabancılaşmasının önüne geçecek, sosyal yaşama katılımını sağlayacak etkinlikler düzenlenir. Etkinliklere katılmak ve sosyal hayatın içinde yer almak kadının yaşamını değerlendirmesi, yön vermesi ve kendini değerli hissetmesi açısından önemlidir. Bu nedenle sığınmaevinde film gösterimleri düzenlemek, kadınlar arasında pasta, yemek yapma, şarkı söyleme, fıkra anlatma yarışmaları; tiyatro grubu oluşturma gibi etkinliklere yer vermek; yoga, aerobik, jimnastik ve benzeri,

çalışmalar kadınların zamanlarını iyi geçirmelerinin yanı sıra güçlenmelerini de sağlar. Benzer programlar çocuklar için de uygulanabilir.

Sığınmaevi hizmeti sunulurken sosyal etkinlikler konusunda kamu kurumlarından, kadın örgütlerinden, derneklerden veya vakıflardan destek alınabilir. Sığınmaevlerinin özellikle sosyal etkinlik düzenleme konusunda yaşadığı sıkıntılar düşünülürse, diğer kurumların bu alanda vereceği destek, şiddete maruz kalan kadının toplumsal ve sosyal hayata katılımı konusunda önemli katkılarda bulunacaktır.

Çocuk Bakımı ve Eğitimi Konusunda Destek: Çocuğun sorunlarını çözebilmek için anneyle birlikte çalışmak, çocukların ihtiyaçlarının daha iyi karşılanmasını sağlamaktadır. Bazı durumlarda çocukla çalışan uzmanlar, anneyle de bireysel düzeyde çalışabilmektedir. Amaç, çocuğun ihtiyaçlarını, korkularını, sorunlarını paylaşmak ve çözülmesine destek olmaktır. Bu süreçte çocuğa yardımcı olması için anneye de destek sağlanmalıdır.

Ayrıca, sığınmaevinde kaldığı süre içerisinde sağlıkla ilgili, hukuksal vb. destek almak veya diğer nedenlerle sığınmaevi dışında olması gereken durumlarda, anneye, çocuk bakımı hizmetlerini sağlamak konusunda da sığınmaevi yönetimine sorumluluk düşmektedir. Benzer bir biçimde okul çağındaki çocukların okulla ilgili performanslarını artırmak üzere de eğitim verilerek anne güçlendirilebilir.

5) Sağlık Hizmetleri

Sığınmaevinde kalan kadınlara ve çocuklarına her türlü sağlık hizmeti ücretsiz olarak sunulur. Gereken sağlık müdahalelerinin yapılabilmesi, maruz kaldıkları şiddetin etkilerinin giderilmesi amacıyla kadınların sığınmaevine kabulü aşamasında kendisinin ve çocuklarının sağlık durumlarına ilişkin bilgi alınır (alerji, kronik hastalıklar vb); sağlık muayeneleri yapılır, tedavileri sağlanır. Gerekiyorsa psikiyatrik tedavilerinin yapılması sağlanır.

Sığınmaevinde hizmet sunulurken farklı ihtiyaçlara sahip engelli, hamile ya da özel sağlık hizmetine ihtiyaç duyan kadınların durumları dikkate alınır. Hamile kadınlar için de gereksinimlerini karşılamayı öngören düzenlemeler yapılmalıdır.

Kadınlara ve çocuklarına gerekirse yeşil kart temin edilerek tedavileri gerçekleştirilmelidir. Sığınmaevinde kalan kadınlara ve çocuklara verilen sağlık hizmetlerinin izlenmesi sığınmaevi hemşiresinin sorumluluğunda olmalıdır.

6) Sığınmaevinden Ayrılmaya Hazırlık Hizmetleri

Kadınlar sığınmaevinden ayrılmadan önce ayrılma koşulları belirlenmiş olmalıdır. Kalma süresi dolmuş olsa bile, kadınların sığınmaevinden ayrılabilmesi için aşağıdaki koşulların sağlanması gereklidir.

- Kadının düzenli bir gelire kavuşması,
- Kadına güvenli bir ev sağlanması,

- Evine dönen kadının yeniden şiddete uğramasını engelleyecek bir plan oluşturulması,
- Çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetlerin (okul, kreş, yurt, yatılı bölge okulu vb.) planlanması,
- Sığınmaevinden ayrıldıktan sonra verilecek izleme, destek ve danışmanlık hizmetleri için bilgilendirme ve plan yapılmasıdır.

Bu koşullar sağlanmadan ayrılmak isteyen kadın herhangi bir biçimde sığınmaevinde kalmaya zorlanmamalı, kadının kendi kararı esas alınmalıdır.

Sığınmaevinden hizmet almış olan kadın, Ek 13'te bulunan Sığınmaevinden Ayrılma Formu ve istiyorsa Ek 14'te bulunan Sığınmaevi Değerlendirme Formu'nu doldurduktan sonra sığınmaevinden ayrılabilir.

c. Sığınmaevi Sonrası Hizmetler

Sığınmaevinden ayrılan kadının yeni hayatına uyum sağlayabilmesi için kadın danışma merkezi aracılığıyla izleme ve destekleme hizmeti sunulur.

Kadın şiddete uğradığı zaman tekrar sığınmaevine gelebileceğini bilmelidir. Ancak amaç kadının kendi ayakları üstünde durmasını ve yaşamını yönlendirmesini sağlamak olmalıdır. Bunu sağlamak için toplumsal kaynaklar harekete geçirilmelidir (Örneğin, ev tutan kadına Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, sivil toplum kuruluşları ve gönül-

lüler tarafından ev, ev eşyası ve benzeri yardımların sağlanması, eşine ya da ailesine dönen kadının bulunduğu ilde varsa kadın danışma merkezi ve aile danışma merkezi aracılığıyla danışmanlık hizmetinin belirli bir süre ve düzenli aralıklarla almasının sağlanması vb.). Kadına sığınmaevinden ayrıldıktan sonra da kadın danışma merkezleri aracılığıyla destek ve danışmanlık sağlanmalıdır.

Sığınmaevinden çıkan kadının yaşamını yeniden yapılandırabilmesi için iş bulması çok önemlidir. İş ortamının güvenilir ve destekleyici olması, yardım için iş verme değil, işyerinin ihtiyacı olduğu için o işe yerleştirme önemlidir; çünkü yardım için verilen işlerde ilişkilerin acıma, koruma, kollama biçiminde olması, özel durumunun herkes tarafından bilinmesi, kadının örselenmesine neden olmaktadır. İşyeri kadının güçlenmesini, kendisi ve çocukları ile ilgili olarak bağımsızca karar vermesini, kendi ayakları üzerinde durabileceğine dair güven kazanmasını sağlayacak bir ortam olmalıdır .

Sığınmaevinden ayrılan kadının yapılan plan gereğince belirlenen kaynaklardan yararlanma süreci, yönetici ve sosyal çalışmacı tarafından izlenmeli, gerekli görüldüğünde yeni planlar yapılmalıdır.

6.3.2 Kadınla Birlikte Gelen Çocuklara Yönelik Hizmetler

Sığınmaevleri planlanırken, ilkeleri belirlenirken ve hizmetleri tanımlanırken,

sığınmaevlerinde anneleriyle birlikte kalacak olan çocuklar göz önünde tutulmalı, çocuklara yönelik özgün hizmetler tanımlanmalı ve hizmetler çocukların yararı gözetilerek belirlenmelidir. Bu hizmetlerden yararlananlar arasında engelli çocukların olabileceği de dikkate alınmalıdır.

Sığınmaevlerine gelen kadınlar çoğunlukla çocukları ile birlikte gelmektedir. Çocuklara verilen hizmetler kadınlara verilen hizmetlerin gölgesinde kalmamalıdır. Sığınmaevleri sadece şiddete uğrayan kadınlar için değil, onların çocukları için de sığınak olabilmelidir; çünkü aile içi şiddet sadece kadın üzerinde değil, çocuk üzerinde de örseleyici etki yaratmaktadır. Şiddet ortamında çocuk da şiddete maruz kalmakta ya da bu şiddete tanık olmaktadır. Her iki durumda da şiddetten olumsuz etkilenmektedir.

Çocuğa yönelik hizmetlerin amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Çocuğun duygusal ve fiziksel olarak kendini güvende hissetmesini sağlamak,
- Çocuğun fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimine yardımcı olmak,
- Çocuk-anne ilişkisini geliştirmek.

Sığınmaevlerine kadının 0-12 yaş arası çocukları kabul edilmelidir. Kız çocukları için yaş sınırı olmamalı, 12 yaş üstü erkek çocukların anneleriyle birlikte kalmalarına çocuğun yararı gözetilerek uzmanlar tarafından karar verilmelidir.

Çocuğa Yönelik Hizmetlerin Amacı

- Çocuğun duygusal ve fiziksel olarak kendini güvende hissetmesini sağlamak,
- Çocuğun fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimine yardımcı olmak,
- Çocuk-anne ilişkisini geliştirmektir.

a. Sığınmaevi Öncesi Hizmetler

Sığınmaevine kabulden önce anne ile birlikte çocuğun durumu değerlendirilir; çocuğun annesi ile birlikte sığınmaevinde kalmasına karar verilmişse hizmet planlaması yapılırken çocuğun gereksinimleri de dikkate alınır.

Çocukla ilgili kararlar, yaşına uygun olarak çocuğun katılımıyla verilmelidir. Yaşanan sorunların ve yaşamlarında ortaya çıkan değişikliklerin çocuk üzerindeki etkisi göz önünde tutulmalıdır.

b. Sığınmaevi Sürecinde Verilecek Hizmetler

Sığınmaevinde çocuğa kapsamlı, çok yönlü ve kaliteli hizmet sunulmalıdır. Sığınmaevine geldiğinde çocuğun duygusal bir kriz içinde olabileceği göz önünde tutulmalıdır. Bu nedenle çocuğa yönelik hizmetler; krizin üstesinden gelme, psiko-sosyal destek, tedavi ve grup dinamikleri çalışmalarını kapsamalıdır. Şiddete maruz kalan çocukta öz saygı kaybı, tedirginlik, sinirlilik, kapasite kullanımında azalma, uyku, yeme bozukluğu, yatağını ıslatma,

psikosomatik sorunlar görülebilmektedir. Yaşanan şiddet ve sığınmaevine gelmek, kadın kadar çocuğun hayatını da etkilemektedir. Sığınmaevlerinde çalışanların deneyimleri, sığınmaevinde kalış süreci içinde çocuklarda çeşitli sorunların (korku, endişe, hüznün, suçluluk vb) görüldüğünü göstermektedir.

Bu sorunlar sosyal çevreden ayrılma, yeni hayata hızlı uyum sağlamanın beklenmesi, sığınmaevindeki yaşam koşullarına uyum sağlamakta güçlük çekmesi (toplu yaşama, mahremiyetin olmaması, diğer kalanlar tarafından duygusal baskıya maruz kalması vb.) ve annenin, duygusal veya fiziksel yetersizliği gibi durumlarda daha yoğun olarak görülmektedir (WAVE 2004).

Sığınmaevinde kalan çocuklar, krizin çözülmesine, duygusal desteğe, fiziksel-tıbbi müdahaleye, eğitim sistemi ile işbirliğine, yasal çocuk koruma hizmetlerine, eğitim desteğine ihtiyaç duymaktadırlar. Çocuğun bu ihtiyaçları karşılanmalı, ayrıca bu süreç içinde çocuğuyla sağlıklı bir ilişki geliştirebilmesi için anneye de ebeveyn eğitimi verilmelidir.

1. Çocukların Sığınmaevine Kabulü ve Sosyal İncelemelerinin Yapılması

Kadınların çocuklarının sığınmaevine kabul işlemleri belirlenmiş bir süreç doğrultusunda sosyal çalışmacı ya da psikolog tarafından yapılır. Sığınmaevleri çocukların alışkın oldukları ortamlardan çok farklıdır. Bu nedenle çocuklar uyum problemi yaşayabilmektedirler.

Uyum sorununu en aza indirmek, olumsuz etkilerini hafifletmek için, kabul sürecinden başlayarak çocukla özel olarak ilgilenilmelidir. Özel olarak çocukla ilgilenme, onun için de ayrı bir sosyal incelemenin yapılmasını ve bu doğrultuda hizmet planının geliştirilmesini içerir. Sosyal çalışmacı, sosyal inceleme raporunu çocuk için ayrıca oluşturmalı, çocuk için de bireysel hizmet planı hazırlamalıdır. Bu plan, yönetici, psikolog, çocuk gelişimci ve sosyal çalışmacı tarafından oluşturulmuş bir ekip tarafından değerlendirilerek ne tür hizmetlerin kimler tarafından verileceğine karar verilmelidir. Çocuk, sığınmaevine gelişinden itibaren ayrı bir birey olarak kabul edilmelidir. Bunun için kabulde;

- Çocuğa sığınmaevinin amaçları, hedefleri, faaliyetleri açıklanmalıdır,
- Çocuğa sığınmaevinin kuralları aktarılmalıdır,
- Çocuğun yaşına göre kurallar yazılı hale getirilmelidir,
- Çocuğa sığınmaevinin güvenli bir yer olduğu örnekler gösterilerek anlatılmalıdır. Örneğin çocuk güvenlik görevlisi ile tanıştırılabilir. Koruma önlemleri gösterilebilir. Sığınmaevinin güvenlik planı ve bunun gerekçeleri çocuğa açık, basit ve yaşına uygun olarak anlatılmalıdır.

2. Bireysel Danışmanlık

Her çocuğa özgü bireysel danışmanlık ve destek programı hazırlanmalıdır. Bireysel danışmanlık, çocukta onu destekleyen bir ortamda bulunduğu duygusunu yerleştirmek ve çocuğun yetişkinlerle güven ilişkisi kurabilmesini sağlamak için önemlidir. Bu güven ilişkisi çocuğun sonraki dönemlerde kuracağı ilişkiler için model olmalıdır.

Bireysel danışmanlık çalışmalarında çocuğun duygularına ve ihtiyaçlarına yoğunlaşılmalıdır. Korku, karmaşa, kızgınlık, suçluluk, çocukta en fazla görülen duygulardır. Danışman çocuğa deneyimlerini aktarması ve yetişkinlerin şiddetinden dolayı suçlu olmadığı konularında yardım etmelidir.

Bireysel danışmanlıkta çocuğun özsaygısını güçlendirmek önemlidir.

Çocukla bireysel danışmanlık çalışması yapılırken uygun bir yaklaşım gösterilmelidir. Bunun için çocuğa, konuşmak ve açıklamak istemediği konularda zorlanmayacağı, onayı alınmadığı ve istemediği sürece verdiği hiçbir bilginin başkalarına aktarılmayacağı açık bir biçimde söylenmelidir.

Bireysel danışmanlık hizmetleri çocuklara her zaman belirlenmiş zaman ve mekanda, formel kurallar çerçevesinde verilmeyebilir, kimi zaman farklı yollar da kullanılabilir. Çocuklarla oyun oynamak, ergenlerle dışarıda birlikte zaman geçirmek, anneleriyle birlikte hangi kurumlardan yardım alabileceklerini

konuşmak vb. yoluna gidilebilir. Ergenlerle çalışırken, şiddet içeren tavırları ve sosyal değişimi konuşmak yararlı olabilir. Şiddetin suç olduğuna ve hiç kimsenin başkasına zarar vermeye hakkı olmadığına ilişkin konuşulmalıdır.

Çocuklarla çalışma biçimi, çocuğun yaşı ve gelişim özellikleri dikkate alınarak belirlenmelidir.

Çocukla çalışırken şiddet uygulayan ile şiddete uğrayan kadın arasındaki dinamik anlaşılmaya çalışılmalı, çalışma sırasında bu durum hesaba katılmalıdır.

Bireysel danışmanlık ve destek programı, ihtiyaca göre, sosyal çalışmacı, psikolog ve çocuk gelişimcisi tarafından yürütülmelidir.

3. Çocuğun Güçlendirilmesi

Sığınmaevinde kaldığı sürece çocuğun güçlendirilmesi amacıyla çocuklarla grup çalışmaları yapılabilir, çocuğa eğitim desteği verilebilir ve gerekirse mahkeme sürecinde de destek olunabilir. Bu desteklerin kapsamı aşağıda açıklanmıştır.

Grup Çalışması ile Destek: Çocuğun şiddetin örseleyici etkilerinden kurtulabilmesi ve kendini ifade edebilmesi için grup çalışmaları düzenlenir. Grup çalışmaları, çocukların birbirlerini desteklemesini, iletişimde yeni ve etkili yollar öğrenmesini, duygularını, düşüncelerini, ihtiyaçlarını paylaşmasını sağlamaktadır. Grup çalışmalarının amacı çocuğa, şiddetin üzerindeki olumsuz etkilerini gidermesi, şiddeti ve şiddetin sorumlularını tanımlaması,

Çocuklara Danışmanlık Verilirken Uyulması Gereken Temel İlkeler

- Çocuklarla görüşme rahat, sakin, huzurlu bir ortamda yapılmalıdır.
- Neden danışmanlık aldığı çocuğa açıklanmalıdır.
- Çocuğa şiddetin onun hatası olmadığı açık bir biçimde anlatılmalıdır.
- Açık, basit ve doğrudan cümleler kurulmalı, “niçin” ile başlayan sorular sorulmamalıdır. “Niçin” ile başlayan sorular çocuğun savunma mekanizması geliştirmesine ve kendisini suçlu hissetmesine neden olabilir.
- Çocukla hangi bilgilerin kime verilmesi/verilmemesi gerektiği hakkında konuşulmalıdır.
- Çocuğa, kimi zaman argo kelimeler kullansa da kendi diliyle cinsel problemlerini konuşma fırsatı verilmelidir.
- Çocukla iletişim kurarken “dinleme”ye özel bir önem verilmeli, konuşurken göz teması kurulmalıdır.
- Duygular; özellikle korku, tehdit, kararsızlık hakkında konuşulmalıdır.
- Çocuğun dokunmaya karşı geliştirdiği olumsuz tepki dikkate alınmalıdır (dokunmak kötü muamelenin olduğu koşulları çağırıştırabilir).
- Resim çizmek, kuklalarla oynamak çocukların kötü muameleyi anlatmaları için kullanabilecekleri en kolay yöntemlerdir.
- Şiddet uygulayana ilişkin olumsuz değerlendirmeler yapmamaya dikkat edilmelidir.
- Çocuğun şiddet uygulayana yönelik duygularını ifade etmesi sağlanmalıdır.
- Çocukla görüşme sırasında çocuğun tutamayacağı sözler vermesini istemekten özellikle kaçınılmalıdır.
- Görüşmenin sonunda güvendiği için çocuğa teşekkür edilmeli ve bir sonraki aşama açıklanmalıdır.

duygularını ifade etmesi, iletişim becerilerini geliştirmesi, öz saygısını güçlendirmesi ve sosyal iletişim ağı kurması için yardımcı olmaktadır.

Grup çalışmaları çerçevesinde eğitici, geliştirici, sosyalleştirici ve sorun çözücü gruplar oluşturulabilir. Grup çalışmalarında

çocukların yaşı, kültürel farklılıkları ve engellilik durumları hesaba katılmalıdır. Grup çalışmaları özellikle ergenlerde çok etkilidir. Ergenlik dönemi, yetişkinlere, otoriteye başkaldırma dönemi olduğu için, ergenler birbirlerini daha çok dinler ve birbirlerinden etkilenir.

Grup çalışması, ihtiyaca göre, sosyal çalışmacı, psikolog ve çocuk gelişimcisi tarafından yürütülmelidir.

Eğitim Desteği: Sığınmaevinde çocuğa eğitim desteği verilmelidir. Çocuk, hiçbir koşulda eğitimden uzak kalmamalıdır.

Okul öncesi çocuklar için ilgili çalışanların yapacağı değerlendirme çerçevesinde, anne ile çalışma, ücretsiz kreş olanağı; okul çağı çocukları için okul eğitimi ve derslerine destek hizmetleri sağlanmalıdır. Eğitim sürecinde olmak, yaşamın olağan akışını sağlamak sığınmaevinin çocuklar üzerinde yaratabileceği olumsuz etkileri azaltmakta önemlidir. Okul öncesi eğitim ve okul eğitimi ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı il, ilçe teşkilatıyla ve okul yöneticileriyle yakın işbirliği yapmak gerekir. Çocukların okul kayıtlarını izleyerek kadının hangi sığınmaevinde kalmakta olduğu tespit edilebileceğinden bu işbirliği özel önem taşımaktadır. Kadının ve çocukların hangi sığınmaevinde kaldıklarının şiddet uygulayan tarafından tespit edilmesi gizlilik ilkesini ihlal edeceğinden ve risk yaratacağından bu konuda önlem alınması gerekir.

Bazı durumlarda çocuklar aile ortamında yaşadıkları olumsuzluklar nedeniyle ya da kendi zihinsel vb. özelliklerine bağlı

olarak okul başarılarında istenilen düzeye ulaşamazlar; bu durumlarda okul saatleri dışında destekleyici eğitim almaları için de sığınmaevi yönetiminin düzenleme yapması gerekebilir (Kadının Güçlendirilmesi başlığı altında anneye çocukla etkili iletişim kurması ve eğitimine destek olması konularında destek olunabileceğinden söz edilmiştir).

Mahkeme Sürecindeki Destek: Mahkeme çocuk için yeni ve zor bir deneyimdir. Mahkemeye gitmesi gereken çocuğa bu süreçte destek olunmalıdır.

Çocuğa Destek Olmak İçin:

- Duruşma çağrısı geldiğinde mahkemeye çocukla ve annesiyle birlikte gidilmelidir.
- Mahkemede görev alan ilgili sosyal çalışmacı ile önceden görüşülerek mahkeme sürecinde çocuğun psikolojik açıdan zarar görmesi önlenmelidir.
- Çocuğun gelişim düzeyine uygun olarak çocuğa, mahkemede yer alacak kişiler, görevliler ve süreç hakkında bilgi önceden verilmelidir.
- Çocuğun mahkeme süreci ile ilgili tüm soruları onun anlayacağı şekilde cevaplandırılmalı, gerekirse duygusal destek sağlanmalıdır.

Bu destek verilirken kadınlarda olduğu gibi sığınmaevinde kalan her bir çocuğun da bireysel olarak değerlendirilmesi, ihtiyaç duyulan farklı hizmetlerin ve profesyonel müdahalenin vaka yönetimi kapsamında yapılması gerekir. Böylece hiçbir ihtiyaç ya da sorun atlanmamış olur. Sığınmaevinde veya dışarıdan verilen hizmetlerin koordineli bir biçimde çocuğa ulaştırılması konusunda gerekli takip sosyal çalışmacı tarafından yerine getirilmelidir.

Çocukla Çalışırken Kullanılabilecek Yöntemler: Çocukla çalışırken çocuğun gelişimine katkıda bulunacak çeşitli yöntemler kullanılmalıdır:

- **Oyun:** Oyun çocuğun doğal iletişim kurma biçimidir. Oyun terapisi, gelişimsel veya duygusal olarak kendisini ifade edemeyen, duygularını ve düşüncelerini açıklayamayan çocuklarla çalışırken yararlı bir yöntemdir. Bu yöntem, korkularını, kötü muameleye ilişkin tedirginliğini yönetme, şiddetin etkilerine ilişkin duygularını ifade etme, var olan bilgisini gösterme ve ilişkilerini anlamlandırmada çocuğa yardımcı olmaktadır.

- **Sanat:** Resim, müzik, yaratıcı drama gibi sanat dallarının çocuk çalışmalarında kullanılması çocuğun gelişimine katkıda bulunmaktadır.

- **Yaratıcılık ve Eğitsel Faaliyetler:** Çocuğa yaratıcılığını ortaya koyabileceği ve kendisini ifade edebileceği

etkinlikleri yapması için uygun ortam sağlanmalıdır. Eğitsel faaliyetler, çocuğa eğitim sürecinde yardım etmeyi içermektedir. Çocuk okula gidiyorsa derslerinde yardımcı olunmalıdır.

- **Sosyal Etkinlikler:** Kutlamalar, törenler, diğer çocuklarla bir araya geldiği eğlenceler gibi sosyal etkinlikler çocuğun toplumsal ilişkilerini geliştirir ve kendini değerli hissetmesini sağlar.

Çocuk bakımı ve eğitimi alanında çalışma yürütenler, alanın gerektirdiği özel niteliklerle donatılmış olmalıdır. Sığınmaevinde psikolog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimciler ve çocuk bakıcıları, anne ile birlikte, bir ekip halinde çalışmalıdır. Gönüllülerden de çocuk bakımı ve eğitimi konusunda destek alınabilir.

Sığınmaevinde çocuğun herkesten daha çok annesine ihtiyacı vardır, anne bu konuda yönlendirilmelidir. Şiddete uğrayan kadınlar da çocuklarına şiddet uygulayabilmektedir. Bu durumda sığınmaevi çalışanları çocukla birlikte, şiddet uygulayan anne ile de çalışma yürütmelidir. Sığınmaevinde şiddete hiçbir biçimde hoşgörü gösterilmemelidir.

Anne ile çalışan uzmanlar, gerekli durumlarda terapistler, polis, avukat, savcı, mahkeme personeli gibi meslek elemanları ile işbirliği yapma ve ekip halinde çalışma becerisine sahip olmalıdır.

Her sığınmaevinde çalışan psikolog ve sosyal çalışmacı çocuklarla da ilgilenmek zorundadır. Ayrıca çocuk sayısına göre yeterli sayıda çocuk gelişimcinin bulunması önemlidir. Böylelikle çocuklara verilecek hizmetlerin tam olarak yerine getirilmesi, deneyimlerin paylaşımının kolaylaştırılması, hastalık izinlerinde ve tatillerde hizmetlerin kesintisiz verilmesi sağlanabilir.

Çocukların olumlu bir erkek rol modeli ile iletişim kurması için bir erkek çocuk gelişimci ile sığınmaevi dışında zaman geçirmeleri sağlanabilir.

c. Sığınmaevi Sonrası Hizmetler

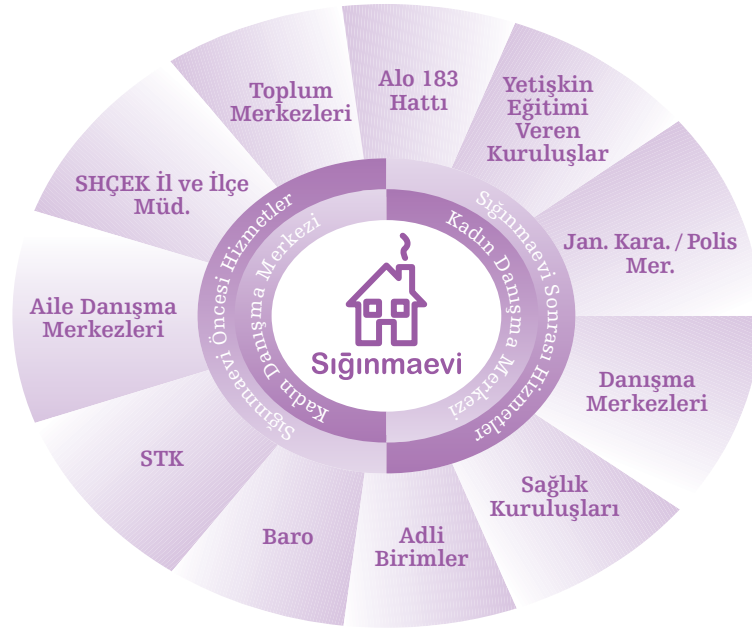
Sığınmaevinden ayrılan çocuğun yeni hayatına uyum sağlayabilmesi için izleme ve destekleme sistemi oluşturulur.

Çocuk sığınmaevinden annesi ile birlikte

ayrılabilir ya da annesinden farklı bir mekanda yaşamını sürdürebilir (babasının ya da başka bir yakınının yanına gitme, yuvaya ya da yatılı bölge okuluna yerleştirilme vb.). Bu durumlarda da çocuğun yaşamına ilişkin izleme ve destekleme planı hazırlanmalıdır.

Yukarıda belirtildiği üzere şiddete uğramış kadına ve çocuklarına yönelik hizmetler sığınmaevi öncesi, sığınmaevi süreci ve sığınmaevi sonrası hizmetler olarak devam etmektedir.

Şekil 1’de de görüldüğü gibi şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sunan sığınmaevleri, pek çok farklı kurumun hizmet sunduğu bir sistem içinde yer almakta; kadın danışma merkezlerinin yönlendirmesiyle kadınları kabul etmekte ve yine aynı merkezler aracılığıyla kadınlara sığınmaevi sonrası hizmetleri vermektedir.

Şekil-1 Sığınmaevlerinin Sistemdeki Yeri

6. 4. Yönetim Standartları

Sığınmaevi yönetimi, etik değerlere özen gösteren, şeffaf, bilgi üretimini ve paylaşımını, yönetime katılımı, ekip çalışmasını temel alan ve hesap verebilir bir yapıda olmalıdır. Yönetimin çalışanlara, sığınmaevinde kalanlara ve topluma karşı sorumluluğu vardır. Yönetim aldığı kararların hesabını her durumda bütün paydaşlara verebilmelidir.

Hedeflerine ulaşmak isteyen her kurum gibi sığınmaevleri de hedefleri ile uyumlu örgüt yapısına ve modeline ihtiyaç duyar. Hedeflerin niteliği örgütün de niteliğini, yapısını, işleyiş biçimini belirler. Bu nedenle kadın sığınmaevlerinin örgütlenme biçimi, sığınmaevinin amaçlarını ve ilkelerini göz önünde tutmak zorundadır. Aksi takdirde örgütsel yapı, amaç ve ilkeler arasında çıkabilecek çatışma, hizmetin yerine getirilememesi ile sonuçlanır. Katı hiyerarşik yönetim modelleri (uyulacak kuralların esnek olmaması) kadının kendi hayatıyla ilgili karar vermesini ve güçlenmesini engelleyebilir. Daha önce de belirtildiği gibi kadın sığınmaevleri açıkça tanımlanmış amaçlara ve ilkelere dayanarak kurulabilir. Ancak ilkelerin uygulanıp amaçlara ulaşılması etkili bir yönetime, profesyonel kurum standartlarının oluşturulmasına, iyi eğitilmiş kurumun amacını ve ilkelerini benimsemiş çalışanlara ve kapsamlı bütçe planlamasına ihtiyaç duymaktadır.

6.4.1 Sığınmaevi Yönetiminde Göz Önünde Tutulması Gereken Temel Kavramlar

Sığınmaevi yönetiminde, yönetim modeli ne olursa olsun, hizmetlerden yararlananların özellikleri, sığınmaevlerinin kuruluş amaçları ve ilkeleri göz önünde bulundurularak bazı temel kavramların değerlendirilmesi gerekmektedir (WAVE 2004, www.rotman.utoronto, Öztekin, 2005, Sorgut ve Özen 2007). Bunlar sığınmaevinde a) yetki ve sorumluluk, b) ekip çalışması, c) çalışanların hakları, d) pozitif yönetim kültürü ve mesleki danışmanlık sistemi, e) vaka yönetimi ve f) kriz yönetimi uygulamalarıdır. Bu kavramlar aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir.

a. Yetki ve Sorumluluk

Sığınmaevlerinde yetki ve sorumluluklar belirlenmiş olmalıdır. Belirleme yapılırken aşağıdaki sorular temel alınmalıdır:

- Sığınmaevi nasıl bir tüzel kişilik olarak kurumsallaştırılacak ve bu, sığınmaevinin yönetim sistemini nasıl etkileyecek?
- Hangi sorumluluklar, hangi kadrolar tarafından yerine getirilecek?
- Kim, hangi kadroda yer alacak?
- Süreç nasıl tanımlanacak?
- Denetimi kim, nasıl yapacak?

Belirlenen yetki ve sorumluluklar yazılı hale getirilmeli, sığınmaevi çalışanları tarafından paylaşılmalıdır.

b. Ekip Çalışması

Sığınmaevleri için, tüm yönetim modellerinde, ekip çalışması temel çalışma biçimi olarak önerilmektedir. Ekip çalışması, çalışanın yönetim süreçlerine dahil olmasını sağlayarak işe yabancılaşmasına engel olur. Böylelikle yapılan işin kalitesi ve verimliliği artar. Belirlenmiş hiyerarşi ilkeleri, sığınmaevinde olması istenen demokratik mekanizmalar, sığınmaevinin işleyişine katılım biçimleri, sığınmaevinin yönetiminde ve ekip çalışmalarında açık bir biçimde görülmelidir. İlkeler kağıt üzerinde kalmamalı, uygulamaya yansmalıdır.

Yönetimle ilgili yapılan araştırmalar, ekip çalışması içinde yer alan ve karar süreçlerine katılan çalışanların daha verimli ve mutlu çalıştığını, motivasyonlarının yüksek olduğunu, çalışmalarından daha iyi sonuçlar elde edildiğini göstermektedir. Ancak, buna rağmen, ekip çok büyük olduğunda sığınmaevi hizmetlerini birlikte yürütmek son derece zor olmaktadır. Genellikle 6, en fazla 7 çalışanın oluşturduğu ekipler sığınmaevi hizmetlerini verimli bir biçimde yürütebilmektedir. Çalışanların sayısı arttığında birden fazla ekip oluşacağı için koordinasyonu sağlamak amacıyla bir kişinin görevlendirilmesi, yönetimin verimliliği açısından önemlidir. Büyük bir ekip tarafından sığınmaevi hizmetlerinin yürütülmesi, karar verme sürecini uzatmakta, bu da işlerin aksamasını beraberinde getirmektedir

(Görüşme Yapılan Kurum Temsilcileri 2007-2008, Sığınmaevi Çalıştay Raporu 2007, WAVE 2004).

Ekip çalışmasının yararları aşağıdaki biçimde özetlenebilir.

- Ekip çalışması, işin bir bütün olarak sahiplenilmesini sağlamakta, işbölümünün getirdiği olumsuzlukları azaltmaktadır. Çalışan, sadece kendi işinin öngördüğü amaçlara odaklanmamakta, genel olarak sığınmaevinin tümünü düşünmekte, böylelikle yaptığı işin sığınmaevinin hedeflerine ulaşmaktaki önemini fark etmekte ve yaptığı işlerin bu hedefe uygun olmasına özen göstermektedir.
- Ekip çalışması, çalışanın yönetim süreçlerine dahil olmasını sağlayarak işe yabancılaşmasına engel olmaktadır. Böylelikle verilen hizmetin kalitesi ve verimliliği artmaktadır.
- Ekip çalışması, çalışanın motivasyonunu olumlu etkilemekte, sığınmaeviyle bütünleşmesini sağlamaktadır.
- Ekip çalışması, farklı alanlarda uzman kişilerin bir arada çalışmasını sağlayarak çalışanlar arasındaki iletişimin artmasını ve sorunların doğru bir biçimde çözülmesini sağlamaktadır.
- Ekip çalışması, çalışanın iş süreci içinde ortaya çıkan ve tek başına üstesinden gelemediği sorunları

çözmesine yardımcı olmakta ve böylece tükenmişlik duygusunun ortaya çıkmasına engel olmaktadır.

- Ekip çalışması, üstten yönetimi, hiyerarşiyi azaltarak yönetimin denetim için harcadığı zamanı azaltmaktadır. Hiyerarşinin azaltılması ile “yönetici odaklı” iş süreci yerine “hizmet alan (kadın ve çocuk) odaklı” iş süreci geçirilmektedir. Böylelikle hizmet alanın ihtiyaçları yönetim sürecinin temeli haline gelmektedir. Ekip çalışması, hizmetten yararlanan kadının ve çocukların ihtiyaçlarına daha fazla yoğunlaşmasını sağlamaktadır.
- Ekip çalışması, işten ayrılmaları azaltarak kurumsal deneyimin biriktirilmesine yardımcı olmaktadır.
- Kadın ve varsa çocuğunun sığınmaevine kabul, kalış ve ayrılma sürecinde ihtiyacı olan her hizmete ulaşabilmesi, psikososyal açıdan desteklenebilmesi için meslek elemanlarının (psikolog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimcisi vb.) yeterli sayıda ve gerekli bilgi ve beceriyle donanmış olması gerekir. Ekip çalışması, eksik bir profesyonel kadronun diğeri tarafından doldurulabileceği şeklinde algılanmamalıdır.

Ayrıca, sığınmaevi çalışmalarının amaçlarından biri, kadınlara yaşamlarını bağımsız bir biçimde sürdürebileceklerini göstermektir. Kadınlar, kendilerine ilişkin kararları alabilmeli, sığınmaevini

ilgilendiren konularda karara katılabilmelidirler. Bu nedenle sığınmaevi için katı hiyerarşik bir yönetim modeli oluşturmak, bu amaca ulaşmayı zorlaştırabilir. Kadının güçlenmesini esas alan bir yapıda, katı hiyerarşik model kadının güçlenmesi için olumlu bir örnek oluşturmaz.

c. Çalışanların Hakları

Sığınmaevi yönetimi, çalışanların haklarını yasalara ve yönetmeliklere uygun olarak gözetmeli; işe alma, performans değerlendirme ve işten çıkarma ölçütleri ve çalışanın hakları yazılı hale getirilmelidir.

Diğer kurum ve kuruluşlarda olduğu gibi sığınmaevi çalışanlarının da yasal hakları (yıllık izin, hastalık izinleri vb.) bulunmaktadır. Yönetimin, çalışanların bu haklarından kaynaklanan sorumluluklarını yerine getirebilmesi için ilgili mevzuatı bilmesi gerekir.

Yasal haklar sığınmaevi çalışanları için sadece asgari düzeyi ifade etmelidir. Yapılan sözleşmelerde yasal düzenlemelerde olmayan ek haklar da verilmelidir; çünkü sığınmaevinde çalışmak yüksek bir motivasyon ve kapasitenin tümüyle kullanılmasını gerektirmektedir.

Sığınmaevinin kurulum aşamasından itibaren çalışanlar için değerlendirme ölçütleri oluşturulmalı ve bu ölçütlerin tüm çalışanlar tarafından bilinmesi ve benimsenmesi sağlanmalıdır. Böylece sığınmaevi yönetimi işe alma ya da işe son verme yetkisini kullanırken yaşanabilecek sorunların önüne geçebilir.

Küçük yerleşim yerlerinde açılan sığınmaevlerinde, bölgede uzun süredir yaşayan kişiler istihdam edilirken dikkatli olunmalı, gizlilik ilkesine özenle dikkat çekilmelidir.

d. Pozitif Yönetim Kültürü ve Mesleki Danışmanlık Sistemi

Sığınmaevinde, çalışanları, orada kalan kadınları ve çocuklarını mutlu edecek pozitif bir yönetim kültürü oluşturulmalıdır.

Bu kültürü oluşturmak süreç gerektirir. Sığınmaevlerinde, kurulumundan başlayarak hizmet sunulan her aşamada bu süreci sekteye uğratan ve çözülmesi gereken farklı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle sığınmaevinin hizmetleri planlanırken ve geliştirilirken, kurum dışındaki bir uzmandan sürekli danışmanlık (süpervizyon) alınmasında yarar vardır. Bu danışmanlık mesleki danışmanlık veya ekip danışmanlığı şeklinde olabilir (Bkz. Bölüm 6.4.4). Danışmanlık almak için gereken kaynak bütçede yer almalıdır.

Pozitif yönetim kültürü, iş doyumunu artırır, çalışanın tüm potansiyelini ve yaratıcılığını ortaya koymasını ve sığınmaevi hizmetlerinin etkin ve verimli sunulmasını sağlar.

e. Vaka Yönetimi

Vaka yönetimi, sığınmaevinde hizmet alan kadının ihtiyaç duyduğu birbirinden farklı hizmet ve profesyonel müdahalenin onun lehine düzenlenmesi, koordineli bir

şekilde uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi sürecidir.

Sığınmaevinde kalan kadınların çok yönlü ihtiyaçları ve sorunları vardır. Bu nedenle, bütünleştirilmiş, organize hizmetlere ihtiyaç duyarlar. Örneğin kadın yaşadığı travma nedeniyle psikiyatriste, yeni beceriler kazanmak için ilgilendiği bir konuda eğitime ya da okuma-yazma öğrenmeye, eşyle ilişkilerinin geleceği konusunda bir hukuki danışmana, çocuğunun ve kendisinin psikolojik sorunlarının değerlendirilmesi için psikoloğa ve parasal sorunlarının çözümü ya da ailedeki yakınlarından sosyal destek almak için sosyal çalışmacıya ihtiyaç duyabilir.

Görüldüğü gibi bu hizmetlerin bazıları sığınmaevindeki tam zamanlı personel tarafından karşılanabilecek hizmetler olduğu halde, diğerleri için dışarıdan kaynak sağlamak gerekmektedir. Her kadının ihtiyaçlarını belirleyip, gerekli kaynakları planlama, koordineli olarak kadına ulaştırılmasını sağlama ve izleme süreci vaka yönetimi olarak tanımlanır. Sığınmaevinde bu ihtiyacı karşılayacak vaka yöneticiliğini sosyal çalışmacı olan yönetici veya bu alanda görevlendirilmiş sosyal çalışmacı üstlenmelidir. Sosyal inceleme sürecinde çok sayıda ihtiyacı ve sorunu olduğu saptanan bir kadın veya çocuğu için hazırlanan inceleme raporu ve bireysel hizmet planı vaka yönetimini

gerektirir. Yapılacak iş, kimin hangi görevi/görevleri üstleneceğine karar verip işe başlamaktır. Kadının bu hizmetlerden beklenen düzeyde yararlanıp yararlanmadığını anlamak için izleme ve değerlendirme, gerekiyorsa yeni hizmetleri devreye koyma kaçınılmaz bir süreçtir.

f. Kriz Yönetimi

Şiddete maruz kalan kadın ve çocuklarına belirlenmiş ölçütler doğrultusunda kaliteli hizmet vermek için kurulmuş olan sığınmaevinin, hizmetleri buna uygun bir biçimde yerine getirememesi kriz olarak tanımlanabilir.

Sığınmaevinde, farklı nedenlerden dolayı kriz durumu ortaya çıkabilmektedir. Sığınmaevinin amaçları ile yönetim biçimi arasında uyumsuzluk yaşanması, çalışanların sığınmaevi amaçlarını benimsememesi, yönetim ile çalışanlar arasında yaşanan sorunlar ve sığınmaevi yönetim kapasitesinin yetersiz olması (deneyim eksikliği, acil durumlara müdahale edememek, vb) krizin nedenleri arasında sayılabilir.

Sığınmaevinin amacı kadını güçlendirmek, kendi kararlarını kendisinin vermesini sağlayarak yaşamını istediği biçimde kurmasına destek olmaktır. Sığınmaevi yönetimi bu amaçlar çerçevesinde hizmet vermelidir. Bu amaçları benimsemeyen bir yönetim, amaç-yönetim uyumsuzluğunun ortaya çıkmasına neden olacaktır. Yönetimin sığınmaevinin amaçlarını benimsememesi kadınların buradan hizmet almasını engelleyecek, sığınmaevine

gelen kadının sorununu “çözmek” için farklı yollar bulmaya çalışmasına neden olacaktır. Sığınmaevi çalışanları sığınmaevinin amaçlarını paylaşmalıdır. Amaçları benimsemeyen bir çalışan, hizmetleri belirlenmiş ölçütler içinde sunamaz.

Sığınmaevinde ortaya çıkan krizin üstesinden gelebilmek için, kriz durumunun doğru bir tarzda ele alınması gerekir. Bunun için; sığınmaevi çalışanlarından oluşan kriz ekibinin kurulması, krizin tanımlanması (krize ilişkin tüm bilgilerin toplanması, krizin ne olduğunun, kapsamının, etkilerinin netleştirilmesi), nedenlerinin ortaya konulması ve krizin nedenlerine uygun, sorunu ortadan kaldıracak çözümlerin geliştirilmesi gerekir.

Kriz, yönetim biçiminin sığınmaevi amaçlarıyla uyumlu olmaması, yeterli kapasiteye sahip olmamasından kaynaklanıyorsa yönetim biçiminin ve yönetimin değiştirilmesi gündeme gelebilir. Kriz, çalışanların amaçları ile sığınmaevinin amaçları arasındaki uyumsuzluktan kaynaklı ise hizmet içi eğitim yoluna gidilebilir. Kriz, yönetim ile çalışanlar arasındaki sorunlardan kaynaklı ise ekip çalışmasının etkin bir biçimde uygulanması, sığınmaevi iç iletişim ağının gözden geçirilmesi ve güçlendirilmesi sağlanabilir. Önemli olan, çözüm önerilerinin, krizin nedenleri göz önünde tutularak geliştirilmesidir.

6.4.2 Planlama

Planlama belli bir amaca ulaşmak için, nelerin yapılması gerektiğinin önceden kararlaştırılmasıdır. Planlamanın en büyük işlevi, sığınmaevinin, bulunduğu durumu sürekli bir biçimde analiz etmesini, genel amacına ve vizyonuna göre geleceğe yönelik hedefler ortaya koymasını, bunlara ulaşmak için yol ve yöntemler araştırmasını bir süreç olarak öngörmesidir. Planlama bir süreçtir. Plan ise bu sürecin sonucudur ve verilen karardır.

Plan, kısa, orta ve uzun vadeli amaçlara göre oluşturulabilir. Amaç için öngörülen süre planı belirler.

Stratejik Plan: Sığınmaevi yönetimi kısa, orta ve uzun vadeli planlar yapmalıdır. Uzun vadeli planlar genellikle stratejik planlardır. Stratejik planı, sığınmaevinin toplumda olumlu algılanmasını sağlamak, yasal mevzuatı, devletin ve yerel yönetimlerin bütçe politikalarını sığınmaevlerinin lehine düzenlemek gibi amaçlara ulaşmak için sosyal politikaları değiştirmeye ya da geliştirmeye yönelik oluşturulmuş planlar olarak değerlendirebiliriz. Devlete ve yerel yönetimlere bağlı sığınmaevleri için stratejik planlar merkezi düzeyde kararlaştırılmaktadır. Bağımsız kadın kuruluşlarına bağlı sığınmaevleri için stratejik planlar ise kurumun yönetim kurulu tarafından hazırlanabilir.

Sığınmaevinde çalışanların tümünün ve aynı zamanda sığınmaevi hizmetinden doğrudan yararlananlar (kadınlar ve

çocukları) ile dolaylı yararlananların (toplum, çevre) stratejik planın oluşturulmasına katkıda bulunmaları gerekir. Yöneticinin, sığınmaevinde yaşadığı deneyimler doğrultusunda stratejik planın hazırlanmasına katkıda bulunması, planların uygulanabilir olmasını sağlayacaktır.

Süreç Planı: Süreç planı sığınmaevinde gerçekleştirilmesi öngörülen faaliyetlerin etkin ve verimli bir biçimde yerine getirilmesi için yönetici tarafından oluşturulan plandır.

Sığınmaevinin her bir faaliyeti için dikkatli, ön çalışması yapılmış süreç planları hazırlanmalıdır.

Plan sonuçları, bu doğrultuda yürütülen uygulamalar izlenerek değerlendirilmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir. İyi bir planlama, hizmet kalitesinin güvencesi olacaktır. Sığınmaevinde çalışan herkes, planla ilgili gerekli bilgiye sahip olmalı, planın hazırlanma ve kendi hizmet alanına uygulanma sürecine katılmalı, planın etkililiğini izlemeli ve değerlendirme sürecine katılmalıdır.

Planlama çalışmaları aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır:

- Amaçların ortaya konulması,
- Bilgilerin toplanması,
- Yönetici tarafından taslak planın oluşturulması,
- Görevlerin, ihtiyaçların ve kaynakların yer aldığı ayrıntılı planın hazırlanması,

- Planın sığınmaevi ekibine sunulması,
- Kararların alınması,
- Kararların uygulanması,
- İzleme ve değerlendirme yapılması,
- Sonuçların sığınmaevi ekibine sunulması,
- Planın gözden geçirilip yeniden düzenlenmesi.

Süreç planı içinde, sığınmaevinin malzeme alımları, personel ödemeleri, maliyet tablolarının tutulması gibi rutin işleri de yer almalıdır.

6.4.3 Organizasyon

Kaliteli sığınmaevi hizmeti verebilmek için alanda yeterli bilgi ve deneyime sahip, istekli çalışanlar istihdam edilmeli ve bu kişilerin yapacağı işler ve çalışma süreci (nasıl çalışacakları) organize edilmelidir. Bu amaçla, sığınmaevlerinde istihdam edilecek çalışanların yetki ve sorumluluklarını belirlemek, iş başvurularını değerlendirmek, işe alımlarını gerçekleştirmek, oryantasyon çalışmalarını yapmak, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim vermek ve çalışanları değerlendirme ölçütleri koymak için iş analizi yapmak gerekir. Ek 15'de sığınmaevlerinde görev alan meslek elemanlarının örnek görev tanımları verilmiştir.

Sığınmaevi Çalışanları

Kadın bakış açısına sahip, kadın sorunlarına duyarlı, kadına karşı ayrımcılığın aşılması için mücadele eden kişiler arasından seçilmelidir.

İş analizi herhangi bir kuruluştaki yapılan, yapılması ya da yaptırılması düşünülen tüm işlerin özelliklerinin en ince ayrıntısına kadar ortaya çıkarılmasıdır. İş analizinde sığınmaevindeki tüm işler ve o işlerin yapılabilmesi için gerekli aktiviteler tanımlanır ve özellikleri belirlenir. İş analizi ile işin ne olduğu, niçin ve nasıl yapıldığı, nasıl yapılması gerektiği, çalışanın o iş için ne tür niteliklere sahip olması gerektiği ortaya konulur.

Sığınmaevi kurarken hangi hizmetlerin verileceği mutlaka tanımlanmalı ve bu hizmetleri yerine getirmek için hangi mesleki becerilerin, bilgilerin, deneyimlerin gerektiğine ve destekleyici bilgi ve becerilerin neler olabileceğine karar verilmelidir. İhtiyaçlar doğrultusunda, çalışanın hizmet içi eğitim alması sağlanmalıdır. Çalışanlar, kadın sorunları konusunda duyarlı, kadına karşı ayrımcılığı sadece bir sorun olarak görmeyip çözülmesi noktasında mücadele eden kişilerden seçilmelidir. Ancak bu özellikteki kişiler, sığınmaevinin ihtiyaçlarını, ilkelerini, amaçlarını bütünüyle benimseyip çalışabilirler.

Sığınmaevi tüm alanlar için tam zamanlı uzman çalıştıramaz; ancak bazı

çalışanlarının çok yönlü niteliklere, becerilere sahip olmasını sağlayabilir. Bazı hizmetler için diğer kurumlarla işbirliği yapabilir. Bu işbirliğinin organize edilmesi ve sürekliliğinin sağlanması yönetici tarafından gerçekleştirilmelidir.

Mesleki Danışmanlık (Süpervizyon).

Çalışanların sunduğu hizmetlerin kalitesini artırmak ve çalışanlara destek sunmak için mesleki danışmanlık (süpervizyon) sistemi uygulanmalıdır. Kadın ve çocuklara doğrudan hizmet veren psikolog, sosyal çalışmacı ve çocuk gelişimciler mesleki olarak kendilerini geliştirmek zorundadırlar. Yaptıkları uygulamaların doğru ve yararlı olup olmadığını, kullandıkları yöntemlerin etkililiğini güvendikleri kişilerle tartışmak mesleki gelişimleri için çok önemlidir. Bu nedenle sığınmaevlerinin, çalışanlara profesyonel danışmanlık verecek uzman kişilerle işbirliği halinde olması, her meslek elemanının yaklaşık üç ayda bir mesleki danışmanlık almasının sağlanması yararlı olur. Bu yapı kadın ve çocukların nitelikli hizmet almasını sağlayacak ve meslek elemanlarının iş doyumunu artıracaktır.

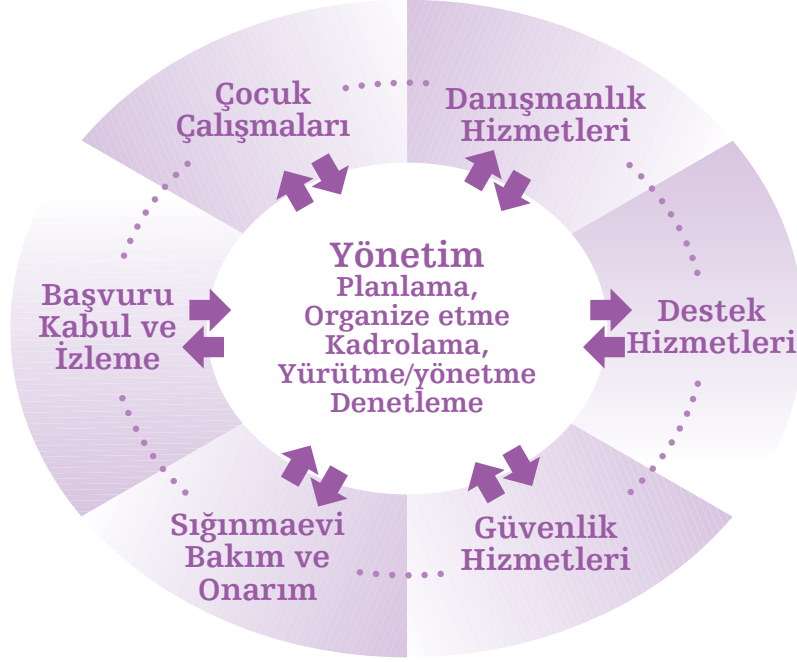
Gizlilik kurallarının ihlal edilmesi, sığınmaevinden ayrılan bir kadının ardından çalışanın yas tutması, yoğun üzüntü hissetmesi, kadınlarla günlük ilişkiler kurarken sorunlarla karşılaşması, çalışanlar arasında çatışma çıkması ve kadınlar tarafından çiğnenen kuralların artması durumlarında mesleki danışmanlığa öncelikle ihtiyaç duyulabilir. Mesleki danışmanlık hizmeti alınması ile

kadınla çalışan arasında yaşanan zedelenmiş ilişkilerin düzeltilmesi, yeniden güven sağlanması, sığınmaevinin kurallarının güçlendirilmesi, meslektaşlar arasındaki çatışmanın çözülmesi ve çalışanın duygusal yükünün azaltılması sağlanabilir.

Organizasyon Yapısı. Etkili bir yönetim için, organizasyonun yapılan işin niteliğine uygun olması gerekir. Sığınmaevlerinde yerine getirilecek temel hizmet alanlarına göre bir örgüt yapısının oluşturulması, kaynakların etkili ve verimli kullanılmasına katkıda bulunacaktır.

Sığınmaevlerinde yapılan işleri; başvuru, kabul ve izleme, danışmanlık ve destek, çocuklarla çalışmalar, sığınmaevinde yaşam ve kurum içi iletişim, güvenlik hizmetleri, halkla ilişkiler ve gönüllülerle çalışma başlıkları altında gruplamak mümkündür. Bunlara, ikinci bir grup olarak insan kaynakları, sığınmaevinin günlük malzeme ve hizmet alımları (satın alma), muhasebe ve bakım-onarım-temizlik işlerini de yürütecek bir yapılanmayı da eklemek gerekir. Organizasyon yapısının dikey bir hiyerarşiye dayalı olmaktansa yatay bir örgütlenmeye izin veren, daha çok ekip çalışmasını öngören nitelikte olması sığınmaevleri için uygun görülmektedir.

Başarılı bir yönetim için tüm bu çalışma alanlarındaki prosedürlerin çalışanlar tarafından anlaşılabilmesi gerekir. Bunun

Şekil-2 Sığınmaevi Yönetim Alanları

için prosedürler yazılı hale getirilmelidir. Şekil 2’de sığınmaevi yönetim alanları gösterilmiştir.

Sığınmaevi çalışma ekibinde başvuru, kabul ve izleme hizmetlerinden sorumlu sosyal çalışmacı, çocuk çalışmaları alanından sorumlu çocuk gelişimci, danışmanlık (psikolojik danışmanlık) hizmetlerinden sorumlu psikolog, destek hizmetlerinden (finansal, eğitim ve istihdam destekleri, sağlık hizmetleri, hukuki destek) sorumlu sosyal hizmet uzmanı, sığınmaevi bakım ve onarımından sorumlu bir çalışan, güvenlik hizmetlerinden sorumlu güvenlik görevlisi yer almalıdır. İhtiyaç duyulduğunda danışmanlık hizmeti veren uzman da ekip çalışmasına katılabilir.

6.4.4 Sığınmaevinde Yönetim Alanları

Şekil 2’de verildiği gibi sığınmaevi, birbirleriyle koordineli olarak ekip çalışması ile yürütülen çeşitli alanlarda hizmet vermektedir. Aynı zamanda sığınmaevi yönetim alanlarını gösteren bu alanlar; a) Başvuru, Kabul ve İzleme Hizmetleri, b) Danışmanlık ve Destek Hizmetleri, c) Çocuklarla Yapılan Çalışmalar, d) Sığınmaevinde Yaşam ve Kurum İçi İletişim, e) Güvenlik Hizmetleri, f) Gönüllülerin ve Stajyerlerin Koordinasyonu, g) Finansman ve Bütçeleme, h) Sığınmaevi Bakım ve Onarım Hizmetleri, ı) Halkla İlişkiler ve Lobi faaliyetleridir.

a. Başvuru, Kabul ve İzleme Hizmetleri

Kadınların sığınmaevine erişimini sağlamak için ilk başvuru hizmetleri ve sığınmaevinden ayrıldıktan sonra izleme hizmetleri kadın danışma merkezleri aracılığı ile yürütülür. Bunun için danışma merkezi ve sığınmaevi sürekli iletişim içinde çalışır. Başvuruları kabul etmek, değerlendirmek ve izlemek için 24 saat kesintisiz bir hizmet sistemi sağlanmalıdır. Sığınmaevinde kabul hizmetlerinden sorumlu olan çalışan, 24 saat işleyen yardım hattı ve kadın danışma merkezi ile iletişimden de sorumlu olmalıdır.

b. Danışmanlık ve Destek Hizmetleri

Sığınmaevinde danışmanlık ve destek hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi önemli bir yönetim alanıdır. Her kadın ve çocuğu için ayrı ayrı hizmet programlarının planlanmasından, uygulanmasından ve değerlendirilmesinden yönetici, sosyal çalışmacı, psikolog ve çocuk gelişimcilerinden oluşan bir "çalışma ekibi" sorumlu kılınmalıdır. İhtiyaçlar ve bu ihtiyaçları karşılayacak programlar sığınmaevi içerisinden olduğu kadar, sığınmaevi dışındaki kişi ve kuruluşlardan da sağlanabilir. Her bir çocuğun ve kadının planlanan hizmetleri beklenen düzeyde almasını sağlamak, aksaklıklar olduğunda müdahale etmek, hizmetler arasında koordinasyonu sağlamak vaka yöneticisinin görevidir.

c. Çocuklarla Yapılan Çalışmalar

Çocuklarla yapılan çalışmalar, 6.3.2'de Kadınla Birlikte Gelen Çocuklara Yönelik

Hizmetler başlığı altında ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu hizmetlerin planlanması ve uygulanması, bu alanla ilgili yapılan araştırmalar ve güncel gelişmeler göz önünde bulundurularak geliştirilmeli ve değişen koşullara uygun hale getirilmelidir.

d. Sığınmaevinde Yaşam ve Kurum İçi İletişim

Sığınmaevinde kalan kadın ve çocuklara korku ve stresten uzak, güvenli ve sağlıklı bir yaşam ortamı sağlanmalıdır. Kadınların ve çocukların sağlıklı bir ortamda barınması, sağlıklı beslenmesi, gereksinim duydukları giyecek ve malzemenin sağlanması bu yönetim alanının sorumluluğudur. Bu yönetim alanının amacı, sığınmaevinde sessiz, olumlu ve huzurlu bir yaşam kültürünün yerleşmesini sağlamaktır.

Sığınmaevi, kadın ve çocuklar için mümkün olduğunca olumlu deneyimler sağlamalıdır. Sığınmaevinde toplu yaşamın gerektirdiği kuralların uygulanması ve günlük yaşamın planlanması gerekir. Ancak toplu yaşamın olduğu bütün mekanlarda olduğu gibi sığınmaevinde de çatışmalar görülebilmektedir. Sığınmaevinde çatışma çözme ve çatışma yönetme konusunda ilkeler belirlenmiş olmalıdır.

Kurum içi iletişim, sığınmaevlerinde gözden kaçırılmaması gereken önemli bir konudur. Bilgi, kurum içinde hızlı ve etkili bir biçimde aktarılmalıdır. Sığınmaevi yaşantısına ilişkin temel bilgiler yazılı hale getirilmeli, bu bilgilerin ihtiyaca

göre gözden geçirilmesi ve ilgilenenlere iletilmesi amacıyla düzenli ekip toplantıları yapılmalıdır.

Sığınmaevinde Yaşam ve Kurum İçi İletişim alanının sorumluluğu bir çalışana verilmeli ve bu çalışan 'grup yönetimi', 'çatışma çözme ve yönetme', 'kurum içi iletişim' konularında eğitilmelidir.

e. Güvenlik Hizmetleri

Kadın sığınmaevi, kalanlara korunaklı ve güvenli bir mekân sunmalıdır. Ekipten bir kişi bu alandan tek başına sorumlu olmalıdır. Planlama yapmak, uygulamayı denetlemek, izlemek, etkinliğini değerlendirmek, gerekirse yeniden düzenlemek bu kişinin sorumluluğunda olmalıdır.

Sığınmaevinde kalan herkesin güvenlik planlamasına ve sürecin uygulanmasına katılması sağlanmalıdır. Güvenlik hizmetleri sığınmaevleri için özel bir önem taşıdığından ayrıntılı bilgi 5.5.1 Sığınmaevinde Güvenlik başlığı altında verilmiştir.

f. Gönüllülerin ve Stajyerlerin Koordinasyonu

STK'lar, işlettikleri sığınmaevlerinde hizmetin önemli bir bölümünü gönüllülük esasına göre çalışan kişilerle sunmaktadır.

Kadın sığınmaevinde çalışacak gönüllüler ve stajyerlerin seçimi için ölçütler belirlenmeli ve kurallar çerçevesinde çalışmaları sağlanmalıdır. Gönüllülere ve stajyerlere sığınmaevine katkı sunacakları uygun alanlarda görev verilmelidir.

Sığınmaevinde çalışmak üzere gönüllüleri kabul ederken alanda çalışmış ve konuya dair birikim ve becerilere sahip olmalarına, sığınmaevinin amaç ve ilkelerini paylaşmalarına dikkat edilmelidir.

Stajyer alırken göz önünde tutulması gereken ölçütler ise şunlardır:

- Eğitimi sırasında kadına yönelik şiddet konusunda ders almış olmak ya da Aile içi Şiddetle Mücadele Temel Eğitimi almış olmak,
- Sığınmaevinde çalışmaya istekli olmak,
- Sığınmaevinin amaçlarını ve ilkelerini paylaşmak.

Gönüllülere ve stajyerlere hizmete başlamadan oryantasyon sağlanmalı, hizmet içi eğitimler verilmeli, gizlilik ilkeleri üzerinde özellikle durulmalıdır.

g. Finansman ve Bütçeleme

Kaynaklar nereden ve nasıl temin edilirse edilsin, sığınmaevlerinde finansman ve bütçeleme alanına ilişkin sorumlu kişi belirlenmeli, plan yapılmalı, uygulama ve denetleme ölçütleri oluşturulmalıdır.

Finansman ve bütçeleme, sığınmaevleri için son derece önemlidir. Finansman alanından sorumlu olan kişi bu konuda gerekli donanım ve deneyime sahip olmalıdır. Sığınmaevi için iki bütçe planı oluşturulmalıdır. Bunlardan ilki kurulum sürecine ilişkin olmalı, diğeri sığınmaevinin işletimi sırasında ortaya çıkan maliyetlerden oluşmalıdır. Her iki

bütçe planı da son derece dikkatle hazırlanmalıdır. Bütçeleme ve kaynak artırımı çerçevesinde şunlar yerine getirilmelidir:

- Kaynak artırımı, var olan bütçe ve işletme maliyet planı hazırlanmalıdır.
- Yasalara uygun olarak düzenlenmiş muhasebe kaydı ve maaş muhasebesi tutulmalıdır.
- Vergi, sosyal güvenlik kesintileri ve diğer kesintiler düzenli olarak yapılmalıdır.
- Hizmet alımı sözleşmeleri hazırlanmalı ve denetlenmelidir.
- Harcamalar düzenli yapılmalıdır (maaş ödemeleri, faturalar vb).
- Yarıyıl ve yıllık muhasebe hesapları hazırlanmalıdır.
- Destekçilerle iletişim sürdürülmeli, muhasebe ve ödeme süreçlerine ilişkin açık anlaşmalar yapılmalıdır.
- Finansmanın sürekliliğini güvence altına almak için kamu birimleriyle anlaşma yapılmalıdır.

Sığınmaevi kurulumuna ve işletimine dair bütçe örnekleri Ek 9 ve Ek 10'da yer almaktadır.

h. Sığınmaevi Bakım ve Onarım Hizmetleri

Sığınmaevi bakım ve onarım hizmetlerinden sorumlu kişi belirlenmiş olmalı,

bu hizmetlerin sürekliliği sağlanmalıdır.

Sığınmaevleri kadın ve çocuk hareketliliğinin yoğun olduğu mekânlardır. Bu nedenle sığınmaevinin yaşanılır bir mekan olarak tutulması için eşyaların bakımı, makinelerin tamiri, yenilerinin alınması, sığınmaevinin temizliği vb. ihtiyaçların karşılanması gerekir. Sığınmaevinde kalan kadınlar bu işlerin bir bölümünü yapabilirler, ancak bu işlerin kadınları stres altına sokmamasına özen gösterilmelidir. Bu nedenle, bu alan için de kaynak ayrılmalıdır.

i. Halkla İlişkiler ve Lobi Faaliyetleri

Sığınmaevine destek sağlamak üzere sürdürülen halkla ilişkiler ve lobi faaliyetleri bir plan çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

Sığınmaevlerindeki çalışanların hepsi ya da büyük bir bölümü, bu alandaki faaliyetlere katkı sunmalıdır. Bu alanda yapılacak çalışmaların olumlu sonuçları sığınmaevinde sürdürülen hizmetlerin bütününe etkilemektedir. Hedefe odaklı sonuç alıcı çalışmalar için bu alandaki faaliyetler yönetici tarafından planlanmalı ve koordine edilmelidir.

Halkla ilişkiler ve lobi faaliyetleri toplumsal farkındalık yaratmanın yanı sıra destekçi kuruluşlara, bağış yapanlara, politikacılara ilişkin lobi ve tanıtım faaliyetlerini kapsamalıdır.

6.4.5 Sığınmaevi Çalışanları ve Çalışanların Yönetimi

Sığınmaevlerinde kalan kadınlar ve çocukları, yaşamlarında pek çok zorlukla karşılaşmış ve belki de en ciddi travmayı yaşadıkları bir dönemde sığınmaevine gelmişlerdir. Aralarında bedensel, ruhsal rahatsızlıkları olanlar da olabilir. Maruz kaldıkları şiddetle baş etmenin başka bir yolunu bulamamanın sıkıntılarını yaşamaktadırlar. Bu nedenle sığınmaevlerinde hizmet vermek, çalışanları, diğer kuruluşlara göre daha farklı etkiler. Sığınmaevine gelenlerin bir kez daha örselenmemeleri ve bu süreçten güçlenerek çıkabilmeleri için, burada çalışan kişilerin mesleki bilgi ve becerilerinin yeterli olması gerekir. Bu nedenle insan kaynağının seçimi ve geliştirilmesi (kadro oluşturma) sığınmaevi yönetiminin en önemli fonksiyonlarından biridir.

a. Çalışanların Seçimi

Çalışanların seçimi, işe alınması ve uygun yerlerde görevlendirilmesi için ölçütler belirlenmeli, yazılı hale getirilmeli ve çalışanlara işe alındıktan sonra kendilerini geliştirmeleri için destek verilmelidir. Bu çerçevede yerine getirilmesi gereken yönetim sorumlulukları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- İş tanımı yapmak, adaylarla görüşme yapmak ve uygun olanlarını istihdam etmek,
- İş sözleşmelerini hazırlamak,
- Çalışanlara hizmet öncesi ve hizmet

içi eğitim verilmesini sağlamak,

- Çalışanlara yeni gelişmelere yönelik bilgi aktarımını sağlamak,
- Çalışanları, hakları hakkında bilgilendirmek,
- Çalışanlara şimdiki işi ve ilerdeki kariyerine ilişkin destek vermek,
- Çalışanlara gereksinim duyduklarında bireysel gelişimleriyle ilgili destek sunmak,
- Çalışanlar arasında çatışma çıkması durumunda çatışmayı çözmeye yardımcı olmak,
- Çalışanların gelişimini sağlamak üzere denetimi ve mesleki danışmanlığı planlamak ve uygulamak,
- İzinleri düzenlemek, hastalık izinlerine karşı yedek çalışan bulundurmak,
- Olumlu yönetim kültürünün gelişmesine yardım etmek,
- İşten ayrılan çalışanın sözleşmesini sona erdirmek, işten ayrılma nedenlerini değerlendirmek (WAVE 2004, Öztekin 2005, www.rotman.utoronto).

Sığınmaevinde psikologlar, sosyal çalışmacılar ve çocuk gelişimciler alan uzmanı olarak görev yapmaktadırlar. Sığınmaevleri için çok önemli olan bu üç meslek grubunun görev ve sorumlulukları aşağıda verilmiştir. Ayrıntılı bilgi için Ek 15 'e bakınız.

Psikologların Görev ve Sorumlulukları

1. Görüşme ve gözlem yapmak, objektif ve projektif testler kullanmak suretiyle sığınmaevinde kalan kadın ve çocukların psikolojik değerlendirmelerini yapmak,

2. Bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yoluyla psikolojik destek sağlamak, bu çalışmaları raporlamak,

3. Psikiyatrik bozukluk belirtileri gözlenen kadınları, psikiyatrik tedavi görebilecekleri sağlık kuruluşlarına yönlendirmek,

4. Sığınmaevinde kalan çocukları, yapılan psikolojik değerlendirme sonucunda gerekli görülmesi halinde ilgili uzmana yönlendirmek,

5. İlgili meslek elemanları ile birlikte vaka değerlendirme toplantıları yapmak. Bu toplantılarda, yürütülen psikolojik destek çalışmaları sırasında edinilen ve paylaşılmasında yarar görülen bilgileri kadınların onayının alınması şartıyla ilgili meslek elemanlarına aktarmak,

6. Sığınmaevinde ilgili meslek elemanları ile birlikte bireysel psiko-sosyal destek planı hazırlamak,

7. Gözlem, görüşme ve çeşitli ölçme araçlarıyla kadınların ilgi ve yeteneklerini belirlemek, buna uygun etkinlikler organize edilmesini sağlamak veya ilgili kuruluşlara yönlendirmek,

8. Sığınmaevinin amacına uygun

nitelikte araştırma ve incelemeler yapmak,

9. Sığınmaevi çalışanlarına yönelik eğitimlerin içeriğini ilgili sığınmaevi çalışanları ile birlikte oluşturmak ve çalışma alanına giren konulardaki eğitimleri uygulamak,

10. Periyodik sığınmaevi çalışanları toplantılarına katılarak sığınmaevi işleyişine ilişkin değerlendirmelerde bulunmak.

Sosyal Çalışmacının Görev ve Sorumlulukları

1. Sığınmaevine kabulü yapılan kadınlar için gerekli evrakı hazırlamak,

2. Kadınlara sığınmaevini tanıtmak, haklarını ve sığınmaevi kurallarını anlatmak, uyum sağlamalarında yardımcı olmak,

3. Kadınların ihtiyaç analizini bireysel hizmet planının hazırlanmasını diğer meslek elemanları ile birlikte yapmak,

4. Kadınlara rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek,

5. Kadınların sorunlarının çözülmesini sağlamak amacıyla, bireysel düzeyde kadın ve çocuğuyla; grup ve aile düzeyinde kadının yakın çevresi ve kurumlarla; toplumsal çalışmalar, politika belirleme, standart belirleme vb. düzeylerde mesleki uygulamaları gerçekleştirmek ve bunlarla ilgili kayıtları tutmak,

6. Kadınların ve çocuklarının gerekli hizmetleri almasını sağlamak,

7. Kadınların kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edinmeleri için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak,

8. Kadınların hukuki sorunlarının çözülmesinde arabuluculuk yapmak,

9. Kadınların sığınmaevinde kalış sürelerini belirlemek, gerekli durumlarda kalış sürelerini uzatmak, sığınmaevinden ayrılmaları ve ayrıldıktan sonra gerekirse izleme çalışmaları için gerekli kurumlarla işbirliği sağlamak,

10. Kadınların ilgilerine göre zamanlarını değerlendirici etkinlikler düzenlemek,

11. Çalışanların hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak, çalışanların oryantasyonu ve eğitimine katkı sunmak ve danışmanlık sağlamak.

Çocuk Gelişimcisinin Görev ve Sorumlulukları

1. Anne ve çocuk sağlığı konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek,

2. Aile planlaması yöntemleri, gerekliliği ve yararları konusunda kadınları bilgilendirmek,

3. Çocuk sağlığı, bakımı ve eğitimi konusunda anneleri bilgilendirici

çalışmalar yapmak,

4. Anne adayları için beslenme, doğuma hazırlık, bebek bakımı ve çocuk eğitimi ile ilgili eğitim çalışmaları yapmak,

5. Sığınmaevinde anneleri ile birlikte bulunan çocukların gelişim düzeylerini saptamak, gelişimlerini izlemek, sağlıklı gelişimleri ve eğitimleri için yardımcı olmak,

6. Gelişim ve eğitimleri ile ilgili sorunları olan çocukların sorunlarının çözümü için mesleki çalışmalar yapmak,

7. Sığınmaevlerinin işlevlerini geliştirmek için yeni planlamalar ve araştırmalar yapmak.

Sığınmaevinde görev yapmak herkes için uygun olamayabilir; istekli olarak çalışmaya başlasalar bile bir süre sonra bazı kişilerin sığınmaevinde çalışmaları kişilik özellikleri, bilgi ve birikimleri açısından istenilen sonucu vermeyebilir. Bu nedenle çalışanların işe başladıklarında yakından izlenmeleri; ilk üç ve altı aylık dönemler ve bir yılın sonunda dikkatlice değerlendirilmeleri ve kendilerine geri bildirim verilmesi çok önemlidir.

b. Çalışan Sayısı

Sığınmaevinde çalışan sayısı, sığınmaevinin büyüklüğüne, verilen hizmetlere, örgütlenme yapısına uygun olarak belirlenmelidir. Örneğin, 20 kadının kalabildiği bir sığınmaevinde 1 yönetici,

3 sosyal çalışmacı, 3 psikolog, 2 çocuk gelişimcisi, 1 memur, 1 hemşire, 2 mutfak personeli, 5 güvenlik görevlisi (vardiyalı, 24 saat süreyle) ve 1 temizlik personelinin görevlendirilmesi önerilmektedir.

Sığınmaevi planlanırken önce hizmetler tanımlanmalı, ardından bu hizmetlerin gerektirdiği iş süreleri belirlenmelidir. Sığınmaevinde sürekli çalışanların yanı sıra yarı-zamanlı olarak uzman psikolojik danışman ve uzman psikolog, avukat, muhasebeci vb. çalışan görev almalıdır. Sığınmaevi hizmetlerinin standartlara uygunluğunu değerlendirme ve kaliteli hizmet sunma konularında sığınmaevi, yönetim ve meslek danışmanlarından destek (süpervizyon) alabilir.

c. Çalışanların İş Yükü

Sığınmaevinde çalışanların sayısı iş yükü ile uyumlu olmalıdır.

Çalışanların iş yükü yakından gözlemlenmeli, iş yükü fazla ise ve yeni çalışan almak mümkün görünmüyorsa gönüllü ya da stajyer desteği sağlama yoluna gidilmelidir. İş yükünün ağır olması şu sorunları beraberinde getirmektedir.

- Çalışan, profesyonel hizmet vermekte zorlanmaktadır (bakım hizmetleri zayıflamakta, kendisini güçsüz hissetmekte, sorumluluktan kaçmakta vb.).
- Çalışan hareketliliği, işten ayrılmalar-işe girişler artmaktadır.

Bunlar da sığınmaevinin deneyim biriktirmesine, uzmanlaşmasına engel

olmaktadır.

Sığınmaevi çalışanı işlerini planlamak, uygulamak, değerlendirmek, yeniden planlama yapmak için yeterli zamana sahip olmalıdır.

Çalışana verilen ücretler, yapılan işe ve uzmanlıklarına paralellik göstermelidir. Sığınmaevleri 24 saat hizmet veren kuruluşlardır. Bu nedenle çalışanların dönüşümlü olarak akşam saatlerinde ve gece sığınmaevlerinde nöbetçi kalmaları kaçınılmazdır.

Toplu yaşanan kurumlarda günün her saatinde kadınların ve çocukların bireysel gereksinimleri ya da toplu yaşamın yarattığı sorunlar/krizler yaşanabilir; 24 saat kadın kabulü yapılması gerekebilir. Bu nedenle zamanında gereken müdahalenin yapılabilmesi için dönüşümlü olarak sürekli uzman personel bulundurulması gerekir.

Sığınmaevinde profesyonel hizmet verenlerin çalışma koşulları nedeniyle tükenmişlik yaşamaları, yıpranmaları kaçınılmazdır. Mesai saatlerinin belirlenmiş olması ve aşılmaması bu elemanların tükenmişlik yaşamalarını da bir dereceye kadar azaltacaktır.

d. Çalışanların İş Programı

Sığınmaevinde çalışanlar, bir program çerçevesinde iş yapmalıdır.

İş programı hazırlanırken şunlar göz önünde tutulmalıdır:

- Sığınmaevinde yapılacak işlerin çizelgesi hazırlanmalıdır.
- Çizelgede hangi işin kim tarafından yapılacağı gösterilmelidir.
- Çizelge çalışanların katılımı ile hazırlanmalıdır.
- Çizelge tüm çalışanlarla paylaşılmalı ve onayları alınmalıdır.
- Çizelgede, değişen hizmetler ve kurallar yer almalıdır.
- Vardiya ayda bir olacak şekilde düzenlenmelidir, ancak gerektiğinde değiştirilebilir esnekliğine sahip olmalıdır.
- Aylık iş çizelgesi hazırlanırken gece ortaya çıkabilecek olaylar göz önünde bulundurularak çalışanların iş planı yapılmalıdır.
- Sığınmaevinin büyüklüğüne bağlı olarak, her zaman en az iki çalışanın sığınmaevinde bulunması gözetilmelidir.

e. Çalışanları Geliştirme

Çalışanların eğitimi, sığınmaevinde kaliteli hizmet sunmayı, alandaki bilgileri güncellemeyi, alanda derinleşmeyi ve farklı deneyimleri öğrenmeyi hedeflemelidir. Eğitimin sürekliliği sağlanmalı, gerektiğinde özel uzmanlık alanları için eğitim programları düzenlenmelidir.

Çalışanların eğitimini üstlenen kişiler, bu alanda deneyime sahip olmalıdır.

Oryantasyon: Sığınmaevinde işe yeni başlayanların oryantasyon çalışmaları sığınmaevi işlerinin etkin, verimli ve standartlara uygun yapılması için önemlidir. Oryantasyon çalışması yapılabilmesi için sığınmaevinin kurumsallaşmış, sığınmaevinde yapılan işlerin tanımlanmış ve yapılma biçimlerine ilişkin standartların belirlenmiş olması gerekir. Belirsizlikler oryantasyon çalışmalarının verimliliğini azaltır.

Oryantasyon Çalışmalarının Basamakları

1. Sığınmaevi tanıtımı (yönetim biçimi, amaçları vb.),
2. Sığınmaevinde verilen hizmetler, yürütülen işler ve bu hizmetlerin, işlerin kimler tarafından yerine getirildiği,
3. Sığınmaevindeki yönetim alanları ve bu alanlardan kim ya da kimlerin sorumlu olduğu,
4. İşe yeni başlayanın sığınmaevindeki görevleri, yetkileri, sorumlulukları ve hakları,
5. İşe yeni başlayanın görev tanımı, görevi yerine getirirken kullanabileceği yöntemler,
6. Sığınmaevi kültürü, sığınmaevinin güçlü ve zayıf yönleri,
7. Önceki deneyimlerin aktarılması.

Deneyim aktarımı işe yeni başlayan çalışanın görevine göre değişmektedir. Örneğin işe yeni başlayan bir psikolog ise

görüşme yapılan kadınlara ilişkin bilgilerin aktarılması, raporların verilmesi gibi işlemler oryantasyon çalışmaları içinde yer almalıdır.

Çalışanların yanı sıra gönüllülerin de, içeriğinde sığınmaevinin tanıtımı, kuruluş, yasal mevzuat, sığınmaevinin amaçları, sığınmaevinde verilen hizmetler, sığınmaevinin yapısı (yönetim biçimi, yönetim alanları, ekip çalışması vb), diğer kuruluşlarla işbirliği, sığınmaevinin gönüllü politikası, toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddete ilişkin bilgiler bulunan bir oryantasyon programından geçmeleri çok yararlı olacaktır.

Eğitim programı üç aşamada verilebilir:

a) Temel Eğitim : Bu bölüm şiddete ilişkin teorik bilgileri (şiddetin ne olduğunu, sorunun nedenlerini, kadına yönelik şiddetin biçimlerini, şiddet döngüsünü, şiddetin etkilerini, sığınmaevi ilkelerini vb. tanıtan eğitimleri), soruna müdahalenin temel ilkelerini, güçlenme stratejilerini ve diğer kurumlarla iletişim kurma biçimlerini içerir.

b) Hizmete Özgü Eğitim: Sığınmaevinde sunulan hizmetlere paralel olarak düzenlenen meslek eğitimlerini kapsar. Sığınmaevine kabul, danışmanlık, iletişim ağı kurma, halkla ilişkiler, kadın sağlığı, çocuklar, ergenler, yaşlı kadınlar, engelli kadınlar, göçmen kadınlar, azınlıklar üzerine hazırlanan özel eğitim programları ve benzeri konuları içerir.

c) Sorun Alanlarına Yönelik Eğitim: Üçüncü basamakta yer alan bu eğitim,

gereksinimler doğrultusunda ortaya çıkan (cinsel istismar, yasal değişiklikler, travma sonrası sendromlar, stresle başa çıkma, öfke kontrolü vb) sorun alanlarında yoğunlaşır.

Seminerlere, konferanslara katılmak, ilgili yayınları okumak eğitim içinde yer almalıdır. Bunlara ek olarak ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren diğer sığınmaevleriyle görüş alış-verişinde bulunmak da hizmetleri geliştirici bir etki yaratmaktadır. Aynı alanda çalışan değişik kuruluşlarla bilgi ve deneyim paylaşımını sağlayacak ortamlar yaratılması, çalışanların gelişimi için yararlı olacaktır.

d) Çalışanların Değerlendirilmesi

Sığınmaevinin kurulum aşamasından itibaren çalışanları değerlendirme ölçütleri oluşturulmalı ve bu ölçütlerin tüm çalışanlar tarafından bilinmesi sağlanmalıdır. Böylece yönetim işe alma ya da işe son verme yetkisini kullanırken yaşanabilecek sorunların önüne geçebilir.

e) Gönüllülerle Çalışma ve Gönüllü Yönetimi

Gönüllüler, herhangi bir maddi karşılık beklemeden, doğru olduğuna inandığı ve amaçlarını paylaştığı için sığınmaevi çalışmalarına destek veren ve katılan kişilerdir. Gönüllülerle çalışmak sığınmaevinin toplumda olumlu bir izlenim elde etmesini, sığınmaevinin tanınmasını, toplumla sığınmaevi arasında iletişim kurulmasını sağlar. Gönüllüler verilen hizmetin etkililiğine katkıda

bulunur, hizmet çeşitliliği sağlayarak ihtiyaçların karşılanmasında çözüm seçeneklerini artırır. Hizmet alan kişilerin, gönüllülerin kuruluştta çalıştığını görmesi, sığınmaevine ve işlevlerine olan güvenlerini artırır. Sığınmaevinin kısıtlı olanaklarla verdiği hizmet, gönüllü desteğiyle kolaylaşır. Profesyonel çalışanların üzerindeki iş yükü azalır.

Gönüllü yönetimi etkin bir iletişim ve geri bildirim mekanizması üzerine oluşturulmalıdır. Gönüllü için iş tanımı mutlaka yapılmalıdır. Gönüllülere her işi yapan ya da ihtiyaç duyulan her alana koşan gözüyle bakılmamalıdır.

Gönüllü için yapılan iş tanımı, yapacağı işin adını, amaçlarını ve ulaşılması gereken hedefleri, yürütülecek etkinlikleri, çalışma süresini, ihtiyaç duyulan nitelikleri, gönüllünün yetki, sorumluluk ve haklarını ve gönüllüye sağlayacağı faydaları içermelidir.

6.5 Denetim Standartları

Sığınmaevi yönetimi, hizmetlerin etkili bir şekilde yürütülmesini sağlamak, aynı zamanda sığınmaevlerinin bağlı olduğu kuruluşlara, sığınmaevi hizmetlerinden yararlanan kurum içi ve dışı paydaşlara hesap verebilmek amacıyla sığınmaevinde denetim yapmak durumundadır. Sığınmaevlerinde denetim alanları, a) Sığınmaevinde yararlanan ve üretilen bilgi, b) Hizmetlerin yerine getiriliş süreci, c) Çalışanların performansları, d) Finansal

denetim olmak üzere ele alınmalıdır.

Sığınmaevinin geleceğine ilişkin planlar yapabilmek için sağlıklı veri derlenmeli ve buna dayalı olarak değerlendirme yapılmalıdır. Yapılan çalışmalarla ilgili verilerin derlenmesi, istatistik analizler yapılması, yorumlanması, raporlanması bir diğer yönetim alanıdır. Sığınmaevi yönetimi tarafından raporların düzenlenmesi ve yayınlanması, hesap verebilir bir yönetim olmak ve deneyimlerin aktarılması için son derece önemlidir.

Sığınmaevi tarafından yürütülen çalışmaların geliştirilmesi ve uzun dönemli planların yapılması gereklidir. Planlanan aktivitelerin uygulanması, uygulamanın değerlendirilmesi, bu değerlendirmeler ışığında iyileştirilmesi ve yeniden uygulanması gerekir; bu, süregiden bir gelişim ve uygulama sürecidir.

Kılavuzun bir sonraki bölümünde hizmetin kalitesini denetlemek amacıyla kalite yönetimi anlayışı ele alınmıştır.

6.6 Kalite Yönetimi, Dokümantasyon ve Değerlendirme Standartları

Sığınmaevinde sunulan hizmetlerin kalitesini güvence altına almak için kalite kontrolü, dokümantasyon ve değerlendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Değerlendirme aşamasına, çalışanlar, kadınlar ve çocukları ve kurum dışındaki paydaşlar da dâhil edilmelidir. Değerlendirme, sığınmaevi hizmetlerinin geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlamalıdır.

6.6.1 Kalite Yönetimi

Kalite yönetimi, kadınlara ve çocuklarına verilebilecek en iyi hizmeti sunmayı hedefler. Bunu sağlamak için de hizmet standartlarının belirlenmesi, bu standartlar doğrultusunda hizmetlerin sunulması, sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi ve bu değerlendirme ışığında standartların gözden geçirilip geliştirilmesi gerekir.

Sığınmaevinde yapılan işleri izlemek ve değerlendirmek için çeşitli araçlar kullanılabilir. Bunlar :

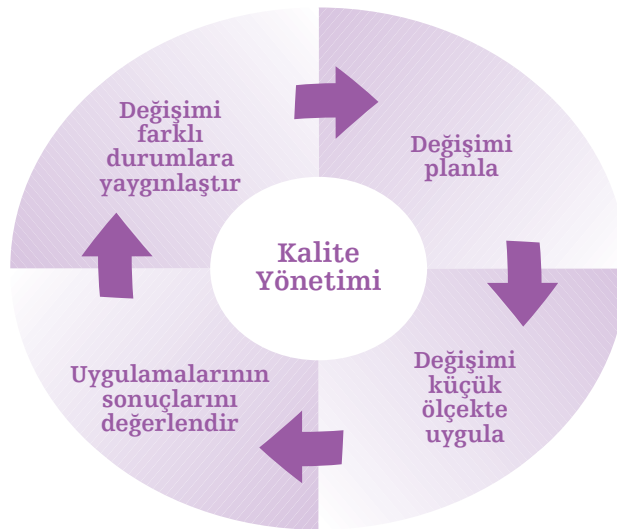
- Kadınlara ve çocuklarına anket uygulamak,

- Kadınlara ve çocuklarıyla görüşme yapmak,
- Kadınlara ve çocuklarıyla odak grup çalışmaları yapmak,
- Meslek elemanlarına anket uygulamak,
- Okullardan geri bildirim almak,
- Dış değerlendirme yaptırmak.

Kadınlara görüşlerini söyleme, değerlendirmelere katılma fırsatı verilmelidir. Kadınlardan ve çocuklardan alınan geri bildirimler doğrultusunda hizmetleri değerlendirmek hizmetlerin geliştirilmesini sağlayacaktır.

Değerlendirme ile elde edilen bilgiler gizlilik kurallarına uygun olarak saklanmalıdır.

Anketler sonucunda elde edilen genel istatistik bilgilerden, sığınmaevinde ve yeni kurulacak sığınmaevlerinde hizmet geliştirme konusunda yararlanılabilir.

Şekil-3 Sürekli İyileştirme Çevrimi (Kaynak: Fields, J.C. 193)

6.6.2. Dokümantasyon

Sığınmaevlerinde dokümantasyon, kişilere ilişkin verilere, kurum içi istatistiklere ve raporlara ilişkin üretilir.

Kişiyeye ilişkin veriler: Etkili hizmet sunmak için olayları kaydetmek önemlidir. Mesleki uygulamaların kalitesi, devamlılığın sağlanması ve danışmanlık alınabilmesi için mesleki kayıtların tutulmasına özel önem verilmelidir. Ancak bunu yaparken her bilginin güvenli bir biçimde saklandığından, şiddet uygulayanın bu bilgilere ulaşamayacağından emin olunmalıdır. Bilgiler, kamu kurumlarına ve görevlilerine ancak kadınların rızası alındıktan sonra ve gerekli olduğu kadarıyla verilmelidir. Kadının veya çocuklarının hayatının tehlikede olduğu durumlarda bu kural ihlal edilebilir. Kadın izin verse bile, eğer kendisi veya çocukları için tehlikeli olduğu düşünülüyorsa herhangi bir bilgi başkalarına aktarılmamalıdır. Finansmanın başka kurumlar tarafından sağlandığı durumlarda, sığınmaevinde kalan kadınların isimlerinin maliyet hesaplaması için istenmesinin son derece tehlikeli sonuçlar doğurabileceği unutulmamalıdır.

İstatistikler: Sığınmaevleri için kişisel bilgilerin genelleştirildiği istatistikler tutulmalıdır. Hangi bilgilerin toplanacağı ve analiz edileceği sığınmaevinin özgül ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir.

Örnek Veriler

- Sığınmaevinde kalan kadın ve çocuk sayısı,
- Sığınmaevinde kalış süreleri,
- Sığınmaevinde kaçınıcı kez kaldıkları,
- Kadınların ve çocukların yaşları,
- Kadınların çocuk sayısı,
- Kadınların medeni durumları,
- Kadınların şiddet uygulayan kişilere yakınlığı (eş, sevgili, baba, vb.),
- Sığınmaevine gelmeden önce ne kadar süre şiddete maruz kaldıkları,
- Kadınların maruz kaldığı şiddet biçimleri,
- Çocukların maruz kaldığı şiddet biçimleri,
- Sığınmaevine gelmeden önce çocukların ne kadar süre kötü muameleye maruz kaldıkları,
- Sığınmaevinden ayrılma koşullarına dair bilgiler,
- Kadının işi/gelir durumu, oturduğu yer, vb. sorular.

Raporlar: Raporlama sığınmaevinin faaliyetlerinin görünür kılınması, değerlendirilmesi, güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya çıkarılması, hesap verebilirliğin ve şeffaflığın sağlanması ve ilgili kurumlara bilgi verilmesi açısından önemlidir. Raporlar sığınmaevi faaliyetlerini, hizmetlerini tam olarak yansıtmalıdır. Raporun içeriğini ve raporda yer alacak bilgileri, hazırlanma amacına ve sunulacak kuruma göre belirlemek gerekir.

Sığınmaevinde aylık faaliyet raporları, altı aylık ve yıllık değerlendirme raporları hazırlanmalıdır. Gerektiğinde çeşitli kurumlar için özet bilgi verme (brifing) raporları hazırlanmalıdır. Raporlama ile elde edilen bilgiler gizlilik kurallarına uygun olarak saklanmalıdır.

Çeşitli kurumların işbirliği ile işletilen sığınmaevlerinde finansal destek sunan kurumlara rapor verilmesi önemlidir.

6.6.3. Değerlendirme

Sığınmaevi hizmetleri düzenli aralıklarla değerlendirilmelidir. Sığınmaevi değerlendirmesi kurum içinden ve kurum dışından yapılabilir. Kullanılan araçlara ve amaçlara göre değerlendirme, sürekli bir biçimde yapılabileceği gibi düzenli aralıklarla da yapılabilir.

1. Hizmetten Yararlananların Değerlendirmeleri (Kadınların ve Çocukların): Kadınlardan ve çocuklardan geri bildirim almayı sağlayan anketler

sığınmaevinin değerlendirmesi için önerilen bir yoldur. Anketlerde isim yer almamalıdır, böylelikle kadınlar kendilerini daha açık ifade edebilirler. İsmi belirtilmediği anketler daha sağlıklı geri bildirimler sağlamaktadır.

Hizmetten Yararlanan Kadınların Değerlendirme Sorularına Örnekler

- Sığınmaevindeki hangi destek mekanizması ve verilen hangi hizmet size en fazla yararı sağladı?
- Sığınmaevi çalışanlarıyla iletişim kurduğunuzda kendinizi rahat hissettiniz mi?
- Sığınmaevinde kalan diğer kadınlarla ilişki kurduğunuzda kendinizi rahat hissettiniz mi?
- Sığınmaevinde kaldığınız sürece hangi sorunlarınızın çözümü için uğraştınız?
- Sığınmaevinde kaldığınız sürece sizin için yeni olan bilgiler edindiniz mi?
- Hangi bilgilerden yararlandınız?
- Sığınmaevinin çalışmalarını geliştirmek için önerileriniz nelerdir?

2. Çalışanların Kendilerini Değerlendirmesi (Öz Değerlendirme): Sığınmaevi çalışanları tarafından gerçekleştirilen değerlendirmedir.

Öz değerlendirmenin amacı, sığınmaevi çalışanlarının kendi faaliyetlerini değerlendirmeyi öğrenmesini sağlamaktır.

Değerlendirme ölçütlerinin farkında olan çalışanlar hizmetleri yerine getirirken daha dikkatli davranacaklar, sorumluluk alacaklardır. Buradan elde edilen bilgiler hizmetlerin geliştirilmesi için doğrudan kullanılmaktadır. Öz değerlendirmede çalışanın, sorunları, sorunların nedenlerini ve iç bağlantılarını görememesi gibi sakıncalarını aşmak için önlemler alınmalı, gerekirse sonuçlar bir dış değerlendirmeye birlikte kullanılmalıdır.

3.Dış Değerlendirme: Sığınmaevi dışındaki bir uzman tarafından yapılan değerlendirmedir. Dışarıdan değerlendirme yapıldığında uzmanın bağımsızlığı önemli olmaktadır. Uzmanın politik etki altında olmamasına dikkat edilmelidir. Değerlendirme başlamadan önce uzmanla, çalışmanın ayrıntılarını ve gizlilik ilkesini içeren bir protokol imzalanmalıdır. Değerlendirme yapılmadan önce şunlar belirlenmelidir:

- Değerlendirmenin amacı ve hedefi açıkça tanımlanmalıdır.
- Değerlendirme, belirlenmiş alanlara odaklanmalıdır.
- Sonuçlar doğru olarak ortaya konulmalıdır.
- Sonuçlar geniş bir perspektifle analiz edilmeli ve ilgili tüm birimlere sunulmalıdır.
- Değerlendirme, sunulan hizmetlerin analizini, sığınmaevinin işletim politikasını ve uygulanan faaliyetlerin etkilerini içermelidir.

Etkiyi değerlendirmek çoğu zaman zordur, fakat zorlukların değerlendirmeyi engellemesine fırsat verilmemelidir. Hizmetin etkisi, hizmetlerden yararlananların yaşamlarında görülen değişimle kendini açığa vurur. Önemli olan değerlendirme ölçütlerini belirlemek, ölçmek ve genellemelere varmaktır.

Çalışanlar ve kurum dışından bir uzman tarafından yapılan değerlendirmelerde Sığınmaevi Kalite Göstergeleri Tablosundan yararlanılabilir (Ek 16).

Bu tablo 1.Barınma, 2.Güvenlik, 3.Organizasyon/Yönetim, 4.Hizmetler, 5.Çalışanlar ve 6.Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği boyutları altında 43 değerlendirme alanı içermektedir. Sığınmaevi yönetimi ve çalışanları belli dönemlerde, (altı aylık ya da yıllık dönemler olabilir) sığınmaevinde sunulan hizmetleri, bu alanlarda bir dereceleme ölçeği üzerinde değerlendirir. Yapacağı eylem planında, kurumun olanaklarını dikkate alarak hangi alanlarda ne tür bir gelişim planı uygulayacağını kararlaştırır ve bir sonraki değerlendirme döneminde performansını buna göre belirler. Böyle bir gösterge tablosu, sığınmaevinin hizmet sunumu performansını sistematik olarak değerlendirebilmesi için önemli bir araçtır.

4.Kurum dışı paydaşların değerlendirmesi: Bu değerlendirmede sığınmaevinde sunulan hizmetleri kurum dışındaki kişi, kurum ve kuruluşların (kurum dışı paydaşların) nasıl değerlendirdiği izlenir. Valiliklere bağlı, şiddete maruz kalan kadınlara hizmet sunan kamu

kurumlarını, belediyeleri, STK'ları temsil eden kişilerden oluşan bir kurul bu amaçla hizmet verebilir.

Sığınmaevlerinde kadınlara ve çocuklarına nasıl hizmet sunulduğu, kaynakların etkili kullanılıp kullanılmadığı konusunda yapılan değerlendirmeler, kuruluşların güvenilir ve hesap verebilir olduklarını kanıtlamak üzere ilgili taraflara sunulmalıdır.

6.7 Sığınmaevine İlişkin Özel Önem Gerektiren Konularda Standartlar

Sığınmaevinde kalan kadın ve çocukların özel durumları nedeniyle güvenlikleri, huzurlu bir ortamda yaşamlarını

sürdüremeleri ve sığınmaevi sonrası yaşama kendilerini hazırlamaları, sığınmaevinin paydaşlarla iletişimi özel önem gerektiren konulardır.

6.7.1 Sığınmaevinde Güvenlik Standartları

Şiddete maruz kalan kadının ve çocuklarının ihtiyaç duydukları ilk şey korunaklı, güvenli bir barınaktır. Kimi durumlarda şiddet uygulayan, sığınmaevine ulaşmış olan kadına ve çocuklara karşı şiddet içeren davranışlara devam etmektedir. Şiddet uygulayanların bir bölümü yaşamı sona erdirecek kadar tehdit edici olmakta ve ayrılmayı da kabul etmemektedir.

Sığınmaevi Güvenlik Kontrol Listesi

- Giriş güvenli olmalıdır. Sığınmaevinin birden fazla girişi varsa diğerleri mutlaka kapalı tutulmalıdır.
- Giriş her zaman kilitli olmalıdır.
- Bina sürekli kamera sistemi ile izlenmelidir.
- Kapılarda otomatik açılma-kapanma sistemi olmalıdır.
- Bahçenin ve avlunun duvarları, sığınmaevinin dışarıdan görünmesini ve herhangi bir şeyin atılmasını engelleyecek yükseklikte olmalıdır.
- Duvarlarda çit olmalıdır, bahçe kapısı sürekli kilitli tutulmalıdır.
- Giriş kattaki pencerelere parmaklık takılmalı, giriş katta yer alan ve caddeye bakan odalar oturma ve çalışma odası olarak kullanılmamalıdır.
- Sığınmaevinde alarm sistemi kurulmalı, sistem en yakın polis karakoluna bağlantılı olmalıdır.
- Geceleri güvenlik elemanlarının sığınmaevinde olmasının mümkün olmadığı durumlarda teknolojiden yararlanılmalıdır.

Böylesi durumlarda sığınmaevi çalışanları da tehdit altında kalmaktadır. Bu nedenle güvenlik, sığınmaevleri için son derece önemlidir. Bu alandan tasarruf yapmak, orada kalan kadınların, çocukların ve çalışanların hayatlarını tehlikeye atmak anlamına gelir.

Güvenliğin Sağlanması: Sığınmaevleri için güvenlik planlaması yapılması gerekir. Planlama yapılırken polis mutlaka sürece dâhil edilmelidir.

Sığınmaevinin güvenliği için aşağıdakileri içeren kontrol listesi oluşturulmalıdır.

Ayrıca;

- Sığınmaevinin adresi gizli tutulmalıdır. Ancak oraya gitmeye karar verdiğinde kadının nasıl ulaşacağı planlanmalıdır. Fakat ne kadar gizlenmeye çalışılsa da biraz zaman geçtikten sonra sığınmaevlerinin adresleri öğrenilmektedir. Bu durumda sığınmaevinin yeri değiştirilmelidir.
- Küçük bölgelerde sığınmaevinin adresinin gizlenmesi mümkün değildir. Buralarda polis, adliye, yakın çevre güvenlik planına dâhil edilmelidir. Polis sığınmaevinin bina planı hakkında bilgilendirilmelidir. Bu tür sığınmaevlerinde can güvenliği tehlikede olan kadınlar barındırılmamalıdır.
- Kadınların bireysel güvenlikleri, yalnızca sığınmaevinde değil,

sığınmaevinden ayrılıp eşine döndüğünde ve eşinden ayrılmaya karar verdiğinde de sağlanmalıdır.

- Kadınların ve çalışanların sığınmaevine ziyaretçi kabul etmesine izin verilmemelidir.
- Sığınmaevi çalışanları, kadınlar ve çocuklar, tehlikeli bir durum ortaya çıktığında ne yapacaklarına ilişkin belirlenmiş süreci bilmelidir.
- Güvenlik önlemleri, sığınmaevinin günlük yaşantısının bir parçası olarak ele alınmalıdır.
- Kadına sığınmaevinin gizlilik ve güvenlik kurallarına uyacağına dair bir sözleşme imzalatılmalıdır. Benzer bir ifadeye çalışanların sözleşmelerinde de yer verilmelidir.

Sığınmaevinde alınan tüm güvenlik tedbirleri orada kalan kadın ve çocuklara, nedenleriyle birlikte anlatılmalıdır. Güvenlik önlemlerinin kontrol amacıyla değil, onların yaşam hakkını korumak için alındığı özellikle belirtilmelidir.

Bu nedenle güvenlik önlemleri alınırken mümkün olduğunca kadının hareket etme özgürlüğü sağlanmaya çalışılmalı, bunun araçlarının yaratılması için çaba harcanmalıdır.

Güvenlik Önlemleri

Kontrol aracı değil, sığınmaevinde kalanların yaşam hakkını korumak için alınan önlemlerdir.

6.7.2 Sığınmaevinde Yaşam Standartları

Sığınmaevinde yaşam düzenlenirken kurumsal yapının kuralları ile bireyin özgürlüğü arasında denge kurulmalıdır. Sığınmaevinin yerine getirdiği hizmetler, belirli kuralların uygulandığı kurumsal bir yapıyı gerektirmektedir. Her kurumsal yapı, işleyiş kurallarına sahip olmak zorundadır. İşleyiş kuralları belirlenirken ve sığınmaevi yaşamı planlanırken kadınların ve çocukların hakları göz ardı edilmemelidir.

Kadınların Temel Hakları

- Güvenliğin sağlanması,
- Mahremiyete saygı duyulması,
- Şiddet içermeyen bir ortamda hizmet alma,
- Profesyonel hizmet alma,
- Çocuğu ile birlikte hizmet alma,
- Güçlenmesi, kendi kararlarını vermesi ve bu kararlara saygı duyulması,
- Gündelik yaşamı planlamaya katılımın sağlanması,
- Sığınmaevine ilişkin değerlendirme yapma, geri bildirim verme ve şikâyet etme.

Sığınmaevinde kadınların temel hakları her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

a. Sığınmaevi Rehberi

Kadınlar için sığınmaevinin ilkeleri, yapısı, verdiği hizmetler, kadının hakları

ve uyulacak kuralları içeren bir rehber oluşturulmalıdır. Kadın ve çocuklara bu rehberde yer alan kuralların nedenleri açıkça anlatılmalı, bu konudaki soruları mümkünse örneklerle açıklanmalıdır. Kurallar, zorlamayla değil, karşılıklı onayla uygulanmalıdır.

Rehberi hazırlamak için aşağıdaki başlıkları içeren bir kontrol listesi oluşturulabilir.

- Sığınmaevinin amacı, yapısı ve ilkeleri,
- Kadınlara ve çocuklara verilen hizmetler,
- Sığınmaevinde görev alan çalışanlar,
- Sığınmaevinin güvenliği,
- Sığınmaevinde kalanların hakları,
- Sığınmaevi yaşantısına katılım biçimleri,
- Sığınmaevinin kuralları ve sorumluluklar,
- Çatışma ve şikâyet durumunda iletişim kurulacak kişi,
- Sığınmaevinden ayrılmanın temel kuralları.

b. Kurallar ve Kural İhlalleri

Sığınmaevi yaşantısını planlamak için kurallar belirlenmelidir. Kuralların değişmez olmadığı unutulmamalı, ihtiyaca uygun bir biçimde kurallar gözden geçirilebilmelidir. Kurallar belirlenirken sığınmaevinde kalan kadın ve çocuklar sürece dahil edilmelidir. Güvenliğin ve

birlikte yaşamın gerektirdiğinden daha fazla kural konulmamalıdır.

Sığınmaevinde çalışma ilkelerine ve güvenlik kurallarına herkesin uyması

sağlanmalıdır. Sığınmaevi yaşantısına ilişkin kurallar ise çalışanlar ve hizmetten yararlananlar tarafından birlikte oluşturulmalıdır.

Sığınmaevinde Kadınların Uyması Gereken Örnek Kurallar

1. Yasalara uygun davranmak,
2. Sığınmaevinde kalış süresinin üç ay olduğunu kabul etmek,
3. Sığınmaevinin adres ve telefon numarasını gizli tutmak, sığınmaevinden ayrıldıktan sonra da bu kurala uymak. Sığınmaevinden ayrıldıktan sonra gizlilik kurallarına uymama halinde yeniden başvurduğunda sığınmaevine alınmayacağını kabul etmek,
4. Sığınmaevine ziyaretçi kabul etmemek,
5. Hizmetlerin en iyi şekilde yürütülebilmesi için hazırlanan günlük programlar çerçevesinde kendine düşen temizlik, çocuk bakımı, mutfak işleri ve benzeri işleri yerine getirmek,
6. Özel ve farklı bir kişisel program gerektiğine karar verilmedikçe kurallara bağlanmış olan gündelik yaşam programına uymak,
7. Sığınmaevinde kalan diğer kadın ve çocuklara herhangi bir şiddet davranışında bulunmamak,
8. Değerli eşyalar, para ve ilaçları emanet kasasına teslim etmek. Teslim edilmeyen mal ve paraya ilişkin sorunlarda sığınmaevi yönetimini sorumlu tutmamak,
9. Kesici-delici alet, fotoğraf makinesi, kamera, teyp ve ses kayıt özelliği olan cep telefonu vb. kayıt cihazlarını sığınmaevine girişte görevliye bir tutanakla teslim etmek,
10. Sığınmaevinde kalan diğer kadınların para ve eşyalarına, sığınmaevinin araç, gereç ve eşyalarına zarar vermemek,
11. Bilgi vermeden sığınmaevinden ayrılmamak,
12. Sığınmaevinde alkol ve uyuşturucu madde kullanmamak ve alkollü olarak sığınmaevine gelmemek.

Hangi davranışın ya da kural ihlalinin sığınmaevinden ayrılmayı gerektirdiği sığınmaevine kabul sırasında kadına net bir biçimde söylenmeli ve nedenleri açıklanmalıdır. Kabul sırasında kadına imzalatılan sözleşmede de sığınmaevinden ayrılmayı gerektiren kural ihlalleri açık bir biçimde yazılmalıdır.

Sığınmaevinin kurallarını ihlal eden kadının evden ayrılmasını istemek alınması gereken zor kararlardandır. Sığınmaevine gelen kadınların çoğunlukla gidecekleri yerleri yoktur. Fakat uyulması zorunlu kuralların ihlaline göz yummak, daha çok sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Böyle bir durum, hem diğer kadın ve çocuklara zarar vermekte hem de sığınmaevini işlemez hale getirmektedir.

c. Karar Verme Hakkı

Kadın hayatıyla ilgili kararları kendisi vermelidir.

Kadın istediği zaman sığınmaevinden ayrılabilir, istiyorsa şiddet uygulayan eşe geri dönebilir, fakat neye karar verirse versin her zaman kadın danışma merkezi aracılığı ile sığınmaevine gelip yardım ve destek alabileceğini bilmelidir. Kadına, sığınmaevinden ayrıldıktan sonra da yalnız olmadığı hissettirilmelidir.

d. Sığınmaevi Yaşantısını Planlamaya Katılım Biçimleri

Sığınmaevinde yaşayan kadınlar sığınmaevi yaşantısının planlanmasına ve yürütülmesine katılmalıdır. Buradaki

amaç, kadınların kendilerine yardım etmeyi öğrenmeleri, güçlenmeleri ve öz güvenlerini artırmalarıdır. Sığınmaevine gelen kadınların büyük bir bölümü yıllarca şiddete ve kötü muameleye maruz kalmışlardır. Bu kadınların bir bölümü toplumdaki izole edilmişlerdir ve sistematik olarak özgüvenleri zedelenmiştir. Şiddet, bu kadınların kendilerini güçsüz hissetmelerine ve utanç duymalarına da neden olabilmektedir. Bu nedenle sığınmaevinde dayanışma ve demokratik mekanizmalar üzerine kurulan bir yaşam, kadınların rehabilitasyonu için son derece önemlidir.

Sığınmaevi işleyişine katılım çeşitli biçimlerde olabilir.

Ev Toplantıları. Ev toplantıları sığınmaevinde kalan tüm kadınların katılımı ile gerçekleşen toplantılardır ve sığınmaevi yönetimine katılımın en yaygın yoludur. Ev toplantıları kadınların, düşüncelerini ve isteklerini ifade etmesini, isteklerinin arkasında durmasını ve savunmasını, sosyal iletişim becerilerini geliştirmesini ve başkalarının isteklerinin farkına varmasını sağlamaktadır.

Ev toplantılarında, görev ve sorumluluklar açık bir biçimde tanımlanmalı ve aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- Ev toplantılarına sığınmaevinde kalan tüm kadınlar katılmalıdır,
- Kadınlar sığınmaevi yönetimi tarafından oluşturulan gündeme ek maddeler koyabilmelidir.

- Toplantılarda uzman çalışanlardan biri kolaylaştırıcı olarak yer almaktadır,
- Ev toplantılarında sığınmaevinin kurallarındaki değişiklikler, etkinliklere katılım vb. konular konuşulmalıdır.

Ev toplantılarında sığınmaevinin gündelik yaşamına ilişkin planlar ve uygulamalar tartışılmalı, kadının sığınmaevinin gündelik işlerinde sorumluluk alması sağlanmalıdır.

Bu toplantılarda çalışanlar tarafından katılanlara ikram yapılmalıdır.

Çocuk Toplantıları. Sığınmaevinde çocukların düşüncelerini ifade edebildiği toplantılar düzenlenmelidir. Bu toplantılar çocuk alanından sorumlu çalışanlar tarafından yönetilmelidir.

d. Sığınmaevinin İşleyişine Katılımın Önündeki Engeller

Kadınlara, sığınmaevinin işleyişine katılmalarının önündeki engellerin giderilmesi için destek olunmalıdır. Kadınlar ve çocuklar, özellikle sığınmaevinde kaldıkları ilk günlerde sessiz durmakta, sığınmaevinin işleyişine katılmadan kaçınabilmektedirler. Bunun nedeni kendilerini ifade etmek için zamana gereksinim duymaları olabilir; ancak çalışanlar, geldikleri ilk günden itibaren kadınların katılımını sağlayacak planlamayı yapmalıdır. Katılım, evde kalan kadınlar üzerinde olumlu etkilerde

bulunacaktır. Tüm kararların çalışanlar tarafından alındığı sığınmaevlerindeki kadınlar, güçlendikleri duygusu yerine yönetildikleri duygusuna kapılabilir.

Sığınmaevinde, birlikte yaşanan her yerde olduğu gibi, sorunlar ortaya çıkabilir. Bu sorunlar kısa sürede çözümlenmelidir. Bu nedenle sığınmaevi çalışanları sorun çözme ve yönetme konusunda eğitilmiş olmalıdır.

e. Sığınmaevi Yaşamını Planlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Sığınmaevi yaşamını planlarken şiddet içermeyen, eşitlik ve dayanışmanın hakim kılındığı, farklılıklara saygı gösterildiği, kadınların duygu ve düşüncelerini ifade ettiği, toplumsal yaşama katılımının sağlandığı bir ortamın yaratılmasına ve sürdürülmesine dikkat edilmelidir.

Şiddete Sıfır Hoşgörü. Sığınmaevinde şiddete hoşgörü gösterilmemelidir.

Belirli sayıda insanın bir arada yaşadığı tüm kurumlarda çatışmalara dönüşebilecek çelişkiler, sınırlar vardır ve bunların sonucu olarak duygusal patlamalar yaşanmaktadır. Psikolojik ve fiziksel şiddet sığınmaevlerinde de karşımıza çıkabilmektedir. Şiddet, çocuklar veya gençler arasında, kadınlar arasında ya da kadınlardan çocuklara yönelen biçimlerde olabilir.

Sığınmaevlerinde şiddete izin verilmeyeceğinin kural olarak konulması yeterli değildir. Aynı zamanda sığınmaevinde kalanlar şiddet içermeyen bir ortamın

yaratılmasına katkı sunmalı, potansiyel olarak şiddeti içinde barındıran çelişkiler açıkça konuşularak olumlu tarzda ele alınmaları sağlanmalıdır.

Kadınlara ve çocuklara sığınmaevinin şiddete hiçbir biçimde hoşgörü gösterilmeyen mekânlar olduğu açık bir biçimde belirtilmelidir. Anneden çocuğa yönelen şiddeti önlemek için annelerle şiddet içermeyen eğitim üzerine çalışma yürütülmelidir.

Çalışanlar, şiddet göstermeme konusunda kadınlara ve çocuklarına model olmalıdır. Bunun için sadece kadın ve çocuklarla ilişkilerine değil, kendi aralarındaki ilişkiye ve yönetim ilişkilerine de özen göstermelidirler.

Güç İlişkileri ve Güç Dağılımı.

Sığınmaevinde gücün kötüye kullanımı engellenmelidir. Sığınmaevlerinde kurulmaya çalışılan demokratik ve katılımcı işleyişte zaman zaman zorluklar yaşanabilir. Bu zorlukları aşmak için aşağıdaki amaçlara yönelik çalışmalar yapılmalıdır:

- Güç dağılımındaki eşitsizliğe yönelik farkındalık yaratılmalıdır. Kadınlar arasında eğitim düzeyi, gelir durumu, statü ve kültürel farklılıklar nedeniyle güç dağılımında eşitsizliklerin ortaya çıkmasına izin verilmemelidir.
- Eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik özel tedbirler alınmalıdır (eğitim seviyesi düşük olan kadınların eğitimlerine devam etmeleri

için desteklenmesi, işsiz kadınların iş bulmasına yardımcı olunması, vb.).

- Farklılıkların engel değil, güçlendirici olduğu gösterilmelidir.
- Sığınmaevinde gücün kötüye kullanılmasına engel olacak kurallar konulmalıdır.

Önerilerin ve Şikâyetlerin Alınması.

Sığınmaevinde kadınların önerilerini ve şikâyetlerini bildirecekleri mekanizmalar kurulmalıdır.

Sığınmaevinde iç değerlendirme yapılması, standartların geliştirilmesi için kadınlardan geri bildirim alınması önemlidir. Geri bildirimleri toplamanın çeşitli yolları bulunmaktadır. Anket uygulanması bunlardan biridir. Bir diğer yol, şikâyetler ve öneriler için "mektup kutusu" oluşturmaktır. Geri bildirim isim belirtilmeden yapılabilir.

Sığınmaevinde kadınların şikâyetlerini iletecekleri bir merkez ya da kişi olmalıdır. Şikâyetler ciddiye alınmalıdır ve mutlaka incelenmelidir. Sığınmaevinde kalan ve çalışan kişilerin, sığınmaevinden ayrılırken değerlendirmelerini almak, sığınmaevinde verilen hizmetin geliştirilmesi için önemli bir fırsattır.

Toplumsal Yaşama Katılım.

Sığınmaevinde kadınların toplumsal yaşama katılımları sağlanmalıdır. Sığınmaevinde kalanlar sadece sığınmaevi yaşamıyla sınırlanmamalı, istekleri doğrultusunda sığınmaevinin dışındaki

yaşamın da parçası olmalıdır. Kadınların sosyal yaşama katılma, kendi taleplerine sahip çıkmaları ve isteklerini dillendirmek için desteğe ve eğitime ihtiyaç duydukları unutulmamalıdır. Toplumsal yaşama katılım, kadınların özel durumlarına uygun olarak, sinemaya, tiyatroya eğlence yerlerine gitmek veya STK'lar vb. kuruluşların desteğiyle toplumsal sorumluluk almak şeklinde de olabilir.

Farklılıklara Saygı. Sığınmaevinde farklılıklara saygı gösterilmelidir. Farklı geçmişlere, kültürel özelliklere sahip olmak zenginlik olarak algılanmalıdır. Toplumda var olan ayrımcı davranışlar sığınmaevlerinde de görülebilmektedir. Bu farklılıklar çatışmalara neden olabilmektedir. Sığınmaevi yönetimi ayrımcı davranışlara fırsat vermemelidir. Ayrımcı davranışları önlemek için şunlar yapılabilir:

- Çalışanların farklı kültürel yapılar mensup olması sağlanmalı,
- Göçmen ve azınlıklara mensup kadınlar sığınmaevi işleyişine katılmak için cesaretlendirilmeli,
- Farklı kültürlere mensup kadınlara kendi kültürlerini anlatma fırsatı tanınmalı,
- Farklı dinlerin bayramları sığınmaevinde kutlanmalıdır.

Dayanışma. Sığınmaevinde dayanışmayı güçlendirecek mekanizmalar işletilmelidir. Sığınmaevlerinin en önemli amaçlarından biri dayanışmayı güçlendirmektir. Birlikte

yapılacak işleri planlamak, sığınmaevinde etkinlik düzenlemek, dayanışmayı güçlendirmenin yollarındandır. Dayanışmayı güçlendirmenin bir diğer biçimi kadınların sığınmaevi sonrası hayatlarını birlikte planlamalarıdır. Bu çerçevede, ekonomik güçlükler ya da başka nedenlerden dolayı tek başına ev tutamayan kadınların bir araya gelerek ev tutmaları sağlanabilir

Sığınmaevinde bir süre kalan kadınlar, yeni gelenler için örnek oluşturur. Bu kadınlar yeni gelenlerin sığınmaevine alışmasına, kurallarını öğrenmesine yardımcı olmaktadır.

6.7.3 Halkla İlişkiler, İletişim Ağı Kurma ve İşbirliği Standartları

Kadına yönelik şiddeti toplumda konuşulur ve görünür kılmak, kadın sığınmaevlerini gündemde tutmak, toplumun sığınmaevine desteğini sağlamak amacıyla halkla ilişkiler düzenli olarak yürütülmeli, benzer faaliyetlerde bulunan kurumlarla işbirliği yapılmalı ve iletişim ağı geliştirilmelidir.

Halkla İlişkiler

Pek çok toplumda aile içinde erkeğin kadına uyguladığı şiddeti konuşmak tabu olmayı sürdürmektedir. Toplum, aileyi dokunulmaz-müdahale edilmez olarak algılamaktadır. Bu anlayışları değiştirebilmek ve toplumun kadın sığınmaevlerini desteklemesini sağlamak için halkla ilişkiler bir zorunluluk olarak ele alınmalıdır.

Kadın sığınmaevleri ve hizmetleri topluma tanıtılmalıdır. Kurulacağı ilk aşamadan itibaren sığınmaevinin tanıtım çalışmaları önemsenmelidir.

Kadın sığınmaevlerine dair bilgilendirmenin ulaşmayı hedeflediği amaçlar şunlardır:

- Kadın sığınmaevlerinin toplumda bilinirliğini artırmak,
- Sığınmaevi ve benzeri yapıların önemini ve yararlarını ortaya koymak,
- Toplum ve önemli kişileri sığınmaevlerinin sorunlarına sahip çıkması, amaçlarına destek sunması için ikna etmek.

Bilgilendirme faaliyetleri ve iletilecek mesajlar belirlenirken dört nokta göz önünde tutulmalıdır: a. Sığınmaevinin amaçları ve sunduğu hizmetler, b. Mesaj iletilecek hedef grupların özellikleri, c. Tanıtımın amacına ulaşmasında kullanılan yöntemler, d. Güvenlik ve gizlilik kuralları.

a. Sığınmaevinin amaçları ve sunduğu hizmetler

Sığınmaevinin olumlu imajını güçlendirecek halkla ilişkiler faaliyetleri yürütülmelidir. Sığınmaevi nedir, sığınmaevleri hangi hizmetleri sunar? Bu sorulara verilen cevaplar, kurum kimliğinin oluşturulmasını, diğer kurumların ve genel olarak tüm toplumun sığınmaevini tanımasını sağlamaktadır. Ayrıca ihtiyacı olan kadınların bu hizmetin

varlığından haberdar olması ve yararlanması için de halkla ilişkiler önemlidir. Sığınmaevi çalışanlarının, yürütülen halkla ilişkiler faaliyetlerinin amaçlarını ve içeriğini onaylaması çalışmanın verimliliği açısından gereklidir.

b. Mesaj iletilecek hedef grupların özellikleri

Tanıtım faaliyetlerinin hedef aldığı grupların özellikleri göz önünde tutulmalıdır. Verdiğimiz mesajın alıcısı/alıcıları kim/kimlerdir? Bu soruya verilecek cevap bilgilendirme faaliyetlerinin hem içeriğini hem de yöntemini belirlemektedir. Sığınmaevi içinde ve dışında faaliyet yürütülürken ilgili hedef gruplara odaklanılmalıdır.

c. Tanıtımın amacına ulaşmasında kullanılan yöntemler

Tanıtıma başlamadan önce hedef grupların özelliklerine uygun yöntemler belirlenmelidir. Sığınmaevleri genelde kısıtlı kaynaklara sahiptir. Bu nedenle halkla ilişkiler çalışmaları için etkili araçları bulmak önemli olmaktadır. Yerel, ulusal ya da uluslararası alana göre kullanılan araçlar değişmektedir. Televizyon, radyo, internet, yazılı basın hedeflenen amaca göre kullanılacak araçlardır.

Halkla ilişkiler çalışmalarının verimli ve etkili olması için sığınmaevi yönetiminin gazetecilerle iyi ilişkiler kurması önemlidir. Ancak gazetecilerle çalışırken dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Bunlardan en önemlileri güvenilir, kadın bakış açısına sahip ve önyargılardan

sıyrılmış olmaları ve gizliliğe önem vermeleridir.

Halkla ilişkiler çalışmalarında sığınmaevlerinin varlığını duyurmak ve sunulan hizmetleri tanıtmak amacıyla kullanılacak araçlara aşağıdaki örnekler verilebilir.

- Otobüs, araba ve taksiler için bilgilendirici çıkartma-etiket hazırlamak.
- Hastaneler, yurtlar, sosyal hizmet kurumları, avukatlık büroları vb. için afişler hazırlamak,
- Bilgilendirici materyal (broşür, dosya, vb) hazırlamak,
- Web sayfası tasarlamak ve etkin biçimde kullanmak,
- Basın duyuruları, makaleler yazmak, röportajlar yapmak,
- Panellere ve toplantılara katılmak,
- Sergiler açmak,
- Sosyal alanda faaliyet gösteren örgütlerin davetlerine katılmak,
- Radyo ve televizyon programları yapmak,
- Politikacılar ve karar verme mekanizmalarında etkin olan insanlarla iletişim kurmak.
- Şiddete uğrayan kadınların veya yakınlarının toplumda konuşmasını sağlayarak, sorunu gündeme taşımak olarak özetlenebilir.

d. Güvenlik ve Gizlilik Kuralları

Sığınmaevi tarafından hazırlanan tanıtım materyalleri, çok farklı kesimlere ulaşabilmektedir. Bu nedenle bilgilendirici materyalde sığınmaevinin güvenliğine ve gizliliğine özen gösterilmelidir. Materyalde herhangi bir adrese yer verilmeyeceği gibi sığınmaevinin fotoğrafı, çalışanların isimleri ve fotoğrafları da yer almamalıdır.

İletişim Ağı Kurma ve İşbirliği

Sığınmaevinin ayakta kalması için kendine destek sunan kurumlarla çevrili olması ve işbirliği yapması gerekmektedir. Kadın sığınmaevleri ve diğer kurumlar arasında işbirliği iki düzeyde gerçekleştirilebilir:

Birinci düzeyde işbirliği yapılacak kurumlar diğer sığınmaevleri ve şiddeti önlemeyi hedefleyen kadın danışma merkezleridir. Bu kurumlarla gerçekleştirilen işbirliği, kurulan iletişim ağı, deneyim paylaşılması sığınmaevi hizmetlerini geliştirecektir.

Sığınmaevleri ve danışma merkezleri çalışanları, kurum temsilcileri, hizmet ve meslek elemanları arasındaki işbirliğini geliştirmenin farklı yolları bulunmaktadır. Bunlar:

- Çok yönlü mesleki eğitim programları uygulamak,
- Disiplinler arası seminerler düzenlemek,
- Çok yönlü projeler hazırlamak,

- Çok yönlü mesleki çalışma grupları oluşturmak,
- Kurum temsilcileri için sürekli iletişim ağı kurmak,
- Kadına yönelik şiddeti önlemek için yerel hareket planları oluşturmak,
- Kadına yönelik hizmet sunan STK'larla iletişim ağı oluşturmak olarak sıralanabilir.

İkinci düzeye diğer kadın örgütleri dâhil edilmelidir. Bu düzey, kurulan iletişim ağının şiddete karşı mücadelede daha etkin yürütülmesini hedeflemelidir. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele eden kurumların birlikte hareket etmesi amaçlanmalıdır.

Kadın sığınmaevleri, deneyimleri ve çalışmalarını sonucu elde ettikleri birikimleri ve bilgileri sadece kadın örgütlerine değil, bu alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına (polis, yargı vb.) sunarak onların gelişimlerine de katkı sunmaktadırlar.

Kadın sığınmaevleri yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde iletişim kurabilmektedir. Geniş bir alanın içinde faaliyet gösteren kurumlar arası iletişim ağının amacı deneyim paylaşılmasıdır.

Buna ek olarak birlikte kampanyalar örgütlemek, lobi faaliyetleri yürütmek de mümkündür.

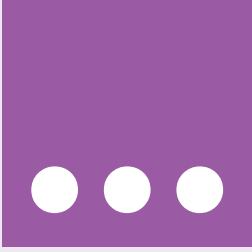
Ancak farklı kurumlarla işbirliği yapmak belli zorlukları beraberinde getirmektedir.

Bu zorlukların başlıca nedenleri şunlardır:

- Kurumların, diğer kurumların ilkeleri, amaçları, sorunları ve yaptıkları işler hakkında yetersiz bilgiye sahip olması,
- Kurumların kendilerini kendi faaliyet alanlarıyla sınırlı tutmasının, bunun dışına çıkmak istememelerinin getirdiği zorluklar,
- Kurumların üstünlük kurma yaklaşımı,
- Kurumlar arası olumsuz rekabet,
- Finansal kaynak yetersizliği,
- Önyargılar, olumsuz deneyimler ve diğer sorunlu yaklaşımlar.

Sonuç

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU SONUÇ

Sonuç

Kadına yönelik aile içi şiddet özel alanda yaşanmakla birlikte toplumsal bir sorundur. Kadının tek başına vereceği mücadele, sorunun çözümü için yeterli değildir. Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele toplumsal, sosyal, ekonomik ve politik müdahaleyi gerektirmektedir. Bu alanlarda gerçekleşecek eş güdümlü ve çok yönlü çalışmalar sorunun çözülmesine katkı sunacaktır.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede kadın sığınmaevleri, hem şiddetin yarattığı sonuçların ortadan kalkması hem de toplumun aile içi şiddete yaklaşımını değiştirmesi ve kadınları güçlendirerek şiddetsiz bir ortam yaratılmasına katkı sunması nedeniyle önemli bir yer tutmaktadır. Kadın sığınmaevleri özellikle ekonomik güçlükler nedeniyle çaresizlik duygusu yaşayan ve şiddete maruz kalan kadınlar için yaşamlarını yeniden kurmada önemli bir fırsat yaratmaktadır.

Dünyada 70'li yıllarda kurulmaya başlayan sığınmaevleri Türkiye'de 90'lı yıllarda gündeme gelmiştir. Son yıllarda aile içi şiddetin önemli bir gündem olarak ele alınması ve yapılan yasal düzenlemeler sığınmaevi sayısının artmasını beraberinde getirmiştir.

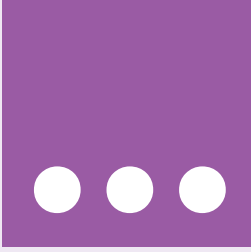
Sunulan hizmetin etkili ve verimli olmasını sağlamak için sığınmaevleri kurulurken ve işletilirken belirli standartlara uymak gerekmektedir. Sığınmaevlerinde kadınların kendi ayakları üstünde durarak hayatlarını sürdürebilecek duruma gelmeleri için, uluslararası düzeyde kabul gören ilkelere ve standartlara uygun olarak hizmet sunulmalıdır.

Sığınmaevlerinden kadının güçlenerek çıkabilmesi ve şiddetten uzak bir yaşam kurabilmesi için halen hizmet veren ve açılacak olan sığınmaevlerinin belirlenen standartlar doğrultusunda çalışması büyük önem taşımaktadır.

Ekler

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU EKLER

- EK 1 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği
- EK 2 Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği
- EK 3 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
- EK 4 İçişleri Bakanlığı Genelgesi
- EK 5 SHÇEK İl ve İlçe Müdürlükleri İletişim Bilgileri
- EK 6 Danışma Merkezi Kadın Görüşme Formu
- EK 7 SHÇEK Dışında Açılan Kadın Sığınmaevleri Listesi
- EK 8 Kadın Sığınmaevi Mimari İhtiyaç Programı
- EK 9 Sığınmaevi Kurmak İçin Örnek Bütçe
- EK 10 Sığınmaevi İşletimine İlişkin Örnek Bütçe
- EK 11 Sığınmaevi İlk Kabul Formu
- EK 12 Sosyal İnceleme Raporu
- EK 13 Sığınmaevinden Ayrılma Formu
- EK 14 Sığınmaevi Değerlendirme Formu
- EK 15 Sığınmaevinde Çalışan Personelin Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler
- EK 16 Sığınmaevi Kalite Göstergeleri Tablosu

EK - 1

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği

Tarih: 12.07.1998

Sayı : 23400 R.G.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı, kadın konukevlerindeki hizmetin tür ve niteliğini, işleyişine ilişkin esasları, kuruluş personelinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı kadın konukevlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanunu'nun değişik 9 uncu maddesinin (j) bendi ile 15 inci maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

a) Genel Müdürlük : Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nü

b) İl Müdürlüğü : İl sosyal hizmetler müdürlüğünü,

c) Kadın Konukevi : Fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadınların, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri

yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

d) Kuruluş : Kadın konukevlerini,

e) Kadın : Kadın konukevlerine kabulü uygun görülerek, kuruluş hizmetlerinden yararlanan kadınları,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevleri

Kuruluş

Madde 5- Genel Müdürlük, kadın konukevlerini gizliliğin sağlanabileceği, ihtiyaç duyulan il ve ilçelerde açar.

Kadın konukevlerinde ihtiyaca göre; sosyal hizmetler veya psikoloji alanında yüksek öğrenim yapmış bir müdür, sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcisi, hemşire ile genel idare, yardımcı ve teknik hizmetler sınıfından ve tercihen bayan olmak üzere personel istihdam edilir.

Kadın konukevlerinde sosyal hizmet kurulu, disiplin kurulu ve ilgili kanunlar gereği mali işlerin gerekli kıldığı komisyonlar bulunur.

Sosyal Hizmet Kurulu

Madde 6- Kadın konukevlerinde, mesleki çalışmalarını koordineli bir şekilde yürütmek üzere sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcilerinden oluşan bir sosyal hizmet kurulu kurulur. Kurul, çalışmalarını müdürün bulunmadığı zaman müdür vekilinin yönetiminde yürütür. Kurul, ayda en az bir kez düzenli olarak ve ihtiyaç duyulması halinde toplanır.

Sosyal hizmet kurulunun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Kuruluşa gönderilen kadınların kuruluşta kalmaları, kalış süreleri, kalış sürelerinin uzatılması ve çıkarılmalarına ilişkin tartışma ve değerlendirme toplantıları yapmak,

b) Kuruluşta istihdam edilen personelin, kuruluş hizmetlerinden yararlanan kadınlarla ilişkilerinin düzenlenmesi amacıyla eğitimlerine yönelik programları hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek,

c) Kuruluş hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülmesi için gerekli plan ve programları hazırlamak ve uygulamak,

- d) Üniversitelerle işbirliği yapılarak kadın eğitimi, sorunları ve çözümüne ilişkin yapılan inceleme ve araştırmalardan yararlanmak, sorunlara gerçekçi çözüm yollarının önerilebilmesinde etkili olabilecek kişi ve kuruluşlarla görüş alışverişinde bulunmak,
- e) Kuruluştaki kalan kadınlardan gerekli görülenlerin durumu ile ilgili tartışma ve değerlendirme toplantıları yapmak, gerekli kayıtları tutmak, raporları düzenlemek,
- f) Kadınların eğitimine ilişkin programları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ya da gönüllü kişi ve kuruluşların olanaklarından da yararlanarak hazırlamak, müdürün onayından sonra uygulamak ve değerlendirmek,
- g) Çocuğu ile kabulü yapılan kadınların uygun görülmesi halinde çocukları hakkında ilgili Kanunlar uyarınca gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak,
- h) Kuruluşun yıllık çalışma rapor ve programlarını hazırlamak, uygulamadan alınan sonuçları değerlendirmek, çalışma ve değerlendirme raporlarını kuruluş müdürlüğüne sunmak.

Personelin Görev ve Yetkileri

Madde 7- Kuruluş personelinin görev ve yetkileri aşağıda açıklanmıştır:

a) Müdürün görev ve yetkileri şunlardır:

- 1) Kuruluşun, idari, mali ve teknik tüm işlerini ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve Genel Müdürlük genelgelerine göre yürütmek,
- 2) Kuruluş hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülebilmesi için gerekli plan ve programların hazırlanmasını, görevliler arasında işbirliği ve eşgüdümü sağlamak, denetimleri yapmak
- 3) Kuruluşun, gizlilik ilkesi göz ardı edilmeden, gönüllü kişi ve kuruluşlar ve kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde çalışmalarını sağlamak,
- 4) Personelin özlük dosyalarının tutulmasını, bunlara ilişkin her türlü işlemin zamanında yürütülmesini sağlamak,
- 5) Kuruluş personelinin kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgeler uyarınca devlet memurlarından istenilen tutum, davranış, kıyafet ve benzeri özelliklerini izleyerek denetimlerini yapmak,
- 6) Kuruluşun hijyenik şartlara uygunluğunu sağlamak,
- 7) Kuruluştaki kalan kadınlar ve çocuklarının hasta olmaları halinde tedavilerinin yaptırılmasını sağlamak,

8) Kuruluşun yıllık bütçe teklifini hazırlamak ve Genel Müdürlüğe gönderilmesini sağlamak,

9) Kuruluşun çeşitli ödeneklerinin amacına uygun harcanmasını, alım satım işlerini, kuruluşun ihtiyaç ve özellikleri ile konuya ilişkin esasları göz önünde bulundurarak düzenlemek,

10) Ambar, ayniyat, depo ve yazı işlerinin yürütülmesini, kuruluş görevlilerinin süreli ve süresiz ayrılması ya da görevinin değişmesi halinde, ayniyat sayım ve devir teslim işlerini genel hükümler içinde tamamlamak,

11) Kuruluşun tahakkuk memuru ve satın alma komisyonu başkanı olarak ilgili işlemlerin yürütülmesini sağlamak,

12) Gerekli kayıtların tutulmasını, formların doldurulmasını ve istatistiki bilgilerin düzenlenmesini ve her yıl sonunda kuruluşun ihtiyaçlarını ve hizmetlerinin sunulmasında karşılaşılan sorunları da kapsayan çalışma raporunun hazırlanarak Genel Müdürlüğe gönderilmesini sağlamak.

Müdürün bulunmadığı hallerde, görevlendirilecek personel müdürün görevlerini yürütür.

b- Sosyal Çalışmacının görev ve yetkileri şunlardır:

1) Kuruluşa kabulü yapılan kadınlara gerekli evrakın hazırlanması, kuruluşu tanımaları, kuralları öğrenmeleri ve uyum sağlamalarında yardımcı olmak,

2) Kadınlara rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek,

3) Kadınların aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi ve sorunlarının çözümlenmesine yardım amacıyla "Sosyal Kişisel Çalışma", "Sosyal Grup Çalışması" ve "Toplumla Çalışma" yöntemleri aracılığı ile mesleki uygulamaları gerçekleştirmek ve bunlarla ilgili gerekli raporları düzenlemek,

4) Çocuğu ile kabulü yapılan kadınların, uygun görülmesi halinde çocukları hakkında 2828 sayılı Kanun hükümleri ve ilgili diğer mevzuat uyarınca gerekli önlemlerin alınmasına yönelik sosyal inceleme raporu düzenleyerek, kuruluş müdürüne sunmak,

5) Kadınların kuruluştaki kaldığı süre içinde gelecekte kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edinmelerinde gerekli önlemleri almak, bu amaçla kadınların daha kolay ve daha iyi işler bulabilmeleri ve sosyo-ekonomik düzeylerinin yükseltilmesine yönelik, yaygın eğitim, işgücü eğitimi ve benzeri eğitim etkinliklerine katılmalarının sağlanması için çalışmalarda bulunmak, gerekli görülen kamu kurum ve kuruluşları

ile gönüllü kişi ve kuruluşlarla işbirliği yapmak,

6) Kadınların hukuki sorunlarının çözümlenmesinde yardımcı olmak,

7) Kadınların kuruluştaki kalmaları, kalış süreleri, kalış sürelerinin uzatılması, çıkarılmaları ve kuruluştan ayrıldıktan sonra gerekirse izlenmelerine ilişkin gerekli işlemleri yerine getirmek,

8) Kadınların ilgilerine göre zamanlarını değerlendirici etkinlikler düzenlemek,

9) Gizlilik ilkesine uygun olarak, kadınlara ilişkin gerekli kayıtları tutmak, yapılan mesleki çalışmalarla ilgili rapor ve dosyaları düzenlemek, saklamak,

10) Personelin hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak,

11) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak,

12) Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.

c) Psikoloğun görev ve yetkileri şunlardır:

1) Objektif ve projektif testler, görüşme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak kuruluşa kabulü uygun görülen kadınların ve birlikte kaldıkları çocuklarının, ilk başvuruları ve kuruluşa uyum aşamaları sırasında psikolojik değerlendirmelerini yapmak,

2) Klinik psikolojide en az uzmanlık derecesine sahip olmaları koşuluyla, saptanan davranışsal ya da duygusal sorunların giderilmesi için psikolojik teknikler kullanarak, kuruluştaki kalan kadınlar ve çocuklarına yönelik bireysel ve grup çalışmaları düzenlemek,

3) Kuruluşun amacına uygun nitelikte araştırma ve inceleme yapmak, istatistiki bilgiler toplamak ve değerlendirmek,

4) Psikolojik değerlendirme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak kadınların yetenek ve ilgi alanlarını belirlemek ve zamanlarını değerlendirme etkinlik programlarının oluşturulması sırasında, kadınların uygun etkinliklere yönlendirilmesine yardımcı olmak,

5) Kuruluştaki ele alınması mümkün olmayan psikolojik sorunlar için kadınlar ve/veya çocukları için hastanelerle işbirliği yaparak ortak programlar düzenlemek ve yürütmek,

6) Personelin hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak,

7) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak,

8) Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.

Dört yıllık psikoloji eğitimi almış psikologlar 2 numaralı alt bendindeki görev tanımları çerçevesinde ancak en az klinik psikolojide uzmanlık derecesi almış psikologlar denetiminde çalışabilirler. Söz konusu denetimi verecek uzman psikologların olmadığı yerlerde bu psikologların, uzman klinik psikologların denetiminde düzenlenen ve kanunla kurulmuş meslek kuruluşlarınca onaylanmış hizmet içi eğitimden geçmeleri zorunludur.

d) Çocuk Gelişimcisinin görev ve yetkileri şunlardır:

1) Anne ve çocuk sağlığı konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek,

2) Aile planlaması yöntemleri, gerekliliği ve yararları konusunda kadınları bilgilendirmek,

3) Çocuk sağlığı, bakımı ve eğitimi konusunda anneleri bilgilendirici çalışmalar yapmak,

4) Anne adayları için beslenme, doğuma hazırlık, bebek bakımı ve çocuk eğitimi ile ilgili eğitim çalışmaları yapmak,

5) Kurulmuşta anneleri ile birlikte bulunan çocukların gelişim düzeylerini saptamak, gelişimlerini izlemek, sağlıklı gelişimleri ve eğitimleri için yardımcı olmak,

6) Gelişim ve eğitimleri ile ilgili sorunları olan çocukların sorunlarının çözümü için mesleki çalışmalar yapmak,

7) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak,

8) Görevlerini diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmek.

e) Hemşirenin görev ve yetkileri şunlardır:

1) Kadınlar ve çocuklarının sağlık durumlarını izlemek, hasta olan kadın ve çocukların kuruluştaki veya hastanede tedavisi için gerekli tüm işlemleri yerine getirmek, gereken kayıtları tutmak,

2) Kuruluşun tüm bölümlerinin hijyen şartlarına uygun temiz, bakımlı ve düzenli olmasını sağlamak,

3) Kadınların kendileri ve çocuklarının yatak, çamaşır, vücut temizliği ve bakımlarına dikkat etmelerini sağlamak,

- 4) Mutfak personelinin gerekli temizliğe uymasını ve eğitimini sağlamak,
- 5) Kuruluşça kendisine zimmetle teslim edilen her türlü malzemenin takibini yapmak,
- 6) Genelge ve talimatlarla verilen, görev tanımları çerçevesindeki diğer görevleri yapmak.

f) Diğer hizmet gruplarındaki personelin görev ve yetkileri şunlardır:

Kuruluştaki iş hacmine göre teknik, idari, mali ve diğer hizmetlerin yürütülmesi için istihdamı gerekli görülen personel, unvanlarının gerektirdiği görevleri ve kuruluş müdürlüğünce verilecek işleri yürürlükteki kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelere uygun olarak yapmakla görevli ve sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet ve İşleyiş

Kadın Konukevlerine Kabul Edilecek Kadınlar

Madde 8- Kadın konukevlerine, durumları aşağıda belirtilen kadınlar kabul edilir:

- a) Eşler arası anlaşmazlıklar nedeniyle evini terk eden ya da eşleri tarafından terk edilen ve bu sebeple yardıma ihtiyaç duyan kadınlar,
- b) Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınlar,
- c) Boşanma veya eşin ölümü nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlar,
- d) İstenmeyen evliliklere zorlanan kadınlar,
- e) Evlilik dışı hamile ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen kadınlar,
- f) Daha önce uyuşturucu, alkol bağımlılığı olup, bu konuda tedavi görmüş ve alışkanlıklarını terk etmiş kadınlar,
- g) Cezaevinden yeni çıkmış olup, yardım ve desteğe ihtiyacı olan kadınlar,
- h) Kontrolleri dışında oluşan çevre koşulları nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınlar.

Kadın Konukevlerine Kabul Edilmeyecek Kadınlar

Madde 9- Kadın konukevlerine durumları aşağıda belirtilen kadınlar kabul edilmez:

- a) Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olan kadınlar,
- b) Fuhuşu meslek edinmiş kadınlar,
- c) Herhangi bir suç nedeniyle hükümlü olan veya adli mercilerce haklarında arama, yakalama, tutuklama kararı verilen kadınlar,
- d) Ruh sağlığı bozuk olan kadınlar,
- e) Zihinsel özürlü kadınlar,
- f) Korunmaya muhtaç çocuk tanımı içinde değerlendirilebilecek kadınlar.
- g) Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç yaşlılar, beden fonksiyonlarında, günlük yaşama faaliyetlerini bağımsız yapmalarına engel olacak düzeyde özürü olanlar, bulaşıcı ve sürekli tıbbi tedaviyi gerektirir ağır hastalığı olanlar ve benzeri özel ve sürekli bakıma ihtiyacı olan kadınlar.

Başvuru

Madde 10- Kadın konukevlerine kabulünü isteyen kadınlar; illerde il sosyal hizmetler müdürlüğüne, ilçelerde varsa ilçe sosyal hizmetler şube müdürlüklerine bir dilekçe ile başvuruda bulunabilirler. Başvurular il müdürlüklerince ya da ilçe sosyal hizmetler şube müdürlüklerince değerlendirilir

İl müdürlüğü veya ilçe sosyal hizmetler şube müdürlüklerince; kadın konukevine kabulü için başvuran kadınlardan aile içi şiddete maruz kalmış olanlara, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanması amacıyla Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı ihbarda bulunmaları konusunda rehberlik yapılır.

Kuruluşa Kabul

Madde 11- İl müdürlüğünce kadın konukevine kabulü uygun görülen kadınlar, il müdürünün onayı alınarak kuruluşa kabul edilirler.

Kuruluşa kabulü yapılan her kadın için aşağıda belirtilen bilgi ve belgeleri içeren bir dosya hazırlanır:

- a) Başvuru dilekçesi,
- b) Ön görüşme formu,

- c) Sosyal inceleme raporu,
- d) İl müdürünün onayı
- e) Nüfus cüzdan sureti ve vukuatlı nüfus kayıt örneği,
- f) Kadının bulaşıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığı bulunmadığı, ruh sağlığının yerinde olduğu, alkolik ve uyuşturucu madde bağımlısı olmadığına dair sağlık raporu,
- g) Kadının kuruluş kurallarına uyacağını bildirir taahhütname,
- h) Yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar,
- ı) Kadının sorunlarının çözümüne yönelik yapılan yazışmalar ile gerekli form, tutanak ve diğer belgeler,
- i) Kuruluşa anneleri ile kabul edilen çocuklarla yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar,
- j) Kuruludan ayrılacak kadın için son değerlendirme raporu,
- k) Kuruludan ayrılan kadınlardan, izlenmesi gerekli görülenlerle yapılan mesleki çalışmalara ilişkin raporlar.

Kalınacak Süre

Madde 12- Kadınların kuruluştaki kalma süresi 3 aydır. Bu süre, düzenlenecek gerekçeli sosyal inceleme raporuna dayanılarak kuruluş müdürlüğünün teklifi ve il müdürlüğünün onayı ile bir defaya mahsus olmak üzere 3 ay süreyle uzatılabilir. Kadınların uzatma süresi bitiminde kuruluştaki kalabilmeleri, sosyal inceleme sonuçları, il müdürlüğünün teklifi ve Genel Müdürlüğün onayına bağlıdır.

Gizlilik ilkesi

Madde 13- Kuruluşun adresi, telefon numarası gizli tutulur. Kuruluşu tanıtan tabela asılmaz ve kuruluş binasında açılış törenleri düzenlenmez.

Kadınlara ilgili bilgi ve belgeler hiçbir şekilde açıklanmaz. Dosyalar, gizlilik ilkesine uygun olarak düzenlenir ve saklanır.

Uyulması Gereken Kurallar

Madde 14- Kadın konukevinde kalan ve bu hizmetten yararlanan kadınlar, kuruluşun işleyiş, genel temizlik ve düzenini korumaktan sorumludurlar.

Bu amaçla, kadınlar kuruluştaki kaldıkları süre içinde aşağıda belirtilen kurallara uymak zorundadırlar:

- a) Kuruluş adres ve telefon numarasını gizli tutmak, kuruluştan ayrıldıktan sonra da bu kurala uymak,
- b) Kuruluş hizmetlerinin en iyi şekilde yürütülebilmesi için kurul tarafından hazırlanan programlar çerçevesinde kendisine verilecek temizlik, çocuk bakımı, mutfak işleri ve benzeri görevleri yerine getirmek,
- c) Kuruluştaki kalan diğer kadın ve çocuklara, fiziksel, duygusal, cinsel tacizde bulunmamak,
- d) Kuruluştaki kalan diğer kadınların para ve eşyalarına, kuruluşun araç, gereç ve eşyalarına zarar vermemek,
- e) Kuruluşa ziyaretçi kabul etmemek,
- f) İzin almadan kuruluştan ayrılmamak,
- g) Kuruluş içinde ve dışında alkol ve uyuşturucu madde kullanmamak, alkollü olarak kuruluşa gelmemek,
- h) Devletin itibarını düşürecek ya da görevlilerin onurunu zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmamak, kuruluş aleyhine propaganda yapmamak, kuruluş görevlileri ve kadınlar hakkında asılsız ve onur kırıcı haber yaymamak, kuruluşa fotoğraf makinesi, kamera, teyp ve benzeri kayıt cihazları sokmamak.

Disiplin Kurulu

Madde 15- Disiplin işleri kuruluştaki oluşturulacak disiplin kurulu tarafından yürütülür. Disiplin kurulu müdürün başkanlığında, sosyal çalışmacı, psikolog ve hemşireden oluşur. Oyların eşitliği halinde kurul başkanının oyu iki oy olarak değerlendirilir.

Disiplin Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 16- Disiplin kurulunca; kuruluşun huzur ve sükununu, çalışma düzenini bozan fiilleri işleyen, kuruluş hizmetlerini gereğince yürütmeyi güçleştiren ve bu Yönetmelik gereğince, idarece konulan kurallara uymayan kadınlara uyarma cezası verilip, tutum ve davranışlarında daha dikkatli olmaları gerektiği yazılı olarak kendilerine bildirilir ve ilgili meslek elemanlarınca sorunları nedeniyle kuruluşa uyum göstermeyen kadınların durumları ayrıntılı olarak ele alınıp, sorunlarının çözümüne, kuruluşa uyumlarının sağlanmasına yönelik mesleki çalışmalar yapılır.

Yapılan mesleki çalışmalar ve uyarıya rağmen, aynı tutum ve davranışlarını yineleyen kadınlara ikinci kez uyarı yapılır. İki kez uyarı cezası alıp, tutum ve davranışlarını sürdüren kadınlar hakkında gerekçeli bir rapor düzenlenerek, kuruluştan çıkarılmaları hususu il müdürlüğünün onayına sunulur.

Ancak, işlenen fiilin niteliğine göre disiplin kurulu uyarıya gerek kalmaksızın çıkarma kararı verebilir ve bu karar il müdürlüğünün onayına sunulur.

Kuruluş tarafından çıkarılan kadınlar Genel Müdürlüğe bağlı kadın konukevlerine tekrar alınmaz.

Güvenlik

Madde 17- Kadın konukevlerinde kadınların güvenlikleri Valiliklerce alınacak uygun önlemlerle sağlanır.

Nöbet

Madde 18- Kadın konukevlerinde hizmetin sürekliliğini sağlamak amacıyla hizmetin özelliği ve personel sayısı dikkate alınarak, nöbet sistemi kuruluş müdürlüğünce düzenlenir.

Beslenme

Madde 19- Kadın konukevlerinde kalan kadınlar, çocukları ve görevli personele, Genel Müdürlükçe gönderilecek diyet planlamasında belirtilen hususlara uygun olarak, üç öğün yemek, çocuklara ayrıca ara kahvaltı verilir.

Kadın ve çocukların hasta olmaları halinde, gerekiyor ise özel diyet hazırlanır.

İzin, hastalık ve diğer nedenlerden dolayı bir günden fazla kuruluştan ayrılmış bulunanların, ayrıldıkları günlere ait istihkakları tabeladan çıkarılır.

Kadınların Kuruluşa Kabul Edilecek Çocukları

Madde 20- Kadın konukevlerine, kadınların 0-12 yaş arasında bulunan kız veya erkek çocukları kabul edilir. 12 yaşın üstünde olan kız veya erkek çocukların durumu meslek elemanlarınca değerlendirilir.

İkram

Madde 21- Kuruluştaki düzenlenecek özel günler ve sosyal faaliyetlerde ikramı gereken yiyecek ve içeceklerin cins ve miktarı kuruluş müdürünce saptanıp, günlük iâşe ve tabela cetveline geçirilerek sipariş verilir, görevlendirilecek personel tarafından ikramı sağlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fiziki Özellikler ve Kuruluş Bölümleri

Bina ve İskan Durumu

Madde 22- Kadın konukevleri; kent dokusu içinde, kadınlar ve çocuklarının toplumdan soyutlanmadan yaşayabilecekleri, sosyal alışverişlerini sürdürebilecekleri, olanaklı olduğu ölçüde il müdürlüklerine yakın ya da kolay ulaşılabilir, kadınlar ve çocuklarının günlerini huzur içinde geçirebilecekleri, sakin, ilgi çekmeyen bir konumda bulunmalıdır.

Binanın, müstakil ve kaloriferli olması tercih edilmelidir.

Kuruluş Bölümleri

Madde 23- Kadın konukevlerinde; iklim, binanın fiziksel koşulları ve olanaklar dikkate alınarak düzenlenmiş, idari bölüm, ilk kabul bölümü, yatak odaları, oturma, okuma, yemek, eğitim ve rehabilitasyon, çocuk oyun ve etkinlik odaları veya salonları, çamaşır ve ütü odası, mutfak, banyo ve diğer gerekli bölümler bulunur.

Bölümlerin ev ortamına benzer bir şekilde döşenmesine özen gösterilir.

İlk Kabul Bölümü

Madde 24- İlk kabul bölümü; kuruluşa acilen kabulü yapılan kadınların, ilk gözlemlerinin yapıldığı, tıbbi kontrol ve tedavilerinin sağlandığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği bölüm olup, tek kişilik ve gerektiğinde çocukları için yatak ilavesine imkan verecek şekilde düzenlenmesine özen gösterilir.

İlk kabul bölümüne alınan, ancak durumlarının kuruluşa kabule uygun olmadığı daha sonra belirlenen kadınlar için sosyal inceleme raporu düzenlenerek, kuruluştan çıkarılmaları hususu il müdürünün onayına sunulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mali Hükümler

Satın alma, Ayniyat, Ambar ve Depo Hizmetleri

Madde 25- Satın alma, ayniyat, ambar ve depo hizmetleri, kuruluş için gerekli tüketim maddeleri, ilaç, yiyecek, yakacak, temizlik ve benzeri tıbbi ve sıhhi malzeme, demirbaş, döşeme ve cihazların satın alınma, muayene ve tesellüm, depolama, sarf işleri ile her çeşit onarım ve diğer mali işlerin mevcut kanun, tüzük, yönetmelik ve kararname hükümlerine göre yapılmasını kapsar.

Giderler

Madde 26- Kadın konukevlerinin işleyişiyle ilgili her türlü giderler Genel Müdürlük bütçesinden gönderilen ödenekten karşılanır:

Harçlık, Giyim, Tedavi Yardımı, Eğitim ve Yol Giderleri

Madde 27- Kadın konukevlerinde kalan ve hiçbir yerden geliri bulunmadığı ya da geliri olup da temel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu sosyal inceleme raporu ile saptanan kadınlar ve çocuklarının harçlık, giyecek, tedavi ihtiyaçları, eğitim ve yol giderleri aşağıdaki usul ve esaslara göre Genel Müdürlükçe gönderilen ödenekten karşılanır.

a) Harçlık:

Harçlık, sosyal inceleme raporlarına dayanılarak kuruluş müdürlüğünün teklifi ve il müdürlüğünün onayı ile Genel Müdürlüğe bağlı huzurevlerinde kalan ve hiçbir yerden geliri olmayan yaşlılara verilen miktar kadar, hiçbir kesinti yapılmaksızın net aylık olarak kadınlara verilir.

Ayrıca, kadınların öğrenim gören çocukları ile çeşitli nedenlerle öğrenime devam etmeyen (ücretli olarak bir işyerinde çalışanlar hariç) çocuklarına, Genel Müdürlüğe bağlı çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında kalan çocuklara verilen miktar kadar hiçbir kesinti yapılmaksızın net aylık harçlık verilir.

Harçlıklar, kuruluşça hazırlanacak bordroya göre, imza karşılığında her ayın birinci günü peşin olarak ödenir. Ayın 10 una kadar kuruluşça kabul edilen kadın ve çocuklarına tam harçlık, 10'undan sonra kabul edilenlere ise kısıtlı harçlıkları hesaplanarak ödenir.

İşe yerleştirilen kadınların maaşlarını alıncaya kadar harçlıkları kesilmez.

b) Giyim Yardımı:

Giyim yardımı aynı olarak yapılır. Bu yardım karşılığında nakden bir ödemede bulunulmaz. Bu yardımdan yararlanacak kadın ve çocuklarına verilecek giyecek eşyasının türü ve miktarı Yönetmeliğe ekli (Ek:1). (Ek:2) listelerde gösterilmiştir. İhtiyaca göre verilecek giyim eşyasının rengi ve biçimi ilgili kuruluşça saptanıp, standart beden ölçülerine, mevsimine, çocukların yaş ve cinsiyetlerine uygun olarak satın alınır ve bir tutanakla kadınlara teslim edilir. Verilen giyecek ve diğer aynı yardımları gösteren, kuruluş müdürü tarafından onaylanmış bir defter tutulur ve her türlü denetimde gösterilmek üzere hazır bulundurulur.

Kadın konukevinde kalmakta iken, haklı bir nedene dayanması ve kadının sorunlarını çözümlenmede etkili olabileceği kanaatine varılması halinde bir başka kadın konukevine nakledilen kadınların nakil dosyasında, kendisine verilmiş olan eşyaların türü, miktarı belirtilir.

c) Tedavi Yardımı:

Kuruluştaki kalan kadınlar ve çocuklarının tedavi giderleri;

1) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmaları durumunda anılan sosyal güvenlik kurumunca,

2) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında olmayıp, 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında olanların, anılan Kanuna dayanılarak Sağlık Bakanlığınca,

3) (1) ve (2) numaralı bentler kapsamında olmayıp muhtaçlığı saptananlar ise 3816 sayılı Kanun kapsamına girenlerin yararlandıkları tedavi yardımından aynen yararlandırılır ve bunların tedavi giderleri Genel Müdürlükçe, karşılanır.

d) Eğitim ve Yol Giderleri:

Kadın konukevinde kalan kadınların, ekonominin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı, kuruluş içinde ya da dışındaki eğitim etkinliklerine katılmaları halinde, gerekli eğitim giderleri ile çeşitli nedenlerle il içinde bir yere veya il dışına gitmeleri halinde kendileri ve çocukları için gereken ulaşım (otobüs, tren, dolmuş ve benzeri) giderleri karşılanır.

Öğrenim gören çocukların eğitim ve öğretimlerine ilişkin araç, gereç ve gerekli olan kayıt, harç masrafları ile okullarına gidiş ve gelişlerdeki ulaşım (otobüs, tren, dolmuş ve benzeri) giderleri karşılanır.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 28- 16/3/1991 tarihli ve 20816 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kadın Misafirhanelerinin Kuruluş ve İşleyişine Dair Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 29- Sayıştay'ın görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 30- Bu Yönetmelik hükümlerini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü yürütür.

Ek : 1
KADIN KONUKEVLERİNE
KABULÜ YAPILAN KADINLARA
YAPILACAK GİYECEK YARDIMI

MALZEMENİN CİNSİ	MİKTARI
Manto	1
Kaşkol	1
Kazak	1
Etek veya pantolon	1
Bluz	1
Ayakkabı veya bot	1
Terlik	1
Pijama veya gecelik	1
Fanila	2
Külot	2
Sütyen	1
Çorap	1
Yüz havlusu	1
Banyo havlusu	1
Mendil	2
Hijyenik kadın bağı	Ayda 10'luk 1 paket

Ek : 2
KADIN KONUKEVLERİNE
ANNELERİ İLE BİRLİKTE
KABULÜ YAPILAN ÇOCUKLARA
YAPILACAK GİYECEK YARDIMI

MALZEMENİN CİNSİ	MİKTARI
Hazır bez	Günde 10 adet
Mama önlüğü	2
Fanila	2
Külot.....	2
Çorap	2
Yelek.....	1
Hırka	1
Patik.....	1
Pijama	2
Pantolon	1
Etek	1
Kazak.....	1
Tişört veya gömlek	1
Şort.....	1
Ayakkabı veya bot	1
Terlik	1
Palto, manto veya kaban	1
Atkı.....	1
Bere	1
Eldiven	1
Okul forması	1
Okul çantası	1
Yüz havlusu	1

EK - 2

Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği

Tarih : 8.5.2001

Sayı : 24396 R.G.

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1 - Bu Yönetmeliğin amacı, özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca açılan kadın konukevlerinin açılış, hizmet, işleyiş, personel şartları ve denetim işlem ve esaslarını belirlemek, çağdaş anlayış ve şartlara uygun düzeyde hizmet vermelerini sağlamaktır.

Kapsam

Madde 2 - Bu Yönetmelik, özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca açılan kadın konukevlerini kapsar.

Dayanak

Madde 3 - Bu Yönetmelik, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun 9 uncu maddesinin (g) bendi ile 34 ve 35 inci maddeleri gereğince düzenlenmiştir.

Tanımlar

Madde 4 - Bu Yönetmelikte geçen;

- Genel Müdürlük: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünü,
- İl Müdürlüğü: İl sosyal hizmetler müdürlüğünü,
- Kamu kurum ve kuruluşları: Genel, katma ve özel bütçeli kurumlar, belediyeler ve bu kurumların kurdukları döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşekkül ve

teşebbüsleri, özel kanunlarla kurulan diğer devlet teşekküllerini,

d) Özel hukuk tüzel kişileri: Özel hukuk hükümlerine göre kurulan, kamu yararına çalışan, kazanç amacı gütmeyen dernek ve vakıfları,

e) Kadın konukevi: Fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadınların, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri kadın konukevi/kadın sığınmaevii/kadın sığınağı/kadın evi ve benzeri biçimde adlandırılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşlarını,

f) Kuruluş: Kadın konukevlerini,

g) Kadın: Kadın konukevlerine kabulü uygun görülerek kuruluş hizmetlerinden yararlanan kadınları,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Açılış ve İşlemler

Kuruluş Açmak Üzere Başvuru

Madde 5 - Kuruluş açmak isteyen özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları açılış işlemleri için temsilci ya da kuruluşun açılması ve işletilmesinden sorumlu bir yönetici belirleyip, yazılı olarak il müdürlüğüne başvuruda bulunurlar. Gerçek kişiler kadın konukevi açamazlar.

Açılış İzni İçin Gerekli Koşul ve Belgeler

Madde 6 - Kuruluş açmak isteyen özel hukuk tüzel kişilerinin aşağıda (a), (b), (c), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen belgelerin yer aldığı, kamu kurum ve kuruluşlarının ise kuruluşta görevlendirilecek yöneticinin sadece öğrenim durumunu gösterir belge ile (d) ve (e) bentlerinde yer alan belgelerin bulunduğu üç adet dosyayı hazırlayarak il müdürlüğüne vermeleri gereklidir.

a) Yönetici İçin:

- 1) Nüfus cüzdanı örneği,
- 2) İkametgah belgesi,
- 3) Öğrenim durumunu gösterir noterden onaylı belge,
- 4) Savcılıktan alınacak doğruluk belgesi,

- 5) Bulaşıcı hastalığı olmadığını, akıl ve ruh sağlığının yerinde olduğunu, uyuşturucu ve alkol bağımlısı olmadığını kanıtlayan sağlık kurulu raporu,
- b) Kuruluş binasının iskan durumu hakkında Belediye İmar Müdürlüğü'nden alınacak iskan raporu örneği veya yapı kullanma izin belgesi ya da üniversitelerin ilgili bölümlerinden alınacak statik rapor,
- c) Binanın tapu senedi veya kira kontratosu örneği,
- d) Yangın güvenliği yönünden itfaiye müdürlüğünden alınacak rapor,
- e) Kuruluşun hizmet ve işleyişine ilişkin iç hizmet yönergesi,
- f) Kuruluşun fiziksel koşulları, hizmet bölümleri, tefrişi, kapasitesi, personel durumu ve genel olarak hizmete uygunluğu hakkında il müdürlüğünce düzenlenecek rapor.

Özel hukuk tüzel kişilerince gösterilecek temsilci ya da yöneticide; Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olması, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olması ve ağır hapis, affa uğramış olsa bile; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap "Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler" başlıklı 8 inci Babda yer alan yüz kısırtıcı bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmaması koşulları aranır.

Açılış İzni İçin Yapılacak İşlemler

Madde 7 - Üç dosya olarak düzenlenen belgelerin belirlenen esaslara uygun olması halinde, kuruluşun hizmete açılması il müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile gerçekleşir. Tüm belgeleri il müdürlüğünce onaylanan dosyalardan biri il müdürlüğünde kalır, ikincisi açılış izin belgesi düzenlenip, imzalandıktan sonra temsilci ya da yöneticisine imza karşılığında verilir, üçüncü dosya ve açılış onayının bir örneği Genel Müdürlüğe gönderilir.

Kuruluşa Kadın Kabulü

Madde 8 - Valilikten açılış onayı alınıp, açılış izin belgesi düzenlenen kuruluşa, varsa çocukları ile birlikte kadın kabulü yapılır ve kuruluş hizmete geçer.

Açılış izin belgesi bulunmayan kuruluşlara kadın kabulü yapılması halinde Yönetmeliğin 18 inci maddesine göre işlem yapılır.

Devir ve Nakil

Madde 9 - Kuruluşun bir başka özel hukuk tüzel kişilerine devrinde taraflar il müdürlüğüne başvururlar ve daha sonra noterde devir senedi işlemleri yapılır. İl müdürlüğünce kuruluşu devir alacak tüzel kişilerden; devir senedinden başka 6 ncı maddenin (a) ve değişiklik yapılması halinde (e) bentlerinde yer alan belgelerin üçer nüsha olarak düzenlenmesi istenir.

Özel hukuk tüzel kişilerinince kuruluşun bir başka adrese naklinde ise, durum il müdürlüğüne bildirilir. Binanın il müdürlüğünce yerinde incelenip uygun görülmesi halinde 6 ncı maddenin (b), (c), (d) ve (f) bentlerindeki belgeler üçer nüsha olarak düzenlenir.

Kuruluşların bir başka kamu kurum ve kuruluşuna devrinde, görevlendirilecek yöneticinin öğrenim durumunu gösterir belge ile değişiklik yapılması halinde 6 ncı maddenin (e) bendinde yer alan belgenin üçer nüsha düzenlenmesi istenir.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca, kuruluşun bir başka adrese naklinde ise konu il müdürlüğüne bildirilir. İl müdürlüğünce yapılacak inceleme sonucunda binanın uygun bulunması halinde 6 ncı maddenin (d) ve (f) bentlerindeki belgeler üçer nüsha olarak düzenlenir.

Devir ve nakil için üç dosya halinde düzenlenen belgeler il müdürlüğünce valilik onayına sunulur. Onaydan sonra açılış izin belgesi düzenlenir. Dosyalardan biri onayın bir örneği ile birlikte Genel Müdürlüğe gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Personelin Nitelik ve Sorumlulukları

Kuruluş Personelinin Nitelik ve Sorumlulukları

Madde 10 - Kuruluşta; sosyal hizmetler veya psikoloji alanında yüksek öğrenim görmüş bir yönetici, bir sosyal çalışmacı, bir psikolog ve ihtiyaca göre, çocuk gelişimcisi, doktor, hemşire ile genel idare, yardımcı ve teknik hizmetler sınıfından ve tercihen kadın olmak üzere personel çalıştırılır.

Yönetici; kuruluşun yönetsel ve teknik tüm işlerinin amacına uygun olarak yürütülmesinden, kadınlar ve çocuklarının en iyi şekilde bakım ve korunması ile sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasından birinci derecede sorumludur.

Yöneticinin değişmesi halinde durum il müdürlüğüne bildirilir ve gerekli onay alınır.

Bir kişi birden fazla kuruluşun yöneticisi olamaz ve çalışma saatleri içinde başka bir işte çalışamaz.

Kuruluştaki görevlendirilecek doktor, mesleğinin gerektirdiği görevleri yerine getirir.

Sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimcisi, hemşire ve diğer görevliler 12/7/1998 tarihli ve 23400 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği" ile belirlenen görev tanımları çerçevesinde mesleki bilgi, beceri, yöntem ve teknikleri kullanarak sorumluluklarını yerine getirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fiziki Özellikler ve Kuruluş Bölümleri

Bina ve İskan Durumu

Madde 11 - Kuruluşlar; kent içinde, kadınlar ve çocukların toplumdaki soyutlanmadan yaşayabilecekleri, sosyal aktivitelerini sürdürebilecekleri ve günlerini huzur içinde geçirebilecekleri sakin, ilgi çekmeyen bir konumda bulunmalıdır.

Gizliliğin sağlanabilmesi için binanın müstakil olması tercih edilmelidir.

Bina güvenli bir sistemle ısıtılmalı, tercihen kaloriferli olmalıdır.

Kuruluş Bölümleri

Madde 12 - Kuruluşlarda; ihtiyaca göre, iklim, binanın fiziksel koşulları ve olanaklar dikkate alınarak düzenlenmiş idari bölüm, görüşme odası, yatak odaları, oturma, yemek, eğitim ve rehabilitasyon, çocuk oyun ve etkinlik odaları veya salonları, çamaşır ve ütü odası, mutfak, banyo, wc ve diğer gerekli bölümler bulunur.

Bölümlerin ev ortamına benzer bir şekilde döşenmesine özen gösterilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hizmet ve İşleyiş

Sunulan Hizmetler ve İşleyiş

Madde 13 - Kuruluşların; bu Yönetmeliğe uygun olarak belirlenmiş amacı, hizmetleri, işleyişlerine ilişkin esasları; kadın ve varsa çocuklarının kabulünde izlenecek yol, kabul koşulları, kabul edilmeyecek olanlar, güvenlik için alınacak önlemler, kalınacak süre, uyulması gereken kurallar, uyulmaması durumunda yapılacak işlemler, kadın ve çocuklarına sağlanacak ayni ve nakdi yardımlar, personelin nitelik ve görevleri,

mali işlemler ve belirtilmesi istenilen diğer hususlar, düzenlenecek iç hizmet yönergesi ile belirlenir.

Kadın konukevlerine, bulaşıcı hastalığı olan veya akıl ve ruh sağlığı yerinde olmayan ya da uyuşturucu madde ve/veya alkol alışkanlığı bulunan kadınlar alınmaz. Bu durum sağlık raporuyla belgelendirilir.

Gizlilik İlkesi

Madde 14 - Kadın konukevleri gizliliğin sağlanabildiği il ve ilçelerde açılır. Adresi, telefon numarası gizli tutulur. Kuruluşu tanıtan tabela asılmaz, binasında açılış törenleri düzenlenmez ve kuruluşa doğrudan başvuru kabul edilmez. Başvurular kuruluş dışında oluşturulacak ayrı bir birim ya da merkezde kabul edilerek değerlendirilir.

Kadınlar ve çocukları ile ilgili bilgi ve belgeler açıklanmaz. Dosyalar gizlilik ilkesine uygun olarak düzenlenir ve saklanır.

Nöbet

Madde 15 - Kuruluşlarda hizmetin sürekliliğini sağlamak amacıyla hizmetin özelliği ve personel sayısı dikkate alınarak, nöbet sistemi kuruluş yönetimince düzenlenir.

Beslenme

Madde 16 - Kuruluşlardaki kadınlar ve çocukları ile görevli personele üç öğün yemek, çocuklara ayrıca ara kahvaltı verilir. Doktor tarafından özel diyet uygulaması önerilen kadın ve çocuklara diyet yemeği hazırlanır.

Denetim

Madde 17 - Kuruluşlar yılda en az bir kere il müdürlükleri ve gerektiğinde Genel Müdürlük yetkili elemanlarınca gizlilik ilkesine uygun olarak denetlenir. Denetim sırasında kuruluş yetkilileri her türlü kolaylığı göstermekle yükümlüdür. Denetim raporunun bir örneği il müdürlüğünde saklanır, bir örneği de Genel Müdürlüğe gönderilir.

Denetim sırasında, ilgili mevzuat ve bu Yönetmelik hükümlerine aykırı bulunan hususlar ve görülen aksaklıklar denetim defterine yazılarak giderilmesi için üç aya kadar bir süre tanınır. Bu süre içinde giderilmemesi durumunda kuruluş yazı ile uyarılarak bir ek süre daha verilir. Tanınacak süreler; aksaklıkların giderilebilmesi için gereken zamana, aciliyetine ve önem derecesine göre belirlenir.

Kuruluş, verilen süreler içinde tespit edilen aykırılık ve aksaklıkları düzeltme zorundadır.

Kuruluşun Kapatılması

Madde 18 - Kuruluşlar aşağıda belirtilen durumlarda il müdürlüğünün teklifi ve valiliğin onayı ile kapatılır.

- a) Açılış izni almadan kuruluşa kadın kabulü yapılması,
- b) Denetimlerde görülen aykırılık ve aksaklıkların tanınan süreler içinde giderilmemesi,
- c) Kadın ve/veya çocuklarının ihmal ve istismarı,
- d) Amaç dışı faaliyette bulunulması,
- e) Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin son fıkrasında sayılan ve diğer kanunlarla belirlenen suçların işlenmesi.

Kapatılma kararı alınan kuruluşlara; kadınlar ve çocuklarının mağdur olmalarını önlemek amacıyla diğer kadın konukevlerine yerleştirilmelerini sağlamaları için en fazla bir ay süre tanınır.

Kuruluşun Kamu Kurum ve Kuruluşları veya Özel Hukuk Tüzel Kişilerince Kapatılması

Madde 19 - Kuruluşların kamu kurum ve kuruluşları veya özel hukuk tüzel kişilerince kapatılması durumunda, kadın ve varsa çocuklarının mağdur olmalarını önlemeye yönelik gereken tedbirler alınır ve en geç bir ay içinde gerekçeli olarak il müdürlüğüne bildirilir.

İl müdürlüklerince, kapatılan kuruluşların açılış izin belgesi iptal edilir ve durum Genel Müdürlüğe bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

İl Müdürlüklerine Gönderilecek Bilgiler

Madde 20 - Kuruluşlar, her ay hizmetten yararlanan kadın ve çocukları ile ilgili istatistiki bilgileri Genel Müdürlükçe hazırlanan formata uygun olarak düzenleyip il müdürlüğüne gönderirler. Alınan bilgiler her yıl sonu itibariyle il müdürlüklerince değerlendirilerek hazırlanan rapor Genel Müdürlüğe gönderilir.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce açılmış bulunan kuruluşlar, açılışlarından itibaren hizmetlerinden yararlanan kadın ve çocuk sayılarını da bir defaya mahsus olmak üzere il müdürlüğüne bildirirler.

Kuruluşlarda Bulundurulması Gereken Defter ve Dosyalar

Madde 21 - Kuruluşlarda, aşağıda belirtilen defter ve dosyalar bulundurulur.

- a) Gelen ve giden yazı kayıt defteri,
- b) Kadınlar ve çocuklarına ait kütük defteri,
- c) İl müdürlüğünce onaylanmış denetim defteri,
- d) Personelin özlük ve sağlık dosyaları,
- e) Kadınlar ve varsa çocukları ile ilgili bilgi, belge, psiko-sosyal, sağlık ve ekonomik durumlarını belirten raporlar ve yapılan mesleki çalışmalara ilişkin diğer kayıtların yer aldığı dosyalar.

Hüküm Bulunmayan Haller

Madde 22 - Bu Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun ilgili hükümlerine göre işlem yapılır.

Geçici Madde 1 - Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce kamu kurum ve kuruluşları ve/veya özel hukuk tüzel kişilerin açılmış bulunan kuruluşlar, Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra geçen altı ay içinde gerekli düzenlemeleri yaparak açılış izin belgesi almak durumundadır.

Yürürlük

Madde 23 - Maliye Bakanlığı ile Sayıştay'ın görüşleri alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24 - Bu Yönetmelik hükümlerini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü yürütür.

EK - 3

2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

Başbakanlıktan:

KONU: Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler.

GENELGE 2006/17

Kadın ve çocuklara yönelik şiddet insanlığın gündemindeki yerini korumaktadır. Bu tür şiddetin en acımasız biçimi kamuoyunda “töre cinayeti” olarak tanımlanan kadına yönelik öldürme olaylarıdır. Kadın ve çocuklara yönelik şiddetin ülkemizde de devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Ekonomik kalkınma ve gelişme ile birlikte eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesiyle giderek ortadan kalkacak olan bu sorunların çözümü için kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarımıza büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Nitekim Türkiye Büyük Millet Meclisi de sosyal bir yara olan bu olguyla ilgilenme ihtiyacı hissetmiş, 28/6/2005 tarihli ve 853 sayılı kararıyla bir araştırma komisyonu teşkil etmiştir. Bu komisyon çalışmalarını tamamlayarak kadın ve çocuklara yönelik şiddetin sebepleri ile alınabilecek önlemleri belirleyen kapsamlı bir rapor hazırlamıştır.

Mezkûr komisyon çalışmaları sonucunda hazırlanan ve Hükümetimizce de benimsenen bu konuda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bundan sorumlu kuruluşlar ekli listelerde belirtilmiştir. Bu önerilerle ilgili olarak başlatılacak çalışmalarda koordinasyon görevi çocuğa yönelik şiddet konusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda ise Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilecektir.

Sorumlu kuruluşların ve bu kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmesi gereken kurumların ayrı ayrı belirtildiği önlemlere ilişkin çalışmalar, koordinatör olarak belirlenen Genel Müdürlüklerle işbirliği içerisinde derhal başlatılacaktır. Sorumlu kurumlar tarafından görev alanına giren konularda hazırlanacak ayrıntılı faaliyet raporları üçer aylık dönemlerle ilgili koordinatör kuruma gönderilecektir.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Başbakan

A. ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET KONUSUNDAKİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN YAŞAMA GEÇİRİLMESİNDE KOORDİNELİ ÇALIŞMASI GEREKEN KURUMLAR.

ÖNERİLER	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER		
1. Sağlık görevlileri, yargı mensupları, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları, kolluk kuvvetleri ve diğer meslek gruplarının hizmet içi eğitim programlarında çocuklara karşı şiddete yaklaşım konusu yer almalıdır.	Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Üniversiteler	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler
2. Emniyet ve jandarma birimlerinde daha fazla kadın memurun görevlendirilmesi ve bu memurların kadına ve çocuğa yönelik şiddet konusunda özel eğitim almış olması sağlanmalıdır.	İçişleri Bakanlığı	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Üniversite Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri
3. Emniyet ve jandarma birimlerinde, çocuğa yönelik şiddet olgularının doğru tanımlanarak değerlendirilmesini sağlayacak eğitim çalışmaları yapılmalıdır.	İçişleri Bakanlığı	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Üniversiteler
4. Diyanet İşleri Başkanlığı, çocuğa yönelik şiddet konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayımlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidir.	Diyanet İşleri Başkanlığı	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler
5. Mülki idare amirlikleri ve yerel yönetimlerce, çocuğa yönelik şiddetle ilgili broşürler ve diğer tanıtıcı materyaller hazırlanarak, halka açık alanlarda ve kamu hizmet birimlerinde dağıtımı sağlanmalıdır.	Valilikler, Belediyeler	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler

6. Kent yapılanmasında sadece okul çocuklarının değil, değişik yaş gruplarındaki gençlerin de çeşitli faaliyetlerde bulunabileceği sosyal tesisler kurulmalı, var olanlar aktif hale getirilmelidir.	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Valilikler, Belediyeler	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler, İlgili Meslek örgütleri ve İlgili Sivil Toplum Kuruluşları
KURUMSAL HİZMETLER		
1. Devlet, çocuklara yönelik her türlü şiddet eylemini ortadan kaldıracak önlemlerin bir devlet politikası olarak uygulanmasını sağlamalıdır. Bu alana yönelik bir bütçe oluşturulmalı, söz konusu bütçenin etki ve sonuçları görünür kılınmalıdır.	TBMM, Başbakanlık ve diğer İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
2. Çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için sorunun temeline inilerek, ekonomik, yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik olarak eş zamanlı, paralel düzenlemeler yapılmalıdır.	Başbakanlık ve diğer ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, İlgili Meslek örgütleri ve İlgili Sivil Toplum Kuruluşları
3. Çocuğa yönelik şiddete karşı alınacak önlemler ulusal plan çerçevesinde ve kapsamlı olarak belirlenmelidir. Söz konusu plan hazırlanırken, toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip olması sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	
4. Toplumsal cinsiyete duyarlı politikaların ana plan ve programlara entegrasyonu, sektörler ve disiplinler arası işbirliğinin sağlanması, programların ve sonuçların izlenme ve değerlendirilmesi için gerekli mekanizmaların oluşturulması, mevcut mekanizmaların işler hale gelmesi sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversite Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri, İlgili Meslek Örgütleri ve İlgili Sivil Toplum Kuruluşları
5. Ülke çapında ilgili tüm sivil ve resmi kuruluşları kapsayacak "2006-2010 Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmelidir.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kurum ve Kuruluşlar, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, İlgili Meslek örgütleri ve İlgili Sivil Toplum Kuruluşları
6. SHÇEK bünyesinde hizmet veren "183 Aile, Çocuk, Kadın ve Sosyal Hizmet ve Özürlü Çağrı Merkezi"nin daha işlevsel kılınması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları, Barolar

7. Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz "ALO ŞİDDET HATTI" oluşturulmalıdır. Bu hatlarda şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve Özel sektöre ait Sağlık Kuruluşları, Barolar
8. Ülkemizde aile içinde şiddete uğramış (fiziksel, ruhsal, cinsel) çocuklara yönelik hizmetlerin sunulabileceği kurumlar ve acil yardım hatları henüz tam olarak kurumsallaştırılamamıştır. Bu nedenle bu alanlarda kurumsallaşma ivedilikle sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve Özel Sektöre ait Sağlık Kuruluşları, Barolar
9. Çocuğa yönelik şiddet konusunda ulusal bir veri tabanı bulunmamaktadır. Eldeki veriler de çok yetersizdir. Bu nedenle bu konularla ilgili Bakanlıkların veri toplaması ve toplumun kullanımına açık veri tabanları oluşturması sağlanmalıdır. Tarama sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için, toplanmak istenen istatistiğe yönelik soru setleri hazırlanmalı ve sonuçların tek elden (Türkiye İstatistik Kurumu) toplanarak değerlendirilmesi gerekmektedir.	Türkiye İstatistik Kurumu	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları (İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Üniversiteler v.b.)
10. Çocuk ıslahevlerinin amacına uygun çalışmasını engelleyen eksikliklerin giderilmesi, daha etkin hizmet verebilmesi için denetimlerin yapılması sağlanmalı ve çocukların yetişkinlere özgü tutukevlerinde tutulmamaları için gerekli alt yapı oluşturulmalıdır.	Adalet Bakanlığı	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşlar, İlgili Sivil Toplum Kuruluşları
EĞİTİM		
1. Zorunlu eğitim 11 (on bir) yıla çıkarılmalıdır. Söz konusu zorunlu eğitimden ülke genelinde tüm çocukların yararlanması için gerekli tüm tedbirler alınarak, bu konuda denetimlerin yapılması sağlanmalıdır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Valilikler, Yerel Yönetimler, İlgili Sivil Toplum Kuruluşları

<p>2. İlköğretimin zorunlu olması nedeniyle, bu zorunluluğun ihlali durumunda ilgililer hakkında yasal prosedür titizlikle işletilmelidir. Gerek bu konuda gerekse ekonomik yönden istismar edilen çocukların takibi ve gerekli önlemlerin alınması konusunda ilgili tüm kurum ve kuruluşlar ile yerel yönetimler koordineli olarak çalışmalıdır.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı</p>	<p>Valilikler, Yerel Yönetimler, İlgili Sivil Toplum Kuruluşları, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü</p>
<p>3. Kız çocuklarının eğitimlerini tamamlamaları büyük önem taşımaktadır. Özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılmasına yönelik olarak yapılan kampanyaların sürekliliği sağlanarak, sonuçlarının izlenmesine önem verilmeli ve kızların kesintisiz olarak öğrenimlerine devam etmelerini sağlayıcı önlemler alınmalıdır.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı</p>	<p>Valilikler, Yerel Yönetimler, İlgili Sivil Toplum Kuruluşları, Medya</p>
<p>4. Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarının sağlamaya yönelik olarak yatılı kız bölge okullarının (ilköğretim ve ortaöğretim) açılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı</p>	<p>Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Valilikler, Yerel Yönetimler, Özel Sektör Kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>5. Geçici tarım işçisi olan ailelerin çocuklarının ilköğretim eğitimi almaları ve eğitimlerini tamamlamaları sağlanmalıdır. Bu yönde mobil eğitim ve benzeri projeler geliştirilmelidir. Yerel yöneticiler bu konuyu takip etmeli ve uygulanmasını sağlamalıdır.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı</p>	<p>Valilikler, Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>6. Eğitim materyallerinde kadın ve erkek eşitliğini yok sayan, görmezden gelen ya da zedeleyen anlayışları ortadan kaldıran öğelerinden ayıklanması gerekmektedir.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü</p>

7. İlköğretimden başlayarak eğitimin her aşamasında (örgün ve yaygın eğitim de dahil olmak üzere) şiddet ve toplumsal cinsiyet duyarlılığı konularını içeren ve çocuklara kendi bedenlerini tanımayı öğreten eğitim programları hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Üniversiteler
8. Okul yönetimleri, sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin çocuğa yönelik şiddetin tanınması ve yetkili makamlara bildirilmesi konusunda duyarlılıkları artırılmalıdır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler
9. Çocuğa yönelik şiddetle ilgili yasaların ve Çocuk Hakları Sözleşmesinin okullarda öğretilmesi ve okullardaki şiddeti ortadan kaldırmak için çok yönlü bir kampanya başlatılması ve bu kampanyanın toplumsal seferberliğe dönüştürülmesi gerekmektedir.	Milli Eğitim Bakanlığı	İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel), Sivil Toplum Kuruluşları
10. Ailelere çocuk eğitimi ve çocuk yetiştirme yöntemleri verildiği "Ana-Baba Okulları" programları yaygınlaştırılarak kurumsal alt yapı oluşturulmalıdır.	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler, Yerel Yönetimler
11. Ülkemizde tecavüz ve ensest gibi konular ciddi sorunlar arasında yer almasına rağmen hâlâ bunların tabu sayılmasıyla mücadele edilerek, cinsel şiddet türleri, nedenleri, önleme yolları konusunda halkın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel), Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler
12. Çocuğa yönelik şiddet konusunda anne babalar ve bakım veren kişilerin çocuğa yaklaşım ve çocuk terbiyesi alanlarında zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programlarına öncelik yer verilmelidir.	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler, Yerel Yönetimler

13. Çocuğa yönelik şiddet konusunda zararlı gelenek ve görenekler tespit edilerek ayıklanmalı ve kişilerin söz konusu davranış şekillerini değiştirmelerini sağlayıcı eğitim programları hazırlanmalıdır.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
14. Çocuğa yönelik şiddetle ilgili bilgilendirici spot eğitim filmlerinin görsel medyada sık aralıklarla gösterilmesi sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)
SAĞLIK		
1. Sağlıkla ilgili yüksek öğrenim kurumlarında mezuniyet öncesi eğitim programlarına çocuğa yönelik şiddeti tanıma, gerekli müdahaleleri yapabilme ve şiddet gören çocuğu korumak amacıyla gerekli mekanizmaları çalıştırabilme konularında dersler konulmalıdır.	Üniversiteler arası Eğitim Komisyonu, Üniversitelerin Eğitim Müfredat Komisyonları	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü
2. Sağlık kuruluşlarına başvuran şiddet mağduru çocuklara sunulacak koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri planlanırken, tüm sağlık kurumlarında hizmet sunucu olan hekim ve hemşire gibi sağlık çalışanlarının yanı sıra çocuğa yönelik şiddeti tanıma, tespit etme ve bildirim konusunda eğitilmiş sosyal hizmet uzmanı ve psikologların yer alacağı bir modelin oluşturulması sağlanmalıdır.	Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
HUKUK		
1. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa ilişkin alt yapıların ivedilikle oluşturulması yönündeki çalışmalar hızlandırılmalıdır.	Adalet Bakanlığı	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları,

2. CMK'nun "tanıkların dinlenmesi" başlıklı 52 inci maddesinin (3). fıkrasında çocuk mağdurların tanık olarak dinlenmeleri sırasındaki görüntü ve seslerin kayda alınmasının zorunlu olduğuna dair hükmün, "5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 12 inci maddesinin ikinci fıkrası" uyarınca, bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinin 1 Temmuz 2006 tarihinde yürürlüğe gireceği yönündeki düzenleme gözetilerek anılan yasal düzenlemenin bir an önce hayata geçirilmesi için alt yapının ivedilikle oluşturulması gerekmektedir.	Adalet Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı
3. Şiddet ve özellikle ensest faillerinin rehabilitasyona tabi tutulmalarının yasal bir zorunluluk haline getirilmesi ve masrafların failer tarafından karşılanması yönünde yasal düzenlemelere gidilmelidir.	Adalet Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Barolar
4. Hak arama sürecindeki yasal prosedür mağdurlar lehine basitleştirilmeli, sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanması sağlanmalı ve bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.	Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
5. Çocuğun beden muayenesinde, çocuğun "aydınlatılmış onamının" alınması yönünde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.	Adalet Bakanlığı	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları

B. KADINA YÖNELİK ŞİDDET KONUSUNDAKİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN YAŞAMA GEÇİRİLMESİNDE KOORDİNELİ ÇALIŞMASI GEREKEN KURUMLAR

ÖNERİLER	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ
HUKUK		
1. Devlet, kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirleri almalıdır.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	İlgili Tüm Kurum ve Kuruluşlar, Özel Sektör, Üniversiteler

2. İşe alınmada eşitliği sağlayıcı önlemler alınmalı, işyerinde cinsiyete dayalı ayrımcılığın olmaması için işverenlerin ve yöneticilerin gerekirse pozitif ayrımcılık yapmaları gerekmektedir.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	İlgili Tüm Kurum ve Kuruluşlar, Özel Sektör,
3. Kadınların istihdam olanakları ve iş kurmak için gereksinim duydukları kredi almalarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kamu ve Özel Sektör Bankaları	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları
4.4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun tanıtımı yönünde çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır.	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kurum ve Kuruluşlar, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
5. Evlilik öncesi çiftlerin yardım almaları konusunda "Evlilik ve Evlilik Danışmanlığı" hizmetlerinin kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler	İlgili Tüm Kurum ve Kuruluşlar, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
6. Kadın-erkek eşitliğini önemseyen, kadın haklarının gelişmesi konusunda destek veren erkek gruplarının sayısının artırılması konusunda gerekli önlemler alınmalıdır.	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	Sivil Toplum Kuruluşları
7. Eğitimini yanda bırakmış kadınların eğitimlerini tamamlayabilmeleri ve aktif olarak iş yaşamına katılmaları için ihtiyaç duydukları destek hizmetleri (yuva, kreş, gündüz bakımevi gibi) sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	Milli Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör

<p>8. Aile Mahkemeleri ve Çocuk Mahkemelerinde görev yapacak yargı mensuplarının, pedagogların, sosyal hizmet uzmanlarının, psikologların toplumsal cinsiyet bakış açısı eğitimi alması ve 4787 s. Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunu uyarınca bu mahkemelerde görev alacak pedagogların, sosyal hizmet uzmanlarının, psikologların kadrolarına atanmaları en kısa sürede yapılmalıdır.</p>	<p>Adalet Bakanlığı</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Üniversiteler</p>
<p>9. Belediyelerin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Halk Eğitim Merkezleri ile SHÇEK' in Toplum Merkezleri'nde kadın çalışmaları yapılmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği sağlanarak söz konusu merkezlerde okur-yazarlık, kadının insan hakları, toplumsal cinsiyet rolleri, özgüven gibi kadına yönelik güçlendirici çalışmalar yapılmalıdır.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>10. Kadına yönelik şiddetle ilgili spot filmler üretilmeli, ulusal, bölgesel ve yerel medyada ulusal bir kampanya çerçevesinde gösterilmesi sağlanmalıdır.</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü</p>	<p>Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)</p>
<p>11. Kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin mülki idare amirlikleri ve yerel yönetimlerce broşürler hazırlanmalı, hazırlanacak bu broşürlerin, halka açık alanlarda ve kamu hizmet birimlerinde dağıtımı sağlanmalıdır.</p>	<p>Valilikler, Yerel Yönetimler</p>	<p>Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları,</p>
<p>12. Diyanet İşleri Başkanlığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidir.</p>	<p>Diyanet İşleri Başkanlığı</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)</p>

13. Bütün kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarında kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılığı ve sorumluluğu artırıcı bir kampanya düzenlenmeli bu alanda yapılmış olumlu girişimlerin duyurulması sağlanmalıdır.	Özel Sektör Kuruluşları, Sendikalar	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
14. Kent planlamasında, sokak ve parkların iyi aydınlatılması ve kadınların acil telefon hatlarına kolay ulaşabilmesini sağlamak amacıyla telefon kulübelerinin sayılarının artırılması gibi kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda gerekli hizmetlerin sunulması sağlanmalıdır.	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Yerel Yönetimler	Ulaştırma Bakanlığı, Özel Sektör
HİZMET KURUMLARI		
1. TBMM bünyesinde "Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu" adı ile daimi bir komisyon oluşturulmalıdır.	TBMM	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
2. Şiddete uğrayan ve özellikle sığınma evlerindeki ihtiyacı olan kadınları danışma merkezleri ile sığınaklara başvuran kadınları ekonomik olarak güçlendirmek, yeniden ev kurmalarını sağlamak amacıyla bir "Kadın Destek Fonu" oluşturulmalı ve kadınların uygun işlere yerleştirilmesi sağlanmalıdır.	Başbakanlık	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Özel Sektör, Sivil Toplum Kuruluşları
3. Avrupa Birliği bünyesinde yürütülmekte olan çocuklar, gençler ve kadınlara karşı şiddetin önlenmesine yönelik DAPHNEII (2004-2008) programını ülkemiz de imzalamalıdır.	Başbakanlık	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
4. Kadın erkek eşitliğine aykırı politikalar, yasal düzenlemeler ve uygulamalar kaldırılmalı, toplumda kadın ve erkek eşitliği sağlanıncaya kadar, kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması bir devlet politikası olarak kabul edilmelidir.	Başbakanlık ve Diğer İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları

5. Yasa koyucuların, kadınları doğrudan ilgilendiren kanunların yapım sürecinde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin kadın araştırma ve uygulama merkezlerinin de görüş ve önerilerini alınmalıdır.	Başbakanlık ve Diğer İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları	
6. Devlet kadınlara yönelik her türlü şiddet eyleminin önlenmesini bir devlet politikası olarak kabul etmelidir. Bu alana yönelik bir bütçe oluşturularak, toplumsal cinsiyet rolleri açısından bütçelerin etki ve sonuçları görünür kılinarak, toplumsal cinsiyete dayalı bütçe analizleri yapılmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde bir "Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi" kurulmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
8. Toplumsal cinsiyete duyarlı politikaların devletin bütün ana plan ve programlarının içine entegre edilmesi, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğinin sağlanması, programların ve sonuçların izlenme ve değerlendirilmesi için gerekli mekanizmaların oluşturulması ve var olan mekanizmaların işler hale getirilmesi sağlanmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
9. Kadına yönelik şiddete karşı alınacak önlemler bir ulusal plan çerçevesinde yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik, kapsamlı olarak belirlenmelidir. Bu plan hazırlanırken toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip bir plan olması sağlanmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı	Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları,
10. Ülke genelinde tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör çalışanlarına yönelik "toplumsal cinsiyet eşitliği" eğitimi verilmesinin zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri, Özel Sektör

11. Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı koordinasyonunda bütün kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteleri, sivil toplum kuruluşlarını, özel sektör ve yerel yönetimleri de kapsayacak "2006-2010 Kadına Yönelik Şiddetin önlenmesi Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmelidir.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör
12. Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde çalışmalar yapmakta olan tüm kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin kadın çalışması yapan araştırma merkezleri ve yerel yönetimler arasında koordinasyonun sağlanarak, ortak bir "hizmet ağı modeli" oluşturulmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri, Sivil Toplum Kuruluşları
13. SHÇEK bünyesinde hizmet veren "183 Aile, Çocuk, Kadın ve Sosyal Hizmet ve Özürlü Çağrı Merkezi"nin çalışmasındaki sorunların giderilmesi, daha işlevsel kılınması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları, Barolar
14. Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz "ALO ŞİDDET HATTI" oluşturulmalıdır. Bu hat da şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Üniversite ve Özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları, Barolar
15.4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un uygulanması aşamasında daha etkili bir sonuca ulaşmak için şiddet uygulayan bireylerin rehabilitasyona tabi tutulmaları konusunda gerekli bütün yasal ve kurumsal alt yapı oluşturulmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı

<p>16. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) için bütçeden ayrılan pay artırılmalı, kadın sığınma evleri/kadın konukevleri nitelik ve nicelik açısından Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmeli ve hizmet sunacak personelin kadın bakış açısına sahip olması sağlanmalı, anılan merkezlerin gizlilik ilkesine uygun olarak hizmet vermeleri konusunda gerekli özen gösterilmelidir.</p>	<p>Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Devlet Planlama Teşkilatı, Yerel Yönetimler</p>	<p>Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>17. Kadın sığınma/konuk evlerinin kuruluşu ve işletilmesi ile ilgili mevzuatın gözden geçirilerek Avrupa Birliği standartları doğrultusunda yeniden hazırlanması ve yerel yönetimlere kadın sığınma/konuk evi açma konusunda zorunluluk getirilmesi sağlanmalıdır. Açılan kadın sığınma/konuk evlerinin mevzuatta belirtilen standartlara uygunluğu düzenli olarak denetlenmelidir.</p>	<p>Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü</p>	<p>Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>18. Hak arama sürecindeki yasal prosedür mağdurlar lehine basitleştirilmeli, sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanması sağlanmalıdır. Bu sürecin her aşaması kadının özel hayatına saygılı, kadın koruyucu olmalıdır.</p>	<p>Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı,</p>	<p>İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları</p>
<p>19. Şiddet mağduru kadına emniyet birimlerinde uygulanacak prosedür ve atılacak adımlarla ilgili olarak genel broşür hazırlanmalıdır.</p>	<p>İçişleri Bakanlığı</p>	<p>Barolar, İlgili Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>20. Sivil toplum kuruluşları tarafından kurulmuş ve kurulacak olan bağımsız kadın sığınma evi ve kadın danışma merkezlerini açma ve işletme girişimleri yerel yönetimler ve İl özel idareleri tarafından mali destek de dahil olmak üzere çok yönlü desteklenmelidir.</p>	<p>Valilikler, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler</p>	<p>Sivil Toplum Kuruluşları</p>

21. Şiddet gördüğü için kadın sığınma/konuk evine yerleştirilen kadınların buradan çıktıktan sonra kendi ayakları üzerinde durmayı başarmalarını sağlamak ve desteklemek için kadınlara devletin sahip olduğu kaynaklardan geçici konut tahsisi yapılmalıdır.	Yerel Yönetimler, Toplu Konut İdaresi	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları
22. Kadına yönelik şiddet konusunda ulusal bir veri tabanı bulunmamaktadır. Mevcut veriler de sağlıklı ve yeterli değildir. Bu nedenle bu konularla ilgili Bakanlıkların sağlıklı veri oluşturabilmeleri için toplanacak verilere yönelik standart soru formları hazırlanmalı ve sonuçları tek elde (Türkiye İstatistik Kurumu) toplanarak ulusal veri tabanı oluşturulmalıdır.	Türkiye İstatistik Kurumu	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Üniversiteler, Özel Sektör, Sivil Toplum Kuruluşları
23. Kadına yönelik şiddetin neden ve sonuçları ile toplumsal maliyetinin araştırılması ve şiddetin önlenmesine ilişkin projelerin üretilmesi ve gerçekleştirilmesi yönünde ilgili kuruluşlara destek verilmelidir.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
24. Ülke içinde politika, program geliştirmeyi teşvik edecek bilgilerin daha hızlı üretebilmesi için üniversitelerin Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezleri teşvik edilerek araştırma yapmaları ve yayınlamaları sağlanmalıdır.	Üniversiteler	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları

EĞİTİM		
1. Kadına yönelik şiddet konusunda zararlı gelenek ve göreneklerin tespit edilerek buna yönelik tutum ve davranış biçimlerini değiştirmelerini sağlayıcı eğitim programları hazırlanmalıdır. Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine yönelik olarak başta erkekler olmak üzere ailenin tüm bireylerinin eğitilmesi ve özellikle öfkenin kontrolü ve kişiler arasında sağlıklı iletişim becerileri konusunda yaygın eğitim programlarının hazırlanmasında devletin gerekli çalışmaları yapması gerekmektedir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları
2. Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarının sağlamaya yönelik olarak kız yatılı ilköğretim ve ortaöğretim bölge okullarının açılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.	Milli Eğitim Bakanlığı	Sivil Toplum Kuruluşları, Özel Sektör
3. Askerlik eğitiminde, camilerde, kahvehanelerde, çok sayıda erkek çalışan istihdam eden kuruluşlarda kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programları düzenlenmelidir.	Milli Savunma Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı, Valilikler.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları
4. Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri merkezlerin tanıtımı ile kadınlara yönelik bilinç yükseltme ve eğitim çalışmaları konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyası yürütülmelidir.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Valilikler, Diyanet İşleri Başkanlığı, Yerel Yönetimler	Sivil Toplum Kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)

6. Sağlık görevlileri, yargı mensupları, kolluk kuvvetleri, öğretmenler, sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, çocuk gelişimi uzmanları, ve diğer meslek gruplarının lisans ve hizmet içi eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusu yer almalıdır.	Üniversitelerarası Eğitim Komisyonu, Üniversitelerin Eğitim Müfredat Komisyonları	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü
SAĞLIK		
1. Sağlık hizmeti sunan kurumlarda çalışan sağlık personelinin kadına yönelik şiddeti tanınması, tespit etmesi, gerekli müdahaleleri yapabilmesi ve şiddete uğrayan kadınları uygun kuruluşlara yönlendirmeleri için gerekli alt yapının oluşturulması ve sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusuna yer verilmelidir.	Sağlık Bakanlığı, Üniversitelerarası Eğitim Komisyonu, Üniversitelerin Eğitim Müfredat Komisyonları, Üniversite ve Özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
2. Tüm sağlık kuruluşlarında şiddet mağduru kadınlara yönelik özel birimlerin oluşturulması zorunlu hale getirilmelidir. Bu birimlerde hekim ve hemşire gibi sağlık çalışanlarının yanı sıra kadına yönelik şiddet konusuna duyarlı sosyal hizmet uzmanı ve psikologların çalışması sağlanmalıdır. Bu birimde çalışanların kadına yönelik şiddeti tanıma, ve şiddet gören kadına yönelik hizmet veren mekanizmaları harekete geçirebilmek için gerekli bildirim yapmaları sağlanmalıdır.	Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
3. Aile planlaması hizmetleri başta olmak üzere bütün üreme sağlığı hizmetlerinin özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında kadınlar için ücretsiz, ulaşılabilir ve kaliteli bir şekilde verilmesi sağlanmalıdır.	Sağlık Bakanlığı	

HUKUK		
1. "Çerçeve Eşitlik Yasası"nın ivedilikle çıkarılması gerekmektedir.	Adalet Bakanlığı	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları
2. Anayasamızın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesine göre; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra:7/5/2004-5170/1.md; Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.. hükmünün gereği olarak devlet bu amir hükmü hayata geçirecek başta yasal düzenlemeler olmak üzere gerekli her türlü tedbiri almalıdır.	Adalet Bakanlığı	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
3. Yürürlükteki mevzuatımızdaki kadın-erkek eşitliğini zedeleyen düzenlemelerin ayıklanması yönünde gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.	Adalet Bakanlığı	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları

<p>4. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un 1. maddesinde geçen "kusurlu eş" ibaresinin "şiddet uygulayan birey" şeklinde düzeltilmesi; hakim anılan yasa kapsamında hükmedebileceği tedbirlere ilişkin olarak yasanın 1. maddesinin (f) bendinde geçen "ortak konut" ibaresinin yanına "veya şiddete maruz kalan bireyin işyerine gelmemesi" ibaresinin de eklenmesinin, ayrıca 4320 sayılı Kanunun korunma kapsamına mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan eşlerden birinin veya çocuklarının da dahil edilmesinin ve mahkemenin vermiş olduğu tedbir hükmünün infazına ilişkin icra işlemlerinin de harçtan muaf tutulması yönünde yasal düzenleme yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.</p>	<p>Adalet Bakanlığı</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>5. Mevcut yasalarımızda halen kadın bedenini kontrol altında tutmayı amaçlayan, kadının insan haklarının ihlaline neden olan hukuki düzenlemeler ivedilikle yapılmalıdır.</p>	<p>Adalet Bakanlığı</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>6. Siyasi Partiler Yasasında kadınların siyasete katılımını destekleyen düzenlemeler yapılmalıdır.</p>	<p>Adalet Bakanlığı</p>	<p>Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Siyasi Partiler, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>7. "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinde "sivil toplum kuruluşları tarafından açılmış olan sığınma evlerinde kalan kadınlara kaldıkları süre içinde ayni ve maddi yardım konusunda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.</p>	<p>Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü</p>	

C. TÖRE/NAMUS CİNAYETLERİ KONUSUNDAKİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN YAŞAMA GEÇİRİLMESİNDE KOORDİNELİ ÇALIŞMASI GEREKEN KURUMLAR

ÖNERİLER	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ
KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER		
1. Sistematik bir zihniyet dönüşümü için ders kitaplarında, günlük konuşmalarda, görsel ve yazılı basında, sinema filmlerinde hatta akademik çalışmalarda, vaaz ve hutbelerde kullanılan geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını erkek egemen zihniyetin hakim olduğu toplumsal yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan bir söylem geliştirilmelidir.	Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür İ ve Turizm Bakanlığı, Türk Dil . Kurumu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Yüksek Öğrenim Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığı	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)
2. Diyanet İşleri Başkanlığı, töre/namus cinayetlerinin önlenmesi konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidir. Bu etkinliklerinde Diyanet İşleri Başkanlığı geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını, ataerkil yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan ahlaki söyleme sahip bir dil kullanmalıdır.	Diyanet İşleri Başkanlığı	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü
3. Töre/namus cinayetleri konusunda Devlet, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler ortak kampanyalar düzenlemelidir. Bu kampanyalarda kadınların yanı sıra erkeklerin de şiddete karşı bilinç yükseltici eğitim almaları sağlanmalıdır. Erkek ve kadınların alternatif davranış biçimleri geliştirmelerine destek veren programlar oluşturulmalı, kendini ifade yollarını bulmak ve iletişim kurma olanaklarını artırmak için sorun çözme tekniklerini anlatan programlar geliştirilmelidir.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)

4. Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik bilgilendirici spot filmlerin üretilerek, görsel medyada sık aralıklarla gösterilmesi sağlanmalıdır.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü	Üniversiteler ve İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları, Televizyon Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)
KURUMSAL HİZMETLER		
1. Töre ve namus konusunda toplumda yerleşik ön kabullerin veya geleneksel anlayışın tersine çevrilmesi sağlanmalıdır.	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)
2. Devletin yasalardan ve uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapması, yasalardaki anlayış değişikliğinin uygulamaya yansıtılabilmesi için gerekli mesleki eğitim çalışmalarının yapılması ve yasaların sıfır toleransla uygulanması sağlanmalıdır.	Adalet Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Üniversiteler	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel)
3. Ülke çapında ilgili tüm sivil ve resmi kuruluşları kapsayacak "2006-2010 Töre/ Namus Cinayetlerinin önlenmesine Yönelik Eylem Planı" hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmelidir.	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri, Sivil Toplum Kuruluşları
4. Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz "ALO ŞİDDET HATTI" oluşturulmalıdır. Bu hatlarda şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalıdır.	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü	İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Üniversite ve özel Sektöre Ait Sağlık Kuruluşları, Barolar
5. Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik olarak yerel düzeyde Valilik, Emniyet, Jandarma, Belediye, Müftülük, Üniversite, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla komiteler oluşturulmalıdır.	Valilikler	İl Emniyet Müdürlüğü, İl Jandarma Komutanlığı, Belediyeler, Müftülük, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları

<p>6. Töre/namus cinayetleri konusunda ulusal düzeyde veriler bulunmamaktadır. Mevcut veriler de sağlıklı ve yeterli değildir. Bu nedenle bu konularla ilgili Bakanlıkların sağlıklı veri oluşturabilmeleri için toplanacak verilere yönelik standart soru formları hazırlanarak sonuçları tek elde (Türkiye İstatistik Kurumu) toplanmalı ve kadına yönelik şiddet konusunda oluşturulacak veriler ulusal veri tabanına entegre edilmelidir.</p>	<p>Türkiye İstatistik Kurumu</p>	<p>İlgili Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma Merkezleri, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>7. Töre/namus cinayetlerinin nedenlerine, sonuçlarına, maliyetine ve önleme yöntemlerine ilişkin projelerin üretilmesi ve gerçekleştirilmesi yönünde ilgili kuruluşlara destek verilmelidir.</p>	<p>Devlet Planlama Teşkilatı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü</p>	<p>Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
<p>8. Kadın ve erkek arasındaki eşitsizliklerin giderilebilmesi için kadının her alanda güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla üniversitelerin Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin teşvik edilerek, araştırma yapmaları ve yayınlamaları sağlanmalıdır.</p>	<p>Üniversiteler</p>	<p>Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü</p>
<p>EĞİTİM</p>		
<p>1. Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarının sağlamaya yönelik olarak yatılı kız bölge okullarının (ilköğretim ve ortaöğretim) açılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.</p>	<p>Milli Eğitim Bakanlığı</p>	<p>Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Valilikler, Yerel Yönetimler, Özel Sektör Kuruluşları, Sivil Toplum Kuruluşları</p>

D. MEDYA VE ŞİDDET KONUSUNDAKİ ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN YAŞAMA GEÇİRİLMESİNDE KOORDİNELİ ÇALIŞMASI GEREKEN KURUMLAR

ÖNERİLER	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUM/KURULUŞ
1. Ülkemizde mevcut medya hukukunun öncelikle 3986 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınlarına İlişkin Kanununun ile bu Kanuna uygun olarak çıkarılan Yönetmeliklerin teknolojik gelişmelere uygun olarak güncelleştirilmesi "cinsiyet ayrımcılığı", "çocuk istismarı" ve "şiddet" içerikli yayınlara uygulanan müeyyidelerin caydırıcılıktan uzak kaldığı göz önünde bulundurularak yaptırım gücünün arttırılmasına ve güncelliklerini yitirmeden uygulanabilmelerine yönelik düzenlemelerin yapılması, uygulanabilir bir mevzuatın yaratılması,	TBMM, İlgili Devlet Bakanlığı RTÜK	İlgili Kurum ve Kuruluşlar,
2. Avrupa Birliği Müktesebatının üstlenilmesine ilişkin (24 Temmuz 2003 tarih ve 25178 Mükerrer sayılı Resmi Gazete) Türkiye Ulusal Programında Kültür ve Görsel İşitsel Politikanın öncelikler bölümünde de yer alan; küçüklerin ve insan onurunun korunmasında güçlü ve etkili bir seviyenin elde edilmesine yönelik ulusal çerçeveleri geliştirerek Avrupa görsel-ışitsel ve bilgi hizmetleri endüstrisinin rekabet edebilirliğinin geliştirilmesi hakkındaki 24 Eylül 1998 tarihli Konsey Tavsiye Kararı (31998H0560) Yeni medya hizmetlerinin gelişimi çerçevesinde öz-denetimin rolü hakkındaki 27 Eylül 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı (31999Y 1006(02) ilişkin olarak yayın kuruluşlarının kendi öz-denetim birimlerini kurarak bir an önce kamusal yayıncılığın gereği kendi sorumlu yayıncılık ilkelerini yerleştirmeleri,	Yazılı ve Görsel-ışitsel Medya Kuruluşları,(Kamu-Özel Ulusal Bölgesel ve Yerel), Yazılı Basın, Bilgi Hizmetleri ve Haber Ajansları	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği İlgili Kurum ve Kuruluşlar

3. Yayın planlamasında, yayın genel akışı içinde, yayın içeriğinde, çocuk istismarı ile cinsiyet ayırımı, şiddet, pornografi, kadını küçültücü, incitici ve önyargılı yayınların yapılmaması için yayın kanallarının kendi "ETİK" değerlerini yerleştirmeleri ve yayın kimliğini öne çıkarmalarının sağlanması,	Yazılı ve Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları,(Kamu-Özel Ulusal Bölgesel ve Yerel), Yazılı Basın, Bilgi Hizmetleri ve Haber Ajansları	İlgili Kurum ve Kuruluşlar
4. Özellikle radyonun yaygın gücü ve tüm ailenin birlikte olduğu, televizyon izlediği saatlerde ve yayının genel akışında "Çocuk programları" özellikle "REKLAM KUŞAKLARI"nda çocuk istismarının önlenmesi,	Yazılı ve Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları,(Kamu-Özel Ulusal Bölgesel ve Yerel), Bilgi Hizmetleri ve Haber Ajansları	İlgili Kurum ve Kuruluşlar
5. Tüm yayın kanallarında, yayın içeriği ve planlamasında; evde ve çalışan kadına yönelik hedef kitlesi belirlenen, kadının toplumsal dönüşümünü sağlayacak, bilgilendirici programların öne çıkarılarak çok sayıda izleyiciye, kadına ulaşması için izlenebilirliği yüksek zaman diliminin belirlenmesi, uygulanması,	Yazılı ve Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları, (Kamu-Özel Ulusal Bölgesel ve Yerel), Bilgi Hizmetleri ve Haber Ajansları	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Üniversiteler Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezleri, İlgili Sivil Toplum Kuruluşları,
6. Mevcut Yasa kapsamında, televizyonlarda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayından kaldırılan programlar yerine şiddete karşı duyarlılığı artırıcı, kaliteli ve olumlu mesajlar veren eğitici ikame programların oluşturulması konusunda çalışmalar yapılması,	RTÜK, Görsel Medya Kuruluşları, (Kamu-Özel Ulusal Bölgesel ve Yerel), Bilgi Hizmetleri	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları
7. Başta program yapım ve yöneticileri olmak üzere televizyon programlarının üretiminin her aşamasında yer alan medya çalışanlarının "şiddete" ilişkin duyarlılıklarını arttırıcı "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" eğitimi almalarının sağlanması,	Yazılı ve Görsel Medya Kuruluşları; (Kamu ve Özel Ulusal, Bölgesel ve Yerel) Yayın Kuruluşları,	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

8. İzleyiciye medya karşısında "farkındalık" kazandırılması ve bilinçli izleyiciler (öncelikle ebeveynler) oluşturulması konusunda çalışmalar yapılması ve izleyiciye medya okuryazarlığının kazandırılması için eğitim programlarının düzenlenmesi,	RTÜK, Yazılı ve Görsel-işitsel Medya Kuruluşları, (Kamu-Özel Ulusal Bölgesel ve Yerel), Bilgi Hizmetleri ve Haber Ajansları	İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları Sivil Toplum Örgütleri
9. Ülkemizde medyada karar mekanizmalarında cinsiyetçiliğin ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması,	Yazılı ve Görsel-işitsel Medya Kuruluşları, (Kamu ve Özel Ulusal, Bölgesel, Yerel Yayın Kuruluşları), Haber Ajansları Basın Meslek Örgütleri	
10. Medyanın kadın ve çocuğa yönelik "şiddetin" pekiştirilmesi ve ortadan kaldırılmasına ilişkin etkisini araştıran ve günümüzde büyük eksiklik olan araştırmaların yapılması	RTÜK, Görsel-işitsel Medya Kuruluşları, (Kamu ve Özel Ulusal, Bölgesel, Yerel Yayın Kuruluşları)	Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, TÜİK, TRT,
11. Sivil Toplum Kuruluşlarının "Medya İzleme Grupları" oluşturulması ve medyanın günü gününe izlenmesi oto kontrolün sağlanması,	Basın Meslek örgütleri, Sivil Toplum örgütleri	İlgili kuruluşlar

EK - 4

İçişleri Bakanlığı Genelgesi

T.C

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Emniyet Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.0.11.02.08-62634 EGM GENELGE NO: 8 11.01.2007
BAKANLIK GENELGE NO: 6

Konu : Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine

Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu

İlgi : a) 02.12.2005 tarih ve 123 sayılı Bakanlık Genelgesi
b)04.07.2006 tarih ve 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet, gerek ulusal gerekse uluslar arası düzeyde yapılan tüm çalışmalar ve tedbirlere rağmen toplumsal bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Özellikle kadına yönelik olarak gerçekleşen şiddet olaylarının en uç noktası ise kuşkusuz, töre veya namus adına işlenen cinayetlerdir.

Türkiye de, töre ve namus cinayetlerinin işlendiği ülkeler arasında yer almaktadır. Bu durum, ülkemizin uluslararası platformlarda eleştirilmesine, gelişmişlik düzeyi kendisinin çok altındaki ülkelerle aynı düzeyde görülmesine, töre ve namus cinayetlerinin ortadan kaldırılması için zaman zaman önlem almaya davet edilen konuma getirmektedir.

Bu cinayetlerin önlenmesi, temel hak ve özgürlüklerin en üst seviyede güvence altına alınması, toplumsal huzur ve güven duygusunun artırılması ve ülkemizin çağdaş dünyada hak ettiği saygınlığı koruması bakımından gereklidir.

Çocuk ve kadınlara yönelik şiddet hareketleri ile töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için alınacak tedbirlerle ilgili olarak Başbakanlık tarafından çıkartılan 2006/17 sayılı genelge 04.07.2006 tarih ve 26218 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahse konu genelge ile tespit edilen görev ve sorumluluklar kapsamında yerine getirilmesi gereken görev ve tedbirlerin etkin ve süratli bir şekilde koordine edilerek hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bu amaçla ilgi (b) genelge doğrultusunda, çocuk ve kadınlara yönelik şiddet hareketleri ile töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi kapsamında;

1. Kolluk birimlerine müracaat eden veya kolluk tarafından tespit edilen şiddet mağduru kadın ve çocukların, yaşadıkları travmaya bağlı olarak içinde buldukları ruhsal durum göz önünde bulundurularak, bu kişilerin müracaatlarında yapılması gereken her türlü işlem, imkanlar ölçüsünde bayan personelin de katılımıyla, insani yaklaşım içerisinde ve ivedilikle yerine getirilecektir.

2. Şiddet mağdurları ile ilgili kolluk birimlerine intikal eden ihbar ya da müracaatlara ilişkin yapılması gereken adli işlemler Cumhuriyet Savcılarını bilgilendirilmek suretiyle, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve bu kanunun uygulanmasına dair ilgi (a) genelge ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde yerine getirilecektir.

3. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinin (a) bendine göre belediyelerin kadın ve çocuklar için sığınma evleri açmaları gerekmektedir. Bu bağlamda; öncelikle Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu’na (SHÇEK) bağlı kadın sığınma evi bulunmayan yerlerde 5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince ve 08.05.2001 tarih ve 24396 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği hükümlerine göre, belediyeler tarafından 24 saat esasına göre görevli bulundurulacak şekilde ve genel kolluk tedbirleri dışında, özel güvenlik hizmetlerinden faydalanılmak suretiyle gerekli güvenlik tedbirlerinin alındığı, kadın ve çocuk sığınma evlerinin açılması ivedilikle sağlanacaktır.

4. Özellikle kadınlara yönelik şiddetin sonucu olarak ortaya çıkan töre veya namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik olarak, illerde valilerin veya görevlendireceği vali yardımcısının, ilçelerde kaymakamların başkanlığında kolluk kuvvetleri, mahalli idareler, sosyal hizmet birimleri, meslek kuruluşları, sağlık müdürlükleri, milli eğitim

müdürlükleri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile gerekli görülmesi halinde diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katılımı ile komiteler oluşturularak, tespit edilen çözümlerin işbirliği içerisinde hayata geçirilmesi sağlanacaktır.

Bu komitelerin sekreteryası hizmetleri İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, ilçelerde ise sosyal hizmet yürüten birim tarafından yerine getirilecektir.

5. Çeşitli sebeplerle töre veya namus cinayetine maruz kalabileceğini beyan eden/edilen veya aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar ve çocuklarla ilgili her türlü koruma tedbirinin, İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri, ilçelerde ise sosyal hizmet yürüten birim ya da varsa Sosyal Hizmetler Şube Müdürlükleri haberdar edilmek suretiyle ivedilikle alınması sağlanacak, SHÇEK'e veya belediyelere bağlı kadın sığınma evlerinde koruma altına alınan bu kişilerin buldukları yerlerle ilgili gizlilik esaslarına en üst seviyede riayet edilecektir.

6. Şiddet mağdurlarının ilgili yere sevkine kadar geçen sürede; iade, konaklama, tedavi ve ulaşım gibi bir takım ihtiyaçlarının belediyeler, İl/İlçe Özel İdareleri ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu kaynaklarından karşılanması komitelerce karara bağlanacaktır.

7. Kadın sığınma evi bulunmayan yerlerde, töre/namus cinayetine maruz kalabileceğini beyan eden veya somut bir olayda töre/namus cinayetine maruz kalabileceği öngörülen kişilerin rızaları doğrultusunda, ivedilikle sosyal hizmet birimleri haberdar edilmek suretiyle teslim alınmaları sağlanacaktır. İl/İlçe sosyal hizmet birimleri 24 saat ulaşılabilir şekilde görevlendirecekleri personelin iletişim bilgilerini genel kolluk kuvvetlerine bildireceklerdir.

8. Kadın sığınma evi bulunmayan yerlerde, mağdurların ilgili yere sevkine kadar geçen sürede geçici olarak korunmalarının ve sığınmalarının sağlanacağı yerler, (otel, pansiyon, misafirhane vb.) oluşturulan komiteler tarafından tespit edilerek genel kolluk kuvvetlerine bildirilecektir. Bu yerlerin adres bilgileri konusunda da üst seviyede gizlilik esaslarına riayet edilecektir.

Bu kişilerin korunmalarının sağlanacağı yerlere sevk edilmeleri esnasında, maruz kaldıkları durum veya olayın özelliğine göre gerekli olması halinde genel kolluk kuvvetleri refakat edecektir.

9. Töre ve namus konusunda toplumda yerleşik ön yargı veya geleneksel anlayışın değiştirilmesi amacıyla halkın konu ile ilgili farkındalığını ve duyarlılığını artıracak etkinlikler düzenlenecektir.

10. Töre ve namus cinayetleri ile çocuk ve kadınlara yönelik şiddet olaylarına ilişkin soruşturma sürecinde görev alan genel kolluk kuvvetleri personeline yönelik, bu konularda çalışma ve araştırmalar yapan bilim adamları ve uzmanların da desteği alınarak hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenecektir. İllerin talebi halinde bu eğitimlerde kullanılacak eğitim materyali, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile koordinasyon kurulmak suretiyle temin edilecektir.

11. Yukarıda belirtilen konularla ilgili yapılan çalışmalara ilişkin raporlar, oluşturulan komiteler tarafından hazırlanarak, ilgi (b) Başbakanlık genelgesinde koordinatör kurum olarak tespit edilen Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne ve Bakanlığımıza yılın 3'ncü, 6'ncı, 9'uncu ve 12'nci aylarının ilk haftasında gönderilecektir.

Töre veya namus cinayetlerinin önlenmesi ve aile içerisinde gerçekleşen şiddetin yol açtığı veya açacağı zararların toplumumuzda daha derin ve kalıcı izler bırakmaması için, genelgede düzenlenen hükümlerin uygulanmasıyla ilgili personelin bilgilendirilmesini ve herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesini önemle arz ve rica ederim.

Abdülkadir AKSU

İçişleri Bakanı

DAĞITIM :

Gereği :

81 İl Valiliğine

Bilgi :

Devlet Bakanı Sn. Nimet ÇUBUKÇU adına

Sağlık Bakanlığına

Adalet Bakanlığına

Milli Eğitim Bakanlığına

Jandarma Genel Komutanlığına

Bakanlık İller İdaresi Genel Müdürlüğüne

Bakanlık Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne

Başbakanlık SHÇEK Genel Müdürlüğüne

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne

EK - 5 SHÇEK İL ve İLÇE MÜDÜRLÜKLERİ İLETİŞİM BİLGİLERİ

SHÇEK İL MÜDÜRLÜKLERİ İLETİŞİM BİLGİLERİ

	İli	Adres	Telefon	Fax	E-posta
1	ADANA	Döşeme Mah. Yeni Valilik Binası D.Blok 1.Kat Seyhan Adana	0322 4588424 0322 4588422	458 84 23	adana@shcek.gov.tr
2	ADİYAMAN	Turgut Reis Mah. Hastane Cd. Mahalli İdareler Binası No:3 Kat:3 Adıyaman	0416 2161082 0416 2140547	216 76 93	adiyaman@shcek.gov.tr
3	AFYONKARAHİSAR	Bankalar Cad. - Sosyal Hizmetler ve Özel İdare İşhanı Kat:5 Afyonkarahisar	0272 2131983 0272 2131151	213 69 33	afyon@shcek.gov.tr
4	AĞRI	Erzurum Cad. Yeni Vilayet Binası Ağrı	0472 2152499 0472 2152120	213 69 33	agri@shcek.gov.tr
5	AKSARAY	Zafer Mah. DSİ Yanı Huzurevi Binası 68100	0382 2124678	213 23 65	aksaray@shcek.gov.tr
6	AMASYA	Gümüüslü Mah. Gazi Cd. Vakıf işhanı Kat:2 05100	0358 2184983 0358 2181273	218 69 32	amasya@shcek.gov.tr
7	ANKARA	Atatürk Bulvarı Armağan İşhanı No: 76 Kızılay	0312 4186662	425 96 04	ankara@shcek.gov.tr
8	ANTALYA	Kışla Mah. 46. Sk. No:7 Antalya	0242 2487754 0242 2434475 0242 2442459	243 44 77	antalya@shcek.gov.tr
9	ARDAHAN	Kongre Cad. İl Özel İdare İşhanı Kat:2	0478 2115777	213 69 33	ardahan@shcek.gov.tr
10	ARTVİN	Tarım Kredi Kooperatifi Merkez Artvin	0466 2121861 0466 2121069	212 18 61	artvin@shcek.gov.tr
11	AYDIN	Zafer Mh. Pınarbaşı Mevkii 108.Sk. No:29 09100	0256 2145036 0256 2150650	225 31 92	aydin@shcek.gov.tr
12	BALIKESİR	Hükümet Binası Zemin Kat 10100 Balıkesir	0266 2492973 0266 2494293	249 78 77	balikesir@shcek.gov.tr
13	BARTIN	Kırtepe Mah. Gümrük Sk. No:32 Merkez Bartın	0378 2273038 0378 2271628	214 66 22	bartin@shcek.gov.tr
14	BATMAN	Hükümet Konağı B Blok Kat:2 72070	0488 2142742 0488 2131645	425 96 04	batman@shcek.gov.tr
15	BAYBURT	Şeyh Hayran Mah. Valilik Ek Hizmet Binası Kat: 2 No:210 69140	0458 2114601 0458 2115667	211 84 90	bayburt@shcek.gov.tr
16	BİLECİK	Valilik Binası 11080	0228 2122037 0228 2122034 0228 2122035	212 19 40	ardahan@shcek.gov.tr

17	BİNGÖL	Hükümet Konağı Kat:3	0426 2131540	213 49 80	bingol@shcek.gov.tr
18	BİTLİS	Selami Yurdan Cd. No:51 1300 Bitlis	0434 2265307 0434 2265308	226 53 06	bitlis@shcek.gov.tr
19	BOLU	Bankalar Cad. - Sosyal Hizmetler ve Özel İdare İşhanı Kat:5 Afyonkarahisar	0374 2158176 0374 2158177	212 29 35	bolu@shcek.gov.tr
20	BURDUR	Cumhuriyet Meydanı Özel İdare İşhanı Kat:3 Burdur	0248 2335328 0248 2331841	233 53 28	burdur@shcek.gov.tr
21	BURSA	İacamescit Mah. Tek Sk. No:1 Osmangazi 16020 Bursa	0224 2232329 0224 2231936	223 14 18	bursa@shcek.gov.tr
22	ÇANAKKALE	Cevat Paşa Mh. Zübeyde Hanım Sk. Zafer Evleri Yanı Çanakkale	0286 2175881 0286 2171570	212 36 95	canakkale@shcek.gov.tr
23	ÇANKIRI	Cumhuriyet Mah. Valilik Binası Kat:1 18200	0376 2122943 0376 2132689	212 29 43	cankiri@shcek.gov.tr
24	ÇORUM	Gazi Cd. Valilik Binası A-B Blok Kat:3 Yenişehir Çorum	0364 2246532 0364 2240200 0364 2246532	224 02 00	corum@shcek.gov.tr
25	DENİZLİ	Dükkanönü Mah. İstiklal Cd. No:103 Denizli 20020	0258 2413458	242 68 72	denizli@shcek.gov.tr
26	DİYARBAKIR	Valilik Ek Binası (Eski Defterdarlık Binası) Kat.3 Diyarbakır	0412 2243826	224 35 00	diyarbakir@shcek.gov.tr
27	DÜZCE	Uzunmustafa Mah. Ova. Sok. No: 1 (81010) Düzce	0380 5120932 0380 5123340	512 21 08	duzce@shcek.gov.tr
28	EDİRNE	Türk Ocağı Cad. Dilaverbey Mah. Öz-er Market Arkası No: 3 Edirne	0284 2127309	214 86 94	edirne@shcek.gov.tr
29	ELAZIĞ	İzzet Paşa Mah. Şehit İlhanlar Cd. Mehmetçik Sk. No:23 Elazığ	0424 2181573 0424 2336751	218 15 73	elazig@shcek.gov.tr
30	ERZİNCAN	Çevre Yolu Üzeri Şeker Fabrikası Yanı 100. Yıl Atatürk Huzurevi Müdürlüğü Ek Hizmet Binası	0446 2143847 0446 2148005	214 80 05	erzincan@shcek.gov.tr
31	ERZURUM	Yönetim Cd. Hükümet Konağı 3.Kat	0442 2341541 0442 2341543 0442 2341547	233 65 16	erzurum@shcek.gov.tr
32	ESKİŞEHİR	Sosyal Hizmetler Kampüsü Huzur Mah. Seher Yıldızı Sk. 26060	0222 2174605 0222 2174609 0222 2174606	217 46 07	eskisehir@shcek.gov.tr
33	GAZİANTEP	Valilik Binası Kat:4 Şehitkamil Gaziantep	0342 2316522 0342 2316521	231 65 20	gaziantep@shcek.gov.tr
34	GİRESUN	Valilik Binası C Blok Kat:2 28200	0454 2157535 0454 2157536	215 75 37	giresun@shcek.gov.tr
35	GÜMÜŞHANE	Karaer Mah. Valilik Binası Kat:4 29100	0456 2135971 0456 2131901	213 59 71	gumushane@shcek.gov.tr
36	HAKKARİ	Bulak Mah. Valilik Binası Zemin Kat	0438 2119919	211 70 35	hakkari@shcek.gov.tr
37	HATAY	Akevler Mah. M.Kemal Atahan Cd. No:2 31040 Antakya Hatay	0326 2161089 0326 2140663	213 58 42	hatay@shcek.gov.tr

38	İĞDIR	Söğütlü Mahallesi Polis Evi arkası Kültür Merkezi Binası 2. Kat İĞDIR	0476 2271502 0476 2270938	226 08 96	igdir@shcek.gov.tr
39	ISPARTA	Hızırbey Mah. Hastane Cd. Nabil Sk. No:92 Isparta	0246 2234940	223 57 43	isparta@shcek.gov.tr
40	İSTANBUL	Prof.Kazım İsmail Gürkan Cd. No:8 Çağaloğlu (Ek bina: Eski Londra Asfaltı Çocuk Sitesi Durağı Bahçelievler)	0212 5223697 0212 5114275	526 44 49	istanbul@shcek.gov.tr
41	İSTANBUL		0216 5899469 0216 4271100	589 19 11	
42	İZMİR	Gazi Bulvarı No:97 Çankaya İzmir	0232 4415304	441 53 05	izmir@shcek.gov.tr
43	KAHRAMANMARAŞ	Mimar Sinan Mah. A.Türkeş Bul. No:78 46050	0344 2158647 0344 2158645	215 86 47	kmaras@shcek.gov.tr
44	KARABÜK	Yenişehir Mah. Çamlık Cad. Yücel Huzurevi Müdürlüğü	0370 4156151	415 68 90	karabuk@shcek.gov.tr
45	KARAMAN	İmaret Mah. Anafartalar İlköğretim Okulu Yanı 144. Sk. 70100	0338 2140222 0338 2137516	214 02 22	karaman@shcek.gov.tr
46	KARS	Orta Kapı Mah. Borsa Sk. Hükümet Konağı No:1 Kat:3	0474 2126910 0474 2126909	212 53 47	kars@shcek.gov.tr
47	KASTAMONU	Saraçlar Mah. Araç Cad. No:28 Kastamonu	0366 2124262 0366 2149218	214 92 17	kastamonu@shcek.gov.tr
48	KAYSERİ	Gevher Nesibe Mah. Tekin Sk. Kocasınan Belediyesi Hizmet Binası Kat:3 38010 Kocasınan	0352 2213491 0352 2213492	221 34 93	kayseri@shcek.gov.tr
49	KIRIKKALE	Yaylacık Mah. Ulubathı Hasan Cad. 17. Sk. No: 20 Kırıkkale	0318 2242725 0318 2240719	224 23 37	kirik kale@shcek.gov.tr
50	KIRKLARELİ	Valilik Binası Kat:2 39100	0288 2143080 0288 2143834	214 44 47	kirk lareli@shcek.gov.tr
51	KIRŞEHİR	Kayseri Ankara Karayolu Üzeri Meteoroloji Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası 2/3-4 Kırşehir	0386 2621167 0386 2621166	262 11 67	kirsehir@shcek.gov.tr
52	KİLİS	Ekrem Çetin Mahallesi Vali Güner Özmen Bulvarı Kilis	0348 8132548	814 52 35	kilis@shcek.gov.tr
53	KOCAELİ	Kozluk Mh. Ruşen Hakkı Cad. Dut Sk. No:1 41200 İzmit Kocaeli	0262 3232007 0262 3221791	321 70 74	kocaeli@shcek.gov.tr
54	KONYA	Öğretmenevleri Mah. Larende Cad. No: 13 Meram Konya	0332 3229858 0322 3228441	320 34 48	konya@shcek.gov.tr
55	KÜTAHYA	Valilik Binası Kat:3 43140	0274 2231836 0274 2236351	223 63 54	kutahya@shcek.gov.tr
56	MALATYA	Karakavak Mev. Özsan Sanayi Sitesi Karşısı 44110 Malatya	0422 2382040 0422 2380063	238 29 47	malatya@shcek.gov.tr
57	MANİSA	Tevfikiye Mah. Karakol Sk. No:80 45020	0236 2311001	231 85 76	manisa@shcek.gov.tr
58	MARDİN	13 Mart Mah. Emniyet Müdürlüğü Arkası Yenişehir 47100 Mardin	0482 2124479 0482 2123795	212 21 39	mardin@shcek.gov.tr

59	MERSİN	Çankaya Mah. 4716. Sok. No:16 33070 Mersin	0324 2311255 0324 2376107	231 12 55	mersin@shcek.gov.tr
60	MUĞLA	Şeyh Mah. İsmet İnönü Cd. No:23/A 48000	0252 2143157 0252 2141240	214 31 57	mugla@shcek.gov.tr
61	MUŞ	Hükümet Konağı Zemin Kat No:24 49100 Muş	0436 2129056 0436 2120667	212 65 55	mus@shcek.gov.tr
62	NEVŞEHİR	Valilik Binası Zemin Kat	0384 2133821 0384 2130583	213 12 47	nevsehir@shcek.gov.tr
63	NİĞDE	Şahinalı Mah. Terminal Cd. No:27 51200	0388 2323486 0388 2323402	232 34 03	nigde@shcek.gov.tr
64	ORDU	Akyazı Mah. Org.İbrahim Fırtına Bul. No:36	0452 2339377	233 50 33	ordu@shcek.gov.tr
65	OSMANİYE	Raufbey Mahallesi Yeni Valilik Binası Kat 3 Osmaniye	0328 8250161 0328 8250160	825 01 60	osmaniye@shcek.gov.tr
66	RİZE	Eminettin Mah. Valilik Binası Kat.2 53100 Rize	0464 2130404 0464 2130398	213 03 99	rize@shcek.gov.tr
67	SAKARYA	Hızırbey Mah. Hastane Cd. Nabil Sk. No:92 Isparta	0264 2773690 0264 2773687	273 62 48	sakarya@shcek.gov.tr
68	SAMSUN	Kale Mh.Osmaniye Cad. Himaye-i Etfal Sk.No:13 55800	0362 4359192 0362 4355945	435 91 92	samsun@shcek.gov.tr
69	SIİRT	Yenimahalle Hami Efendi Cd. No:49/ 51 56100	0484 2246649 0484 2232277	223 12 16	siirt@shcek.gov.tr
70	SİNOP	Hükümet Konağı Kat:2 No:215 5700	0368 2604642 0368 2615227	261 58 39	sinop@shcek.gov.tr
71	SİVAS	Akdeğirmen Mah. Kepenek Cd. Mavi Köşe Apt. Sivas	0346 2242653 0346 2211500	223 36 07	sivas@shcek.gov.tr
72	ŞANLIURFA	Atatürk Bulvarı Valilik Binası Kat:3 63100 Şanlıurfa	0414 3129486 0414 3131161	312 94 86	urfa@shcek.gov.tr
73	ŞIRNAK	Şırnak İşmerkezi Özel İdare Üstü	0486 2162983 0486 2161802	216 29 83	sirnak@shcek.gov.tr
74	TEKİRDAĞ	Turgutlu Mah. Şehit Yüzbaşı Mayadağlı Cad. No:40 59030	0282 2613451 0282 2611288	261 34 51	tekirdag@shcek.gov.tr
75	TOKAT	Yarahmet Mah. Hızırhane Cd. No:6 60000 Tokat	0356 2125114 0356 2141556	212 14 71	tokat@shcek.gov.tr
76	TRABZON	Valilik Binası C Blok Kat:2 61040	0462 2302134 0462 2301974	230 21 34	trabzon@shcek.gov.tr
77	TUNCELİ	Esentepe Mah. Nelson Mandela Cad. No:23 Tunceli	0428 2121277	212 20 67	tunceli@shcek.gov.tr
78	UŞAK	Atatürk Mah. Köşk Sk. No:3	0276 2239827 0276 2274133	223 90 12	usak@shcek.gov.tr
79	VAN	Çarşı Mah. Cumhuriyet Cd. 5.Sk. 65100	0432 2121138 0432 2151310	2142509	van@shcek.gov.tr
80	YALOVA	Yalı Cad. Valilik Binası Kat:2 77100	0226 8111104 0226 8138999	811 11 04	yalova@shcek.gov.tr
81	YOZGAT	Yozgat Valiliği 3. Kat Yozgat	0354 2121047 0354 2121307	212 55 05	yozyat@shcek.gov.tr
82	ZONGULDAK	Meşrutiyet Mah. Bağlık Cd. Kadırga Yokuşu No:14	0372 2520417 0372 2520512	252 10 63	zonguldak@shcek.gov.tr

SHÇEK İLÇE MÜDÜRLÜKLERİ İLETİŞİM BİLGİLERİ

	İli	Kuruluş Adı	Adres	Telefon	Fax
1	ADANA	Ceyhan İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Ceyhan Kaymakamlığı Burhaniye Mah. İnönü Bulv. No:57 01960 Ceyhan Adana	0322 6113353	
2	ANKARA	Ayaş İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü			
3	ANKARA	Mamak İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Mamak Kaymakamlığı Mamak / Ankara	0312 3702404	
4	ANKARA	Sincan İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Tandoğan Mah. 232.Sk. No:34 06930 Sincan Ankara	0312 2765052	276 50 52
5	ANKARA	Ş.Koçhisar İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü			
6	ANTALYA	Alanya İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Güllerpınarı Mah. A.Asım Tokuş Cd. Hükümet Binası 1.Kat 07400 Alanya Antalya	0242 5113166 0242 5133740	513 37 40
7	AYDIN	Nazilli İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Cumhuriyet Mah. Hükümet Konağı Zemin Kat Nazilli Aydın	0256 3132118	313 21 18
8	BALIKESİR	Ayvalık İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Mithatpaşa Mah. Mevlana Cad. 1.Sok. No:1 Alibey Adası Ayvalık BALIKESİR	0266 3272910	327 29 10
9	BALIKESİR	Bandırma İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	17 Eylül Mah. Atatürk Cd. Çocuk Sarayı İşhanı 10200 Bandırma Balıkesir	0266 7151204 0266 7185040	718 50 40
10	BURSA	İnegöl İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Cuma Mah. Belediye Cd. Lale Sk. No:26 İnegöl Bursa	0224 7110775	711 07 37
11	ÇANAKKALE	Biga İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Gazi Kemal Mah. Cengiz Topel Cd. No:68 Biga Çanakkale	0286 3161413	
12	HATAY	İskenderun İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Savaş Mah. 20.Sk. No:8/A İskenderun Hatay	0326 6140180	614 85 03
13	İSTANBUL	Avcılar İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	İnönü Cd. Fűrüz Köy Avcılar İstanbul	0212 3278617 0212 3278618	
14	İSTANBUL	Bahçelievler İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Kahveci Bulv. SHÇEK Çocuk Sitesi Ünverdi Kavşağı Bahçelievler İstanbul	0212 4410141	
15	İSTANBUL	Beşiktaş İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Emirgan Altı Nokta Körler Rehabilitasyon Merkezi Emirgan İstanbul	0212 2779160	
16	İSTANBUL	Kadıköy İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Prof.Dr. Hıfzı Özcan Cd. No:18 Kadıköy İstanbul	0216 5745886	
17	İSTANBUL	Küçükçekmece İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü			
18	İSTANBUL	Maltepe İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Küçükyalı Çocuk Yuvası Müdürlüğü Maltepe İstanbul	0216 4178213	388 44 22
19	KOCAELİ	Gebze İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Güzeller Mah. Ticaret Odası Yanı Mili Eğitim Müdürlüğü Giriş Katı Gebze / Kocaeli	0262 6436979 0262 6432101	643 21 01

20	KOCAELİ	Gölcük İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Hükümet Konağı 5.Kat No:518 Gölcük Kocaeli	0262 4133458	413 34 57
21	KONYA	Ereğli İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Hükümet Konağı 2.Kat Ereğli Konya	0332 7104042	710 40 43
22	MANİSA	Akhisar İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Hacı İshak Mah. 249.Sk. No:1 45200 Akhisar Manisa	0236 4130288	413 58 64
23	MANİSA	Soma İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Karamanlı Mah. Altıtaş Sk. 45500 Soma Manisa	0236 6129050 0236 6129051	612 90 51
24	MANİSA	Turgutlu İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Yıldırım Mah. Hastane Servis Yolu No:10 45400 Turgutlu Manisa	0236 3138950 0236 3133060	313 50 28
25	MERSİN	Tarsus İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Kırklar Sırtı Mah. 2648.Sk. No:3460 Tarsus Mersin	0324 6254447	625 44 47
26	NİĞDE	Bor İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	A.Kuddusi Huzurevi ve Meliha Bayatlı Ünitesi 51700 Bor Niğde	0388 3112350	
27	ORDU	Ünye İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Hükümet Konağı Ünye Ordu	0452 3231410	323 14 10
28	SAMSUN	Bafra İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	İshaklı Mah. Yeni Hastane Sk. No:12 55400 Bafra Samsun	0362 5431338 0362 5428759	543 13 38
29	SAMSUN	Havza İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Sondaj Mah. Hu Tepesi Mevkii 55700 Havza Samsun	0362 7147051	714 70 51
30	TOKAT	Turhal İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Eski Pazar Yolu Cumhuriyet ÇY. Turhal Tokat	0356 2765126 0356 2751308	276 51 26
31	VAN	Erciş İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Özel İdare Binası (İlçe Kaymakamlığı) Erciş / VAN	0432 3516590	354 26 00
32	ZONGULDAK	Çaycuma İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Çaycuma Hükümet Binası 67900 Çaycuma Zonguldak	0372 6151443	615 14 43
33	ZONGULDAK	Devrek İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Devrek Huzurevi Müdürlüğü Binası Sazlık Çayı Mevkii	0372 5562397	556 08 37
34	ZONGULDAK	Ereğli İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlüğü	Süleymanlar Mah. İhsan Öncel Sk. No:2 Ereğli Zonguldak	0372 3223116 0372 3233893	322 21 83

EK - 6

Danışma Merkezi

Kadın Görüşme Formu

Form no: .....
Başvuru tarihi: .....
Başvuruyu alan: .....
Başvuru biçimi: .....
Başvuru nedeni: .....

Başvuranın kimlik bilgileri

Adı soyadı: .....
Doğum yeri ve yılı: .....
Medeni durumu: .....
Evlilik süresi: .....
Öğrenim durumu: .....
İşi: .....
Gelir kaynakları: .....
Sosyal güvencesi: .....
İş adresi: .....
Ev adresi: .....

Şiddet uygulayana ilişkin bilgiler

Adı soyadı: .....
Doğum yeri ve yılı: .....
İşi: .....
Gelir kaynakları: .....
Eğitimi: .....

Çocuk	Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Öğrenim	Cinsiyeti
1.				
2.				
3.				
4.				

Değerlendirme:

Kadının danışma merkezine başvurduğunda içinde bulunduğu fiziksel ve ruhsal durum: .....

.....

Kadının şiddete ilişkin hikayesi: .....

.....

Sorunları: .....

.....

Sorunun çözümüne ilişkin yapılanlar: .....

.....

Sonuç ve öneriler: .....

.....

Sığınmaevinde kalmaya uygun görülmediyse sunulan hizmetler:.....

.....

Görüşme yapanın adı-soyadı

İmza

EK - 7

SHÇEK Dışında Açılan Kadın Sığınmaevi Listesi

İLİ VE ADI	KAPASİTE	AÇILIŞ TARİHİ	AÇIKLAMA (İletişim İçin Telefon Numaraları)
1. SAKARYA Sakarya Valiliği Kadın Konukevi	4		2 prefabrik binadan oluşan bölüm Sakarya Valiliğince tüm giderleri karşılanarak kadınlara istasyon hizmeti vermektedir. İletişim: 0 264 277 36 87 (İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü)
2. RİZE Rize Valiliği Kadın ve Çocuk Misafirhanesi	6		İstasyon hizmeti verilmektedir. İletişim: 0 464 214 98 30 (İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü)
3. İSTANBUL Küçükçekmece Belediyesi Kadın Sığınmaevi	33	1996	Belediye Kültür tarafından işletilmektedir. İletişim: 0 212 411 07 77
4. İSTANBUL Kadıköy Belediyesi Kadın Konukevi	45 kadın 15 çocuk	2002	Belediye tarafından işletilmektedir. İletişim: 0 216 542 50 00
5. İZMİR Aliğa Belediyesi Kadın Konukevi	18	11.02.2005	Her türlü giderleri belediye tarafından karşılanmaktadır. İletişim: 0 232 616 19 80/191
6. KOCAELİ Büyükşehir Belediyesi Barınma ve Sosyal Yardımlaşma merkezi	85	30.08.2006	Barınma ve Sosyal Yardım Merkezi adı altında hizmet vermektedir. Kocaeli Belediyesi Sağlık ve sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı İletişim: 0 262 324 90 60
7. YOZGAT Yozgat Belediyesi Sığınmaevi	12	20.02.2002	Belediyeye ait Huzurevinin 6 odasında hizmet vermektedir. İletişim: 0 354 217 89 13
8. DÜZCE Düzce Belediyesi Kadın Sığınmaevi	14	Kasım 2006	Başbakanlık SRAP Projesi kapsamında açılmıştır. İletişim: 0 380 525 00 97
9. ANKARA Büyükşehir Belediyesi Kadın Konukevi	24	24.10.2006	Belediye tarafından işletilmektedir. İletişim: 0 312 309 46 13
10. İSTANBUL Beyoğlu Kaymakamlığı Mor Çatı Kadın Sığınağı	18	24.09.2005	Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve Beyoğlu Kaymakamlığı, SYDV arasında yapılan protokolle işletilmektedir. İletişim: 0 212 292 52 32/31

11. MERSİN Tarsus Belediyesi Kadın Sığınmaevi	25	12.04.2006	Tarsus'u Kalkındırma, Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği tarafından Tarsus Belediyesinin katkıları ile hizmete açılmıştır. İletişim: 0 324 613 36 88
12. VAN VAKAD (Van Kadın Derneği) Kadın Sığınmaevi	20	Eylül 2006	Mültecilere ve hayati tehlikesi olmayan kadınlara hizmet sunmaktadır. İletişim: 0 432 214 90 15 / 214 45 87
13. İSTANBUL Pendik Belediyesi	17		İletişim: Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü İletişim: 0 216 585 11 00
14. İSTANBUL Eyüp Belediyesi Kadın Sığınmaevi	20	02.02.2007	İletişim: 0 212 418 06 23
15. İSTANBUL Üsküdar Belediyesi	20	Mayıs 2008	İletişim: Üsküdar Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü İletişim: 0 216 531 32 00
16. ESKİŞEHİR Tepebaşı Belediyesi Kadın Sığınmaevi	27	03.08.2007	İletişim: 0 222 444 44 26
17. BURSA Yıldırım Belediyesi	29	08.03.2007	İletişim: 0 224 363 55 00
18. ANKARA Çankaya Belediyesi	50	08.03.2008	Çankaya Belediyesi Kadın Danışma Merkezi İletişim: 0 312 458 89 75 0 312 458 89 00/1154
19. DİYARBAKIR Büyükşehir Belediyesi Kadın Konukevi	10	01.07.2008	DİKASUM İletişim: 0 412 229 48 80
20. AFYONKARAHİSAR Belediyesi Kadın Sığınmaevi		01.02.1007	İletişim: 0 272 215 48 66

İnsan Ticareti Mağdurlarına Hizmet Veren Kadın Sığınmaevleri

21. İSTANBUL	10	01.11.2004	İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı İletişim: 0 212 293 16 05
22. ANKARA	12	01.11.2006	Kadın Dayanışma Vakfı + Ankara Büyükşehir Belediyesi İletişim: 0 312 430 40 05 0 312 432 07 82

EK - 8

Kadın Sığınmaevi Mimari İhtiyaç Programı

Kadınların ve çocuklarının geçici bir süre için bakımını ve korunmasını sağlamak üzere oluşturulan ve yatılı hizmet sunan yerlere kadın sığınmaevi denmektedir. Kadın sığınmaevleri, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu başta olmak üzere, belediyeler, il özel idareleri, sivil toplum kuruluşları, vb. tarafından açılıp işletilmektedir. Bu kuruluşların ortak amacı, şiddete uğramış veya risk altında olan kadınlara ve çocuklarına şiddetten arınmış ve insan onuruna yakışır koşullarda geçici olarak sığınma hizmeti sunmaktır. Sunulan hizmet, hizmetten yararlanan kadınların özelliklerine ve gereksinmelerine göre farklılaşabilir; ancak, aranacak kalite standartlarının ülke genelinde tutarlılık göstermesi beklenmektedir.

Şiddete maruz kalan veya risk altındaki kadınların ve çocuklarının sıkıntı, kaygı, korku, yorgunluk ve çaresizlik duygularını yoğun olarak yaşadıkları tespit edilmiştir; bu kadınların intiharı deneme oranları da yüksektir. Ayrıca şiddete uzun süre maruz kalan ve sonunda şiddet ortamından uzaklaşarak sığınmaevine gelen kadınların çoğu alt sosyo ekonomik düzeydendir ve eğitim olanaklarından yeterince yararlanmamış olma olasılıkları da yüksektir. Uzun süre şiddete maruz kalmanın getirdiği sağlık sorunları bulunmaktadır. Sığınmaevlerine, beraberlerinde bakımlarından sorumlu oldukları çocuklarıyla birlikte gelmektedirler. Kadınların, geçici sığınma amacıyla geldikleri bu yerlerde, gerekirse psikolojik destek almaları, sığınmaevinde kaldıkları süre içinde kendilerini meşgul etmeleri veya daha sonra yararlanabilecekleri beceriler geliştirmeleri için düzenlenecek bazı etkinliklere katılmaları; beden ve ruh sağlıklarını korumak için spor vb. etkinliklere katılmaları yararlı olmaktadır. Kadınlarla birlikte sığınmaevlerine gelen okul öncesi yaştaki çocukların, anneleri sağlık hizmeti, yasal danışmanlık, psikolojik hizmetler vb. alırken bakılmaları; okul çağındakilerin okula gitmeleri ve öğrenci olarak sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için ders çalışmaları gerekmektedir. Kadınlar ilk geldiklerinde evlerini terk etmelerine neden olan büyük bir travma yaşamış oldukları için, zamanlarını, yalnız kalıp kendi durumlarını anlamaya çalışarak geçirmek isteyebilirler. Bu nedenle ilk anları geçirebilmeleri için kendilerine ait, yalnız kalabilecekleri bir mekana da ayrıca ihtiyaçları olacaktır. Bu ilk dönemi geçirdikten sonra diğer kadınlarla birlikte ortak bir hayatı paylaşacaklardır.

Sığınmaevinde bu hizmetlerin verilebilmesi için idari ve destek hizmetler sunan elemanlar görev yapmaktadır. Sığınmaevlerinin en önemli özellikleri de güvenli bir yer olmaları zorunluluğudur, bu nedenle 24 saat güvenlik hizmeti verilmelidir.

Yukarıda sayılan nedenlerle sığınmaevlerinin yapılarının planlanmasında kadınların, çocukların ve sığınmaevi çalışanlarının özel ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır. Binalar kadınları, çocuklarını ve orada çalışanları olumlu etkileyecek, yaşamın güçlüklerini aşabilmelerini sağlayacak, işlerini kolaylaştıracak şekilde planlanmalıdır.

Sığınmaevi yapısı esas itibarıyla şu bölümlerden oluşmaktadır:

- Giriş,
- İdare,
- Yatak Odaları,
- Ortak Alanlar,
- Diğer Servisler.

Giriş: Adından da anlaşılacağı üzere, her sığınmaevinin bir girişi vardır. Bu bölüm içinde resepsiyon hizmeti verecek, aynı zamanda gerektiğinde güvenlik görevlisinin de yer alacağı bir bölüm, bir kabul holü, sosyal çalışmacıya ait ofis, gece nöbeti yapacak çalışan için dinlenme odası, bir tuvalet grubu ve özürülüler için gerekli olan düzenekten (rampa ya da asansör) oluşur. Ayrıca makine ve elektrik tesisatı ile ilgili kumanda odası da burada yer alacaktır.

İdare: Sığınmaevi yöneticisi ve sosyal çalışmacı/psikolog için iki ofis, idari amaçla kullanılacak bir toplantı salonu, grup terapisi için bir oda, ilk yardım ünitesi ve tuvalet grubundan oluşur. Bina içinde çocuklar için gündüz bakım hizmeti verilecek bir kreş, varsa çocuk eğitimcisi için de ofis eklenmelidir.

İlk Kabul bölümü: İlk kabul bölümü 7 gün 24 saat hizmet vermelidir. Kuruluşa kabulü yapılan kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, tıbbi kontrol ve tedavilerinin sağlandığı, psiko-sosyal ve ekonomik durumlarının incelendiği; tek kişilik ve gerektiğinde çocukları için yatak ilavesine imkan verecek şekilde düzenlenen bölümdür.

Yatak Odaları: Gerektiğinde kadınların ve çocuklarının birlikte kalabilecekleri, içinde banyo-tuvaleti ve lavabosu bulunan üçer kişilik odalardır. Oda sayıları, sığınmaevi kapasitesine göre (örneğin 20 kadın kalacaksa , buna uygun olarak yaklaşık 30 çocuk barındıracak şekilde) belirlenmelidir.

Ortak Alanlar: Bunlar sığınmaevinde kalan kadınların ve çocuklarının ortaklaşa kullandığı çok amaçlı salonlardır. Yemek yemek ve çeşitli beceri geliştirme etkinlikleri düzenlemek, okumak, bilgisayar kullanmak için ayrılan bir salonla; ütü, spor, televizyon izleme amacıyla kullanılan bir diğer salon; çocuk oyun ve dinlenme alanı ile bir tuvalet grubu ve çamaşırhane ortak kullanım alanlarıdır.

Diğer Servisler: Mutfak çalışanlarının kullanacağı bölüm ve tuvalet grubu ayrı olarak tasarlanmak üzere mutfak grubu, eşya deposu, arşiv, temizlik ünitesi ve çöp ünitesinin bulunduğu gruptur.

Açık Alanlar: Güvenlik açısından gereken önlemleri alınmış, dış cephe özellikleriyle çevreye uyumlu ve kolay teşhis edilmeyecek bir bahçede açık ve yarı açık alanlar, kadınların ve çocuklarının doğal yaşamı terapi amaçlı kullanmalarına izin verecek şekilde planlanmalıdır.

TASARIMDA DİKKATE ALINACAK KONULAR

Binaların tasarımında kullanılabilirlik, sağlamlık, sağlıklılık ve çevreye duyarlılık yanında, ısıtma, bakım-onarım ve işletme masrafları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Yapı Teknolojisi ve Donanım: Güvenlik sistemlerinin yapının bütün mekanlarının kolayca denetimine olanak sağlayacak şekilde planlanması gerekir.

Binanın kadınların ve çocukların can güvenliğini korumak amacıyla uygun güvenlik ve ihbar sistemlerine sahip olması önemlidir.

Binada dışarıdan gelecek tehdit ve tehlikelere karşı gereken önlemlerin alınması ve gereken yerlerde ileri koruma ve alarm sistemlerinin kullanılması gerekmektedir.

Tesisat: Tesisat sistemleri müdahale, bakım ve onarım kolaylığı sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Aydınlatma: Yönlenme, yansıma/aşırı ısınmayı önleyici konumlandırma dikkate alınmalı, doğal aydınlatma maksimum düzeyde tercih edilmelidir.

Engelliler: Engellilerin, binanın kullanacakları her alanına kolayca erişebilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu kapsamda kapı, asansör, tuvalet vb. yapı elemanları ve bölümler engellilerin kullanımına imkan sağlayacak şekilde tasarlanmalı, döşeme kotundaki farklar sınırlı tutulmalıdır. Bina girişi engellilere göre ayarlanmalı, en az bir adet engelli lavabo, tuvalet ve banyosu düzenlenmelidir.

Depolama: Sığınmaevinde kadın ve çocukların kişisel eşyalarını, çalışanların kişisel eşyalarını, ofis malzemelerini, koyabilecekleri dolaplar, idare için kısa ve uzun

sürelî yiyecek depolamak için gerekli mekanlar uygun ve güvenli bir biçimde planlanmalıdır.

Standartlar: Tasarımda kullanılacak standartların Türkiye’de yürürlükte olan tüm sağlık, güvenlik, yangın, yapım standartlarına, tesisat ve deprem ve benzeri yönetmeliklere uygun olması gerekmektedir.

İhtiyaç programında, 20 kadın ve 30 çocuk kapasiteli bir sığınmaevi için öngörülen çalışan sayısı aşağıda gösterilmektedir.

Yönetici	1
Sosyal çalışmacı.....	3
Psikolog	3
Çocuk eğitimcisi.....	2 (15 çocuk için 1 eğitimci)
Memur	1
Hemşire.....	1
Kabul memuru (Bina girişinde)	1
Mutfak personeli	2
Güvenlik personeli (Vardiyalı)	5
Temizlik personeli	1

Sığınmaevi İhtiyaç Programı

Mekan / İşlev	Sayı	Alan (m2)	Toplam (m2)	Açıklama
Giriş, depo	1	25	25	Sığınmaevinde kalan kadınların yanlarında bulundurmamaları gereken eşyaların depolanması için özel depo.
Nöbetçi personel odası	1	25	25	Gece nöbeti tutan çalışanlar için dinlenme amacıyla kullanılacak duş, tuvalet ve duş içerecek.
İlk Kabul Bölümü	1	25	25	Mesai saatleri dışında gelen, sağlık taramasından geçmemiş olan ya da gözlem altında olması düşünülen kadınların ve çocuklarının kalacağı mekan.
Yönetici ofisi	1	20	20	
Sosyal çalışmacı ofisi	2	15	30	Aynı zamanda görüşme yapacak.
Çocuk eğitimcisi	1	20	20	İki eğitimci paylaşacak.
Psikolog	1	20	20	Aynı zamanda görüşme yapacak.
İdari toplantı odası	1	20	20	
Destek hizmetler dinlenme odası/paltoluk	1	15	15	
Grup terapi odası	1	20	20	
İlk yardım/revir	1	15	15	Muayene yatağı ve hemşire gözetiminde dinlenme yatağı olacak.
Kreş /oyun odası	1	30	30	
Kreş/dinlenme (uyku) odası	1	30	30	
Çok amaçlı salon (yemek, vb.)	1	50	50	
Çok amaçlı salon (ütü, spor, tv, vb.)	1	35	35	
Mutfak, bulaşikhane, depo	1	30	30	
Çamaşırhane	1	10	10	

Tuvaletler	4	10	40	Kabul holünde, çok amaçlı salonlara bitişik, ofis çalışanların ofislerinin olduğu yerde, destek hizmet çalışanlarının (mutfak, güvenlik, temizlik, vb.) olduğu yerde olmak üzere ikişer tuvalet ve el yıkama girişi bulunan 4 tuvalet grubu.
Banyo	1	10	10	Sığınmaevinde çalışanlar için
Depo / Temizlik malz.	1	10	10	
Depo / Çarşaf, çamaşır, vb.	1	10	10	
Depo / eşya	1	20	20	Aynı zamanda görüşme yapacak.
Yatak Odaları	17	25	425	İki eğitimci paylaşacak.

Toplam Kullanım Alanı : 935 m²

Dolaşım Alanı (%25) : 233,75 m²

Genel Toplam : 1.168,75 m²

EK - 9

Sığınmaevi Kurmak İçin Örnek Bütçe

No	Kurulum Maliyetleri	Tutar / Meblağ
1	Bina Alımı (bina kiralanmışsa kurma değil, işletim bütçesine konulmalı)	
2	Binanın Masrafları (boya, elektrik, su sistemi, ısı, yalıtım, vb)	
3	Teçhizat Giderleri	
	Bilgisayar	
	Faks	
	Telefon	
	Televizyon	
	Buzdolabı	
	Çamaşır makinesi, ütü	
	Bulaşık makinesi, vb	
4	Mobilya, vb. Giderler	
	Ofis mobilyaları	
	Yatak odaları (yatak, gardırop, masa, sandalye, vb)	
	Oturma odası (koltuk, sehpa vb)	
	Yemek odası	
	Mutfak	
	Banyo (dolap, ayna, saç kurutma makinesi, vb.)	
	Çocuk odaları (oyuncaklar, eğitsel araç ve gereçler, vb)	
5	Bahçe Giderleri (bahçe düzenlemesi için alet ve edevat, çocuklar için oyun sahası, vb)	
6	Güvenlik Sistemi Kurulumu	
7	TOPLAM TUTAR	

EK - 10

Sığınmaevi İşletimine İlişkin Örnek Bütçe

No	Kurulum Maliyetleri	Tutar / Meblağ
1	Bina Giderleri	
	Kira (eğer sığınmaevi binanın sahibi değilse)	
	Elektrik, su, ısınma, telefon	
	Tamirat	
	Sigorta	
	Yeni alımlar (mobilya, ofis malzemeleri vb)	
2	İnsan Kaynakları	
	Personel harcamaları (maaş, fazla mesai, gece çalışması, sigorta, vb)	
	Avukat (yarı zamanlı)	
	Muhasebeci (yarı zamanlı)	
	Yönetim/Meslek Danışmanı (yarı zamanlı)	
	Eğitmciler (İhtiyaca uygun olarak, yarı zamanlı)	
3	Diğer Giderler	
	Yiyecek giderleri	
	Ulaşım giderleri	
	Ofis malzemeleri ve eğitim materyalleri (kağıt, kalem, kitap, dergi, gazete vb)	
	Temizlik giderleri (temizlik malzemeleri, dış macunu, vb)	
	Kadınların özel giderleri (giysi, ped, vb)	
	Çocuk giderleri (çocuk bezi, vb)	
	Halkla ilişkiler çalışmaları (broşür, vb)	
4	TOPLAM	

EK - 11 Sığınmaevine İlk Kabul Formu

(Kadınla sığınmaevinde yapılacak ilk görüşmede doldurulacaktır.)

1. Sığınmaevine Giriş Tarihi: .....

2. Sığınmaevine yönlendiren kuruluş
(SHÇEK, Belediye Danışma Merkezi, vb.): .....

Kadının;

*3. Adı Soyadı: .....

*4. Doğum Tarihi ve Yeri: .....

*5. Öğrenim Durumu: .....

*6. Telefon No.: .....

*7. Adres: .....

*8. Mesleği: .....

*9. Medeni hali: .....

varsa çocukları (kız; erkek, yaşları ile): .....

10. Çalışma Durumu:

- Tam Zamanlı
- Yarı Zamanlı Çalışan
- İşsiz (Aktif İş Arıyor)
- Ev Kadını
- Öğrenci

11. Kadının Genel Geçim Kaynağı:

- Ücret – Maaş
 Devlet Yardımı
 Kira
 Geliri yok
 Diğer (belirtiniz .....)

12. Sığınmaevine geliş nedeni: .....

13. Geliş nedeni şiddet ise şiddet uygulayanın yakınlık derecesi ve adı

Yakınlık Derecesi	Adı Soyadı
☐ Eş	.....
☐ Kardeş	.....
☐ Baba	.....
☐ Diğer	.....

14. Hayati tehlike olup olmadığı:

Var Yok

15. Şiddetin Türü: .....

16. Şiddetin Süresi (Ne zaman başladığı):.....

17. Şiddetin Sıklığı (Ne kadar zamanda bir tekrarlanıyor): .....

18. Herhangi bir sağlık problemi var mı? Varsa nedir?

(Gerekirse hekimle görüşülerek sağlık problemi yazılmalı.)

.....
.....
.....

19. Düzenli kullandığı ilaçlar var mı?

Evetse belirtiniz .....
.....
.....

*20. Kadınla birlikte gelen çocuklara ilişkin bilgiler

Çocuk	Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Öğrenim	Cinsiyeti
1.				
2.				
3.				
4.				

21. Çocuğun /çocukların herhangi bir sağlık problemi var mı? Varsa açıkça belirtiniz.

1.Çocuk:.....

2.Çocuk:.....

3.Çocuk:.....

22. Çocuğun/çocukların düzenli kullandığı ilaçlar var mı? Varsa belirtiniz.

1.Çocuk:.....

2.Çocuk:.....

3.Çocuk:.....

23. Acil durumlarda bilgi verilecek yakınlar/kişiler.

1 .....

2 .....

24. Kadının sığınmaevinden beklentileri: .....

.....

.....

Formu Dolduran: Ad-Soyad-Ünvan-İmza

Doldurulduğu Tarih:

EK - 12

Sosyal İnceleme Formu

(Not: Kadınlı yapılan görüşmelerden sonra alınan bilgilerin eksiksiz olmasını sağlamak üzere bu kontrol listesini kullanınız)

1. Kimlik Bilgileri.....

.....

2. Acil/Kriz İhtiyaçları

Barınma

Güvenlik

Giysi

Yiyecek

Sağlık

Yasal Yardım

Finansal Destek

3. Travmatik Yaşam Olayları (kronolojik olarak)

Kadın üzerindeki etkileri:

Çocuk üzerindeki etkileri:

4. Daha önce aldığı yardımlar:

.....

.....

.....

.....

5. Yaşam Becerileri

Duygusal Problemler .....

Kişiler Arası İletişim .....

Ailevi Sorunlar .....

Öz Saygı, Öz Güven .....

Ebeveyn Becerileri .....

Çocuk Bakımı .....

Gelir .....

İstihdam Edilme Becerileri .....

En iyi yaptığı şeyler, en güçlü olduğu noktalar .....

Hobi ve İlgi Alanları .....

6. Sağlık Bilgileri

Güvenli cinsel ilişki .....

Üreme sağlığı .....

HIV .....

Diğer .....

7. İş Gücüne Katılım ve Eğitim

İstihdam .....

Eğitim programları .....

Temel eğitim (okuma - yazma, vb.) .....

Mesleki eğitim .....

8. Yasal Konular

Yasal Haklar .....

9. Önemli İlişkiler

Aile .....

Arkadaş .....

Akraba .....

Diğer .....

10. Kültürel ve dinsel gereksinimler

Kültürel .....

Dinsel.....

11. Sosyal destek mekanizmaları:

Kimlerden? .....

Ne kadar süreyle destek alabilir? .....

12. Sağlık Durumu

Psikososyal .....

Bedensel (kronik, alerjik, tedavi gerektiren).....

Ruhsal.....

13. Kontrol edilmesi gereken diğer noktalar

Kadının sığınmaevinden beklentileri .....

Acil durumda başvurulacak kişiler.....

Kadınların kesinlikle iletişim kurmak istemediği kişiler .....

Kadınların açıklanmasını istemediği bilgiler.....

14. Kadının gelecekle ilgili planları.....

.....

.....

15. Sığınmaevi sonrası izlemenin nasıl yapılacağı .....

.....

.....

16. Bireysel Hizmet Planı:

Öncelikle karşılanması gerekenler: .....

Hangi hizmetlerin verileceği: .....

Ne zaman verileceği: .....

Hangi meslek elemanlarıyla verileceği: .....

Kimden/nereden destek alınacağı: .....

Verilen hizmetlerin nasıl değerlendirileceği: .....

Formu Dolduran: Ad-Soyad-Ünvan-İmza

Doldurulduğu Tarih:

EK - 13

Sığınmaevinden Ayrılma Formu

Kadının Adı Soyadı: .....

Ayrılma tarihi: .....

Ayrılma nedeni: .....

.....

Sığınmaevinde Kalış Süresi: .....

Sığınmaevinden Aldığı Hizmetler: .....

.....

Gittiği yer/kışı*: .....

Gittiği yerin adresi*: .....

Telefon*: .....

Uzmanın Değerlendirmesi: .....

.....

Formu Dolduran: Ad-Soyad-Ünvan-İmza

Doldurulduğu Tarih:

*İsteğe bağlı, kadın belirtmek istemiyorsa boş bırakılmalı.

EK - 14

Sığınmaevi Değerlendirme Formu

(Sığınmaevinde kalanlar tarafından ayrılırken doldurulacaktır.)

Bu form sığınmaevinde verilen hizmetleri iyileştirmek amacıyla kullanılacaktır.
Lütfen aşağıdaki soruların tümünü cevaplayınız. İsterseniz adınızı yazmayabilirsiniz.

Çok teşekkürler.

Sığınmaevi Yönetimi

Sığınmaevi binasına ilişkin:

1. Sığınmaevinin bulunduğu yerden memnun musunuz?

.....
.....

2. Kaldığınız oda ihtiyaçlarınızı karşılıyor muydu?

- Evet
 Hayır

3. Kullandığınız banyo ve tuvaletler hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....
.....

4. Çalışma yürütülen odalar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Danışmanlık odası

.....
.....

Diğer odalar (kütüphane, resim odası, vb)

.....

.....

Verilen hizmetlere ilişkin

5. Sığınmaevinde verilen hangi hizmetler size en fazla yarar sağladı?

.....

.....

6. Sığınmaevi çalışanlarıyla ilişkiniz nasıldı?

.....

.....

7. Sığınmaevinde kaldığınız sürece hangi sorunlarınızın çözümü için uğraştınız?

.....

.....

8. Sorunlarınızın çözümü konusunda mesafe aldınız mı?

Evet

Hayır. Neden? .....

9. Sığınmaevinde kaldığınız süre içinde yeni şeyler öğrendiniz mi?

.....

.....

10. Sığınmaevinde çocuklara verilen hizmetler yeterli mi?

Evet

Hayır ise, eksiklikler nelerdir?

.....

.....

11. Sığınmaevinin kuralları hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

12. Sığınmaevinin çalışmalarını geliştirmek için önerileriniz nelerdir?

.....

.....

.....

EK -15

Sığınmaevinde Çalışan Personelin Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Öneriler

15.1 Sosyal Çalışmacının Görev Yetki Ve Sorumlulukları

15.1.1 Sosyal Çalışmacının Rollerini*

Sosyal çalışmacının rolleri, sığınmaevi öncesi, sığınmaevi süreci ve sığınmaevi sonrasında kapsamaktadır.

Sosyal çalışmacının rollerini aşağıda belirtildiği gibi özetlemek mümkündür.

Vaka Değerlendirici: Vaka Bulucu rolü, sığınmaevi öncesi hizmetlere ilişkin bir roldür. Bu rolü, sığınmaevinden yararlanacak kadının durumunun değerlendirildiği danışma merkezi uzmanı yerine getirir. Sosyal çalışmacı, şiddete uğrayan ya da risk altında olan ve destek alma amacıyla danışma merkezine gelen, telefonla arayan ya da ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü ve Sosyal Hizmet Hattına ulaşan kadınlarla görüşür ve durumlarını değerlendirir. Sığınmaevinden ya da diğer hizmetlerden yararlanacak olan kadının, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kararı vermesi için bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi önemlidir. Sığınmaevi öncesinde bu rolün etkin yerine getirilmesi, kadının sığınmaevi hizmetinden yararlanmasını kolaylaştıracaktır.

Arabulucu (Bağlantı Kurucu Rolü): Bu rolde sosyal çalışmacı, şiddete uğrayan ya da risk altında olan kadınların durumunu ve kaynaklarını değerlendirerek, gerektiğinde havale ederek, toplumda var olan hizmetlerden yararlanmalarını sağlar. Kadının sorunlarının çözümüne yararlı olacak hizmet sunum sistemleri arasında bağlantı kurma ve bilgi verme rolünü yerine getirir.

Savunucu: Savunucu rolünde sosyal çalışmacı, kadınların lehine olan uygulamalardan ve düzenlemelerden kadının yararlanmasını, kaynakları kullanmasını, yardım almasını engelleyebilecek durumların ortadan kaldırılması, vb. hizmetleri sunar. Tek bir kadının haklarından yararlanmasını sağlamak için mücadele etmek şeklinde olabileceği gibi, kadınların tümü için yasalarda, politikalarda değişiklik yapma çalışmalarına katılmak, savunuculuk rolü içindedir.

* "Sheafor, Brad W., Horejisi, Charles R., Techniques and guidelines for social work practice. Sixth edition. Boston: A and B, 2003 kaynağından yararlanılarak hazırlanmıştır. Proje çerçevesinde gerçekleştirilen Çalıştaylarda uzmanlarla tartışılmıştır.

Değerlendirici: Bu rolde sosyal çalışmacı, kadının ve çocuklarının durumunun değerlendirilmesi, yönlendirilmesi, seçeneklerin ve önceliklerin ortaya konulması, hizmetlerin planlanması ve eşgüdümünün sağlanması, bağlantılandırma, izleme ve kadının desteklenmesi rolünü yerine getirerek bireysel hizmet planı oluşturmak için kadınla birlikte çalışır.

Harekete Geçirici: Sosyal çalışmacının harekete geçirici rolü, hizmetlerden yararlanacak olan kadınlar için var olan kaynakları, grupları, örgütleri, yapıları birleştirmek, harekete geçirmek, onlardan yararlanmak ya da yeni gruplar, organizasyonlar ve kaynaklar oluşturmaktır.

Öğretici: Şiddete uğrayan ya da risk altında olan kadınlara yeni beceriler kazandırmak sosyal çalışmacının rollerinden biridir. Kadına yönelik şiddetin ne olduğunun anlatılması ve kadınların toplumsal yaşama işlevsel olarak katılmasını sağlamak için yeni stratejiler oluşturulması da öğretici rol kapsamındadır.

Güçlendirici: Sosyal çalışmacı güçlendirici rol kapsamında, kadının yaşamına ilişkin kararları verebilmesine, yaşamında olmasını istediği değişiklikleri yapabilmesine destek olmak ve yaşamını kendisinin yönetebilmesini sağlamak üzere güçlendirme çalışmalarını yerine getirir.

Davranış Değiştirici: Sosyal çalışmacı davranış değiştirici rol kapsamında, kadınların davranış kalıplarında, alışkanlıklarında ve algılamalarında değişiklik yaratmalarını destekleyerek yaşamlarını şiddetten arındırmalarını sağlamaya yönelik çalışmalar yapar.

Danışman: Sosyal çalışmacının danışmanlık rolü, kadın hakları konusunda çalışan diğer uzmanlarla ve kurumlarla işbirliğine girmeyi, deneyim alışverişinde bulunmayı, konuya ilgilerini artırmayı ve kadınların sorunlarının çözümünde gerekli düzenlemelerin gerçekleşmesine katkı sunmayı içermektedir.

Planlayıcı: Bu rol kapsamında sosyal çalışmacı, kadınların gereksinimlerini karşılamak, toplumun konuya duyarlılığının artmasını sağlamak ve yeni hizmet alanları oluşturmak amacıyla diğer gruplar ve kurumlarla işbirliğine girer; yeni yapıların oluşturulmasına katkıda bulunacak planlamalar yapar ve uygular.

Araştırmacı: Sosyal çalışmacı araştırmacı rolü kapsamında, kadın sorunları ve kadın hakları konusunda veri toplamak, sınıflamak, analiz etmek ve elde ettiği sonuçları yayınlamak yoluyla, bu çalışmaların sonuçlarından kadınların sorunlarının çözümünde yararlanılmasını sağlar.

Yönetici: Yönetici rolünde sosyal çalışmacı, sığınmaevinin ya da sığınmaevinde sorumlu olduğu alanın yönetilmesi işlevini yerine getirir.

Personel Geliştirici: Personelin oryantasyonu, eğitimi ve mesleki danışmanlık sağlama rolünü içermektedir.

Profesyonel Rolü: Kendini değerlendirme, kişisel ve mesleki gelişim ve sosyal hizmet mesleğinin güçlendirilmesi çalışmalarını içerir.

15.1.2 Kadın Sığınmaevinde Çalışan Sosyal Çalışmacının Görev ve Yetkileri

Sosyal çalışmacının sığınmaevindeki görevleri ve yetkileri, yukarıda sözü edilen rolleri çerçevesinde belirlenir. Bu görevler, kadının sığınmaevine gelişinden başlayan bir sıra izlenerek verilmeye çalışılmakla birlikte, genellikle eş zamanlı olarak yürütülmektedir.

1. Sığınmaevine kabulü yapılan kadınlar için gerekli evrakı hazırlamak. Bu görev, sığınmaevinde kadına ilişkin bilgilerin sistemli olarak bulunmasını, sosyal çalışmacının kadını tanınmasını ve kadın için bundan sonra ihtiyacı olan hizmetlerin planlanmasını ve kadın hizmetlerinin iyileştirilmesi çalışmalarına katkı verilmesini sağlar.
2. Kadınlara sığınmaevini tanıtmak, haklarını ve sığınmaevi kurallarını anlatmak, uyum sağlamalarında yardımcı olmak.
3. Kadınların ihtiyaç analizinin yapılması, bireysel hizmet planının hazırlanması için oluşturulan ekipte yer almak.
4. Kadınlara rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek.
5. Kadınların sorunlarının çözülmesini sağlamak amacıyla; bireysel düzeyde, kadın ve çocuğuyla; grup ve aile düzeyinde, kadının yakın çevresi ve kurumlarla; toplumsal çalışmalar, politika belirleme, standart belirleme vb. düzeylerde, mesleki uygulamaları gerçekleştirmek ve bunlarla ilgili kayıtları tutmak.
6. Kadınların ve çocuklarının gerekli hizmetleri almasını sağlamak.
7. Kadınların kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edinmelerinde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.
8. Kadınların hukuki sorunlarının çözülmesinde arabuluculuk yapmak.
9. Kadınların sığınmaevinde kalış sürelerini belirlemek, gerekli durumlarda kalış

sürelerini uzatmak, sığınmaevinden ayrılmaları ve ayrıldıktan sonra gerekirse izleme çalışmaları için ilgili kurumlarla işbirliği yapmak.

10. Kadınların ilgilerine göre zamanlarını değerlendirici etkinlikler düzenlemek.
11. Sığınmaevi çalışanlarının hizmet içi eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasında görev almak, çalışanların oryantasyonuna, eğitimine katkıda bulunmak ve danışmanlık sağlamak.
12. Sığınmaevlerinin işlevlerini geliştirmek için yeni planlamalar ve araştırmalar yapmak.

15.2 Kadın Sığınmaevinde Çalışan Psikoloğun Görev Yetki Ve Sorumlulukları

Sığınmaevinde kadınlara yönelik çalışmalar yapan psikologlar için hazırlanan bu bölümün iki temel amacı vardır. İlki, toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyete dayalı ayrımcılığın kadınların ruh sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin ortak bir anlayış geliştirilmesini ve bu anlayışın psikolojik destek uygulamalarına yansıtılmasını sağlamak; diğeri ise, psikologların sığınmaevindeki görevlerine ilişkin bir çerçeve oluşturmaktır.

15.2.1 Toplumsal Cinsiyet ve Ruh Sağlığı İlişkisi (www.who.int)

Kadına yönelik şiddetin temel nedeni olarak görülen toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsiyete dayalı ayrımcılık, ruh sağlığını olumsuz etkileyen pek çok faktörle ilişkilidir. Cinsiyet temelli ayrımcılığa bağlı olarak, kadınların erkeklere oranla hayatlarına ilişkin daha az kontrole sahip olması ve kaynaklara ulaşmak bakımından dezavantajlı konumda bulunması, kadınların toplumsal yaşamda pek çok olumsuzlukla baş etmek zorunda kalmasına neden olmaktadır. Depresyon, kaygı bozuklukları, psikosomatik bozukluklar gibi psikolojik sorunların ortaya çıkmasında etkili olan düşük gelir, düşük sosyal statü, devamlı olarak başkalarının bakımından sorumlu olmak, aile içi şiddet gibi risk faktörleri, cinsiyet rolleriyle yakından ilişkilidir. Örneğin kadınların erkeklere oranla daha fazla cinsel şiddete maruz kalmasına bağlı olarak ortaya çıkan travma sonrası stres bozukluğu, kadınların kendilerine yüklenen rollerin bir parçası olarak güzel ve ince görünmek zorunda olduğunu düşünmesine bağlı yeme bozukluklarının erkeklere oranla daha fazla görülmesi, toplumsal cinsiyetle ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi açıkça ortaya koymaktadır.

Cinsel Sağlık Enstitüsünün yaptığı bir araştırma Türkiye’de her 10 kadından 1’inin vajinismus problemi olduğunu ortaya koymuştur. Vajinismusun psikolojik kökenli olanlarının başlıca sebepleri arasında kadınlara ergenlik çağından itibaren seksin ayıp, kötü ve günah olarak anlatılması ve ilk birleşmenin acı veren ve kanamaya sebep olan bir deneyim olacağına öğretilmesi ile bazı durumlarda kişinin başından geçen tecavüz veya kötü cinsel deneyimler olduğu belirtilmiştir. Bu nedenler, kadınlardan beklenen cinsiyet rolleri ve cinsiyete dayalı şiddet ile yakından ilişkilidir.

Cinsiyet farklılıkları, sağlığı şu açılardan etkilemektedir (www.whv.org.au).

- Risk faktörlerine maruz kalma
- Hastalıkların önlenmesi ve kontrolü konusunda bilgiye ulaşma
- Hasta olmaya ilişkin öznel tecrübeler ve buna verilen sosyal önem
- Kişinin kendisinin ve diğer aile üyelerinin sağlığını korumaya yönelik tutumları
- Hizmetlerin kullanım örüntüleri
- Bakım/tedavi kalitesine ilişkin algılar

2000 yılında İngiltere ulusal istatistiklerine göre nevrotik bozuklukların yaygınlığının cinsiyete göre dağılımı şu şekildedir (Her 1000 kişi) (www.whv.org.au).

	<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>
Anksiyete ve depresif bozukluk	108	68
Yaygın anksiyete bozukluğu	46	43
Depresif epizod	28	24
Obsesif-kompulsif bozukluk	13	9
Panik bozukluk	7	7
Fobiler	22	13

Bazı kişiler birden fazla kategoride yer alabilir.

Kaynak: Psychiatric Morbidity Survey, Office for National Statistics

15.2. 2 Sığınmaevinde Çalışan Psikologların Uygulamalarında Benimsemesi Gereken Temel Yaklaşımlar (Amerikan Psikologlar Derneği)

Kadınlar, pek çok alanda, özellikle eğitim, sağlık ve güvenlik alanlarında karşılaştıkları cinsiyete dayalı ayrımcılık ya da cinsiyet eşitsizliğini görmeyen uygulamalar sonucunda genellikle sığınmaevine gelinceye kadar pek çok müdahale hizmetlerinden mahrum kalmakta ya da bu hizmetlerden uygun biçimde yararlanamamaktadır. Bu durum, sığınmaevlerindeki sağlık çalışanlarının, sığınmaevlerinde genellikle ilerlemiş sağlık problemleriyle baş etmeye çalışan kadınlarla karşılaşması sonucunu da beraberinde getirmektedir.

Sığınmaevleri, şiddete maruz kalan kadınlar için güvenli barınma ve temel gereksinimlerini karşılayabildiği bir yer olmaktan öte, cinsiyete dayalı şiddetin neden ve sonuçlarına ilişkin farkındalığın kazanıldığı, cinsiyete dayalı şiddetle dayanışma esasında baş etmenin yollarının öğrenildiği ortamlardır. Sığınmaevinde sağlanacak tüm destek alanları gibi psikolojik destek de bu amaca hizmet edecek nitelikte olmalıdır.

Deneyimler, farklı şiddet biçimlerine maruz kalan kadınların bulunduğu sığınmaevlerinde sağlanan psikolojik desteğin, toplumsal cinsiyet ve ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi görmeden gerçek işlevini yerine getiremeyeceğini ortaya koymaktadır.

Sığınmaevlerinde, kadınların büyük çoğunluğunu, cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan, can güvenliği tehdit altında olan, şiddetle mücadele mekanizmalarına ulaşmada sıkıntılar yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Kadına uygulanan şiddetin kadınlık ve erkeklığe atfedilen değer ve buna bağlı güç eşitsizliğinin bir sonucu olduğunun fark edilmesi şiddetle, daha etkili mücadelede yöntemlerinin değerlendirilmesine imkân tanımaktadır. Bu hususlar, aşağıda, sığınmaevindeki kadınların sorunlarla başa çıkma konusunda dezavantajlı konularıyla ilişkilendirilerek verilmiştir.

Psikologlar, kadınlara yüklenen cinsiyet rollerinin ve bu rollerin sonuçlarının farkında olmalıdır. Sığınmaevlerinde sıklıkla kadınların karar almakta güçlük çektiği, önemli kararları tek başına almaktan kaçındığı gözlenmektedir. Bu tür durumlarda kadınların sosyalleşme sürecinde başkalarına bağımlı yetiştirilmesi, karar almalarına izin verilmemesi, girişken davranışlarının pekiştirilmemesi ya da cezalandırılması, erkeklere oranla kamusal hayattaki sorunlarla başa çıkma konusundaki pratiklerinin sınırlı olması gibi cinsiyete bağlı deneyimlerin karar alma sürecine etkisi mutlaka değerlendirilmelidir. Kadınların, kendilerine yüklenen bu rollerin farkında olması, bu rollerin olumsuz sonuçlarıyla başa çıkmalarını kolaylaştırmaktadır. Psikologlar, kadınların kişisel noksanlık olarak algıladığı bu tür deneyimlerin, toplumun kadınlardan

beklentileriyle ilişkisini kurarak durumlarını buna uygun olarak yeniden kavramsallaştırmalarına yardımcı olmalıdır.

Sığınmaevleri etnik köken, cinsel yönelim, yaş, sosyo-ekonomik statü, fiziksel ve bilişsel yeterlilik açısından çok farklı üyeliklere ve özelliklere sahip kadınların birlikte yaşadığı ortamlardır. Cinsiyetlerinin yanı sıra kadınlar, üye oldukları sosyal gruplar veya özellikleri nedeniyle de ayrımcılığa maruz kalmış olabilir. Bu nedenle psikologların farklı üyeliklere veya özelliklere bağlı muhtemel riskli ve koruyucu deneyimler ve bu deneyimlerin kadınlar üzerindeki etkilerine ilişkin farkındalığı olmalıdır. Ayrıca sığınmaevinde bu farklılıkları yok sayan olası uygulamalara müdahale edilmelidir.

Cinsiyete dayalı ayrımcılık kadınların kimlik oluşumu sürecini farklı biçimlerde etkileyebilir. Ayrımcılığın kadının kimlik oluşumu sürecindeki etkilerinin ve bu süreçte erkeklik de dahil olmak üzere kadının diğer egemen kimliklerin iktidarlarının ne derece farkında olduğunun ve baş etme yollarının neler olduğunun saptanması son derece önemlidir. Çünkü kadınlar genellikle kendi cinsiyetlerine ilişkin daha az olumlu inanca sahip olabilmektedir. Psikologlar, sığınmaevindeki kadının cinsel kimliğine ilişkin bu tür olumsuz algıları ile yaşadığı şiddetle mücadeledeki güçlükler arasındaki ilişkiyi kurması konusunda yardımcı olmalıdır.

Çeşitli kurumlarda gizli ya da açık biçimde yaşanan ayrımcılığın kadınlar üzerindeki etkilerinin farkında olunmalıdır. Kadınlar, hizmet aldıkları çeşitli kurumlarda örtülü ya da açık bir biçimde ayrımcılığa uğrayabilmektedir. Psikologlar, ayrımcılık, ön yargı ve güç eşitsizliği ile karşı karşıya olan kadınları anlamak noktasında duyarlı bir yaklaşım sergilemelidir. Sığınmaevinde kalan ve bu süreçte çeşitli kurumlardan hizmet alan kadınların yaşadığı güçlükler değerlendirilirken, bu faktörler göz önünde bulundurulmalı, zorluklar kadının yeterince çaba harcamıyor olmasıyla ilişkilendirilmemelidir. Örneğin polis karakolunda kadına yönelik olumsuz bir tutum sergilenmesinin, kadının değersiz bir birey olması ile değil, toplumda kadından beklentiler, cinsiyetçi tutumlar ve kadına yönelik şiddete ilişkin farkındalığın az olması ile ilişkili olabileceği açıklanmalıdır.

Psikologların uygulamalarında cinsiyetçilikten arınmış, kadını suçlamayan ve güçsüzleştirmeyen bir dil kullanmaları gereklidir. "Dayak yediğinizde" ifadesi yerine "sana şiddet uygulandığında" demek ya da "bir işi adam gibi yapmak" ifadesinin kullanılmasından kaçınmak yerinde olacaktır.

Psikologların sahip olduğu değerler, önyargılar kadınlara yönelik uygulamaları olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Önyargılar/değerler kadınlara zarar verebilecek ve toplum tarafından paylaşılan yaygın görüşlerin uygulamalarda pekiştirilme olasılığını artırmaktadır. Yapılan bazı çalışmalar, psikiyatristlerin kadın ve erkeklere farklı

biçimlerde muamele edebildiklerine işaret etmektedir. Bu nedenle sığınmaevinde çalışan psikologların kadınlara zarar verebilecek önyargılardan uzak kalması gerekmektedir. Sığınmaevinde sağlanan psikolojik desteğin bir mesleki danışman desteği ile yürütülmesi ya da benzer alanda çalışan psikologlarla deneyim paylaşımı, toplumsal cinsiyet konusunda gerçekleştirilen eğitimlere ve bu alanda çalışan sivil toplum örgütlerinin çalışmalarına katılmak bu tür ön yargıların fark edilmesini kolaylaştırabilir. Örneğin kürtaja yönelik olumlu ya da olumsuz tutumu olan bir psikologun kendi tutumunun farkında olması, sığınmaevinde kürtaj kararı vermek konusunda zorlanan bir kadınla görüşmelerinde kendi değerlerini empoze etme riskini azaltacaktır.

Sığınmaevlerinde farklı ihtiyaçlara sahip kadınlar bulunmaktadır. Psikologlar, farklılaşan ve kadınlara özgü olan kürtaj, doğum sonrası depresyon, menopoz, meme kanseri gibi deneyimlerin kadınlar üzerindeki etkileri konusunda bilgi sahibi olmalı, ayrıca kadınlara özgü deneyimler hakkında daha fazla bilgi üretilebilmesi için bu tip konuları içeren araştırmalara öncelik tanınmalıdır.

Psikologların, kadınlara insiyatif veren ve kadınları güçlendirici uygulamaları tercih etmeleri yerinde olacaktır. Uygulamalarda, toplumsal yaşamdaki iktidar ilişkilerini devam ettirmeyen ve kadının sürece aktif katılımını sağlayan yaklaşımların sergilenmesi güçlendirme amacına hizmet edecektir. Sığınmaevinin, "kadının iyiliği için" kadın adına karar veren bir yapıda olmasına izin verilmemelidir.

Kadınlara yönelik uygulamalarda kadınların içinde bulunduğu koşullar ve sahip oldukları özelliklere bağlı genellemelerden kaçınılmalıdır. Cinsiyete dayalı ayrımcılığın kadınlar üzerindeki etkilerinin benzerlik gösterdiği unutulmadan her kadının kendine özgü benzersiz deneyimlere sahip olduğu hatırlanmalıdır. Örneğin sığınmaevinde, eğitim seviyesi yüksek kadınların yaşadığı şiddete ve baş etme yollarına ilişkin farkındalığının daha yüksek olduğunu varsayarak buna dair yüksek beklentiler içinde olunmamalıdır.

Psikologlar, şiddetle mücadelede dayanışmanın kadınlar üzerindeki güçlendirici etkilerinin farkında olmalıdır. Sığınmaevindeki tüm uygulamalar dayanışma deneyimlerini teşvik edici nitelikte olmalıdır. Özellikle kadınların sığınmaevi sonrası için planlamalarında, dayanışma esaslı olanaklar üzerinde durulmalıdır.

Psikologlar, kadınlara yönelik uygulamalarında, kadınların içinde bulunduğu kültürel ve politik koşulları göz önünde bulundurmalıdır. Sığınmaevine farklı bir şehirden gelmiş olan kadının yaşadığı coğrafyanın, kültürün ve politik koşulların kadınların başkalarına güvenmek konusundaki fikirleri üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulmalıdır.

Psikologlar, sosyal kaynaklara ulaşmanın kadınları güçlendirici etkisinin farkında olarak kadınları bu kaynaklar hakkında bilgilendirmelidir. Sığınmaevinde kadınları eğitimler, kurslar, konferanslar, iş olanakları, geziler, spor alanları, ilgili dokümanlar vb. hakkında bilgilendirecek bir mekanizma olmalıdır. Psikologların bu tür faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmaları bu yöndeki tavsiyelerini daha somut ve ulaşılır kılacaktır.

Psikologlar çeşitli kuramsal yaklaşımları benimsemektedir. Kadınlara yönelik uygulamalar, benimsenen yaklaşımda fark edilen önyargılı bölümler dışarıda tutularak gerçekleştirilmelidir. Uygulamaların, kadınlara özgü deneyimler ve kadınların özel ihtiyaçları dikkate alınarak gerçekleştirilmesi son derece önemlidir.

Psikologlar, sığınmaevi ortamının psikolojik destek uygulamalarıyla paralellik gösteren bir yapıda olduğundan emin olmalıdırlar. Psikologlar sığınmaevinde ayrımcılık, şiddet, kültürel farklılıkları yok sayan ya da geleneksel cinsiyet rollerini pekiştiren uygulamalarla karşılaştığında müdahale etmelidir. Ağırlıklı olarak kadınlara çocuk bakımı konusunda eğitimler organize edilmesi, mesleki kursların belli bir alana sıkıştırılması, kadın adına karar alınması ve kadını çalışanlara bağımlı hale getirecek uygulamalar buna örnek olarak gösterilebilir.

Sığınmaevinde kadınlara yönelik uygulamalarda bulunan psikologların aynı zamanda sığınmaevi dışında cinsiyete dayalı ayrımcılığı sonlandırmayı amaçlayan çalışmalara katılması son derece yararlıdır. Psikologların, kadınları özgürleştiren ve güçlendiren politikaların üretilmesi ve uygulanması için çaba harcaması, bu alandaki deneyimlerini paylaşması, bu yönde araştırmalar yapması, kadınların güçlenmesinin önündeki dışsal etkilerin azaltılmasına katkıda bulunacaktır.

15.2.3 Sığınmaevinde Psikolojik Destek

Psikolojik destek sağlayacak uzman sığınmaevinde tam zamanlı, yarı zamanlı ya da dışarıdan (örneğin danışma merkezi) destek verebilir. Yarı zamanlı ya da sığınmaevi dışında destek vermek, danışan-danışman rollerinin korunması bakımından tercih edilebilir. Sığınmaevinde psikolojik destek sağlayacak uzmanın, kimi zaman uzmanlığının gerektirdiği görevlerin dışındaki işleri üstlenmesi, hem uzman hem de danışan tarafından rol karmaşasına neden olabilmekte ve danışan-danışman ilişkisi zedelenebilmektedir.

Psikolojik desteğe ilişkin önyargılar, bu konuda yeterince bilgi sahibi olunmaması ve etiketlenme korkusu gibi çoğu zaman açıkça fark edilemeyen nedenlerle psikolojik desteğin reddedilmesi, kadının sorunlarını çözmek konusunda isteksiz olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Sığınmaevindeki her kadının psikolojik destek konusunda bilgilendirilmesi ve kaygılarının giderilmesi önemlidir. Ancak bu yaklaşım hiçbir

zaman kadını psikolojik destek alması için zorlamak biçimine dönüşmemelidir.

*Feminist Terapi

Feminist terapi; feminist felsefe, psikolojik teori-uygulama ve politik teoriden temel alan bir yaklaşımdır. Feminist terapi teorisi, feminist ilkelerle insan gelişimine ilişkin diğer teorilerin bir bileşimi olarak tanımlanabilir. İkinci dalga feminizm, bilinç yükseltme grupları, psikoanalitik teorinin içerdiği cinsiyet kalıp yargılarına yönelik eleştiriler, psikoloji alanındaki erkek egemenliğinin eleştirisi, psikoterapi kuram ve uygulamalarındaki cinsiyetçiliğe ilişkin farkındalığın artması ve tabandan gelen feminist hareketler, kadınlar için yeni bir terapi olanağını yaratmıştır.

Özel olanın politik olduğu, kişisel ve sosyal kimliklerin birbiriyle bağlantılı olduğu görüşü, geleneksel endişeler ve “akıl hastalığı” kavramlarına karşı çıkış, baskının rolünü merkeze almak, eşitlikçi danışmanlık ilişkisi ve kadın bakış açısının önemsenmesi feminist psikologlar tarafından paylaşılan kavramlardır.

Feminist terapinin; eşitlik, bağımsızlık ve birbirine bağlılık arasındaki dengenin kurulması, güçlendirme, kendini besleme, farklılığa değer verilmesi gibi hedefleri vardır. Tipik bir feminist terapinin terapötik stratejileri; güçlendirme, kendini ifade etme, cinsiyet rolleri analizi, cinsiyet rollerine müdahale, güç analizi ve güç ilişkilerine müdahale, girişkenlik eğitimi, yeniden çerçevelendirme ve yeniden adlandırma, grup çalışmaları, sosyal eylemden oluşmaktadır.

Sığınmaevinde kadınlara psikolojik destek sağlayacak uzmanın toplumsal cinsiyet ve cinsiyete dayalı ayrımcılık, kadına yönelik şiddet, şiddete bağlı travma ve etkileri, tükenmişlik, iletişim, cinsel şiddet, krize müdahale, çocuk istismarı, grupla psikolojik danışma, öfke yönetimi, stres yönetimi, cinsel bozuklukların tedavisi, feminist terapi* konularında eğitim almış olması uygulamaların niteliğini olumlu yönde etkileyecektir.

15.2.4 Sığınmaevinde Psikoloğun Yetki ve Sorumlulukları:

Sığınmaevinde görev yapan psikoloğun yetki ve sorumlulukları şunlardır:

1. Görüşme ve gözlem yapmak, objektif ve projektif testler kullanmak suretiyle sığınmaevinde kalan kadın ve çocukların psikolojik değerlendirmelerini yapmak

2. Bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yoluyla psikolojik destek sağlamak, bu çalışmaları raporlamak.

3. Psikiyatrik bozukluk belirtileri gözlenen kadınları, psikiyatrik tedavi görebilecekleri sağlık kuruluşlarına yönlendirmek.

4. Sığınmaevinde kalan çocukları, yapılan psikolojik değerlendirme sonucunda gerekli görülmesi halinde ilgili uzmana yönlendirmek.

5. İlgili meslek elemanları ile birlikte vaka değerlendirme toplantıları yapmak. Bu toplantılarda, yürütülen psikolojik destek çalışmaları sırasında edinilen ve paylaşılmasında yarar görülen bilgileri kadınların onayının alınması şartıyla ilgili meslek elemanlarına aktarmak.

6. Sığınmaevinde ilgili meslek elemanları ile birlikte bireysel psiko-sosyal destek planı hazırlamak.

7. Gözlem, görüşme ve çeşitli ölçme araçlarıyla kadınların ilgi ve yeteneklerini belirlemek, buna uygun etkinlikler organize edilmesini sağlamak veya ilgili kuruluşlara yönlendirmek.

8. Sığınmaevinin amacına uygun nitelikte araştırma ve incelemeler yapmak.

9. Sığınmaevi çalışanlarına yönelik eğitimlerin içeriğini ilgili sığınmaevi çalışanları ile birlikte oluşturmak ve çalışma alanına giren konulardaki eğitimleri uygulamak.

10. Periyodik sığınmaevi çalışanları toplantılarına katılım sağlayarak sığınmaevi işleyişine ilişkin değerlendirmelerde bulunmak.

Değerlendirme: Görüşme ve gözlem yapmak, objektif ve projektif testler kullanmak suretiyle sığınmaevinde kalan kadın ve çocukların psikolojik değerlendirmelerinin yapılarak, psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesidir. Toplumsal cinsiyete ilişkin farkındalığın az olması ve önyargılar, değerlendirme sürecini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Değerlendirme sürecinde kadınların gelişim dönemlerine ilişkin deneyimleri, fiziksel sağlık, şiddet ve diğer travmatik olaylar, yaşam hikâyesi, sosyal ve akrabalık destek sistemleri, coğrafi ve ulusal aidiyetlerin etkileri göz önüne bulundurulmalıdır. Değerlendirme aynı zamanda kadınların eğitsel ve mesleki deneyimleri ile ilgi ve yetenekleri hakkında bilgi edinmeyi de kapsamalıdır. Bu yönde yapılacak çalışmalar sosyal çalışmacı ile birlikte değerlendirilmeli, kadının ilgi ve yetenekleri doğrultusunda etkinliklere katılım sağlaması teşvik edilmelidir.

Bireysel psikolojik danışmanlık: Sığınmaevleri ihtiyaç duyan kadınlara bireysel ve grupla psikolojik destek sağlayacak kapasiteye sahip olmalıdır. Tüm bu çalışmalar kadınların gönüllülüğü esasına dayanmalı, alanında uzman psikologlar tarafından ya da uzman bir danışman desteği ile gerçekleştirilmelidir.

Sığınmaevinde kadınlara yönelik çalışmalarda kadınlar açısından olumlu sonuçlar doğurduğu gözlenmiş uygulamaların kullanılması son derece yararlıdır. Amerikan Psikologlar Derneğinin genç kadınlarla ve kadınlarla çalışan psikologlar için hazırladığı kılavuzda bu konu şu şekilde vurgulanmıştır:

“Kadınlara olumsuz ve içselleştirilmiş kendilerine dair tutumları ve vücutlarına ilişkin beklentileri değiştirmeyi öğreten terapiler, bulimi gibi yeme bozukluklarının tedavisinde etkili olmuşlardır (Thompson-Brenner, Glass, & Westen, 2003; Williamson & Netemeyer, 2000). Kişilerarası konulara odaklanan ve de derin ve çarpık düşüncelere karşı çıkan psikoterapi yaklaşımları depresyon tedavisindeki (Mazure, Keita, & Blehar, 2002) ve yeme bozukluklarının tedavisindeki olumlu sonuçlarla ilişkilidirler (e.g., Wilfley, Dounchis, & Welch, 2000; Wilson, Fairburn, Agras, Walsh, & Kraemer, 2002). Aile içi şiddet ve cinsel istismar/şiddet deneyimlerinden çıkmış kişiler için olumlu sonuçlar kadınlara travmaya dair hatıralarıyla başa çıkmada yardımcı olan, olumsuz nitelikte öz geri bildirimini azaltan ve travmanın sorumluluğunu kendilerinde aramalarına neden olan çarpık düşünceyi değiştiren terapilerle bağlantılıdır (Foa & Street, 2001; Kubany, Hill, & Owens, 2003; Resick, 2001). PTSD tanısı konan kadınlarda, hastanın kontrol ve yarar algısını iyileştirmeye yardımcı olan yaklaşımlar olumlu sonuçlarla bağlantılıdır (Blake & Sonnenberg, 1998; Foa & Meadows, 1997) ve iddiacı iletişim ve de öz savunuculuk becerilerini geliştirmeye yönelik özel eğitimler içerebilirler (Kubany et al., 2003). Önemli sağlık sorunları yaşayan kadınlar için stres yönetim teknikleri, rahatlama eğitimi, psiko-eğitim, güdülmüş imgelem, meditasyon, tefekkür teknikleri ve bilişsel-davranışsal yöntemler gibi müdahalelerin kadınların bilgisini artırdıkları ve semptomlarını kontrol etmelerini sağladıkları, kadınların hayatlarındaki değişimlere uyum sağlamalarını kolaylaştırdıkları ve fiziksel ve psikolojik acıyla başa çıkmalarına destek verdikleri gözlemlenmiştir (Altmaier et al, 2003; Salmon, Sephton, Weissbecker, Hoover, Ulmer, & Studts, 2004).

Genç kadınlar ve kadınlardaki güç ve toparlanma becerisi hakkındaki bilgi aynı zamanda çok çeşitli eğitsel, terapötik ve önleyici müdahalelerle ilintilidir (Johnson, 2003; Quermitt & Conner, 2003). Örneğin; genç kızların sağlık ve esenlikleriyle ilgili etmenler ebeveynleri ve önemli yetişkinlerle kurulan sağlıklı ilişkileri (Resnick et al., 1997), müspet bilimlere dair olumlu tutumları (Denmark, 1999), iddiacılığı (Way, 1995), atletik faaliyetlere katılımı (Pyle, McQuivey, Brassington, & Steiner, 2001), problem çözme becerilerini ve kendi kendine yararlı olmayı (Spence, Sheffield, & Donovan, 2002) ve kadınlığa, vücuduna ve cinselliğine dair olumsuz veya çatışık tutumları destekleyen mesajlara karşı çıkma becerisini (Tolman & Brown, 2001) kapsamaktadır.

Konuya ilişkin yürütülen çalışmalar; gençlerde problem çözme ve bağımsızlık becerilerini geliştirmeye odaklanan programların başarısını ortaya koymuşlardır (Spence et al., 2002; Strader, Collins, & Roe, 2000)."

Grupla psikolojik danışmanlık: Grup terapisi, benzer sorunları yaşayan, belirli sayıda kişinin, bir ya da iki uzman terapistin rehberliğinde, kendilerine ve diğer katılımcılara yardım etmek üzere bir araya geldikleri bir psikoterapi yöntemidir. Grup psikoterapisi bu alanda yetkin olan uzmanlarca yürütülmelidir.

Grup çalışmaları, bir psikoterapi yöntemi olarak yürütülebileceği gibi, sığınmaevlerinde kadınları güçlendirecek psiko-sosyal destek faaliyeti olarak da organize edilebilir. Bu durumda grubun amacı ve grup psikoterapisinden farkı açıklanmalıdır.

Gruplar, sadece sığınmaevinde kalan kadınlarla veya danışma merkezine şiddet nedeniyle başvuran kadınların katılımıyla oluşturulabilir. Sığınmaevi dışındaki kadınların katılımıyla oluşturulacak gruplarda, sığınmaevinde kalan kadının güvenliği göz önünde bulundurulmalıdır.

Grup çalışmaları, grubun ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda belirlenecek temalar çerçevesinde sürdürülebilir. Bu tür grup çalışmalarının en temel yararı, şiddete maruz kalmanın bireysel bir problem olmadığı fark edilmesi, yalnızlık duygusunun azalması ve dayanışma ruhunun canlandırılmasıdır. Grup çalışmaları, bir plan dâhilinde çeşitli temalarla sosyal çalışmacı ile birlikte yürütülebilir. Bu temalar grubun talebi doğrultusunda oluşturulabilir. Aşağıda sığınmaevlerinde gerçekleştirilecek grup çalışmaları için tema örnekleri verilmiştir.

- Kendini tanıma
- Cinsiyet rolleri ve cinsiyete dayalı ayrımcılık
- Annelik
- Beden algısı
- Suçluluk
- Kadına yönelik şiddet
- Güçlenme
- Geleceğe yönelik planlar
- Cinsellik
- Dayanışma

- İletişim
- Boşanma
- Bağımlılık
- Rekabet
- Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele
- Kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları
- Sığınmaevinin amaç ve işlevleri
- Ortak yaşam ilkeleri

Kadınlara yönelik psiko-sosyal destek programlarının planlanması

Sığınmaevinde kadınlara yönelik psiko-sosyal çalışmalar gizlilik esası göz önünde bulundurulmak suretiyle ilgili uzmanların işbirliği ile ortak yaklaşımlar esasında yürütülmelidir. Bir kadına sağlanan bireysel psikolojik destek ve o kadına yönelik yürütülen diğer sosyal çalışmalar birbirini tamamlayacak nitelikte olmalıdır. Bu amaçla sığınmaevinde ilgili meslek elemanları ile birlikte her kadına özgü bireysel psiko-sosyal destek programı hazırlanmalıdır. Kadın bu planın oluşturulma sürecine aktif olarak katılmalıdır. Psikolog ve sosyal çalışmacının değerlendirmeleri sonucunda belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda oluşturulacak plan hem sığınmaevi içinde hem de dışındaki faaliyetleri içermelidir.

Araştırma: Kadına yönelik şiddetin ruh sağlığına etkilerinin görünür kılınması, bu alanda sağlanan destek hizmetlerinin kalitesini artırmak bakımından son derece önemlidir. Temel etik ilkeler göz önünde bulundurularak sığınmaevinde yürütülecek olan araştırmalar bu amaca hizmet edecektir. Kadınlar araştırmaya katılım konusunda mutlaka gönüllü olmalıdır.

Eğitim Programlarının Oluşturulması: Sığınmaevlerinde kadınlar ve profesyonel destek sağlayan ekip için ihtiyaç ve talepler doğrultusunda eğitim programları organize edilmelidir. Psikologlar, ihtiyaç duyulan konularda gerçekleştirilecek eğitim programlarının oluşturulmasına kendi bilgi ve becerileri dâhilinde katkı sağlamalıdır. Ayrıca periyodik olarak yürütülen eğitimlerin zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlara göre gözden geçirilmesi, güncel bilgilerin dâhil edilmesi, eğitimlerin kadınların ihtiyaçlarına uygunluğunun gözden geçirilmesi, psikologların katkı sunması gereken çalışmalar arasındadır.

Kurumlarla İşbirliği ve Yönlendirme: Sığınmaevinde psikolojik destek sağlanırken sağlık kuruluşları, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK), belediyeler ve STK'ların kadın danışma merkezleri, üniversiteler, meslek örgütleri, okulların rehberlik merkezleri, kreşler ve aile mahkemelerinde görev yapan psikologlar ile işbirliği yapılması hem gerekli hem de faydalıdır.

- Kadınlar, gerekli durumlarda sağlık kuruluşlarında görev yapan psikiyatlara yönlendirilmelidir.
- Çocuklara yönelik psiko-sosyal destek faaliyetleri, sığınmaevinde görev yapan çocuk gelişimi uzmanları, gelişim psikologları, çocuk psikiyatrları ve çocuğun devam ettiği okulun rehberlik merkezlerindeki uzmanlarla işbirliği halinde yürütmelidir.
- Üniversitelerin psikoloji bölümleri ya da Türk Psikologlar Derneği aracılığıyla ihtiyaç duyulan konularda eğitimler organize edilmeli ya da çalışmalara katkıda bulunacak eğitimlere katılım sağlanmalıdır.
- SHÇEK ve sivil toplum örgütlerinin kadın danışma merkezlerinde veya diğer sığınmaevlerinde görev yapan psikologların oluşturduğu bir grupta karşılıklı deneyim ve bilgi alışverişinde bulunulması, sığınmaevinde yürütülen çalışmaların niteliğini son derece olumlu yönde etkileyecektir.

15.3 Sığınmaevinde Çalışan Çocuk Gelişimcisinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Sığınmaevinde çalışan çocuk gelişimcisinin görevleri şunlardır:

- Anne ve çocuk sağlığı konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek,
- Aile planlaması yöntemleri, gerekliliği ve yararları konusunda kadınları bilgilendirmek,
- Çocuk sağlığı, bakımı ve eğitimi konusunda anneleri bilgilendirici çalışmalar yapmak, gerektiğinde ilgili uzmanlara (çocuk psikoloğu, vb.) sevk etmek,
- Anne adayları için beslenme, doğuma hazırlık, bebek bakımı ve çocuk eğitimi ile ilgili eğitim çalışmaları yapmak,
- Sığınmaevinde anneleri ile birlikte bulunan çocukların gelişim düzeylerini saptamak, gelişimlerini izlemek, sağlıklı gelişimleri ve eğitimleri için yardımcı olmak,
- Gelişim ve eğitimleri ile ilgili sorunları olan çocukların sorunlarının çözümü için mesleki çalışmalar yapmaktır.

Çocuk bakımı alanında çalışma yürütenler, alanın gerektirdiği özel niteliklerle donatılmış olmalıdır.

Sığınmaevinde çocuk gelişimciler, psikolog, sosyal çalışmacı ve çocuk bakıcıları ile birlikte çalışmalıdır.

Sığınmaevinde çocuğun herkesten daha çok annesine ihtiyacı vardır, bu konuda anne yönlendirilmelidir. Şiddete uğrayan kadınlar da çocuklarına şiddet uygulayabilmektedir. Bu durumda sığınmaevi çalışanları çocuğun yanı sıra, şiddet uygulayan anne ile de çalışma yürütmelidir. Sığınmaevinde şiddete hiçbir biçimde hoşgörü gösterilmemelidir.

Sığınmaevinde çalışan çocuk gelişimciler, değerlendirme süreçleri, kriz yönetimi, çocuklara danışmanlık teknikleri, aile içi şiddetin dinamikleri ve çocukların gelişimi üzerindeki etkileri, çocuk korumaya ilişkin yasal süreçler hakkında bilgiye sahip olmalıdırlar.

Özellikle çocuğun daha iyi bakılması ve eğitilmesi için çocuk gelişimcilerin anneye çalışan uzmanlar ve gerektiğinde terapistlerle birlikte çalışması gerekir.

Bunlara ek olarak çocuk gelişimciler, ilgili birimlerle (polis, mahkeme, avukat, savcı, okul, kreş, sağlık kurumları, vb) koordineli çalışmalıdır.

Her sığınmaevinde çocuklarla çalışan en az iki personel bulunmalıdır. Böylelikle çocuklara verilecek hizmetlerin tam olarak yerine getirilmesi, deneyimlerin paylaşımının kolaylaştırılması, hastalık izinlerinde ve tatillerde hizmetlerin kesintisiz verilmesi sağlanabilir.

15.4 Sığınmaevinde Çalışan Hemşirenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Sığınmaevinde çalışan hemşirenin görevleri şunlardır:

- Kadınlar ve çocuklarının sağlık durumlarını izlemek, hasta olan kadın ve çocukların sığınmaevinde veya hastanede tedavisi için gerekli tüm işlemleri yerine getirmek, sağlık kayıtlarını tutmak,
- Sığınmaevinin tüm bölümlerinin hijyen şartlarına uygun, temiz, bakımlı ve düzenli olmasını; kadınların kendilerinin ve çocuklarının yatak, çamaşır, vücut temizliği ve bakımlarına dikkat etmelerini; mutfak personelinin hijyen kurallarına uymasını sağlamak ve temizlik eğitimi vermek,
- Kadın ve çocuk sağlığı konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek; aile planlaması yöntemleri, gerekliliği ve yararları konusunda kadınları bilgilendirmek; anne adayları için beslenme, doğuma hazırlık, bebek bakımına ilişkin eğitim çalışmaları yapmaktır.

15.5 Sığınmaevinde Çalışan Güvenlik Görevlisinin, Temizlik Görevlisinin, Memurun ve Şoförün Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Sığınmaevinde çalışan güvenlik görevlisinin, temizlik görevlisinin, memurun ve şoförün temel görevi, sığınmaevinde kalan kadınlara ve çocuklarına görev alanlarına uygun olarak kaliteli ve etkin hizmet sunmaktır. Çalışanlar, sığınmaevinde kalan kadınlar ve çocuklarla görev sınırları çerçevesinde profesyonel ilişkiler kurmalıdır. Yardım etme isteğiyle kadınlarla özel görüşmeler yapmanın, kişisel yakınlık kurmanın kadınlara zarar vereceği bilinciyle görevlerini yerine getirmelidir.

Sığınmaevi çalışanları, yönetimin verdiği görevleri yerine getirmeli ve diğer meslek elemanları ile işbirliği halinde yürütmelidir.

Güvenlik Görevlisinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Güvenlik görevlisinin görevi sığınmaevi binasına giriş ve çıkışlarda, cep telefonu, fotoğraf makinesi, kayıt cihazı, makas, bıçak v.b. aletleri emanete almak; her türlü hırsızlığa, sabotaja karşı dikkatli olmak, yabancı şahısların binaya girmelerini önlemek, şüpheli durumları yöneticiye ve gerektiğinde emniyet güçlerine (semt karakolu, 155, il ve ilçe emniyet müdürlüklerine) bildirmektir.

Güvenlik görevlisi sığınmaevinin güvenliği için oluşturulan kontrol listesini yönerge olarak kullanmalıdır. Kontrol listesi aşağıdakileri içermelidir:

- Giriş güvenli olmalıdır, sığınmaevinin birden fazla girişi varsa diğerleri mutlaka kapalı tutulmalıdır.
- Giriş her zaman kilitli olmalıdır.
- Bina sürekli kamera sistemi ile izlenmelidir.
- Kapılarda otomatik açılma-kapama sistemi olmalıdır. Çalışmaları düzenli olarak kontrol edilmelidir.
- Duvarlarda çit olmalıdır, bahçe kapısı sürekli kilitli tutulmalıdır.
- Giriş kattaki pencerelere parmaklık takılmalı, giriş katta yer alan ve caddeye bakan odalar oturma ve çalışma odası olarak kullanılmamalıdır.
- Sığınmaevinde alarm sistemi kurulmalı, sistem en yakın polis karakoluna bağlantılı olmalıdır. Sistem düzenli olarak kontrol edilmelidir.
- Geceleri güvenlik personelinin sığınmaevinde olmasının mümkün olmadığı durumlarda teknolojiden mümkün olduğunca fazla yararlanılmalıdır. Risk altındaki kadın ve çocuklar burada bırakılmamalıdır.
- Sığınmaevinin adresi gizli tutulmalıdır. Fakat ne kadar gizlenmeye çalışılsa da biraz zaman geçtikten sonra sığınmaevlerinin adresleri öğrenilmektedir. Bu durumda güvenlik önlemleri artırılmalıdır.
- Kadınların ve çalışanların sığınmaevine ziyaretçi kabul etmesine izin verilmemelidir.
- Sığınmaevinin çalışanları, kadınlar ve çocuklar, tehlikeli bir durum ortaya çıktığında ne yapacağına ilişkin belirlenmiş süreci bilmelidir.

- Güvenlik önlemleri, sığınmaevinin günlük yaşantısının bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Sığınmaevinde alınan tüm güvenlik tedbirleri orada kalan kadın ve çocuklara, nedenleriyle birlikte anlatılmalıdır. Güvenlik önlemlerinin kadınların yaşamını kontrol etmek için değil, onların yaşam hakkını korumak için alındığı özellikle belirtilmelidir. Bu nedenle güvenlik önlemleri alınırken mümkün olduğunca kadının hareket etme özgürlüğü sağlanmaya çalışılmalı, bunun araçlarının yaratılması için çaba sarf edilmelidir.

Güvenlik görevlisi çalıştığı sürece otorite ve baskıyı simgelemeyen, rahat bir giysiyle çalışmalıdır.

Temizlik Görevlisinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Sığınmaevinin genel temizliğini yapmak, kadın ve çocukların kullandığı bölümlerin temizlik ve düzen kontrolünü yapmak, arıza ve onarım gerektiren durumları yönetime bildirmek, banyo, çamaşır ve yemek hizmetlerinin düzenli yürütülmesini sağlamaktır.

Memurun Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Sığınmaevinde kendisine zimmetle teslim edilen her türlü malzemenin takibini yapmak, sığınmaevi yazışmalarını yapmak ve bunları gizlilik kurallarına uyararak kaydetmektir.

Şoförün Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Sığınmaevinde kalan kadın ve çocuklara gizlilik kurallarına uygun bir biçimde ulaşım imkânı sağlamaktır.

EK - 16

Sığınmaevi

Kalite Göstergeleri Tablosu

Göstergeler	1 Yok	2 Var, yeterli değil	3 Var, yeterli sayılabilir	4 Var, Mükemmel
1. Barınma				
Müstakil bir yatak odası ve banyo-tuvalet				
İlk kabul odası				
Ortak etkinlik odası				
Küçük mutfak				
Korunaklı bahçe				
Çocuk oyun odası				
2. Güvenlik				
Adres gizliliği				
7/24 Güvenlik görevlisi				
Güvenlik kameraları (bina dışı)				
Kolluk kuvvetleriyle işbirliği protokolü				
Arandığında kolluk kuvvetinin 5 dakikada sığınmaevinde olması				
3. Organizasyon/Yönetim				
Haftalık ekip toplantıları				
Haftalık kadın toplantıları				
Yıllık plan				
Bütçe				
Sığınmaevi Rehberi				

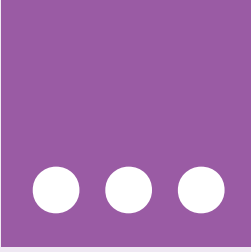
Sığınmaevinin kadınlar tarafından değerlendirilmesi				
Sığınmaevinin çalışanlar tarafından değerlendirilmesi				
4. Hizmetler				
Standartları belirlenmiş hizmet süreci				
Kadın danışma merkezi aracılığıyla sığınmaevine erişim				
7/24 sığınmaevine kabul				
Standart kabul süreci				
Her kadın için bireysel hizmet planı				
Psikolojik destek				
Hukuki destek				
Eğitim desteği				
Finansal destek				
İstihdam desteği				
Sağlık hizmetleri				
Çocuk hizmetleri				
Ayrılma hizmetleri				
5. Çalışanlar				
Fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı olması				
Hizmetleri-müdahaleleri değerlendirme yetkinliği				
Planlanan yöntemlerle çalışma yetkinliği				
Aile içi şiddet hakkında yeterli bilgi				
Kadınlara karşı önyargılı ve ayrımcı olmama				
Yüksek motivasyon				
Yeterli sayıda çalışan				
Çalışanların özlük haklarına saygı				

6. Diğer kurumlarla işbirliği				
Aile içi şiddet hakkında yeterli ve ortak bilgi				
Yazılı anlaşmalar				
İhtiyaçlar konusunda ortak bir vizyon				
Anlaşmaların düzenli olarak gözden geçirilmesi				
İletişim ağının kurulması				

Kaynakça

KADIN SIĞINMAEVLERİ KILAVUZU KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

1. Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Deneyimler, Öncelikler, İşbirlikleri Atölyesi, Yayına Hazırlayan Kara İlkay, Ülker Gülsen, Kadın Dayanışma Vakfı Yayını, Ankara, 2007
2. Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 1997
3. Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, 1995
4. Ayaz R., Çıra F., Kara İ., "Kadın Danışma Merkezleri Ağı ve Kadına Yönelik Şiddet Veri Tabanı Oluşturma Projesi", Kadın Dayanışma Vakfı Yayını, Ankara, 2007,
5. Altınay A. G., Arat Y., "Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet", İstanbul, 2007
6. Avrupa Konseyi, Third Summit Warsaw Declaration ,16-17 May 2005.
7. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Kadınların Şiddete Karşı Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı Rec(2002) 5 ve İzahat Belgesi
8. Ben Varım, Yayına Hazırlayan KAMER, KAMER Vakfı Yayınları, Diyarbakır, 2007
9. BM Genel Kurulu: 22 Aralık 2003, 58/147 sayılı kararı
10. BM, Dünya Kadınları Hakkında, Birleşmiş Milletler Çalışması, 2000
11. Colenso M., "Kaizen Strategies for Improving Team Performance" 2000
12. Council of Europe, Committee Of Ministers Recommendation No R (85) 4 Of The Committee Of Ministers To Member States On Violence In The Family ve Council Of Europe Committee Of Ministers Recommendation No. R (90) 2 Of The Committee Of Ministers To Member States On Social Measures Concerning Violence Within The Family.
13. Council of Europe, 3rd European Ministerial Conference On Equality Between Women And Men (Rome, 21-22 October 1993)- Declaration On Policies For Combating Violence Against Women In A Democratic Europe ve Resolution On Rape And The Sexual Abuse Of Women

14. Dil Dayakları, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Ortak Dili, Yayına Hazırlayan Bingölçe Filiz, İstanbul, 2006
15. Dünya Kadınları Hakkında Birleşmiş Milletler Çalışması, 2000.
16. Emniyet Genel Müdürlüğü Verileri (2000-2005)
17. Fark Ederek Çoğalmak İçin KAMER’in Şiddet Konusundaki Çalışma Yöntemleri, Yayına Hazırlayan KAMER, KAMER Vakfı Yayınları, Diyarbakır, 2007
18. Fields, J.C. (1993) Total Quality for Schools. ASQC Quality Press, Milwaukee, Wisconsin
19. Geleceğim Elimde, Yayına Hazırlayan Mor Çatı Kolektifi, Mor Çatı Yayınları, İstanbul, 1998
20. Görme Engelli Kadınlar Kurultayı, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Altınokta Körler Derneği İşbirliği, Ankara, 28-29 Haziran 2007
21. Işık N., “Kadın Hareketi Açısından Anlamı, İşi ve İşlevleri ile Kadın Danışma Merkezleri ve Kadın Sığınmaevleri, Kadınlar Tartışıyor: Kadına Yönelik Şiddet, Toplumsal Boyutları, Önlenmesi ve Yükümlülükleri, Kadın Danışma Merkezleri”, Kadın Sığınakları Sempozyumu, İzmir, 2000
22. İlkaracan P., “Sıcak Yuva Masalı”, Say Yayınları, İstanbul, 1996
23. İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Merkezi, Sosyal ve Kriminolojik Araştırmalar Çalışma Grubu, Kadına Yönelik Şiddet Konulu Araştırma Raporu, 2003
24. İstersek Biter, KAMER Namus Adına İşlenen Cinayetler 2006 Raporu Yayına Hazırlayan KAMER, KAMER Vakfı Yayınları, Diyarbakır, 2006
25. Kadın Sorunlarına Çözüm Arayışı Kurultayı, İstanbul, 2004
26. Kadın Dayanışma Vakfı Yönetmeliği
27. “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Alanında Belediye-Kadın Kuruluşu İşbirliği: Deneyimler, Sorunlar, Çözümler” Atölyesi, Yayına Hazırlayan Işık Nazik, Kara Neşe, Ankara, 2003

28. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal eylem Planı 2007-2010, KSGM, ANKARA, 2007
29. Kadının El Kitabı, Yasalardaki Haklarımız, Yayına Hazırlayan Koç Esra, Av. Kaya Ayşegül, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul, 2006
30. Karataş S., "Ailede Kadına Yönelik Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri", TODAİE, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1996
31. KSGM (2001). Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve Ek İhtiyari Protokol
32. Mavili A. A., Aile İçi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması, Elma Yayınları, Ankara 2006,
33. Medya, Şiddet ve Kadın, KSGM, Ankara, 1994
34. Polatlıoğlu, E., Kamu Yönetimine Giriş, TODAİE, Ankara, 1992
35. Özel Hukuk Tüzel Kişileri İle Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği
36. Örgüt Kuramları, Derleyenler A.Selami Sargut, Şükrü Özen, İmge Kitabevi, Ankara, 2007
37. Öztekin A., "Yönetim Bilimi", Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005
38. Sayıl I., Berksun O.E., Palabıyıkoglu R., Özgüven H.D., Soykan Ç., Haran S., Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Kriz ve Krize Müdahale, Ankara, 2000
39. Sığınmaevi Çalıştay Raporu, 2007
40. Statistics Canada-Juristat (1998-2002), Catalogue no. 85-002, no.4
41. Second Summit Final Declaration And Action Plan, Strasbourg, (10-11 October 1997)
42. Şiddetten Uzakta, (Çev.Zeynep Korkman), Mor Çatı Yayınları, İstanbul, 2008
43. TBMM "Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Araştırma Komisyonu Raporu", 2006

44. Techniques and guidelines for social work practice "Sheafor, Brad W., Horejisi, Charles R., Boston, 2003
45. Türkiye’de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri, Yayına Hazırlayan Kardam Filiz, İstanbul, 2005
46. Ülker, G. “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Projesi Çalışmaları Çerçevesinde “ KDV. Ankara, 2007
47. WAVE Coordination Office, “Away from Violence”, Vienna, 2004
48. WHO, Multi-country Study on Women’s Health and Domestic Violence Against Women Initial Reports on Prevalence, Health Outcomes and Women’s Responses, 2005
49. WHO, World Report on Violence and Health, 2002
50. Yalın A. ve ark. “Mağdurla ve Şiddet Uygulayanla İletişim ve Görüşme” Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, KSGM, Ankara, 2008
51. Yıldırım, A. “Sıradan Şiddet: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları”, Boyut Yayınları, İstanbul, 1998

İnternet Siteleri

1. <http://www.apa.org/about/division/girlsandwomen.pdf>
2. <http://www.facsia.gov.au/internet/facsinternet>
3. <http://www.feminist-therapy-institute.org/ethics.htm>
4. <http://www.cinseltip.org>
5. <http://www.ksgm.gov.tr/yonetmilik6.html>
6. <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/htm/1525.html>
7. <http://www.nane.hu/english/index.html>
8. <http://www.naistenlinja.com/en/services.html>
9. <http://www.refuge.org.uk>
10. <http://www.rotman.utoronto.ca/nevans/teach>
11. <http://www.shcek.gov.tr>
12. <http://www.shudernegi.org>

13. http://www.statistics.gov.uk/downloads/theme_health/psychmorb.pdf
14. <http://www.sussex.ac.uk/gender/documents>
15. <http://www.tbmm.gov.tr/Anayasa.html>
16. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237html>
17. <http://www.tuik.gov.tr>
18. http://www.un.org.tr/unic_tr/belgeler.html
19. <http://www.wave-network.org>
20. http://www.whv.org.au/health_policy/gender.htm
21. http://www.who.int/gender/other_health/en/genderMH.pdf
22. http://www.who.int/mental_health/prevention/genderwomen/en/
23. http://www.womensaid.org.uk/domestic_violence_topics
24. <http://www.wovo.org>

Tasarım: Kıvanç İLİSULU
Reset OTB

KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ SİDDETLE MÜCADELE PROJESİ

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
Ziya Gökalp Cad. No:40 Kızılay / Ankara 06420
Tel: 0 312 430 45 77 Faks: 0 312 430 76 70
www.ksgm.gov.tr www.aileicisiddet.net